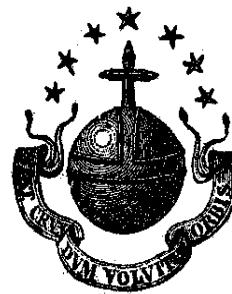
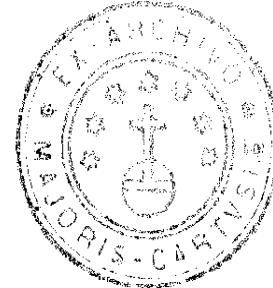

ARCHIVES DE LA GRANDE CHARTREUSE

A-5

32 a

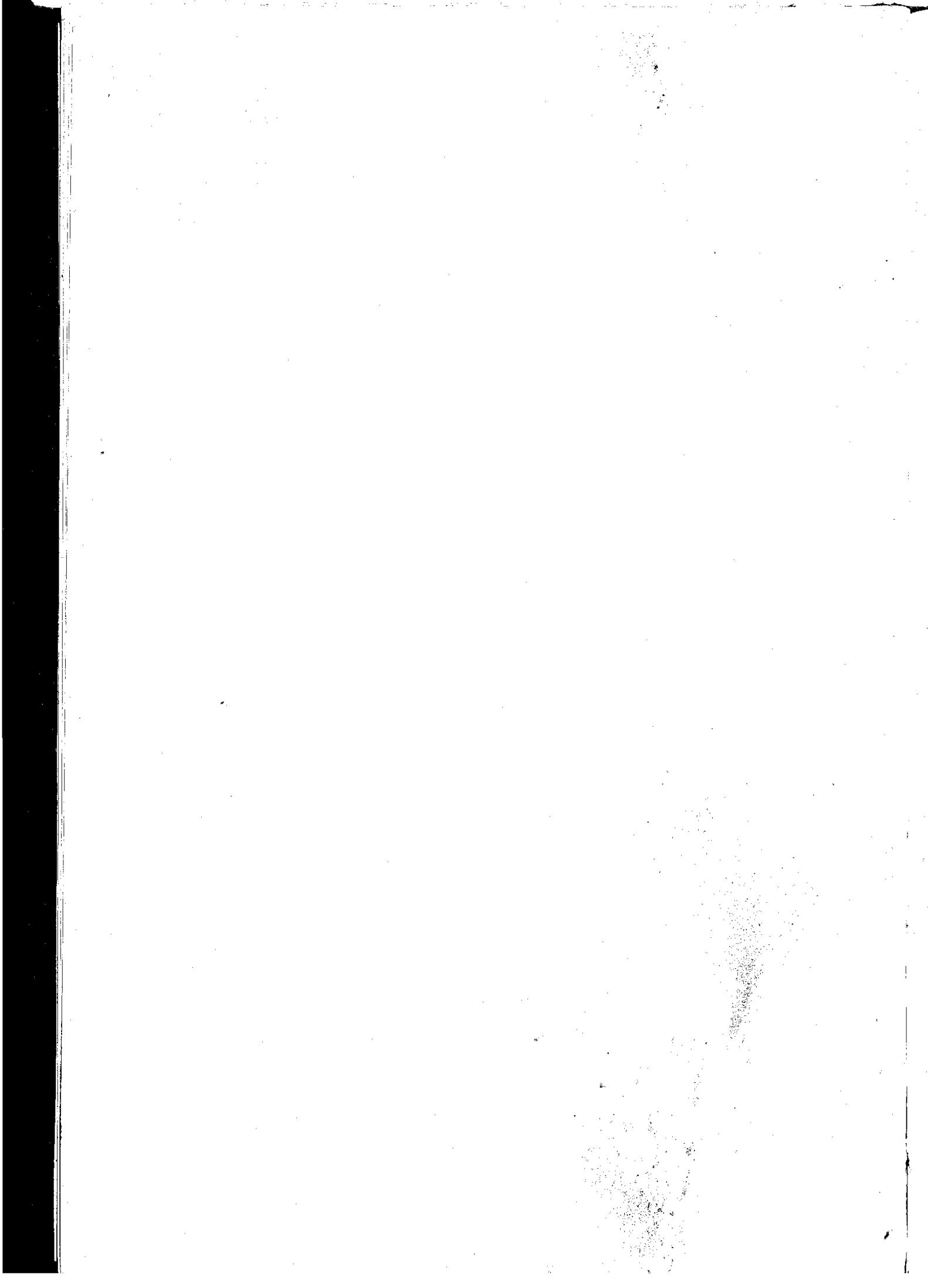
CHARTREUSE de BOIS-LE-DUC

❖ Sainte-Sophie-de-Constantinople ❖

(PROVINCE DE TEUTONIE)

Manuscrit du Ven. Père Dom Palémon BASTIN

Admodum Venerando Patre in Christo

D. Guilielmo Willems Hasselensi primo Rectori ac
Initiatori Metaphorice Domus hujus N... unas pro omnibus
hoc scriptum offero. (alio addit.: Gerardus Liggi procurator)

Si aut translati regna necesse est sacerdotium, et sceptrum quoque transferri; ita translata
plurimā res patiarū Domus istius N. dignum vel per orat ut nomen et memoria quoque
transferretur Imperialis illius urbis et templi S. Sophiae Constantiopolitanae unquam
tangere in hoc dignissimo marchionatu sacri Imperii. Verum ubi Domus hoc baptizata
fuerit in sudore vestro, vnde Pater, vestrum erit apud eos quorum interest, procurare ut
hoc illi nomen confirmetur. Quod, a quo potissimum, Domini sit impositum, et quomodo
sit ad nos devolutum, conati sumus hoc domestico scripto vobis ostendere. Si vero difficultas
fuerit orta de transparente hoc nomine, suggestimus vobis aliud S. Me Egypciacum quod
(ex primariis fundatibus unus) D. Martinus Zumeranus excudit aveat, et nisi Caroli
Ducis intervenient auctoritas fortassis et hodie nomen ipsi deinceps maneret.

sed Denominare faciat nunc omnis quaestio: De spiritu potius B. Patris nostri Dionysii, et
de hereditate litteraria ipsius secundaris maxima cura et sollicitudo nostra. Tuit
certi ut hoc obliteremus dicamus, vir iustitiae sollicitudinis, qui duas sorores vitam, sed em-
tariam, otiosam, et aliam negotiam, toto tempore Rectoratus mi conjugavit: rarus tunc
immo hodie in uno homine dexteritate exemplum. Non deferamus in hoc secundo opere
R. Rectori simile aliud responde maius adhuc sollicitudinis undimentum videre. Quod si
(Deo bene propitiis) succurrit, religimus in calce fastorum horum spatium, in quo, (quod) de
Dionysio singulariter, et accuratestime in libro pergameno (fecerunt Patres nostri) diligentem
amostare poterimus quicquid oblitus ^{est} manu vestra matutum fuerit eathie plantati-
one novay. Rogamus interim illius a quo totum est, quod est optimus, ut confermet hoc
quod operatus est in nobis a templo sancto suo, quod genes non est, hereditarium, et
erit ut speramus, veterarium. Sic et bene speremus, confidimus autem quod adhuc domini
hic operent Reges munera. Sic tantum odes, in qua pars arundinis, dicit ha-
gentes que bella volant, veniant legi ut pax atque Egypto (in secundo isto) Africa,

(Tenabat gens cuius facies inferioris hominis d' emigrata est; super carbones præseruatis
manus offerentes Deo, sive, magis offerat et superimpendat hinc loco. Quod ut p' al
Deus iudicium, huic Rectori da. Hoc est votum meum,

Subdit et ad horam,

Vicini ipsius G.

Annales

Cartusiae S. Sophiae Constantiopolitanae.

Quis quis necessitates rerum tristes, et instabilitatis humanae vult exemplum, attendat hanc domum, et aderat quam constans sit semper fortuna in levitate sua: vel quia scimus fortunam nihil esse, sed numine definiti regnare omnia, scrutaberis aliquis, si quis potest divinum super nos consilium vel dispositionem, ut ubi vertigine, deprehendere illius respondet nobis et dicat, quo consilio voluerit Deus nos ab ipsis incurabilibus nascentiis dominas hujus totius factari fluctuare. horere toties et vagari porsus more schytarum, qui circumferunt in planis dominas: si quidem inter initia fundationis nostre ter fundamenta jejunus, ter intermissum est opus, remet in Ollandia, eaque prima sedes fuit, mox et in Querceto, ac tertio designe in agro buckfesti ex quo fugati pulsique sumus; Omitto quod sub Rossemio redempti libo locum quoque redimere debimus: tum anno 1566 exiit a domo in diversa dispersi, interiectisque decem annis postquam ad proprios agros regressi sumus, consequuntur nos multo et tristiora, fugae, latrocina, deposiciones, exilia et asiles sedes primo in solitudine Buxellorum tentata, deinde quoque in Hessana et Ghastellana sed non quam tuta: Denique peragati sumus omnem paene solitudinem hanc faminice, nec etiam nunquam habemus ubi habitemus.

Dicitur aliquis hanc communem calamitatem fuisse temporumque conditionem aqua Deus nobuerit nec nos quidem exciperemus, in cuius manu calix iuxta furorisque flens; quam cum inclinat ex hoc in hoc, nos quoque debimus libere, quia scriptura teste, omnis filius qui recipitur flagellatur, ut quo malis presentibus durius deprimitur eo de Divina miseratione et de eterna illa regnique certior respiret. Tuerit ita sane. Sicut enim dura semper sunt iniicia, fueruntque Cartusiae superioris difficultima via dubitamus de uscenditaria difficultate, quis cadens, deliquerit orni quoque in insidia solemnitatis a fundationis nostre. Ealibus enim, rerum asperitatibus abutitur et eis usdem orientum et occidentum omnia, Media neque Hispania habent maximae urbes.

et regna quo maxime diutina fuerunt: Qua vero facilem ortum habuerunt faciliter quoque vel precipiti patuerunt ruinæ; ita ut ad hanc quodammodo regulam velut ad diuinam lapidem futurus rerum status revocari possit et examinari, surges vel colligi possit. vel ex hoc una solo utrum brevis an diutinus futurus sit. Argumentus enim est evidens, ejusmodi, perpetuitatis adversitas causam statim in initio; unde hec nobis spes facit hanc dominum stabilem, aliquando firmam, perpetuamque futuram; quia causa jam passa est nos manes speranda est deinceps requies quae non habet finem.

Elementatio prima

I. primus.

Rudimenta novæ domus et aquojecta fuerint prima
fundamenta.

Igitur ut ab inaccessibili et elementis hujus domus in ipsiusnam: Cum seculo a
Xto nato quarto decimo religio per Belgiam, floraret ac monachos cartusienses celebre
aperi multas habecatas, penetavit illas Jam a tunc usque in solitudines Campanie
quocunq; non inamoena nec infecunda esset, unum hoc solus desiderare videbatur
ut essent qui eam ultimam diuinæ subjicerent, et incolerent. Et vero id ubi locis
habitacioni monachorum, non ineptus futurus simus non decesserat qui horrem
in culto solitudinis illius ferre possent. Ac id per id tempus, ut quidam venerabiles
in privatae fortunæ canonicius Ludolphus tunc collegiatus nunc et cathedralis bilesior
S. Joannis in urbe Sybœudensi, curiosa contemplatione loci deserti istius electatus
cum rationes ^{humilatas;} peculatus se subduxisset, secundum se tautus liberasset utrum operi quo
mobilitar et jam mente conceperat sumptus necessarios sufficere posset, justaretque
(at sunt celestia temporis virtutis studia) ad terram evangelicam se si non alij ad perfec-
tum, at quod Dominus gratum foret ad fene posse, statuerit tunc in illis iuxta marmatis
solitudine habitacula monachorum, edificare. Nudiens autem celebre nomes Dionysii

Cartusia ^{Sto} Sophiae Constantinopolitanae fundata
anno ab instaurata salute 1671°, a spicis Ludolfi
Vanden Wastat, apud Sylvam Ducis. —

Quisquis vicissitudines rarerum tristis et instabilitatis humanae
vult exemplum, attendat hanc tomum ^{Sto} Sophiae, seu cartuarie
Sylvæ Ducanæ, et advertat quam constans sit semper fortuna
in levitate sua: vel, quia seimus fortunam nihil esse, sed nemini
sufficiunt regique omnia, scrutatur aliquis, si quis potest, dirinxer
super nos consilium vel depositionem, et ubi vestigium depravatum
erit illud, qua regnum et gubernamus, providentes deinceps.
respondet nobis et dicit quod consilio voluerit. Quis autem
ipso incunabulis nascantur domus toties factari, fractuare, haere
toties et regari propterea more Schytarum, qui circumferunt in
planis domos suas. Siquidem inter initia foundationis huius tem-
pore fundamenta facta sunt, sed intermissione operis, semel in Ollant
caque prima radis fuit, mox et in Quarcello, ac tertio denique in
agro Vuchtensi, ex quo fugati pulsique fecerunt et iterum. Omitt
quod sile Rossamio redempti lytro locum, quoque redimere debau-
tem anno 1566: exiuta firentaque domo, in diversa dispersi,
interacti que Toscum annis, postquam ad proprios agros regres-
sunt, consequuntur eos hanc multo horiora mala, fuga,
exilia ac ubique fare incerta sedes, primo in solitudine Bostal-
lana, tamenque in Hassana et Ghastallana, sed non quam
tota; denique peragati sunt annam poena campionam, nec tam
hunc hodie sciret ubi habent. Dicunt aliquis hanc communem
calamitatem fuisse temporum, a qua ducit molevit nec hos
quidem occipere, in cuius manu calix ironice placet; que
cum cicerinet ad hoc in hoc, ipsi quoque nescie fit bilice, quia,
scriptura

Si quis ad eum consultusque per litteras quid consilium daret, ut ex quo potissimum ordine
seu eret coloniam monachorum petere quibus locis et aedificia aliqua j^{am} preparat.
Ad quem B. Pater respondit non privato aliquo ductus affectu sed intuitu, pro ut existim.
- ab at, majoris honoris Dei nos posse strictioris ritus religiosos haberi, nec esse quorum
- vis etiam aliorum Ordinum, qui profecti debent Instituto nostri hominibus, prouide
seu maderet se, nisi presentius eligandus a D^oo habeat consilium, ut sacerdos Ordinis nostre
religiosis locis, et quidquid esset quod ad honorem Dei ordinabatur, assignaret. Cumque
agitationem habuisse et Dionysii consilium, et orationem, obtulisse et sua pro initiatione
moxe domus, voluisseque sibi statim et a vestigio; si p[ro]p[ter]i postulasset aliquot quos
initiareretur mox e domui monachos mitti; sed cum B. Pater d. R. Pet. Genera
lem, ministerum ^{ordinis} referri debere vel ad Conitac Ordinis, nihil cuiquam privato licere hac
eius decessere, nihil propria vel privata auctoritate separare posse nec quidem, ut
ratificationis spe, Distulit Ludolphus rejectaque negotiationem, istam, in tempore proximi
futuri capitulo, tum rem proponit iis quorum intererat in concessione patrum discretionem,
equibus eam placuisse et tantum in dignatione, multo magis placuisse in Deum et in Religionem
remissa tali pietatis, laudis et gratiae clama et affectum, quem sic Deo commendaret per bona
opera. Quicquid autem existat, etiam parvularis exigua respective consideratur et insufficiens ad
opus grande meditationem, tam non poterunt respicere, sed velut enim, si eumque in nos
amat et Ordinem regiam amittit, quid fieri possit illis quibus graves et excessi nimis? Nihilominus
dilata vel est adhuc ad tempus non modicum, si forte per interventionem dilationem adhuc
aliquid inde accessisse et nescire, post ablationem in longas, ceperit illorum ut ostendere,
post ablationem in longas, ceperit illorum ut ostendere,
permotus R^d Pater G.eneralis acceperat negotias.

Pocerat tunc universo Ordini R^d Pater L. carnes. Rossendael (Flandriae Flandriensis) vii
septuagesima hinc seculo anno octavo, qui est designatus ad hoc videtur a Deo dimicatus ut nascen
tem hanc plantationem et provinciam, ex qua verisimile est ipsi non occidimus, nam Rossen
dael p[ro]sternit cognatumque cognomentum, promovet. Latine itaque circumfuerunt illi,
cum in ea deliberatione totus esset, et d[omi]n[u]s ab[ra]ham Rectorem, submittente mox e domui,
egressit illi comes. Dignatio pro defensione tempore et Ordinem natum erat. Et vires cambris seu
partibus Gheldriensis celestionem celebratur, credidit et que. Magis et magis in diebus eis

scriptura testa, qui recipiter flagellatus, ut quo malis praestabilis dieris
deprimetur, as de divina miseratione et de osterora regni certos
respirat. Fuerit ita sane: sicut enim tura sunt initia, fuerint
cartusice superioris difficultima, videlicet annus de haereditaria
difficultate, quin eadem origine debuerit in insigni die solemnitas
ac foundationis hujus, talibus enim rerum asperitatibus alentur
et cum iudicem, orientem et occidentem omnia. Nec alia, neque dispa-
ria habuerent maxime velles, domus et regna, quae maxime
dictina fuerint. — (tout cela est fort bien, mais pourquoi chercher
midi à 16 heures; si on été obligé d'abandonner les assistantés à
Ullant et à Richelieu, c'est que ceux qui le sont empêchent de cette
foundation n'ont pas suffisamment réfléchi avant d'agir. Il faut tout
pensez, pêtrier les avantages et les inconvénients). —

Set quid ut auctoribus primum experit, nunc decendum est. Fuit
circa annum Domini 1466 transiret Rudolphus Venter Wasterlyns
Dux in Brabantia, qui aedito nomine Dionysii Ryckell contubesci-
quis per istam tempus celebre habebatur, consultandi libri per litteras
suum coevavit, scire cupido ex eo, quid de nova Plantatione, quay
melioribus, statuerat, cui potissimum ordinis heraldram ad dicere.
Ad quod ingenuus respondit Dionysius et quod sentibat, videlicet te
melius prius, nihil antiquius enquam, ad me tuo cartulensi habeuisse
celib. Tenuis, consideravat, ex timore laicorum gravata, facta
cum cum esse. cum ergo gratiam habueret Dionysius consilium
et ut orationem, exceptisset, institerat ad R^m Petrum Generalem
haec ipsa de re referret, significaretque se omnium honorum, sa-
cum heraldam adesse facere ordinem. Quod cum Dionysius R^m
Patri Generali insinuasset, atque bona discissa, constitutus et donans
hanc fore sufficientem, targivatam est aliquandiu. Ad extremum
tamen acceptata est deo et donatis, curaque novae Plantationis
Dionysio commissa per litteras, qualis restimul: (v. in pluribus)

(1). Et Ryckel pagus hanc longa ab oppido Vistoniis situs, unde Ryckell appellatio, a
natale solo in auctoribus.

et exclamationib[us] et extensis. Quem ille longe sine sibi a Deo distinxerat. Recavit ad eam annis
domum mittare. Quod offertur propter quaevis videlicet ex rectitudine amicitia et honestate capisse sciebat. A
specie qui quid erat, expectabat. id est commercio et industria obliqua, virum mitis in quo
ipse dominus paucum preparabat. conquisceret; nec dubitabat submittendimus; et carnis ex
ipsius calore, ut ita dicam, rufet et at fuisse virum innotescit enim de latitudine illi brac-
ium certe, prout est in religione domini; conquecumque ratione nimicari. et frequentibus
orationibus sciret scaturire solere unguentum, quod usque descendebat in berberum et barba-
taros, id est in derum, et profulum, diffundique per corpora non unius domus tantum, sed Ordinis
et orbis universi. Nec praedatus est sperma viri optionis, sed illius, quem expectaret accepit
virum, cumque tamen, ac tantum, qualem: ut inquit ille, oculis prisca nos tularent Diony-
sius, qui statim misifica procuratione et solicitude Apollinaris dominum hanc in fabris
ad hunc et incensabiles erudit et usque ad perfectionem quod danus adolescentice robur exercit.

Vix incomparabilis et maxima laus sui oculi, qui in successoribus suis nec parum adhuc
habuit secundum, cuius, ut infinitam laudem, sanctissima vita, ita prospicuum, am-
orem, meretur doctrinam, qua a primis domum hanc Deinde et ordinem suum, postremus orbem
terram, reflectit. Bene habuit per istum tempus hoc recentem sibi electa diuinaque provincia
(qua a provincia Picardie et Rheni resissa quibus ^{hac} ~~usque~~ ^{convenit} conjuncta, a quibus viros ad
regnum apes mutare solebat, vel oblatum expiratura) quando nimis Pater gene-
ralis Belgae cum esset et at ^{iam} i dominus, et similiter ex hac Compitiu[m] et Gheldria, se dederat
ad ordinis gubernacula, qui velut in alta specula positus, et velut dominus quidam oculus
totius intentus esset huic provincie, curaretque velut optimas patricie mores consulit (nam
consulit a consulendo) ne quid hoc caperet detinente; Dionysius vero velut in corpore
manus quendam, vel pes esset fulcireque spes fortunas que nostras, ita ut hic vere dicere
possit, oculus prius coevo, et ille postmodum claudo. —

8us 9us.

Primus Rector novae plantationis hujus Ven. P. Dionysius
Richelius per anthonomiam dictus Cartusiensis.

Anno Christi 1666 hujus domus conditae primus extenditur

cette lettre du R. P. au Prince de Lorraine
au R. P. au Prince de Lorraine,
de 3 juillet 1667 (sic. dans la chronique il y a
1666). - faire bien attention à cette lettre pour la racine de la fondat-
ion) . . . In virtute huius elecentiae et licentiae profectus est
Dionysius ad Ludolphum, attempto prius nova colonia ex dono
Rosamontana, modique ubi loci possessionem accepit et inaug-
uratus est Rector, obtulit libellum hunc supplicem, Duci carlo
Austri : « Propter tantissima et gratiosissima Principis, patrem humil-
lissima et affectuissima illustris Dominus Arnoldus, Dux Galicie, et Julia-
comitis et Zutphanie comes etc. et totius sanctus odo cartusianis lich-
tiam et ad millionam exiguae parvum monasterium, duo decim
monachorum et familiae competentis ordinis cartusianis prope Sylvam
Ducis, per post Titariam, unius leucos et dimidio, in quodam loco
dicto Querceto, vulgo Eyckendorck, et ex domo syneti post dictam
Dominum Gallicanum, filiumque ejus ac matrem ejus, ac illustris
Ducem Cives am collectis, et specialiter a quodam sociate, quanto
canonico Sylvactuensi. Insuper patrem humillimus predicti, propter
deum et salutem animarum, licentiam possidente et intendi licet
bonis jam habiles, et justis titulis gratias si acquirende usque ad sub-
riam competentiam predictorum monachis et familiae competente,
sed, ad summum contum quinquaginta libr. flor. grotorum annexas
redituum : dictamen quod bona predicta a iuribus Principis et patris
non eximantur, sed quod maneat cum talibus oneribus, quibus
fuerint ab aliis possessa; Actionem eamdem novellam Plantationem
cum omnibus suis castris et negotiis in eam recipere specialam,
salvagantiam et protectionem. — Insuper predictus, ut nostra celsitudo
dignatur et bona affectione oblatum titulum et honorum patronatus
dictae Plantationis in ea subcipere, ac eadem, ut principalis fundator,
sanctam Patronum, cui magis affectus, proficere et assignare, qui
Patronat sanctis, propter honorum quam ultra gratiosa celsitudo
si in hoc ostendit, liberabit eamdem eamtra celestem ab inimicis,
et hostiis.

usque ad annum correlativum 1566 quo fuit destruta.

Sanctissimus itaque Pater Dionysius, cui communis utilitas et salus aliorum charior erat quam proprie quies vel quantumvis otium pium otium, destinatus ad regimen et curam hujus domus, amque via ei posset emeritus et jam nunc donandus, quod exigens scilicet anguis hominem, jam ad extrema perducere nullu habita oratione sententia illius ~~pro~~ erat seniles humeros recti Atlas qui vix supponere huic oneri. Quod tamen non fuit illi oneri, qui aperiebat aequaliter, fit enim leue quod bene perturba onus, inquit ille: It lucet ista conditione sibi opus non esse optime intellig erat, et amissus quietem plangere cogebatur, tamen spiritus percussus acerbitate quietis amissae solabatur se viviore conscientia cum attenderet se nos, sibi sed alii vivere debere, perebatque facilis quod stres se nos affectasse quicquid id esset honoris, vel potius onoris, non enim ordinis honor est sed onus species besura ferentis prout sit poeta. Deum, bene actum est cum illi quod post brevem laborum cursum ad domesticas quietem illi redire contigit, ut se ad transitum suum qui paulo post consequens est propararet.

Sed prius quare ad extrema illius veniamus. Dicamus brevitatem quia via ad hanc curam venerit, an via spiritus sti (sicut dicitur) an via communis vel illa quia infiri ambulant circulare, in circuitu quippe infiri ambulant ambitionis circumambiguntque et ambient fleruntque cures et officia non recte, unde non minimum refert sicut quia via quisque ad officium perveniat. Numquid ad id hic sanctus Pater viam sibi ita erat locupletissimis suis scriptis? numquid humiliis talpa curriculos egit ut passet e scribitus suis emergere? aut numquid ideo misit elenchum scriptorum mormonum et auctorum quos legisset ad Comitia Ordinis ut quis vel quantus vir esset vel ex hoc solo intelligi posset, aut et se hoc facto venditaret? Non potuit hoc cadere in sincerum ^{illius} pectus, qui cum esset ditissima pietatis ejusmodi ambitionem reputabat vota preservationem. Hoc illorum proprium sit qui divina non penetant, qui projecti in ventus ab omnibus servient et mentem negligunt: Qui vel oblitus quareverentur et quorsum, inexorabilis clausus se concluserint rursus ad res quoque libertatem aspirant. Non ita dominus hic Pater, sed cum deferetur ei hoc manus primus, quidam haeredit, suspectus que, immo vehementer veritus ne sibi Deus esset iudicatus, ut qui sicut de se ipso S. Augustinus pronuntiasset, nulla in-

et postremo pacem et victoriam, ut speramus, habebit. Quoniam Patronum determinant
prudenti, ut vestrae cibitudo in hae scholas propria manu signare et tenere
dignatur. Non obstantibus, in premissis, indulxit quibuscumque quonodo-
libet in contrarium facientibus, ad laudem Dei, gloriae Virginis Mariae
et Beati Andreae ac omnium sanctorum: et pro salute animarum gratias
cibitudo vestras et pace. » Scilicet scriptio: « Fiat ut petitum
in honorem Sancte Sophie constantinopolitanae civitatis. Charles. »
Carolus hic Autem huic veroe Plantationi Sancte Sophie constantinopolitanae
civitatis, proprio motu proprioque manus sua scriptura, Patronam tene-
tare et signavit, scilicet et famosissimam Byzancii aditum in S. Sophie
nomine erectam, recentem a Turcis occupatos et profanatos, perpetua
a peccato Brabantos extaret memoria. (Cette supplique n'est pas datée, mais
il est bon de remarquer qu'on y demande de l'établir à Eysdenach,
Ollant et à son voisinage contiguë. — Vois aussi ailleurs la lettre de sept. 1671,
par laquelle le duc Charles répond en forme à la supplique, qui pouvait
bien n'avoir pas été présentée si tel que le dit Raessius). —

Igitur primus Rector et parent hujus novelle cartusie, Dionysius,
per annum cum suis habitavit in Ollant, sed cum vita ob et domum
in via publica, multisque incommodis laboravat, consilio cum du-
bat prioribus habitu, cum Thomae de Driel priore quondam Dulmanie
et Henrico de Heswick priore legebat ad Rhenum, qui cum aderat
in omnibus, transiit domum illud Querestum. (Le transfert, il a été
fait par D. Denys, n'apré avoir écrit en 1667 et 1669. Or la chartreuse
de Dulmen ne commença qu'en 1676 et D. Thomas en fut prieur de 1679 à 1681.
Donc en 1669 ce prieur n'a pas été ancien prieur de Dulmen.. il a été peut-être
le 1er Rector ou le 1er Sophie. Quant à D. Henric Heswick il a été prieur d'Ul-
tricht de 1643 à 1650 et de 1673 à 1676. On voit que D. Gerard Etiquet, pour
Raessius, était bien renseigné. Il est donc assez de comprendre comment enpe-
rant baviller, maltra des noms en ayant avec parfois la grêle.)

Et nec ibi quietam se stat dñe poterent, propterea stagnantes aquas
et intem-

re magis iratum. Deum, expertus sum et dicit quoniam quod alii me processerent; gratias quidem agit sibi munus hoc et alia munia differentia, sed sibi ista distractione opus non esse, respondit. Atque ideo ad hoc currens debuit cogitare quoniam R^{di} Patris Generalis, qui Datis his litteris quas hic subjicimus, ad officium subordinem illum compulit.

Litterarum R^{di} Patris:

Fr. Joannes humilis Prior domus majoris Cartusiae sec^{ti} Patris in X^{to} Prior domus de Bethlehem, in Ruremundā Ordinis nostre Salvatoris in Domino semperernam, et per meritum obedientie regnum promereri gloria semperenne.

Litteras vestras, litteras que procuratoris domus vestrae necnon litteras D. Dionysii monachi dictor domus vestrae super novā plantatione pape Benedicti jā inchoata recipimus in effectu continentas quoniam in ipsa plantatione jā aedificata est una capella et quinque cellos pro habitatione religiosorum et alia aedificia multa constructa, qualia etiam jā sunt data ad opus dictor novae plantationis, quantum promissa a diversis personis, cum quanto etiam desiderio secundariis domus Ludolphus, fundator dictor novae plantationis, anhelat ut illuc mittantur personae Ordinis, ita at denimā dilatione hoc faciendo jā tristatur.

Omnibus itaque his et aliis in dictis litteris expressis bene consideratis, et attentius permixtis quod nescimus, dictus dominus fundator et aliis secundis vir Magister Martinus, ejus cooperator, verum etiam populus cum magna devotione unam plantationem Ordinis patris sua habeere desiderat, auctoritate nostri Capituli generalis, tenore presentium vobis committendo mandamus quatenus ad dictum locum vos personaliter transferatis. Ratiocinus confertis et dicto domino Ludolfo, fundatori principali, et D. Martino eius predicto cooperatori vos presentetis et locum predictum cum omnibus pertinentiis meis, possessiones agros, nemora, prata, redditus et quocumque alia bona mobilia et immobilia jā oblata et offerenda, ex parte Ordinis acceptatis ad opus et incrementum prosperum, dictor novae plantationis.

Et quia predicta nova plantatione indiget uno bono Rectore, auctoritate ^{te predicta} dicta, et cum consilio totius domus nostra constitutus in Rectorem, dictor novae plantationis domus Dionysium predictum, qui in dicta nova plantatione a principio laborens, et pro ceteris facta ejus cognoscit pariter et intelligit. Quippe non sic constitutus Rector, regimen dictor novae plantationis pro mente obedientiis humiliter suscipiat

et intemperiam cali, solique instabilitas ingenium. Inter has autem distinc-
tiones et curas, senio et morbi fatigatus Dionysius, unde exstructa
-tione impetravit et accepit, regrestrisque locum mendam anno 1670°, superi-
-xit adhuc anno uno. Datum est illi successor T. annus a Bergis, qui
hoc illi epitaphium posuit. — (Le chap. gen. de 1689 fit mémorial à D.
Dany et leur femme comme successeur d. Henri Hestwick, alors simple)

(religieuse à Utrecht.)

Magne Pater noster primus plantator araci,
Qui palmo solam suspendit et cætera scripto:
Ligat Tadala mentula et te credere solo,
Et digitis complexa tribus digerit in arctis
Conclusaque libris quicquid mare, quicquid abyssus,
Aut matra tagit, sed tanta quicquid in imo est?
Una catenque manu, qua Tigres omnia scripto,
Cunctaque component terrarum ludit in orbis,
Prima domus hujus sacra fundamenta locata.

(cas vars sont bien placés à l'autre de D. Gerard Virgines, que tu hantes d. T. annus)

Factus autem de hoc beato pater, quod priusquam regrediret ad dominum
professionis sue locum mendam, ut tales acerat fundatoribus, velam somel
adhes adūta; sed quia per ostendit, t. t. annos transiit, fuit ingressus
est, (ad Tivina canebatur tune in organis, et aterat Abbat. St. Martini Coloniensis)
atque mox ut vocem melodiam, auribus hausti, confutum corde coepit
liquefari, vultus et mentis mutari, a seipso officere et collectis enim
viribus totus in docim ire. Quod intelligens abbas jamque presentiscent,
quod futurum erat, traxit illum in excellum, quod iusta erat, ubi rigidas
et immobilitas horis formæ tribus mansit. In illo mente excessu singu-
larium docum precepsit fuisse eratis proximante his, quam relinque-
bit, nota plantatione, meritisque suis et pacib. et imperiis suppliciis
extremi fundationis, quod bonus Deus statim post eis deceperit, ex inpe-
-stis et imperiis, nihil tale expectantibus, adiicit, Nam celo fundatrix
alia se certulus obtulit Domina Alcydes Piscchia, nupta vero nobilis
Domino Arnoldo Harleis, militi auroato, quod domum Orthantham
Virginiae,

ipsi amque plantationem in spiritualibus et temporalibus structuris et aliis ad eam pertinentibus, regat, ordinet, disponat, dirigat secundum ordinis nostri instituta: cui et per presentes Damus licentiam excundi ad Dominos et Magnates, atque ad alios cui usumque statutus vel gradus existent, ubicunque eos esse contigerit, et quoties opus fuerit ad tractandum, cum ipsis ab eisque tractandis licentias, gratias, seu privilegia dictae nomine plantationi necessariae seu accommoda, necnon ad recipiendum, quocunq; fuerint data et concessa pro primum ampliori, ulteriori incremento, ac prospero successu dictae plantationis. Insperamus ^{ipso} licentiam, ut possit diligere, cum estio consilio De aliis dominibus tres monachos qui sint in ecclesiis cooperatoribus, viros probos, exemplares, et missi clatores ad poneendum in dicta nova plantatione sanctae Religionis fundamentum, et bonum principium tam in cultu Divini quam in observantia ordinis ad honorem Dei et salutem ^{sicut omnium in Toto Regno} animorum, et omnium indirecta plantationis et bona Dei auxiliis recipiendorum, recte de omniis modificationem, fundatoris et totius populi. Quia monachi priorum electi et vocati ad dictam plantationem sine marcarum ad causas transire, cum locis sit de more Ordinis et practicabilibus ablini. Deinde constructa, atque non ex plantatione nisi religioni et exemplares De aliis dominibus semper diligenter et labor, et potestim, in hac nova plantatione hoc est observandum, ut si sit Dono Dei jam in temporalibus acceptum tale principium, grata piantio remanente dirigentes, in dictis ampliorum et spiritualibus habet prospectum.

Insperamus licentiam recipiendi in aliis dominibus dicti locutoribus honestis et utilibus quos judicaverit dictae nomine plantatione necessarios, ita generaliter, omnia alia facienda, ordinanda, tractandi, agendum, quae ejus dictione est utilia, convenientia, necessaria et accomodata dictae nomine plantationis, cum consilio famosorum monachorum, ad dictam plantationem evocandorum, prout est de more Ordinis Franciscani.

Datum Cartusie die 3° mensis Julii anno 1466, cum impressione sigilli dictae Domus nostre in testimonium firmatis cream.

S^o. Certius

Procinetus ipsius Prioris (rectoris) et locorum ad iter.

His itaque lectionis litteris novi licentie eiusdem temporis et tractare imperium R^g

virginum pretio emptam ipsi addicit, in qua viris ejus octo cellas consequenter
edificari et dotarit. Nec hic quodlibet liboritas stetit, sed intus bona quae ha-
buit in Geldria patru soli immobilia dicit. Quod ingens beneficium,
ut divinitus acceptum, Dionysii moribus pium et ascribere: nam et Theodorus
Cecius, auctor vita ejus, dividitur insinuare, ubi ad cum divinitus signi-
ficationem accipisse, reuelatumque est suisse ut i domini hunc edificanda
esset; quod de duabus prioribus certum est non dubere intelligi, restat igitur
ut de hac tertia accipiat, que etc. — Voile fin page suivante apud le Recteur.

3 Tulii 1466 - 1469. ch. - D. Dionysius Rieckel 1er Rector. —
ch. 1465. Et committimus visitatores et priores (Plebanicas rem-
otoris) ut de nova plantatione, quam quidam domini canonici
in Boscenduis, ordinis deo dilecti, prope eandem civitatem, optant
exigere ea informem. Et si eis videtur fuerit poterent, aptatis
fruند et hoc necessariis officiis, duas vel tres personas ad
eam mittere. — Les visiteurs sont le prieur de Gand, D. Jean Verhaeghe
et celui de la chapelle, D. Arnold Haermaen, qui assistait à ce chapitre
et y fut 3e définiteur. — Les chanoines sont Eustolphe Vanden Water
et Martin. (M. de Lattre du R^e R^e au prieur de Ruremonde, 3 juillet 1465.)
ch. 1465. (In 2e Ruremonde) Et p. Dionysius, professor dictor 1er, cre-
derupit reges itas fuerit per priorem Gandavum, et ad ^{nominem} ^{de}
plantationem, conceptam prope Boscenduis ad ordinis voluntat^m
la cuncta chapitres de 1466 nasciem. Mais le 3 juillet suivant (1466) le
R^e R^e envoie une longue lettre au prieur de Ruremonde, le chargeant
de recevoir cette fondation au nom de l'ordre et nommant D.
Dionysius Rector. — Il y est dit un autre que dans cette nouvelle
plantation il fera edificata est una capella, et quinque celles
pro habitatione religiosorum, et aliae edificia multa cons.
- tructa etc... Les cartes des chap. 1467 et 1468 n'ont rien. —

ch. 1469. (In 2^e Ruremonde, notez que Ruremonde est dans la province
du Rhin) Et p. Dionysius, quem absolviens ab officio Rectora
-bus novella plantationis iusta Boscenduis, revertetur ad
dictam domum Ruremonde, sive profectus erit; Et istitueretur
^{in Rect}

Patiens Generales, sed quoniam primus, non potuit conservatus ad istam rebas mettantis, assump-
to que ex ipsa in domo Ruricundiana ab hospitatis. Sunt accinibus itinerarii cum. V. P. Priore,
Constat autem ex eadem domo coloniam hanc pisse existam, quod ex chartis Capituli
depescendi, in quibus iusdem facultas datur in hac domo secundo proficendi. Profecti sunt
propter et per numero et modo quo primi Patres initiatores Ordinis nostri monasticarum se cons-
caviderunt, numerum septem numero eis. Procedimusque qui essent annos ab aliis; annos, ut
quidem arbitror, annis duodecim et septembris. Nam digni tali Rectore et Duce, et Rector Dignus
illis. Verum non paucus meroe relictos habuit, ut qui dominum suum, Iesum absuntibus
viduatam viderent, expem, exanguenique et intermituram patarent solebantque solis
ipsorum discensionem, et rives, ut qui ipsos vici ignobilis et paludis aliusque aquas futuros
agitarent, quererentur iniquum, et buchnos unum ipsorum easiliam, verum quia ex dictamine
obedientiae fiebat, necessitatem pietatis, que eos retinere voluisse, praetulerunt et dimis-
serunt in opus Domini. Quanto autem gaudio faciunt excepti ab illo qui sicut pullus hinundinis
habebat et expectabat illorum adventum, Tho Canonicus Ludolphus, non est medicocritatis nostra
referre, cogitet quis quis potest; nec enim dubium est quin ardore devotionis ligulatus sit
totus et primus illis aperit passum, ostium sui sciret sensu hominibus sed hospites Xti
recipere vel eos per quos aliquando recipi speraret in aeterna celorum, (andicem, cellam)
tabernacula. Cum enim illa speculator orarii mei, pauper et hospes Christi jam ex austera
bonorum pecunia supartem, ut sis quos tam avide expectarat locum et dominum, competen-
tem, proferaret, religum erat ut qui tantis sumptibus pararet illis hospitalium, exhiberet
se liberen, datorum, et hospitalium; unde pia ac forte pugna certabat ipse secum et conten-
debat cum illis humanitate vincere, anteire officium, honorare refocere fabrigatos, cumque
illorum molestias ferrent optibant omnino jubelantque illum, conquiscere, certabantque
ricias, tam prolixa humanitatis officia a se removere, sese deprimere, cum apostolice
sollicitudinis praevenire reciprocis humilitatis officiis. Interea ad illorum adventum excitatur
et exhilaratur civitas et vicinia tota, puerorum agrestis et simplicior populus qui de Beato
Patre opinionem eam, sanctitatis conceperat ut cum eum, dum cultu reverenter nos alter
nominarent quam homines, qui cum Angelis loqueretur.

Transactis itaque aliquot hospitalitatis diebus ducuntur in villam, Ollandianam, quae
circa trenta quindecim passuum milibus ab urbe distat; ostensum est ei in conspectu riber

in Rectorum dictae plantationis p. Henricus Haetwic monachus,
professum d. tractate. et dans la province de Picardie designée (In
d. tractate) Et p. Henricus Haetwic monachus prof. dict. d. i.
rectorem, novæ plantatiōnis propa Bulaudvias per caput leum,
instaurans, sicut proclamib⁹, mod⁹ v⁹t⁹ ad cunctos. —

L'endroit où la chartre a été commencée s'appelait villa
ellandia et se trouvait à environ 15 mille pas de la ville. Dans
y nato environ un an, dit la chronique, et on l'abandonna parce
que la maison était près d'un chemin public, l'ace manquant
le terrains, il n'y a pas assez d'espace pour y établir comme
démont les dépis et les dépendances nécessaires à un monas-
tère de chartreux. — Le chanoine offrit une autre propriété plus
rapprochée de la ville, dite vulgairement villa d'en Eychedonch et

Dicit Raibicus... quæ magnis aucta postmodum adiiciuntur, facta est per
facte decoris, statique præcītū scelulo uno, nunc in cineres redacta
est. In hoc aliquando castra posuit hostilis exercitus, cum obidere
civitas. Principia causa occidit⁹ quis, quod nimis vicina perire civitati
munitio⁹ opportuna, propterea vel eo solo nomine eis illos exosa,
sicut et aliœ ploraque muris nimicem vicines. Quæ representant
haec Tisca, quia invenientiam habent matram lactat, pretermi-
tūtus. — Hacenut Raibicus, se partui Gerardus eligit. —

locus et suggestus sedum eminus. It ut hoc cum poeta ex Elogia dicam, Nam summa
spouda fumabat culmina ville, primusque Lindolphus, Ollandicus, inquit, non Hollandicus
victis; et extensa manu: videtis surgauntia adiuvia? Igo inquit ab aliis milibus
aeris huc et obis adificare colpi, ligata habet etis, et me dignus, judicatis, qui vobis
prosternit hospitium, incipite ex hoc die post idem, vel eajam nunc inhabitare. Tunc vero
P. Prior: Non nos, inquit, solum, sed Ordo noster totus gratum habet quod offers, et non
tam gratias agit quam habet, cuius nos vice, si quid potest peccatorum oratio, vicissim
referimus quod habemus in reciprocum, orationes et piae, ad Deum, precas, referentesque
peccatis temporibus, qui cumque ait hanc dominum transscripte fuerint; vel in contuberniis
unquam tempore, huiusmodi clamabant quae in titubis, exsistit. His dictis, coepimus huc are
omnia, laudare plurima, tum ad caput orationi conversi inclinarentur. Deinceps peccati, ac
oratione facta inaugurate sunt ex illa die ministerio perpetuo dominus dei. Et quando locis
et prima facies domus abhorrentior a solitudine et quiete viseretur, erat enim publice
vice contigua, quod unum in commodum statim offendit nos, nihilominus super meliorum
erectiones effecti dissimilabant et excusat ant angustias mas, peribantque perfectatis
amore. Habitarent itaque per annos plus minus in loco, sed cum cogitarent se non sibi
sed posteris suis et futuriis atibus propicere debere, sentirentque quae et quanta domum
buam, si in ea persistent, oppressara essent hospitium, gravamina, utpote qui jam exprimi
cooperant transcentium et frequentantium, molestias, quas impossibile esset evadere nisi
reclent inhospitales et inhambus anissimi viseri, maxime, cum, ut jam dictum est, publice
vice dominus adiacebat, expere coepissent et mature deliberare quid facta plus sit, utrum
persistendum in loco a deo sit cogitandum. In qualibet inter sententias, quibusdam dico.
Tibus intolerabile fore sigillaris transcentibus via Regia (quod nunquam imaginatus
aut honestioribus negari poterit) oporteat semper aperire hospitium, preparare tectum, semperque
propter eos die et intendere, ita utque in conubiam noctem, vigilare et statuta quieti
tempora proterve. Quod etsi possit esse cum virtute conjunctum, (nec enim negandum est
quoniam hospitalitas sit virtus) tamen quia secunda pars semper labitur in virtutem, schementer
timendum esse ne virtus erudit in apertum, virtutem, et dominus dei vestitum in diversorum
et fratrum dominum sicutum, quo non modo libenter et ultra recipiat hospites sed etiam afficiat,
quod si fiat unquam, actum esse prout dubio non solum de existimatione nostra, sed quod

36

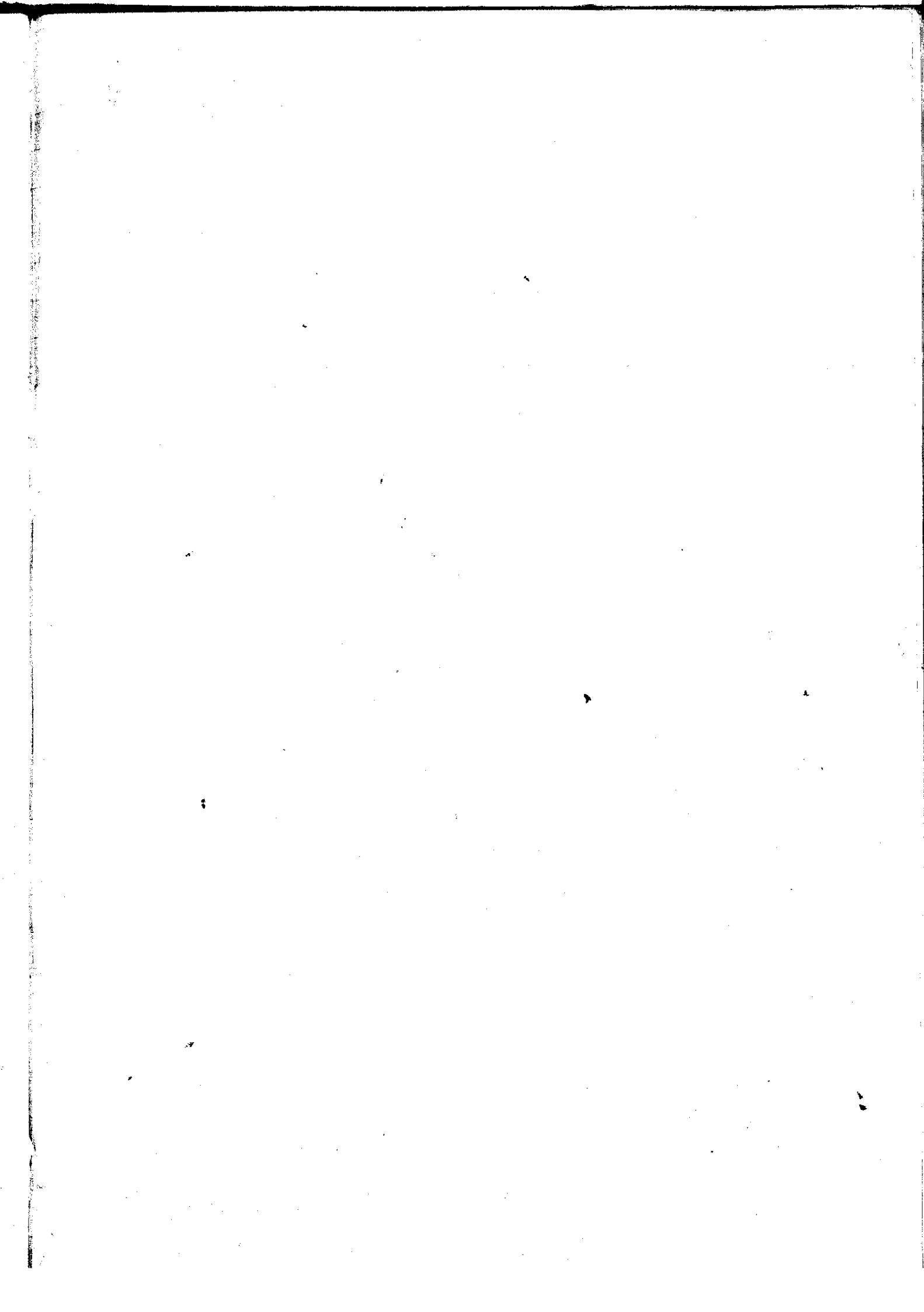
gravieserit, de salute multorum quibus ex officio incumbit vacare perpetuo colligendis hospitibus, quod dum indulgentius et sine reflexione fere timoris Dei facient offuscent que se totos (quod pro divisionem est) super menses obliviscuntur salutis proprie, fitque mensa eorum, coram ihsis in lagunam, et in retributionem, et in scandalem. Et quamvis nihil tale de modernis dispensatoribus timendum sit, tamen, iuxta iter scandalem non esse ponendum, dicebant incantionibus qui futuri octabibus ad hanc curam, devolendi sint, qui nos sequentur in tempore mo abutenturque portasse nostre exempla, quasi nos ipsi auctores esse voluerimus licentioris ritus.

Hic incommode loci accidet quod nulla esset aquatio in loco; quod locus non satis extensus pro conventu et claustris jacendo, quod ad meridionalem flagam declivior situ, denique si nihil aliud sit incommode, satis illud unum grave esse quod in in aquos quidem sed non in solitudine situs esset.

Hoc fuit unus et fere majoris partis sententia. Alii contra monerentur non esse precipitandum nec statim sequendum, quicquid impetus et primus zelus dictaret, sed in re tam gravi tantique momenti prius mature deliberandum, nisi precipitantibus forte sententias aliquis minus recte fiat imprudentiae nota, incurrit. Dicabant a pauperibus Christi maximam abectionem esse et esse debere, sortito quicquam eligere vel angustias mas impatientem ferre, nec quod semel acceptasset propter incommoda quodam levia statim relinquare.

Unde suadebant alii in loco subiectum, nisi migrare velint et ab abrupto alienum locum quiescere, levitate uti videantur, vel ne portasse d. Lodo phragmam, patrum sese agnoscare res ipsa ostenderent, sumque, putant se pessorem rationis sequi, prorsus potius intercessori consilii sequenti puisse dicatur. Quod si una privata incommoda potius spectarent quam futura, vel ob defectum aquationis vel iniuriam loci situm, moribundus loco pataret, facile huic incommodo adhiberi posse remedium, si patens altus et latuus, podiatum qui usibus domesticis sufficere possit. Quod ita conclusum, et factum, foderunt enim immenso magnitudine inis partes profundas et latas, cuius vestigia nuper adhuc videntur, qui sufficere poterat aquationi et solato qualcumque donis.

Nostri atque illos pono Dionysius ut si que rentient in commoda loci patentes perirent, dicens non decere pauperes Christi commoda sua semper sectari, memores esse debere non ad encrasvitam, sed ab obedientiam, et ad peccantibus labores nos vocatas venit, veramque vitam.

illam attendendam esse quo ritus presentis in commodo emeretur.

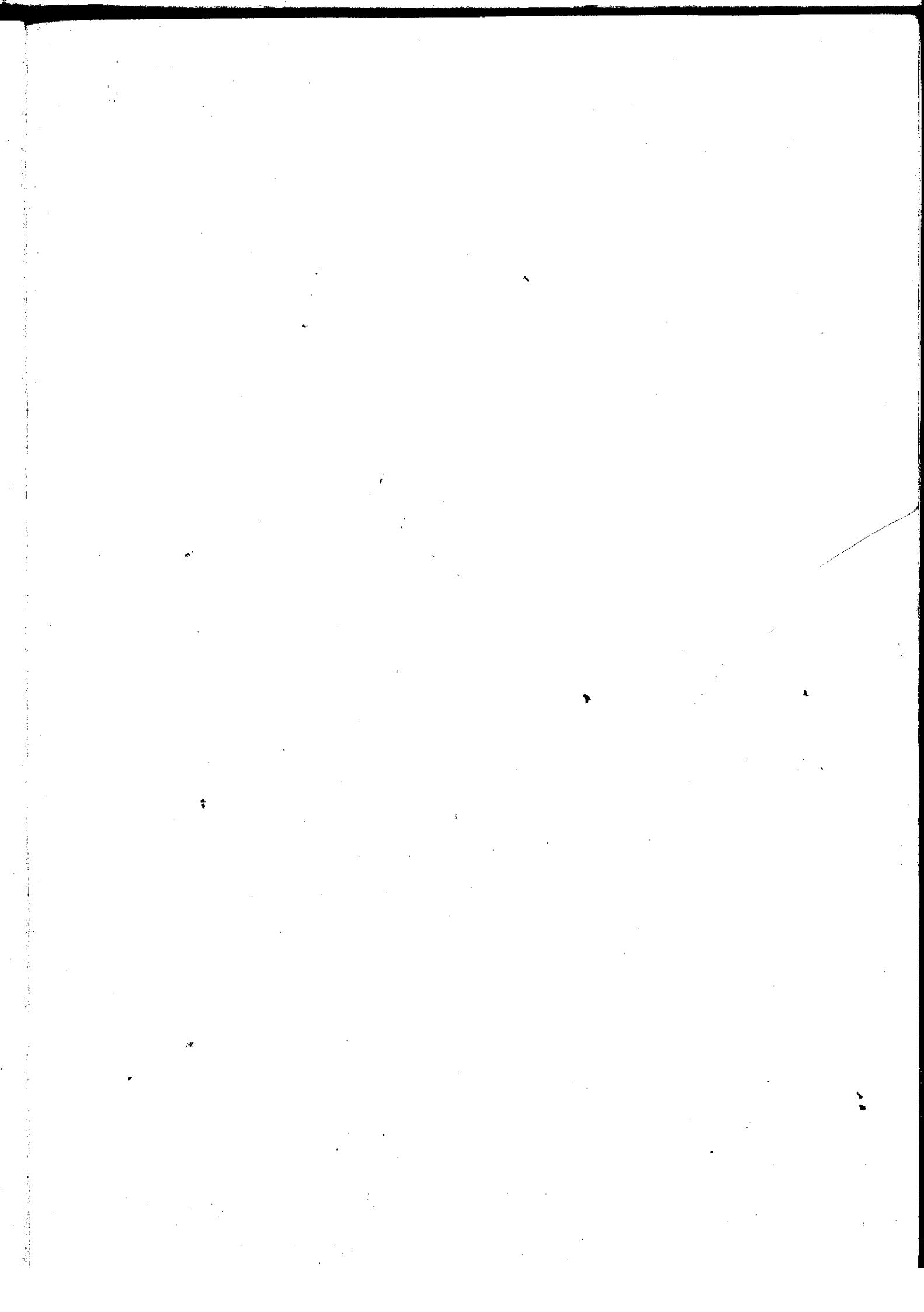
^{8^{us}} Quartus. —

Fluctuatio nova, et tepiditas in incepto novae molitionis opere.

Pater hæc initia prime habitationis nostre spiritus idem ille adiuit qui Pates nostros olim in primis a fundatione majoris Cartusie tentavit et loco submovit, immo expulit; nam cum diversent accessiones, quotidie fieri novorum, gravaminum, fluctuare multo magis coeparent et tumultuare demutant a rebellingā à sede, sed retinat illos sanctus Pater nullis cedens difficultatibus, provocans nunc hanc, mutuū alium, avitam, asceticam, cuius amplissimam habet occasionem, in loco difficultique temporum articulo, virtutem dicens semper elucere inter aspera solere. Distabebatur autem frequentioribus excursibus et instabat apud eos qui poterant nascente Cartusie manus, ut ita dicam, obstetricantes adhibebat, sed proscriptis apud Ducem, et nobilis Gheldriæ, sicut ex predictis Iomis patet, in quibus distinctissime annotantur omnia et singula quo corrogavit. Persecutamen poterunt se stabilire in locis quamvis etiam accessio non modica fieret eleemosynarum, et prouentuum, et ipse esset in herba non minimus. Precio quis inabilitatis genius (habitatorum, en loci non definitio) retabebat eos ab incepto, tenebente paulatim operis fervore remittentibus que se semper animis et oculis in diversarum resipientibus, donec Lindophus animadivisens quid subasset: Vide, inquit, quid futurum sit parasse ad aliam villam. Et quidem habeo aliud prædium, in Sacroeto (villa vulgo dicta des Bychendorf) sed agris et in cultis jucundis triste, quid si vobis et istud operam, asylum consignemque ad habitandum? Hoc terra non adeo quidem abundantibus, sed tamquam fidis ubilibus præcebit necessaria, habebitis adjacentes villa solatia, urbem in conspectu, solitudinem, in agris, et ad habitandum, pasca a gregibus vestris. Quid ad haec dicitis? Ita pensus vester est, et si vobis non improbatum alia plementa jacute, pata viam, invenient, inquit, nolite considerare animis, sed sperate Deum adjutorem, immo respiciate in authorem, omnium actionum nostrarum, cumque consummatores, futurum, secum retinam, qui ceperit in vobis opus ipse perficiat, confitabit consolabitque. Quid haeretis et tepidatis ad primas quasque difficultates? quasi vero novum, sit aut insolitum, vobis it ordinis vestis in primo quoque aditu

S. Hoffm. n° 2

pati difficultates et obstructa. herutis an vero dissimilatis nos scire Dei nata frequentie
 evenies solere, ut difficultas sint et tarda semper prima molimina, proutque in arco fabri-
 brica (cujus Ovo uester umbra quodam, et et in agro) in qua totis annis centum, labora-
 tum est, quae cum Dei jubatis verbis posset dicto citius perfici, noluit tamen Deus isto ut
 comprehendis nec accelerare quidem opus, sed diligenter opus in manu considerans non unius hominis
 sed totius paene orbis, undique enim, acceditus ut opifices et exhibiti sunt operi qui tale tam-
 tumque elaborarunt edificium, cum tristis et distregit, cum proportionibus et mensuris
 geometricis tam accuratis, ut testa D. Bonaventura, nec unius Rex Galliarum, aliquis possit
 cum omni gaza regni sui tale unquam opus edificare, non si forte totius orbis opes conferantur
 in unum; Nec mirum, Dei quippe solidissimis inventionis, et opus; et quamvis Deus in annis
 esset cum illis non potuit tamen ante centum annos perfici, protahente et agente occultam
 Dei manu ne perficeretur ut plenaria semper opere vulgariter toto orbe terrarum, terrible
 interminatio vel communis catastrophae impendentis et etiam si operae vel homines facerent,
 mole tanta operis loquerentes et praedicantes hominibus in crudelis poenitentiam, et ipsa tam
 prolixa arco fabrica nihil aliud esset quam perpetua vox et mutus ad palpitacionem co-
 hortatio. Proorsus idem mihi videtur uester Ovo, vobis etiam, tacentibus et distinxit lantibus
 loqui, qui tardior semper, ut sitis, et laicos pede progradientur degente in gentem, et de regno ad
 populum alterum, thence semper consulta et paene continua tarda molimina, ita ut ad
 unam Ordinis vestri Domum, sedicandam resipiratur unus per se secundum. Quod si creditis hoc
 forte humum, vel fortitum, obsequium, attendere videmini series, diuinus super vos consilio,
 Dei quippe nata nunc adhuc agitur cum ordine vestro quod olim in arco fabrica latenter age-
 batur; paulatim et sensim quod amodo sine sensu progradientur et dominus quidem in diversis
 provinciis surgunt non sicut cneumatice vel hedera Ionda quae crevit et amictus intra dieum unum
 naturaliter, sed paucum, casus aggreditur cespiti, dividit fit paries et limites, exaggeratur et
 fit suggestus aut murus, infer murum, edificantur profigni acula cellarium, argentea viribus
 puritas cordis et castitas corporis ante omnia diligenter asseratur, compingitur Deinde tabulis
 cedrinis ostium, ut intra quatuor parietes sedeat solitarius et faciat. Quod ubi completum
 fuerit, ibi domus, sicut consummatoris omnis pennis. Torsus et Deus uno nato de terra produ-
 cere liliam, vel virginatum, neque tamen hoc facit, sed nullus ut claudatur vel sepiatur
 in hortis, ut permaneat illud aureo, nutritus sol, ducat imber. Denique existimata de nobis

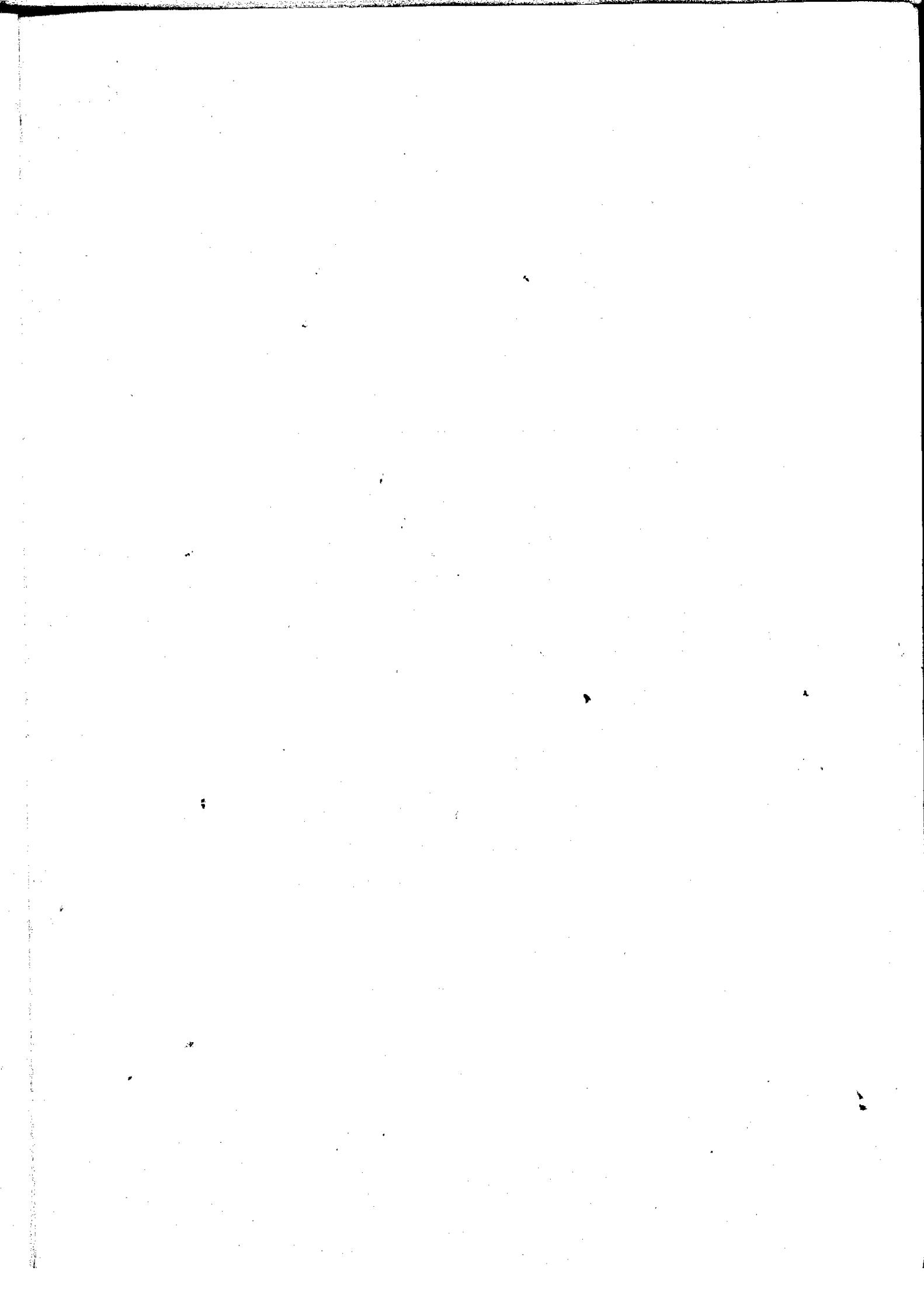
38

et corpore Ordinis vestrum fieri debere. Vult ut ego (quamvis usquequaque fortassis indignus)
jaciam, vestre fundamento domini, quod et de perfectate mea, quod possum, profuse facio,
sed ne solus ego participes sim, his quod in plures redundare potest beneficii, facerit quantum
intelligo, ut et aliorum, adjutrices manus et auxilia imploretis ad quod Romeranus
Collega meus paratus, se non gravare prohibebit et adjutorem, vestrum, fidum, ad quocumque
poterit, cuius mentem Deus etiam tetigit. Sed quia nec ille sufficere potest, adhuc ad alios
extendere nos operabimur, ut vel sic ad plures occultaria via spiritus tu perveniat clamor poenit-
tentiae, tenor et vigor quoque ritus vestrorum, atque ita dominum, aliud agitum etiam facientes
poenitentiam, predicetis.

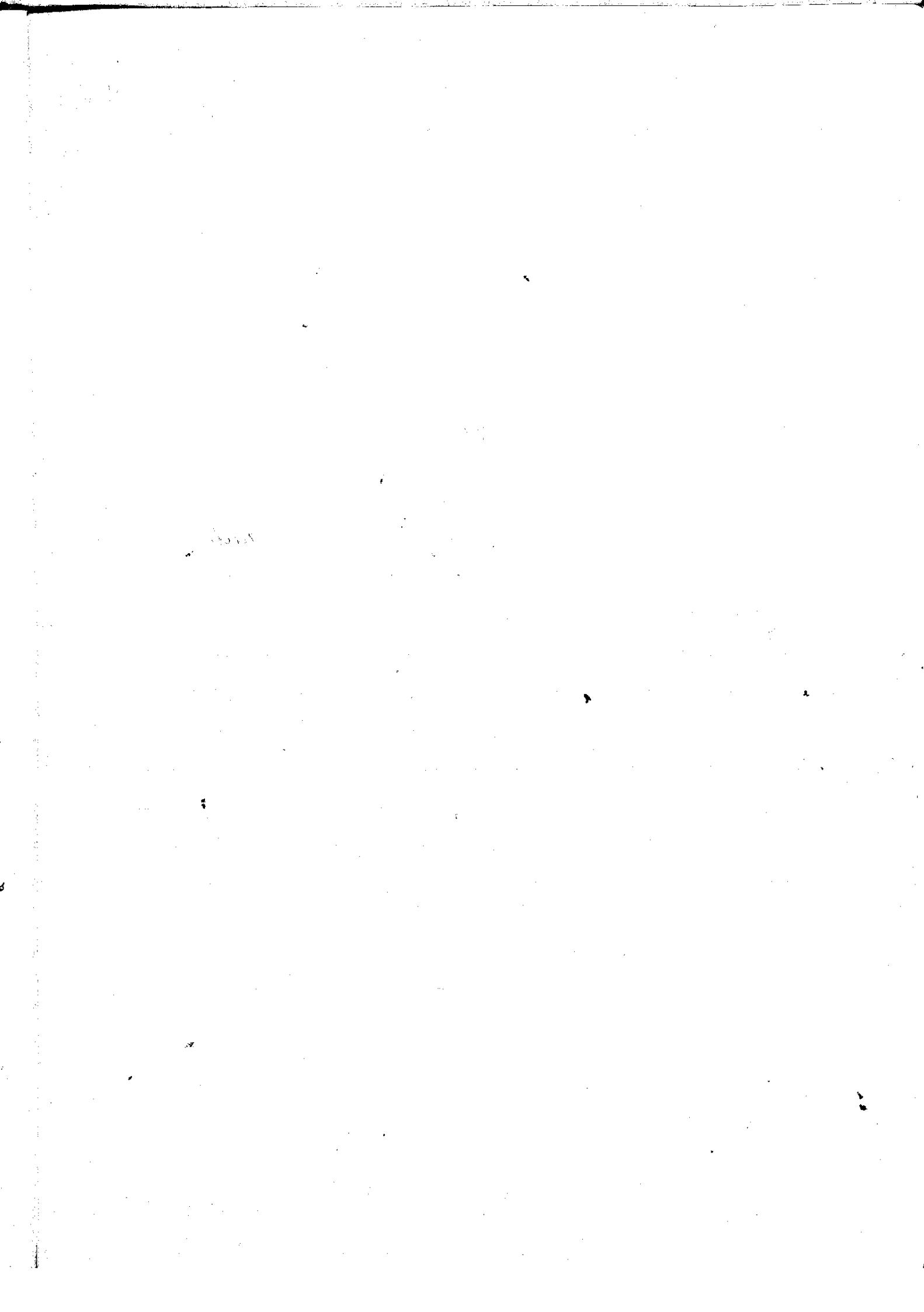
§^{us} Quintus. —

Ad quae respondit Dionysius, miratus in primis post undum, dominis pectus, et ait: Optimè
quidem, Domine mihi Reverendissime, differitis et de Ordine nostro non male sentitis, ad haec enim
excitatus est, ut reor, a Deo in testimonium turbibus et gentibus, vultque predicari per
hunc poenitentiam, et annuntiari placibiles omnibus et singulis qui hinc manus adjutrices
probuerint. Sed occurrit mihi videturque non male De nobis et de sacro Ordine nostro dici posse
de cunctis quod de arca dixit S. Augustinus: Dicit enim: Nam dominus nullus misit in mare conatus
lib. 15. c. 27 hominum, sed levavit unde veniens naturali ordine ponderum; magis que Dei in a Providentia
quam humana prudentia, statuit, gubernavit ne circunferat ubique manus agiret. Sicut
enim illam, Deus solus excepit et promovit, ita nisi idem dominus hanc edificaverit, in vanis
laboramus qui indecarimus eam, et nisi levaverit et sublevaverit nos, tam dominum quam
mentes et animas nostras ut edificemus et rescamus in habitaculum sanctum Dei in
spiritu tuo, vanum est et parvum proficiet omne quod molimus exterius, unde major care
vet labor incessit pro interiori domo conscientiae quam pro quantumvis necessariis domesticis
hoc opere. Unde et cogor te pro me et pro meis regare ut partem aliquam intermissionis operis
fanti ut tempus aliquod periendi habeamus atque vacandi contemplatione. Ita qui avides
in quo statim res nostra sint et quans inquietus tecum habitemus, fac quod facere ceperis, duc
nos ad aliam villam, sicutque habet magis in recessu positam, ut in ea solitudinem, majo-
rem, et teneorem ritus servare possimus.

Gratum habuit Ludolphus quod videlicet eos cum tanto solitudine amore petere, volui-
set que si Deus annuisset unquam socium se participemque talis ritus perpetuo tradere, verum

quia scit et non omnibus datum esse, vel rotus satius esse uniusque in ea voca-
tione in qua vocatus est, permanere, vel quod solet infirmitas esse cordis humani, verebatur
fortassis intrere in tentationem, culpans et incausans seipsum, ut qui similis wideri posset
is qui fabricabant arcam, nee tamquam ingressi sunt eam, unde et doloris cum tota hominum
et animantium universitate perirent, addens insuper et plangens infelicitatem hominum
secularium quos a D. Bernardo dicebat assimilari is qui submersi periclitantur sub aqua, quos
vnde tenentes tenere, nec ultra ratione descendere quod primum occurrit manibus quicquid sit illud.
hacten talis sit aliquid quod omnino prodere non potest, ut quae radices herbarum, veteraque similia,
latae, inquit, fore sumus quia meliora quidem videmus et probamus sed deteriora regimur,
nec a terrenis et corporalibus consolationibus aelli separaque possumus. Quod cum ita diceret
ingemuit, infelicitatem suam, et secularis vitae, gemitus patet aiciens. Quem cum Pater noster
Ieronimus ut vir prudentius consolari vellet, dicens non solus prophetas sed et qui prophetae
in nomine prophetarum reciperebant prophetas in Die retributionis omnium habituum
ac proxime consolationem, et consilium, ut admitteret hortabatur, ac atque etiam quod jecur
facere coepisset; ut quia non possit propositum, vocationis nostre sequi, poveret saltem eos
qui sequerentur, domo testaque reciparet, nec dubitaret de cunctis quod in hac vita repro-
mittitur omnibus qui propter Christi monachos dimiserint ac dedecent agrum, aut rem, quantius
potius posuerint in manibus Christi. Ad quod rursus Ludolphus: Habeo, inquit, villas quinque
quas uno filio si possem iungere vel earum, pretium, deponens, eas ante pedes vestos, et profitius
sit mihi Deus ego deponam, non tanquam intima reprobacionis aut contempti quam affectu et amore
vesti, desiderique quod tunc vehementer participi contemplationis et orationis, Ordinis
vestri universi; quarum, compensatione parum, est aut nihil est quicquid offerre, Dabo, etiam tacitus
meum, ipse compensationesque subduco pecunias mei video quidem, maxime, aliquem, confidiri
posse ex agro et redditibus meis si vel hastam, veniant et rancent; sed et si vobis assignavero
hoc et universa quae velire vel in spe possideo, meipsum, autem, non dederis, parum est aut
exiguum, est id quicquid est. Multa multa dederunt inde et a salute postmodum excide-
runt. Denique si vel meipsum, quantum quantus sum, vel omnia mea dederis charitatem,
autem non habuero factus sum, vel oblationem, tonans ab cymbalibus, tinniens. Ita si
tu ad dero corpus meum, (quonihil dominus in vita solebat esse homini) vel illud impendam
et superimpendam, ita ut ardans, christatus, autem, non habeam, a postolo teste, nihil

sum. Et si dederit homo substantiam omnem domum sue pro charitate quasi nihilum despiciat illam Deus. Deinde autem orationes. Reverendissimi Patres, et violentae apud Deum peccata possunt me, atque mortuus fuero, de peccati morte suscitare. Petrus (audie confidenter dicere) mihi spiritum vitae, vitam gratiae, gratian, charitatemque pro terrenis his ingenerare, et ego possum, spiritum, de spiritu vestro haurire, nisi forte obitem posuero, quem, et si posuero, quia omnia Dei iustitate possunt fieri, non erit vobis difficile ad meliora et viciniora solati per orationes vestras me reducere.

§^{us} Sextus. —

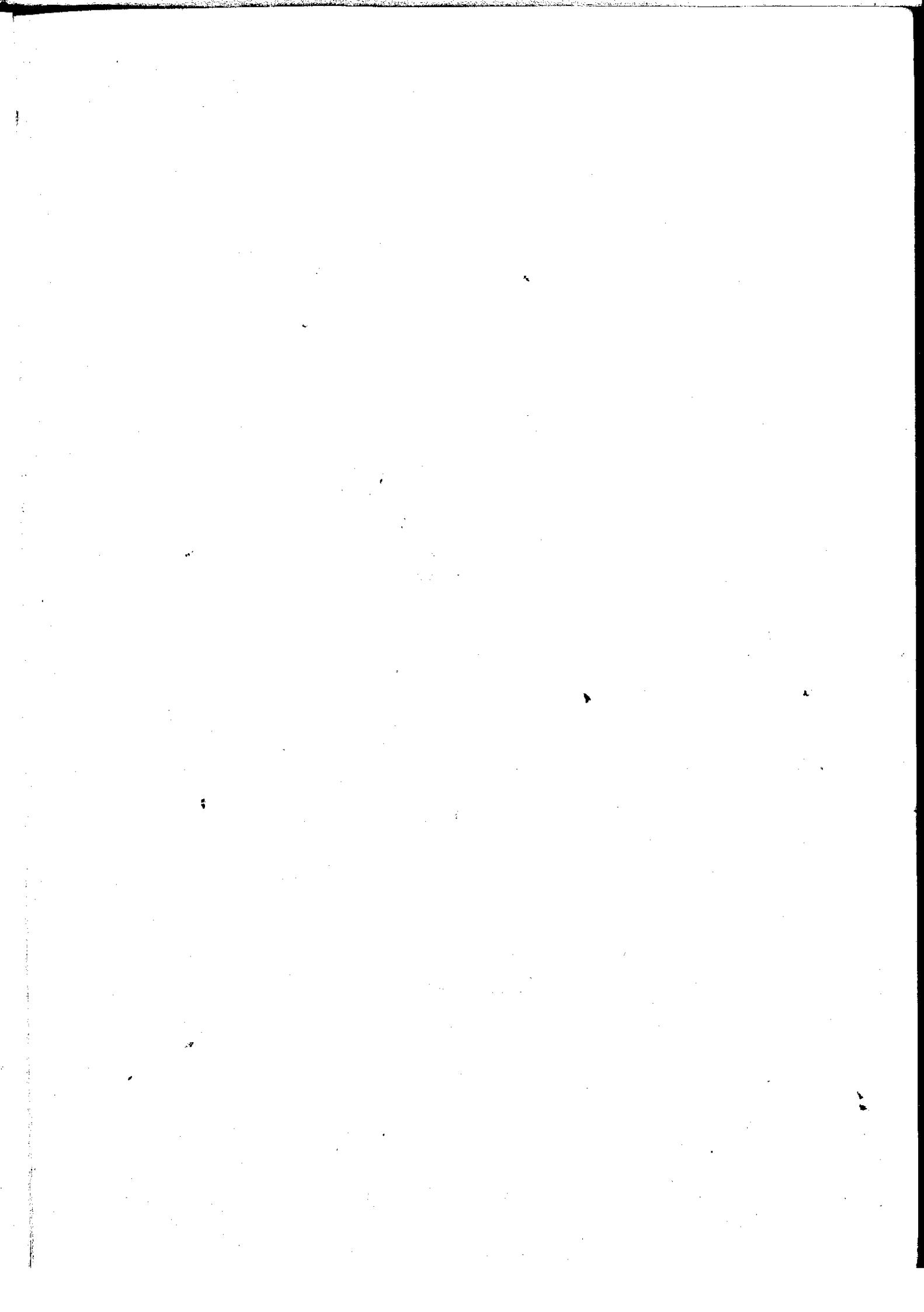
His sermonibus exortatores facti, Lusophilus ad bene de eis meendum, semper se extendens, illud ad demendun, cum, tandem apposuit ille ut ^{diximus} ~~ad~~ ^{diximus} et aliam villam sitam, ut diximus, in Quaceto. Quo beneficentie nomine incitamento mortui, supra quam, diu potest alacriores efficiuntur. Iamque coepercut de novo opere construendo cogitare, clementa, lapides et ligna congeruntur ad configurationes, formar ad coctiles lateres instruantur, eruntur a terra ^{tunc} ~~et~~ ^{ad} ~~terram~~, onera subructantur. Qui quatuoris hoc opus intercessivis et ut fit praecepiti fervore facient aggressi, videantur famas excusandi, quod non sibi ipsi sed posteris et Ordini studuisse visi sint. Speciognorabant fortassis illud poete: Omne in praecepiti rituum, et sic. Unde quod praecepit arbitrus sententias amiserint opus rix et dubium quin aliqua, que nos latet, ratione expurgante primam, manum operi impinguauerint, que nichil subfuisse credatum, in ista scripta reprehensione fortasse non vacant. Nam quod sine principiis Caroli suffragio vel induito res cepta est, contra gentilitias patricie leges factum est, quae de talibus motiōnibus publicis ad Deum referre jubent. Debet certe primus, ante omnia Iuri ipsius suffragium requiri, tum ad clementia et lapides constituta manumque correre. Sed hoc precepit ad orationis plenaria non cogitat, qui postquam semel absorberit iudicium rationis perit a sapiente consilium, et ut vere dicit Seneca, perit omne iudicium, cum res transit in affectum.

§^{us} Septimus

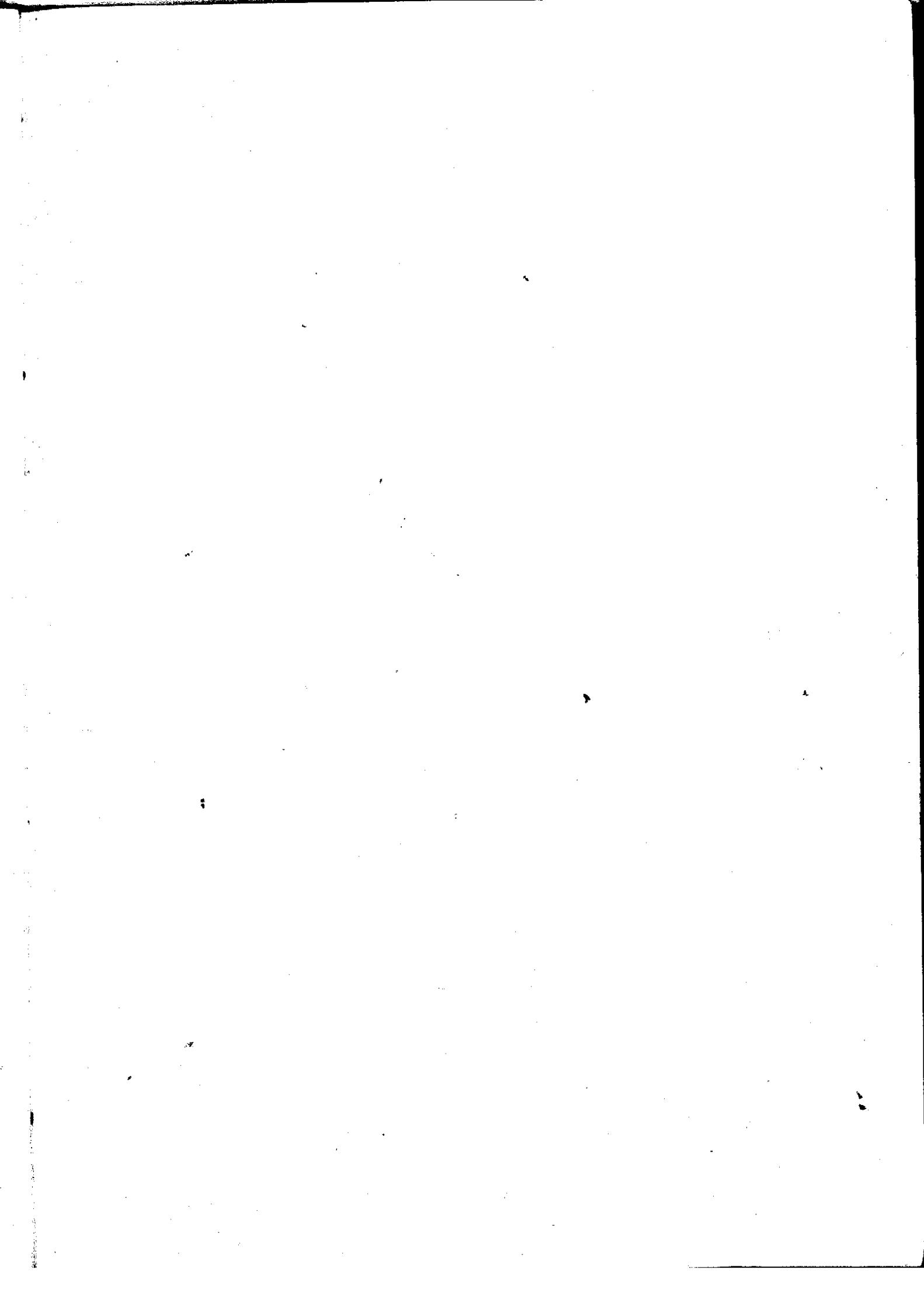
Mittitur ad curiam Principis qui remanebit Principi de incepto opere
at simul amortisationem petat. —

Sed quia nusquam habitare dicitur qui ubique habitat quod de Carolo Principle dicere poterant qui distractus bellis rix usquam, in loco consistebat, ignorare fortasse poterant ab i Principe,

invenient, et de loco quod molibantur, convenientem eundem. Verum ubi tandem, compertum ha-
buerunt illum, Abbatia villa sedem fixisse, mittunt syndicu[m] qui rem totam, seru[m] duci proponat,
et petat ut locum, vel sit one immunem, quem ipsi delegissent ad aedificationem, non a domus, poscat
intus exceptiones et privilegia dari solita domibus Ordinis et terminis religiosorum. Quia
projectus ad curiam, exposuit diligenter et accurate rationem accessus n[on]i, depositusque processus et
postulata ordinis, commeterorant obiter beneficia superiorum, Ducus Burgundie concessa ab im-
memorabili paucis tempore domibus ordinis, tum in Bergundia divisione terrarum in tracte Gallo-
Belgice et Flandrice, in quibus amplissima extarent adhuc monumenta beneficiorum Burgundie,
signature crucis Andreane, colossi, statu[m] humiliores, dilecta, que in multis domibus
viscerunt et summo studio esserent vescatur. Quid ad postulata Carolus respondit, et quem success-
-su[m], res habuerit paulo fuisse infra dictum. Hunc vero prius quam narrationi reperienda-
-mus unum prefari debimus nimis istud, at si quis hoc in manus nump[er] erit excusas
aut benigne accipiat si quae parerga vel extorquentes discussus non ita strictas in his
deprehenderit: Scilicet enim hoc inter p[ro]p[ri]etatem non otiosus tamen negligens istis ut
speramus, sed studiosus rerum ac domesticarum historiarum; quibus si quis horum quae domus auribus
porte placuerit, gratias habemus illis, quod in his sibi placeant; si forte rarus acciderit quia
impossibile est ut omnibus omnia sapiant) resundant vel paternitant quecumque minus
probaverint. Ecce igitur hoc alterum ab iis petemus, ut deinceps si quid futuri temporibus mom-
-oratu[m] vel notatu[m] dignum contigerit intra domesticos parietes, notent illud p[ro]p[ri]etatis scriptaque
consignent, ut posteri nostri et domestici fidei (si tamen posterare datum est) habeant aliquam
hanc sive notitiam, rerum domesticarum, ut sapientiores et singuli quid debent benemeritis
patribus antecessoribus suis et promotoribus domus; ut habeant intus exempla virtutum
et laborum; ut siorum quoque et variorum eventuum, in utrumque posterum documenta quod
vel fugiantur et consecutentur. Quod superioribus annis neglectum fuisse dolimus, vel si
ab aliis praesertim sibi, tantum hoc querimus ad nos non permissa: Alio dolo dum medesi-
-molumus, scipimus et recollegimus hoc qualiacumque, quod partim ex fidei relatione,
vel ex vita veraque ^{vocis} et testificatione eorum, quibuscumque aliquot annis in hac domo
viximus, quorum canis, ut est proverbium, et annis p[ro]p[ri]etatis debetur; Equebus unus frater
Iohannes Camotius conversus professus olim domus monachorum septuagenerarius est hodie,
qui in aliis provinciis per vagatus et variis pro domo et pro Ordine laboribus exhaustus

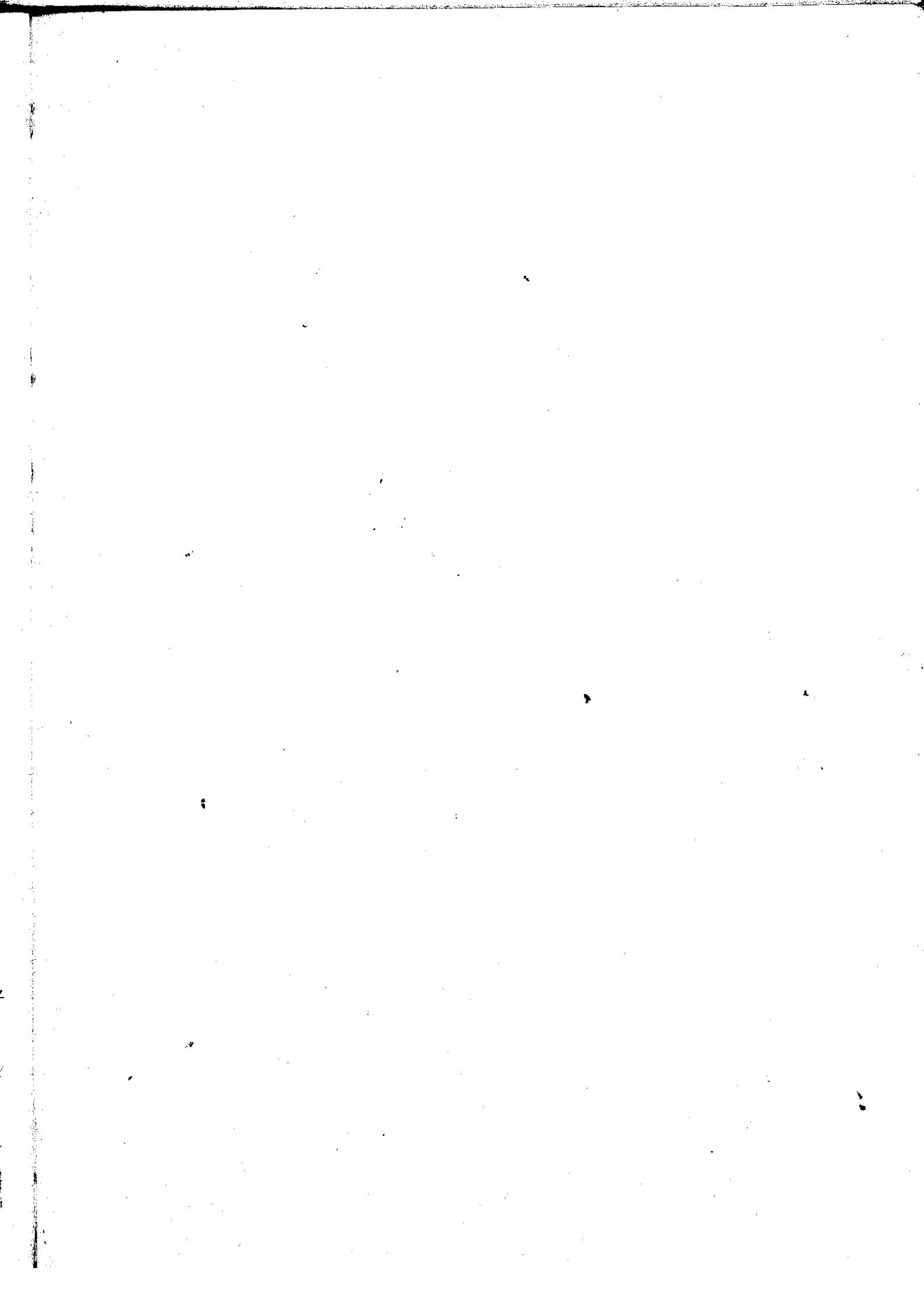
tandem in hac domo consenuit. Ille ergo fide dignus Henricus Janenius mercenarius noster domesticus major est octogenarius et supra 60 annos hic in domo versatus fidelissimus semper per omnia nostaque numerus studiosus, vivusque mechanicus et personatus, famosus valde prudens et intelligent et tenacis memorie, cui magis credendum quod, Oratore teste, cum jam personaverit tanto tenacis proceritatem meminisse possit, omnia enim, inquit, quae erant scires meminerunt. Omitto quod modernus Prior omni testem major P. Ioannes vas, Immechlowe, ex Gheldris oriundus et apud eum in hac urbe educatus, et hic orbis satius notus plurima novisse potuit, quae famosus parvus et non nisi pugnans antiora quoque referre soleat; unde ad antiquas chartas Capituli, partim quoque ad predictas quasdam configere debimus, et ex his atque ex illis corrigare quicquid ad fidem faciendam, fidelissimum a fortissimum, judicavimus.

§^{us} Octavus.

Occasio nominis et unde hoc Cartusia dicta sit
Sancte Sophiae Constantinopolitanae. —

Nunc ad id quod dicere cogimus, revertamur. Quod autem hic paulus fuisus narramus grammis lippis et tonsoribus notum sit et usque et medio veteri in historiis versus adhuc sunt, tamen quia ita dicta necessaria sunt ut proferenti modo possit, narramus prolixius et quidem sicut a probatis auctoribus traditum, accepimus, at sicut scilicet filius sic haec narratio ducat et inducat nos ad propositionem, id est in intimam cognitionem originis et adoptio nominis hujus S. Sophie constantinopolitanae.

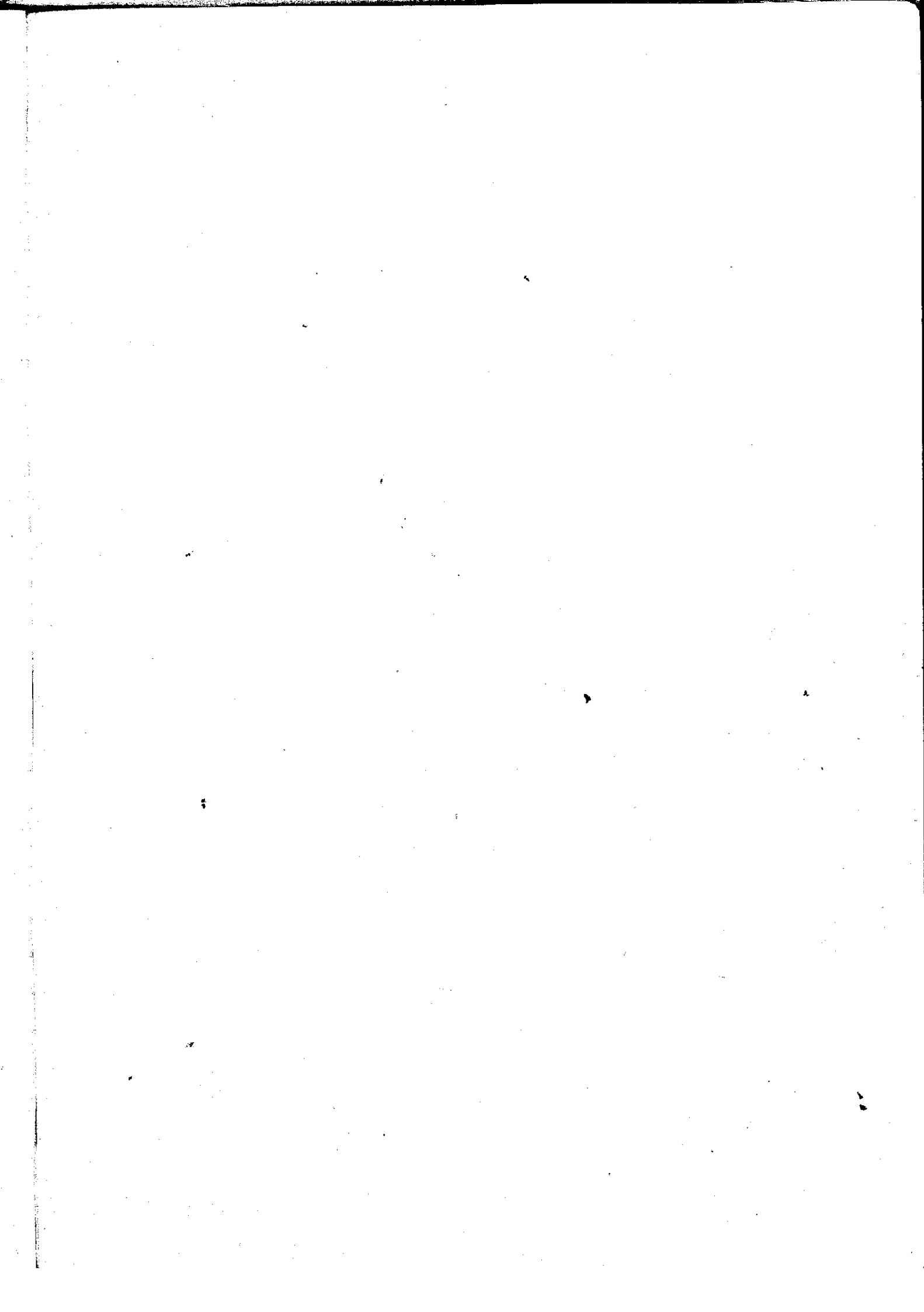
Cum civitas Constantinopolitana sub Taloegio, vel ut alii volunt, sub Constantino Hellene filio, flueret adhuc opibus, et reliquiis Imperii urbs tantum tueretur, quamvis cingebatur terra marique ab exercitu laricis, pugnabat tamen pulcherrimam non jancitam orbis totius sicut olim, sed domesticam manu, quo tempore quoque Taloegius medius inter Imperatorem et militem, et amissioni duas partes indissimiles agebat, potiusque ut tam fortis et reca et militaris civitas in expugnabilis rivieri nichil impervenisset in omnes Grecos semper dictata sed nunquam ablata ultima vindicta perfida et perfidionis antiquae quam poena semper in Ecclesiam Romanam per mille annos vel ab immemorabili tempore gratis excrevit.

Sed cum Divinum processisset in eos iudicium, frustra se sed defendere conatus sunt; imperiis
bus eorum armis semper pugnat qui cum Deo pugnat; unde et inimici contrae repugnabant Deo,
qui postquam duodecies processus, Spiritus Sanctus magaverunt et morsum, vita confessi sunt a Petre
Filiisque procedere, eum toties victimationibus computatique prouiserat post tot labores resurgen-
tisque vires morsum, recidivasse, ad extreum, Deus, cuius ira nemo resistere potest, et sub quo
currantur qui portant orbem, implacabiliter inutile est in eos; hanc autem ejus demonstravit
arctissima quae in proelio Dici Sanctissimae Tentacostes capit obvicio, nec otiosa a quibusdam
animadversum, est in Vigilia Tentacostes potissimum, cesan, captamque urbem, fuisse, victo-
remque Mahometum, intrasse ea nocte quae dominicam, Tentacostes sequitur, ut dies vel
tempus altera, admoneret eos perinde propter quam, tradita sunt immorales inimico hosti.

Considerata ac profundius intorta causa, hujus urbis minum, portasse videbitur quare
Deus illam Semiariam, urbem, quondam martyrum, tradiderit sine spe vel ogoz admodum reca-
perandi, in manu infissimi hostis, vel quare patens sit occidere funditus orientale istud
Imperium? Ratio fatalis hujus excidii non est alia quam, Hierosolymitana quamvis diverso
fomite fax et flammam, hoc utriusque sit accensa, communis et una pace fuit ut inque ratio,
minimam, contumelia Graecorum, ut Dixi, in Spiritum sanctum, Iudeorum, in Tiberium. Quod
sigis eversionis antiquae Romae dicat eandem, quaque fuisse causam, videlicet contumeliam
in Deum, Patriam, nos aberravent fortassis vero, nam propter reliquias idololatrie sub
Theodosio clarissimum, terrarum, caput truncatum est, teste S. Hieronymo et Baronio, qua-
stionis, hoc boni Goths attulisse dicit Urbi, quod urbem liberaverint a cultu et ornata simu-
lachorum, cum hoc nullus ante in templo christianorum Imperatorum efficeret posset. Itaque
ita procedente Dei Patria vindicta in urbem Romanam ab idololatria, urbs illa quae posita
videtur in superbiam, sociorum, detraeta est in terram, similiter in migratione filii procedente
et commovente se contra Hierosolymitam, urbs illa populi Dei delecta est et posita in stupore
et ribilium. Ac novissime Domine ubi hoc nova Roma dicta, et antiquae Romae semper
exulta, propter superbiam, quod tales spiritu nostro rebelleris et lumen, glante pro se spiritu
nostro, victoris arbitrio tradita est. Et mortis in ipsas urbibus, ex capite orbis Terrarum, animadversus
Deus Unicus, ut postea quae fontes essent in aliorum omnium et quibus viae derivabantur
in subditos populos.

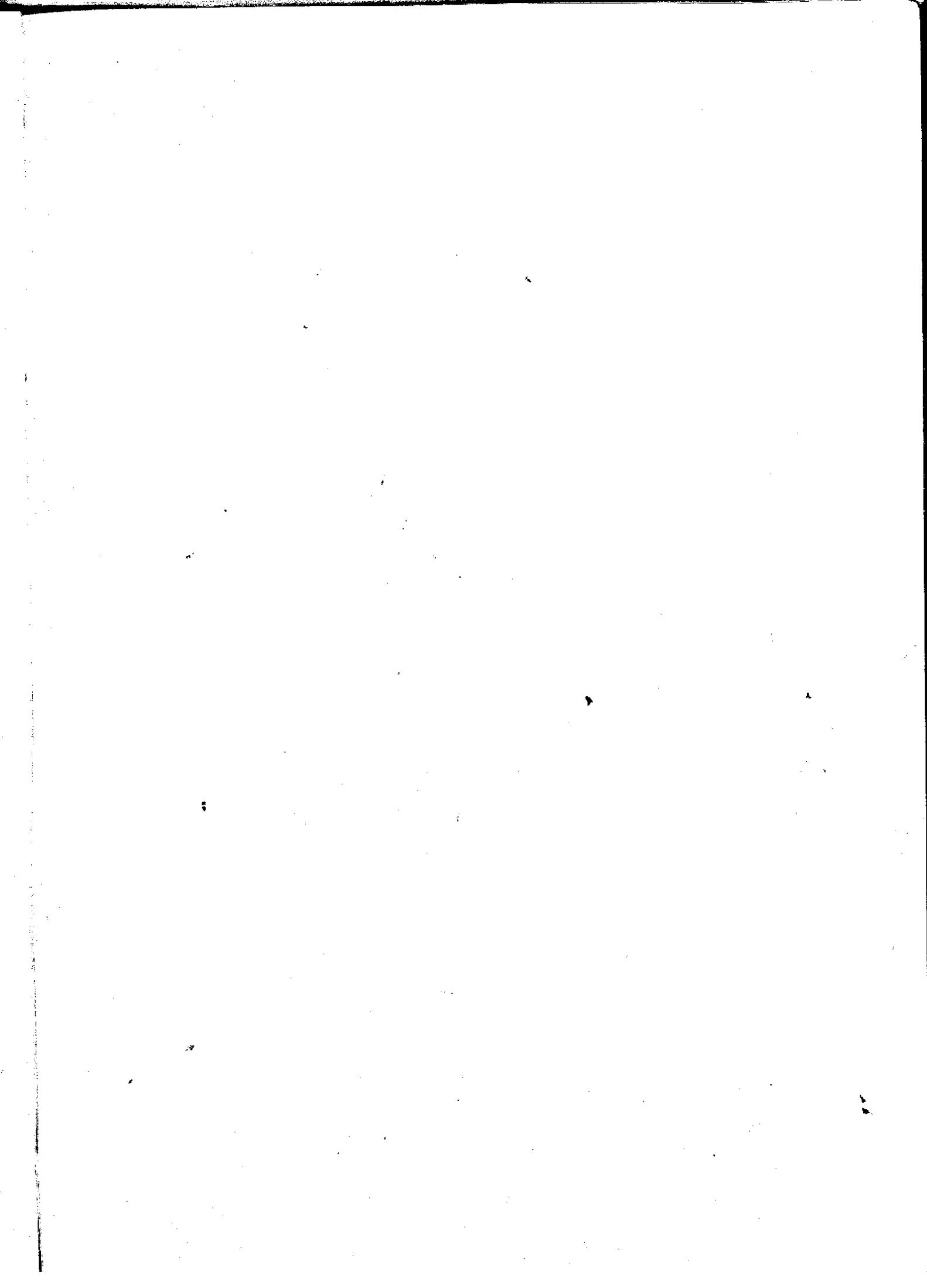
Dedicata fuit olim haec urbs anno Christi 330, et 1158 capta, quae postquam in

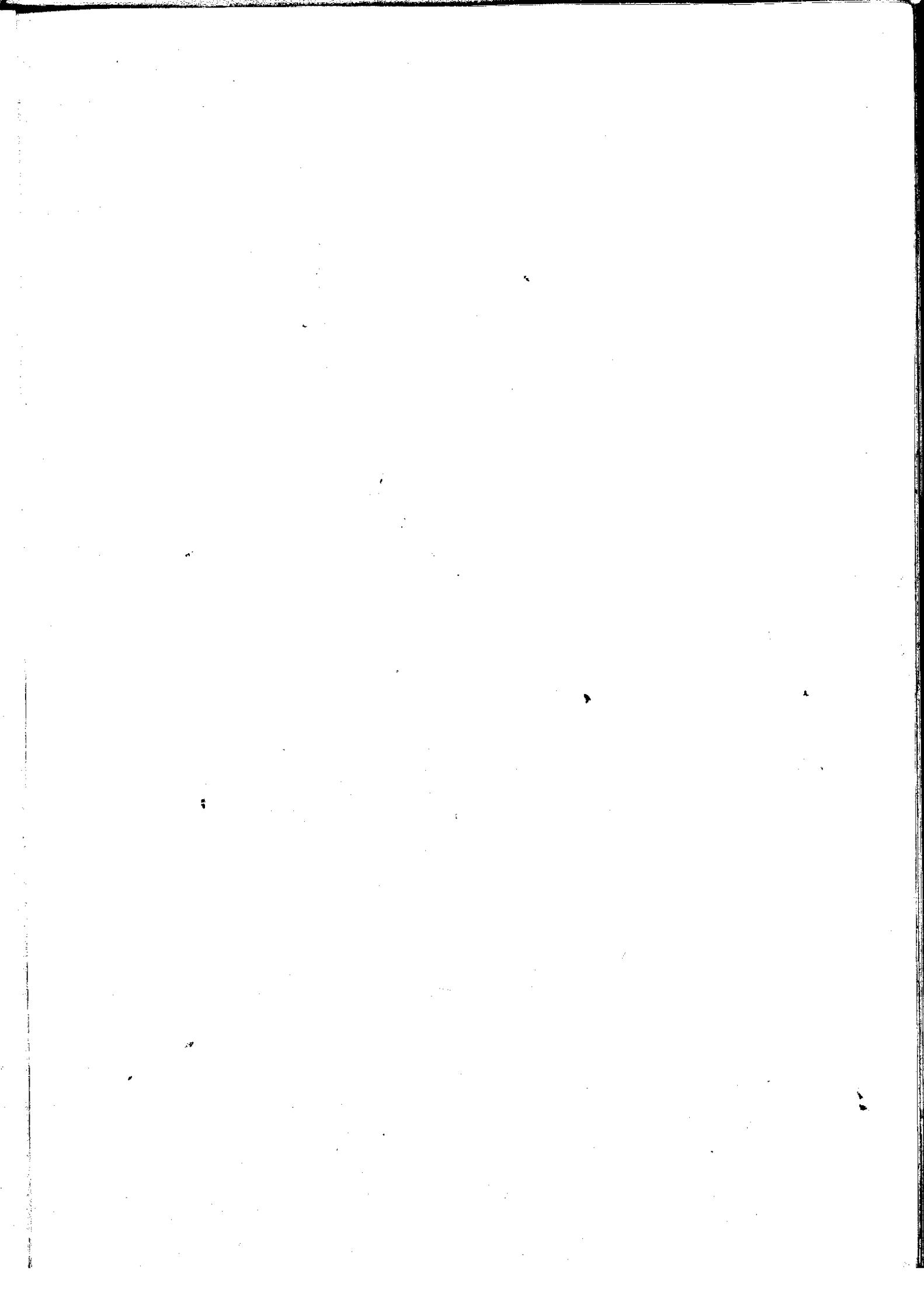
potestaten, hostium, non erit accepta statim alias leges. Eemplum ipsius quod totus Thrace
spolis et urbium, Denudatione fuerat erectus, et ornatus, post primam, eversionem, quae sub
Anastasio Imperatore bello plebeis inter Byzantinos exerto, facta fuerat, hoc denun-
ciam captioe urbis Diocletianum, ac profanatum, titulum, et nomen amisit. Et quietans, proclaram,
nomen perire non debuit, ex oriente venit ad occasum, quod tametibi sis amplius et non
nisi iugre supersit hodie, fames quia Deo nihil difficile fuit unquam, credimus etiam
Deo obsecrante nomen illud ab hac resaci et redire posse, sive hic sive Antverpiae,
quamvis satius fecit fortassis in vicinia illa urbe quam hic in solitudine et in pace
solo. Sed nostros maneat hoc cura nepotes et successores, nam nos inter bellum, vitam vivi-
mus tantum, et cum nomen nostrum non sit tale futurum, quod vel in vita vel post
mortem, vitium sit, multo minus sperare possimus recidivam, per nos nomen istud
futurum.

Poemation in hoc ipsum. —

Interea maria ac terras dum porte gubernantes
Istrumque sisus orbis prospectat ab alto,
Brunus parent primus nostri et dux ordinis olim
constitit, et casus humanos mente volutans,
europaque Asiaque viens sub marte ruerentem,
Principi vino Byzanti coede rubentem
Bosphorus et totum deforme propontidis sequor,
Credibile est his tunc origemuisse ruinis,
Supplicibusque Deum votis pulsasse pescando
Munera ut aversa tandem mitesceret ira.
Et qualis cum plenis animas dum ueste revulsas
Distinet in somnis sub Divite conopeo
Rogatio quondam, sic Christum suscitab hisce
Vocibus: Iice Deus presentum quas ipse accedit
Quasque redemisti non auro, sed anguine fuso,
Insonitas anime; dunt cum moenibus urbibus,
Ipsa trapezantis byzantinique sonatus,

Occidit Urbs, templumque ipsum de cardine motum est.
 Templum angustum, ingens, totum lagunaribus auras
 Irradians, qualis que artis, cum pinguitur cather
 Nocte sub illas; vel qualis hinc a phoebi
 Lampas in immensus jaculatur spicula lucis,
 Diffundique jubar coelumque solaque refusum:
 Lalebit templum, quod nunc crudelis in armis
 Hostis habet, mihi lex est Moranus. Neque
 Mater, Neque miles. Cui et vita sub armis.
 Tollitur templum, cineres jactantur in aere.
 Lipsanaque et Divina passionis sacraea fero
 Contemnerant hostes; nec pars est ultra sepultis
 Nec regni. Quen das finies, Rex Christe, Dolorem!
 In ^{templo} foribus stabulantur agri, sanctisque quiescent
 Porticibus, rapiunt alii ^{regum} Donaria templi,
 Exceduntque tholos et speculantur avara
 Curta manu, sternuntque, abiguntque, feruntque
 Immodi, nee jam quisquam est rationis in illis.
 Irumpunt adytia et saltri penetralia templi
 Quoque nefas homini cinguan, est tetigisse profano
 Continguit, dicantque in sacro quid facit aurum?
 Silapides aut ligna cadant, aut sara pescant
 Sola, parvum est. Faeces namque estjectura acetae
 Mortalis massa, quam pueret ultimam rerum
 Linca, mors, vel sors nulla discrimine stornit.
 Sed perit his aliquid magius? Deus optime rerum,
 Myriades percunt animarum, et nocte perenni
 Clauduntur, non argento, sed morte reprobata
 Morte tua Deus Omnipotens, pietate redemptor
 Sanguinis et atro quo nos prestitus ullam

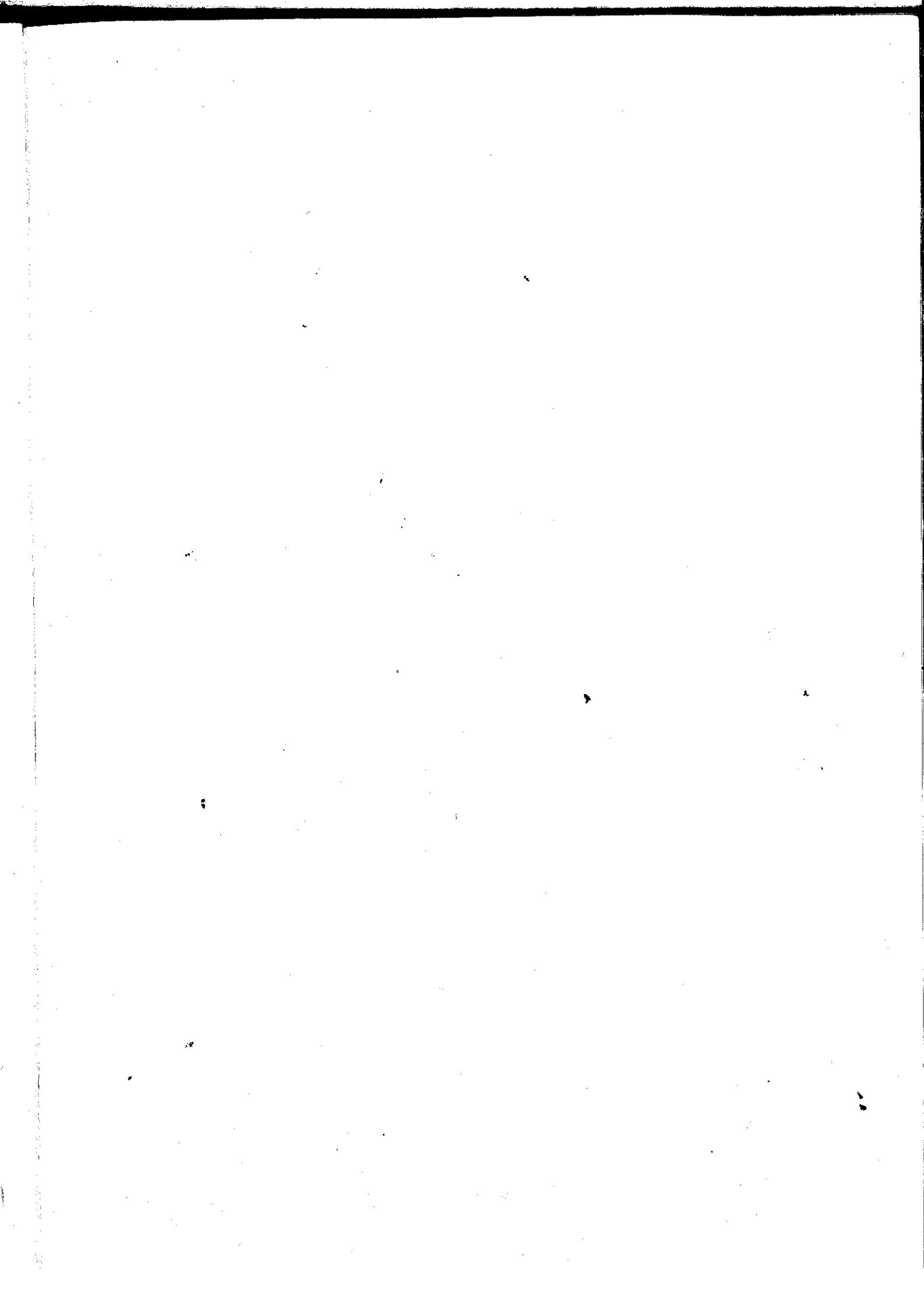
Ipsi ^{batavum} Palaeogum, si i' cecidisse sub armis
 Et cecidisse super condens & coevis acerwam,
 Et quasi mors leuis us a foret; post funeris illum
 Est anima adversus: caput a cervice revulsum est.
 Quodque magis dirimunt post mortem, mortuus ille est.
 Instaurantur where nova funera, namque tristitia
 Omnipotere die ferro truncantur in Thula
 Victorisque oculos pascent preuentis. O horror!
 Sector operis, jugul' sector seruusque Lycaon
 Servit in innocuus, raptusque ab oribus agnos.
 Christe, tuis, praudens jubet inter vici anocari.

Si mihi fas sit flere animas in morte gementes
 Flere velim, nec me pigrat (nisi mortis adempta
 Condito vel pata retent) occumbere morte
 Ut licet saluis tantum tot ploribus esse.

His Deus exatus singulis, ocyus aurem
 Bladior inclinat, tunc magestate reverendus
 (Sicut erat orixus solo) ringoque cacumines
 Procedens, libare jubet Iam oscula ringide.

Cum placuisse sic infit: Habet o Bruno quod optas,
 Sint haec templ'a. Luis, Sophie de nomine dicta,
 Sint illis oeterna, sit et de nomine nomen
 Dic ut templo tui statuant, recidiva tribules.
 Occidit, occidit que orixus cum Ibracibus istis.

Et tu Desine velle paces effundere plures,
 Et prope Saxonium oceanum, Campini a crevatu
 Vasta, horrenda, vixens (alio Taxandria dicta est)
 Moleas operis tanto prosperent- ed uere vado
 Improntaque loco hinc Sophie de nomine nomen
 Ipse ego in hoc illas adjuto, operaque levasso.

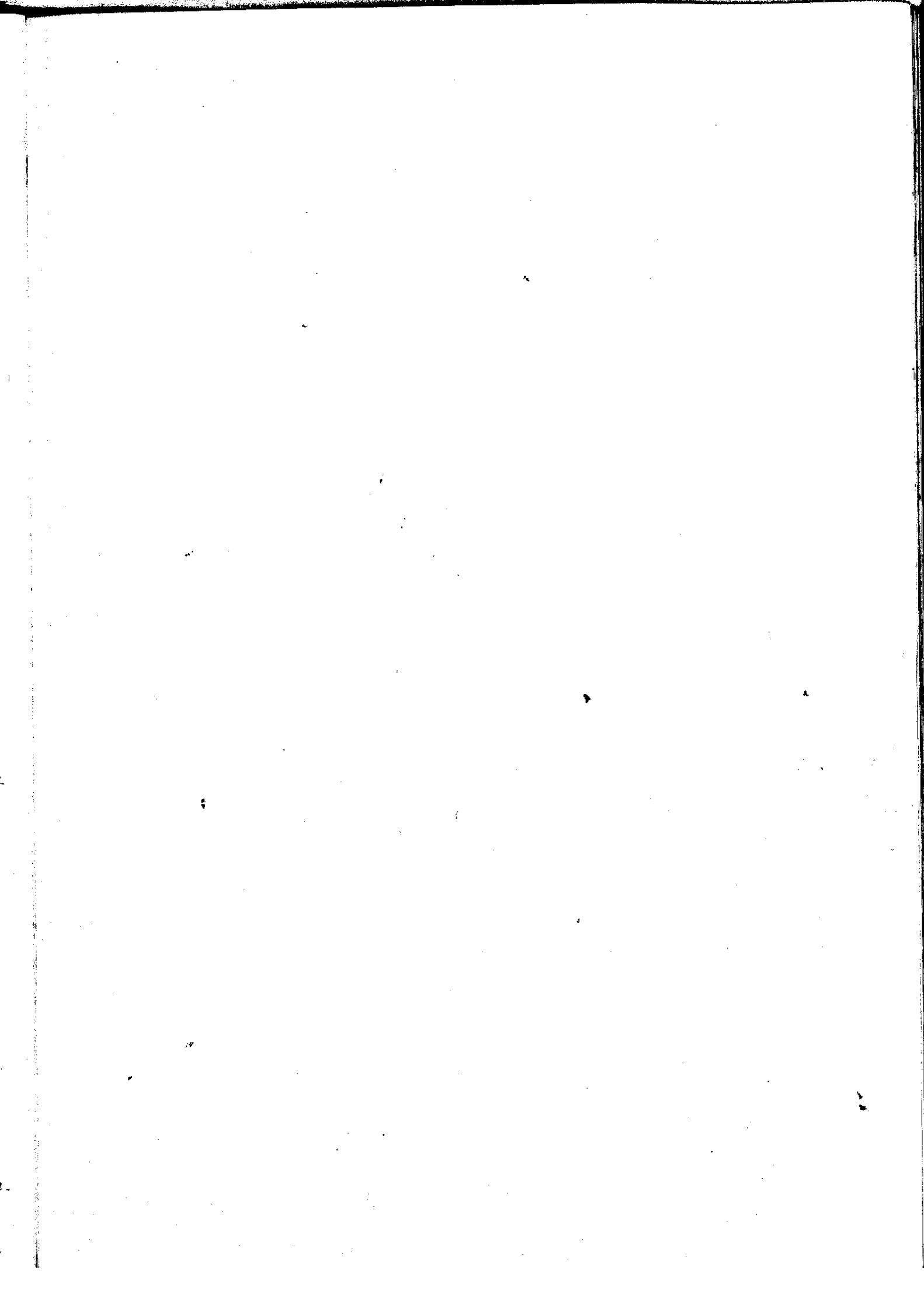

Dixerat, et noster referens se laetior diceret.
 Pristinus inspirat verbum hoc, auresque reverebat
 Toto Dionysio. Suggessi nempe quid (inquit)
 Carolus ipse tibi respondet, accipe quicquid
 Dicere, Indultumque julie tabulasque roponi.
 Vestra inter monumenta domus archivaque vesta.

§^{us} Nomus. —

Textus intermissio narrationis. —

Fama itaque Constantiniopolitanae civitatis templique devicti, statim omnes totius orbis Christiani provinciarum peragata est, ad cuius primum, nationem, europeum orbis ingemuit, inclita Germania tota contumacit, horuerunt Reges et Principes filii Regum, et principum, eorum, quorum dissidium factum est ut duos maximam Imperia Trapezuntium et Byzantinum, quatuor regna, viginti provincias, ducentas urbes hinc nobis aderent. Peruenit tunc quoque lugubris hujus malis famae ad aures Principis Caroli Burdigalensis, qui cum non mediocriter doleret nobilissimum templum, et urbem, in potestaten hostium, venisse, totus in ea deliberatione jam erat, ut aliquam saltem fasti nominis memoriam conservaret et monumentum, illius ergo in Belgio, si per bella levisset. Cumque in vehementius optaret, venit ad eum, cum libello suppliciis qui missus fuerat petens ut sicut patens ipsius Philippus Bonus aeterna memoria dignus jam pridem, Domibus Ordinis dedisset initia Cartusie nimis Bruxellensi, sed integrassetque Diocesianis privilegia et indulgia, ita ipse patrebat nos in loco dictioris moe ubi ubi videbatur aptius edificare Cartusie terras et praedia libera quaejam essent obtata, libere possidere, jubereque ea libera esse, et quatenus facultates nostre ferrent, patrebat nos aliqua fundamenta novae cartusiae jacere. Quod ille audiens non de successu dubitauit, tanquam sibi divinitus obletam, bene merendi. De ordine occasioney ratus, cogitansque non indignum, maestitudine putrum ac injuriam, se majestate fasti nominis facturam, si noue domini titulum, S. Sophie Constantinoopolitane, ne penitus exprimat, imponebat. Libenter postulatis annuit, concessisque ut quam oportet noster locum designasset, sive in solitudine Campi, sive ubicumque sibi commodus, putaret ibi metare;

moxque se professus antores, non de domus atiam, fundatoribus aliis quinibus preferri
 voluit, addens non defuturum, se non ex molitione, ubi pes et tempus permisissent, qui insuper
 ut symbolorum hujus promissi penes nos tanto certius esset, justit insignia mea West domus
 Burgundie pro poribus nostris in silice sculpta suprad reponi, que usque ad hanc diem super-
 rent adhuc illas a servantur. Tuit ita voluntas Principis proponit agnitionem nos et in
 opus domus domini, sed mors illius immatura voluntatem tamquam interventum. Niki-
 luminus fuit nobis summae decori titulus iste S. Sophie quem in nos transstulit et Odo
 confirmavit, nec minus illa maiestas insignium et nominis ipsius quod in frontispicio domus
 ereta, sicut Vincum, appensa hedera, ita satius insinuat et indicat cuius sit hoc domus,
 et cuius sit imago et superscriptio. Reliquit ergo nobis plus spes quam rei; sed et spes quam
 nobis reliquissima vix est, dum pugnat ad suos Nancy ac oppidi contra daphnum Austro-
 siorum et Helveticorum exercitus stipatus ducentaxat quindecim milibus, pariter cum
 illo concidisse et id potuit nisi quod invicibile in multumque a pluribus existimatum
 et tam egregium Principem cadere potuisse, unde nos redentibus nostris fore per annum
 quoniam, nec illius celebrarentur casu quidem, semper supererat spes, donec certus mortis ipsius
 nuntiis recit qui a Regato Lotharingio Yace sublatum, corpus ejusdem, ricorset et repulsa
 spectam in curia morte illius spes omnes nostre considerant, sed ad opus incertum, et aliquam
 dies intermissum, cogitationes et consilium omne suum, conservantur: deliberatumque est
 inter eos inde dubitamus utrum in Decretis, non a fundamenta jacent, et quibus
 novarent ingenium loci soluerent eos tam in igno loco edificationem, auspicari, ut pro te qui
 nos, in agendo scirent molens operis tanti tanto nos posse edificari. Louis enim adhuc velut
 agnitus antiqui Didurii scaturiens seculer, cooperat illis esse suspectus, cuius ingenium et situs
 dum tibi describimus, benevoli lector, ita paulisper et expecta, et mox ad coepit in arratio-
 nem redibit oratio. —

I. Pontulus pegaso, e jugis parnassi vel, si placet, a Camfini
 paludibus verbis: —

Et locus Abnatis conterminus atque sicambris,

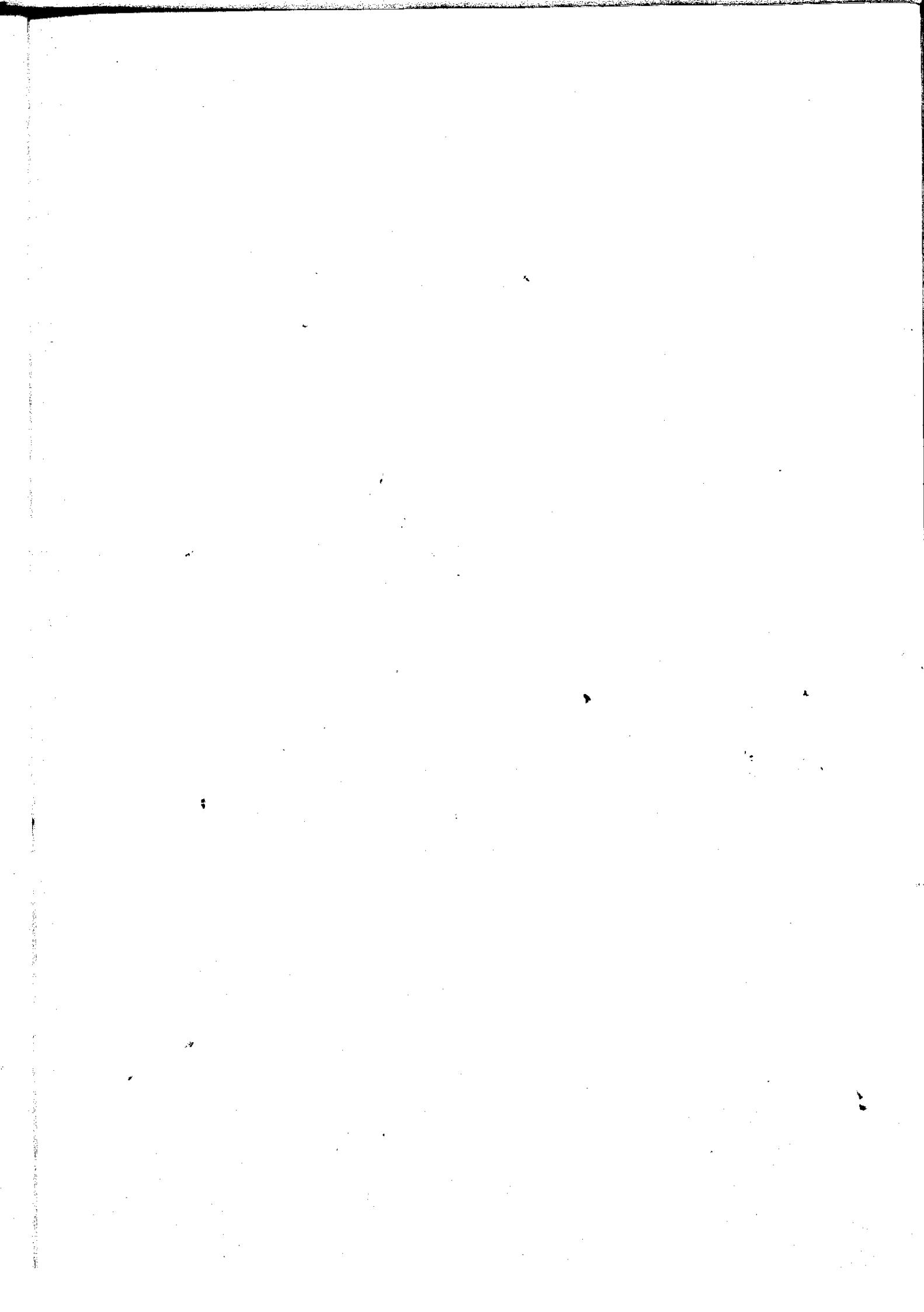
Camfiniam patru' veteres Dixerunt isolam;

Olim loca magis cum paucis diffusa per omnes

Viveret et rarus sentiret et aula ferrum.

J. Tolhuice 2:3-

Planies multa loci est, hinc multa myrtica;
 Inde paludosis circumstanta lacus
 Atque eis per iferis hinc atque hunc consistit unus
 Nulla quidem reddit nisi vilia munera tellus;
 At si rupes a libeat tollere deorsum,
 Unus ex iinis, ex ertere fundamantis
 Abdita terram, patruque altius ignea
 Visera scutari, scribibusque aferire sub actis,
 Quod non ingenium, quod non miracula rerum
 Invenies? hic Iherusalem oramenta prioris
 Sylvas sub terris, et sylvas robora querens
 Ignaque, et altaram, tabularia tota domorum
 Species, quae siue reliis horribile lignum,
 Tenuis aliis convertere robur in usus
 Non aliter quam difficulti versare dolabra
 Robur et arboreo poteris vim frangere glæde,
 Usque adeo duratur humo versatile lignum
 Quod picit in morea, nocturna in lumina flammat.
 Ut tallant abili boeto regemine ferre
 Aut latere vegetis sibi procidentiis adiunt,
 Lector aut abili pomis exuberant annus,
 Ut hoc visceribus semper ditissima clavis
 Terra flagellat opes. Ut clara vicinia cedet
 Tenuis ex venis illius, ut horrea compleat.
 Hinc baccae velut undantes, hinc panicum, et hosti
 Nos, hosti hyrcanus serpentibus in culat uigent
 Sed promone horti; tunc plurima decolor arbas
 Sub terris hyrcanis, sub terra perpetuum ror.
 Quicquid habent alijs felici manere diuinis
 Haec in viscibus (siresa et lana) recordat

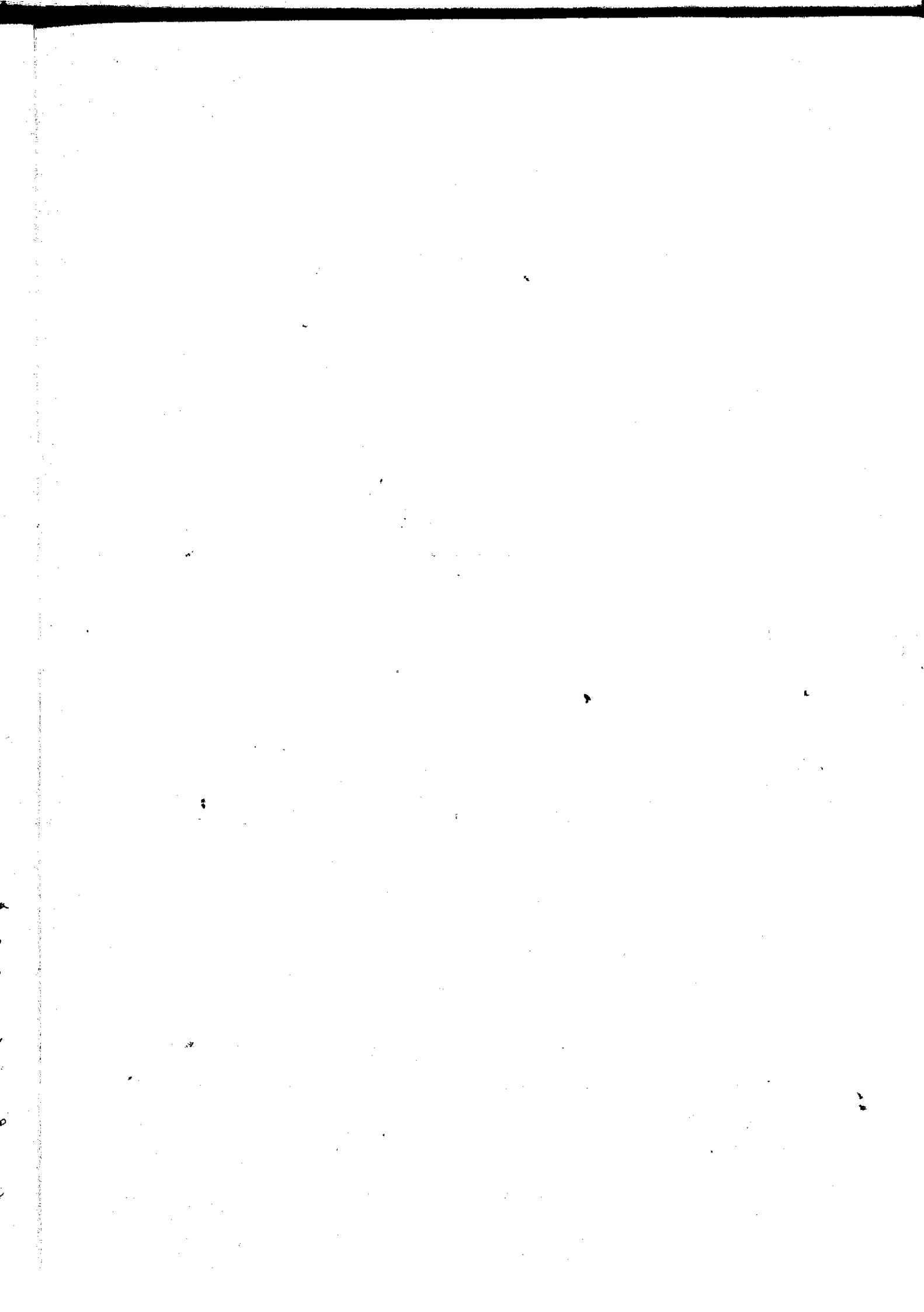
10

Haec et perpetua tellus scaturigine tristes
Tremunt aquas (quae diluvii sunt forte prius)
Aspergit vi propria stagnum scaturigine mura
It densatur aquae nullis e fontibus ortae!

Barbara Miliae nileat mirant a mythis
Thumini, assidus nec se vagis aquore jactet
Naphimius terra quondam pelagoque receptus,
Mygdonius ^{et pro hemisphaerio tota} campis Deus et Campania tota
Mygdonius stagnante dea est...

Hoc sola sola mihi placeat, hoc tibi creas.
Si qua fata sinant habitabiles atque phasclis
Atque staphis circum nostata rura vobemur,
Aut si bella vobant in agrestis vivere campis
Claudemur maris et erant promiscibus unda.

§^o Decimus. -

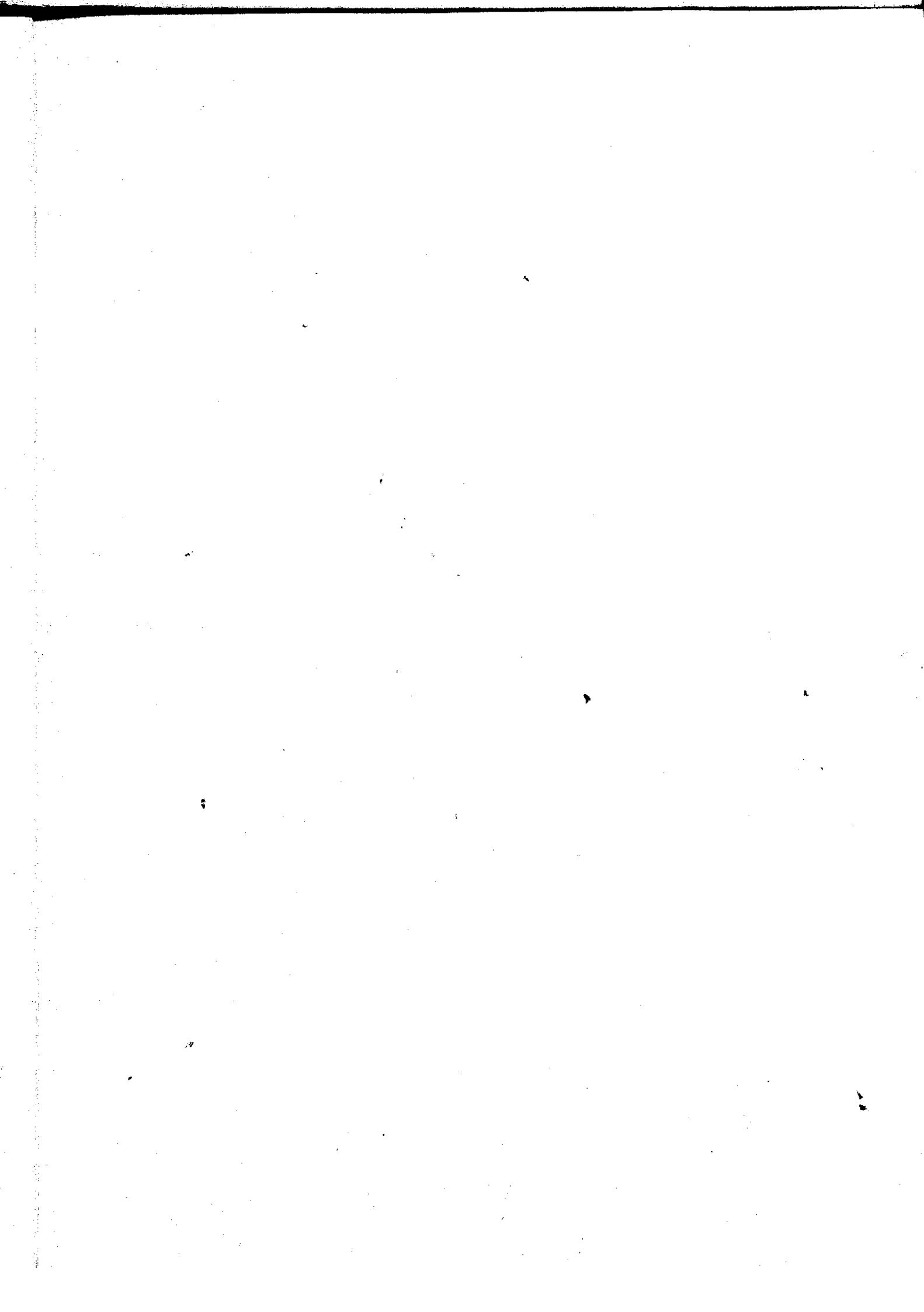
Narratio repetita, junta cum eucharistica laude eorum qui domum
hanc st Sophiol fundaverunt. -

Quis fuit iste qui posuit os meos, in celum, et Dixit: Canonicus aliquis et sanctus? nos
medo. Facile convincatur perperam, id dicisse, si eos hic canonicos consideremus, et res qui
etiam audiunt sancti esse. Quorum precipuus et primus fuit hic in cuius nomine semper
versamus. Eudolhus, quem etiam semper honoris causa nominamus (accensio unguis
est a nobis sine præfatione publica parentis et fundatori nostri: ceram ut ita dicam, nomi-
nandus) Ille enim, confectis tabulis testamentariis coram legitimis testibus jussit nos
gas accipere, et in archivis domus haberi preptuis temporibus testatural, vel testes futuras
ultimo, voluntatem, quibus dicitur pronuntiat: non haeredes facere ex ase omnium
bonorum, mortuorum. Quis haic vias par aut similis in illo vel in saeculo isto: qui nullo die
intuitu quam Religionis et amplificandi cultus Dei abdicavit et bonis et fortunis suis
cum adhuc speraret et accessiones honorum sperare posset, cum exstinxerit, in cogitatione

mo constitutas in quo reliqui libetius versari solent et ad libetioris ritue licentias respicere. Vix per omnia ritus apostolice et dictissime paupertatis qui non recte aliquas respectias rerum suarum quae vere maxime erant, non fuisse aliquos steriles et vanos sed latifundia tota transcripsit at consignavit in manus christi dicens, Ecce domine deus terra ista et census omnis meus queas tibi tuisque tibi a jure perpetuo possidendas, in conspectu tuo est, in ipse eam ex hoc die possidere. Eas sunt dona et data quae tibi ignorata quidem, et onerata forte non extem a parte) resigno et restituo, si vis potes ea relevare et provarcere ut prevente diuinis beatis cultores nos et tuos. Nihil aliud quam quod iure debeo, facio, qui cum tuus sis, et capte census tuus et censum tibi tangamus Regi Regum, pendero debeam, implendo et superimpendo corporis et animam tibi primis, Deinde hoc quicquid est de substantia mea terrena exiguum, fere et nihil; et ne quid mihi superficiam, reliquissimam vel reservarem duo millia insuper aureorum, ad ceterum necessarium, de pauperibus tuis. Quos ego inter terminos possessionum mearum, hodie recipio, heredemque meos, vel per eos te domine heredem meum facio. Hoc erat et ego quod amvis ultimus servorum tuorum, et hoc usquequam titulo honoris dignus, tamen de tertiis dignatione omnium servorum, servus et nutrictus in perpetuum. Hoc fuit testari, Ecce domine Deus adhuc similes testatores.

Alter vero vir atque quoque bonorum memoria dignus T. Martinus Ritteranus ejusdem collega Canonicus de suo non similiter operario si non ditavit, certe dotavit, quod et hoc nomine predicandus, Iates nostri nobis tradidissent quod eodem virtutis et misericordiae studio connexus, cum Ludolfo concordiam communicavit et cum illo pariter conspiravit in opere domini domini. Itaque demulus nos alter de alterius honore sed prie inuidas de virtute, totaque contentio fuit inter hos duos de profusione. ut superbum profundaret, et quis se benigniorum, nobis exhiberet. Taut ista rara utramque concordia miraque animorum conjunctio dum tam simpliciter gauderet alter scilicet juvare superiore ab altero. Hic vero lataretur se in participium tam quam ita operis admissum, dignumque habitus diuinis calibus, qui sua christi donaret, nec sibi deforme duxit alteri prius, sibi secundus dari sed solum, in hoc intentus ut christum haberet hoc eius, facile quidvis passus est, etiam se posthaberi nihil in hac donatione, nec non enim nec sumos aut titulos donationis effectans, misericordia quam pecunia locutionis.

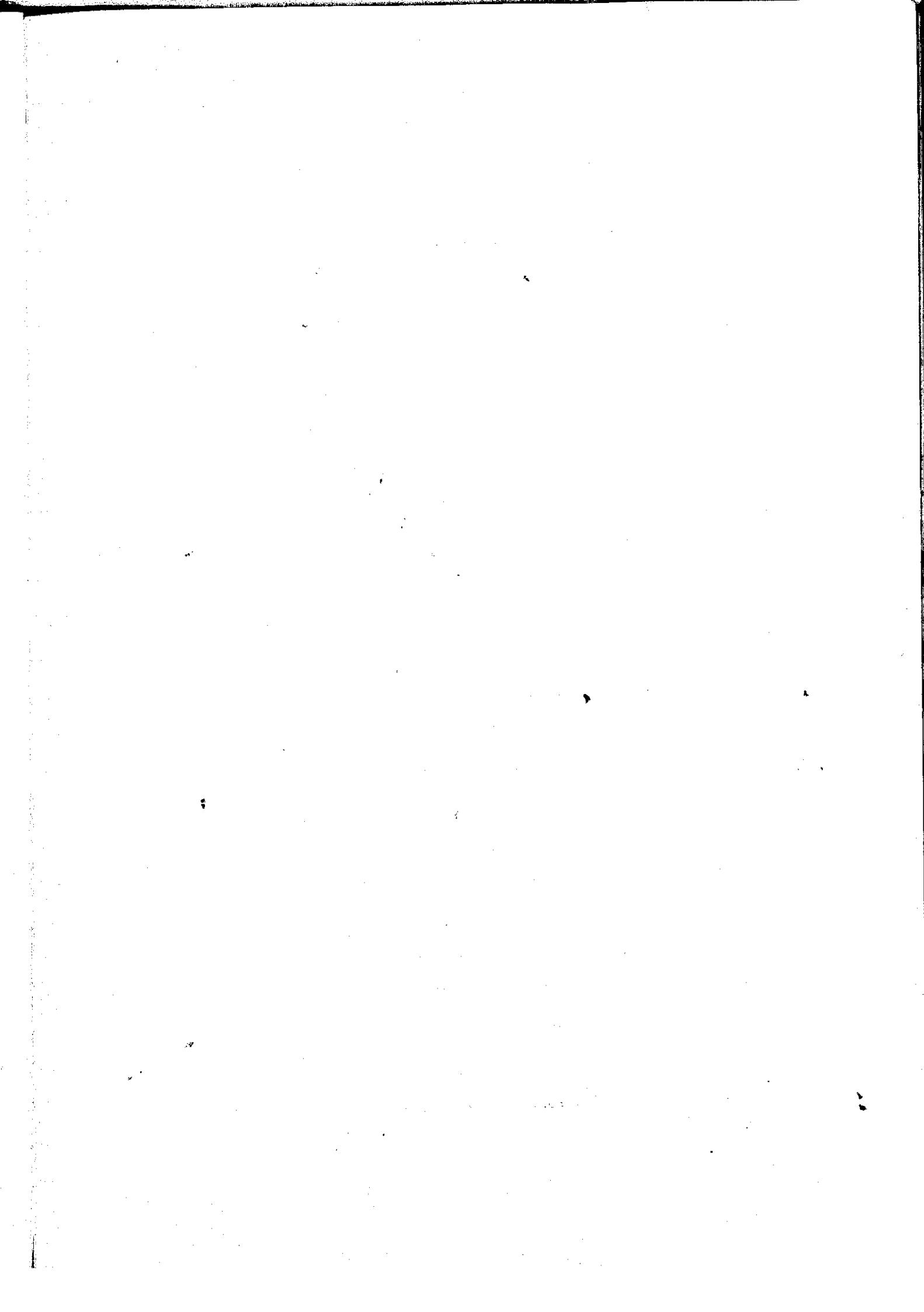

Decererat hic item voluntate sub nomine Mariae Egyptiacae domum hanc dedicari, sed cum, supervenisset Iudeis intercessione auctoritas statim acquirerit, et S. Sophie domum dic nominare sustinuit, privatam suam, pietatis affectionem, voluntatem Iudeis cedere cogens: Quamquid modestiam, submissionemque animi conscientia pectoris illi dabit ut propter qui ex dicta anime conscientiae moe sicut et sine separata se neque propter affectus aliquos, laudis humanae confitee bene facere neque propter aliquid simile dimittimus, se opus bonum, quod cumque simplicitas intentionis suggesteret. Quod si sibi conscientia testaretur aliud unquam, proficeret omissionem, ne illud et conjecturum. Eaufit boni viri bonorum facilitas, et verae sinceraque visitatio amor, ac prouidus immortalitatis intuitus, quo prius debet illa semperma veraque non una promissa quod Deus remisit momentanea huc contemnitibus, quorum intentus permotus faciliter renuntiat honoris iurique suo quod per donationes, non eatorum, aureorum, quos nobis contulit, acquisire sibi potuit, sed facile contulit, ut dixi, effectu retributionis octerme quicquid impedit honoris, et ut cum figuris et grammaticis loquamus, casus declinationis, nominativus, quia nomen non sibi quod in it, et genitivum, contempsit, qui genus suum non curavit, et dativus, qui nec generi nec carni, nec sanguini testamentum delegavit aut dedit quiquam, accusativum quoque non habuit qui quemvis traduci potuerit, accusarique velut oblitus generis et sanguinis propinquui, nec hoc quidem attendit. Nec vocatus esse magnopere pugnavit, ubi ut manu Egyptiacae domus dicaretur obtinerere potuit, nec ablativus deinde fuit, nec enim prescrivit alterius iurum, sed enim ratione arbitratu-
sus fuisse et esse se aequalem, Carolo Principi et Ludolphi, verum, eam annis et scriptum, per omnes casus et gradus comparationis et grammaticam Christi, negotiis et positivis, ut qui duo minuta forte possisset in gryphacium, Ludolphum vero comparationis, habendam munificiores et magiores, ut propter qui plus aliquid contulisset, Carolam, vero dicebat in superlativo gradu constitutam, velut dominum, cuius esset haec terra et plebeius ejus; et qui vel in rebus in spe jam plura dedit. Hoc inter consilia et molitiones hujus tamen novae domus sua concertato fuit, ut alios in alium, fundatoriis titulum, libenter rejiceret, nec sibi quisquam, id quod Dei solus est arrogare voluit neque vero debuit, sed sapientia Dei quod mundavit oculos et domos et stabil-
vit omnia prudentia.

Propemicon in fundatores.

Felices quos non lacerat discordia, nullus

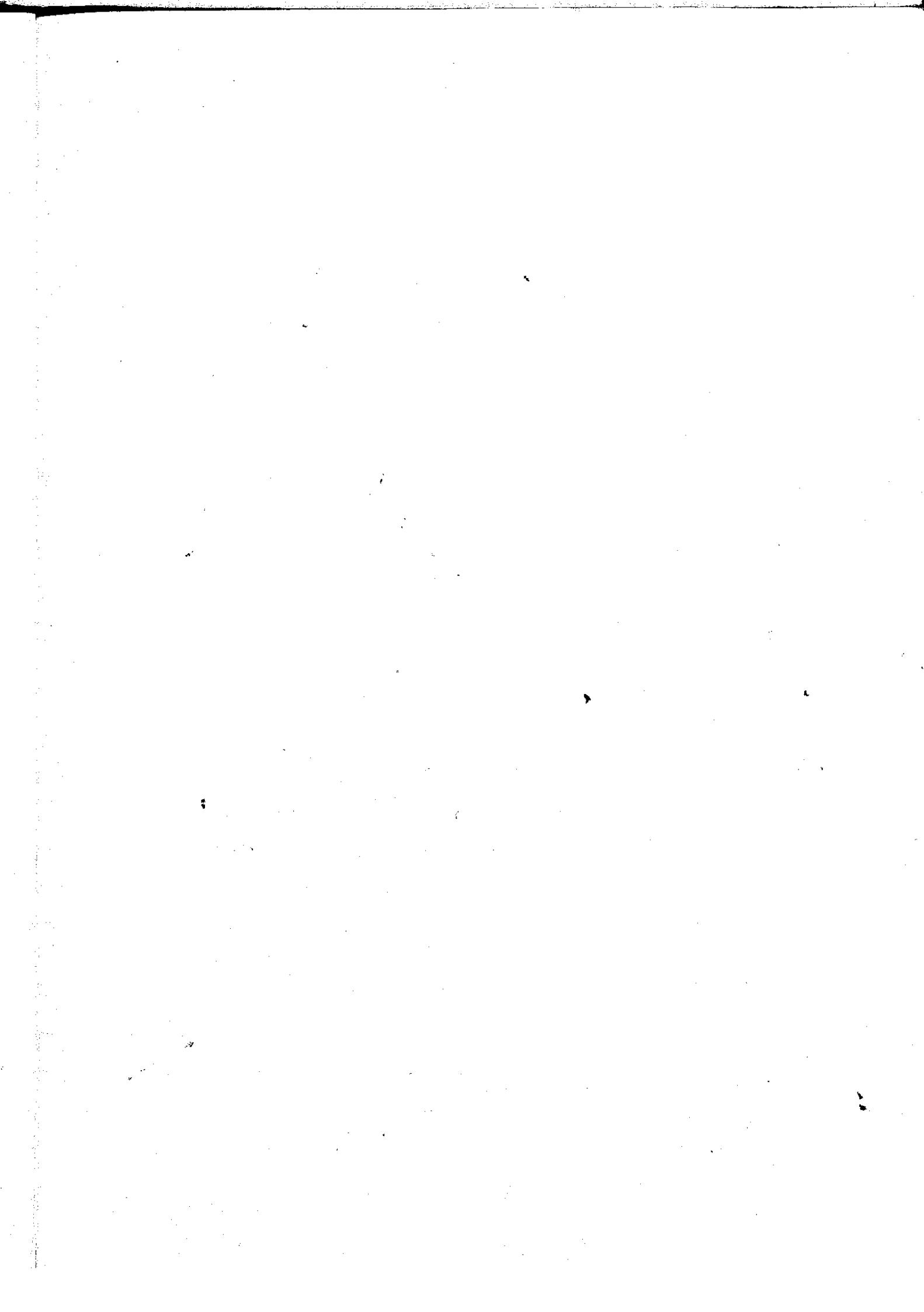
Vexat amoris laudis, nec honorum, instans a cupido

Sed propria mens poeta bonis comitatur et illas;
 Unica procedit cum mors advenit, it que
 Sola comes latcri, quam vetera pone sequuntur
 Si quae sunt benefacta operum, nam celestas olim
 Auditum est, opera illorum bona sola regni illas.

Felicies ibernum quibus est intentis mentis
 Inefflare, gravid, pia, fortis, nullius unquam
 Indiget laudis, at ipsa sibi laus propria tota est.
 Nobilitas sibi tota sua est, et languida rivet
 Praemia qua stulte mortales vacaque turba
 Ixafus effectat, quo quisquis amaverit, ille
 Unquam tabulata struit ^{Anathema inani et emaciis gloriam}
 Vitis humili reptans vides desiderat ulmos
 Aut ornos hedera, aut circum diffunditur aedes
 Quam, nisi sustentet stylos vel fulciat arbor
 Tempor humi script, sic gloria futulis omnis
 Ligat vel palcris alieno e vobis et oris;
 Quae si subducatur fumus abicit in auras.

It vos felices animo, praestantia terrore
 Nominis, concordet, vobis capita alta ferentes
 Divinoque laudis honor, superumque patrumque
 Sollicitavit amor, non vos separavit in anis
 Gloria, quae faulen, dat adulatoribus aurem;
 Non addixistis misericordiam, sicutibus aurem,
 Quae vel in exilium dulces, vel laude venient
 Dum laudant, vel subnervant studia omnia veroe
 Dibutis dum, prebelis rumoris erunt
 Tentant aut que animos. vos auxilie et indice vobis
 Odeum, instituisse juvat, templumque dominumque
 In qua Divinæ reformerent carmenta laudis,
 Non vestre laudis præconia.

§^{us} Undecimus. —

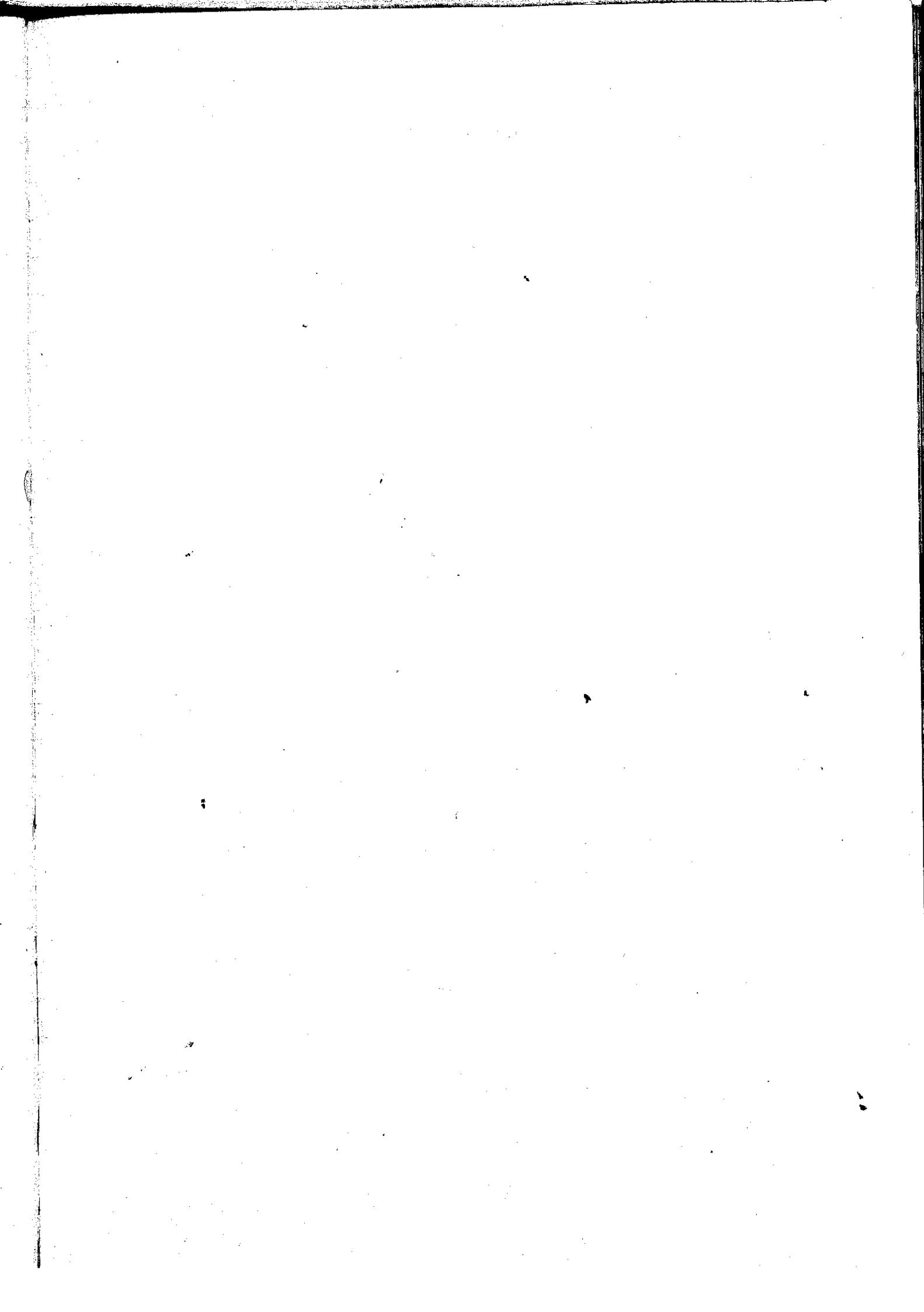
Secunda domus quae et Quercatana. —

Olim sub acrone vulgatus fuit iste versiculus:

Roma domus fiet, Veios migrate, Quisibet:

Si non, et Veios occupat ista domus.

Domus videlicet pectoria stans quae maximam partem urbis ita occupat ut urbs angusta videatur, et quia domus augusta non potest ^{urbis} angustius esse contenta, jactari repit iste versiculus per sonians: Roma domus fiet et forte fagus iste beiensium, distans non minimus ab urbe Româ. Ita, poene de hac domo recente et nuper ortâ primum, deinde translata, ac transmigrata denique, jactari potuit quod tota Campinâ vel orbis hic totus fieret certus. Quod enim Regis in terris his nostri non plena laboris inguit ille! Quod paucis mutatis de nobis dico fortasse non incepit potuit. Quos enim labores non ad invicimus inter initia domus huius. Concepimus laborem, et peperimus dolorem, lacum operimus et offidimus eum, sed damnata semper opera dum infesto solo, mendace fundo fundamenta novae molitionis jactit Diogenes, emergentibus aquis et turbentibus opus. Qui tam non ut impudens architectus est traducendus cum impossibile sit latentia tempeste providere. Quis enim aquilex infallibiliter semper deprehendit aut signavit etenim, dulcium, aquarum praesertim ubi perdidit, est et vanus, aut varium loci ingenium, aut quis rolers turrim edificare semper et imprætermisse prius præcogitavit. sumptus omnes qui necessarii sunt ad perficiendum, nec unquam, cum pellit calculus, aut quis bolide tam certo semper exploravit fundum maris, ut jactus anchora responderet fundo et profundis nimis! Quocumque fortuitas sunt et latentia inveniuntur, tunc qui mirum, si ex intendit, prudentis sollicitudines fugiant! Natura multa latere nos vult ut exerceret industria et teneret eos qui fastos a pericula fodient. Et ut aliud mysticum pro defensione tanti vii dicimus, quare Rachel (quae contemplativam vitam figurat secundum omnes) subduxit iusta patris seditur super ea et mestita est (Eccl. & Bonaventura) delusaque sollicitudinem, parentis non solum patris, sed et vii qui dixerat: vidi dominum, facie ad faciem? nis: quod jam tunc ibi gereretur in figura quod in quotidiana dulce experientia et instantie geritur, significat que multa latere frequenter, utiliter tamq; volum contemplatiurus et exercitatus, que si patuerent semper, non haberent exercitum.

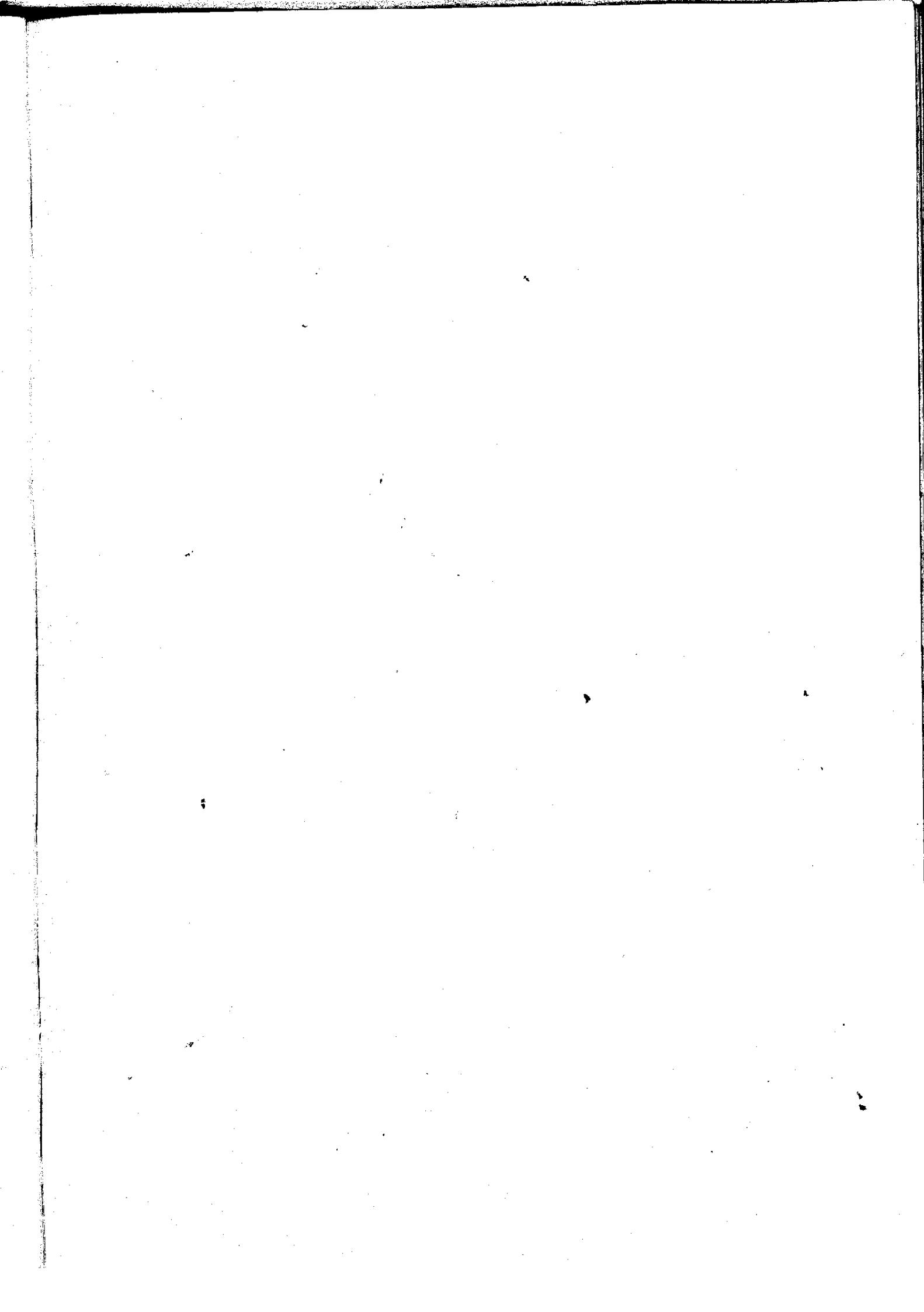
Itaque sub illo res secundò jam, infelixiter tentata est et fracta jacta novæ domus fundamenta. Neque tamen adverso proximus ista Deo, inquit ille, neque vero existimandum, ad verò deo se par fieri quicquid laetus non habuit osibus, neque dissipasse murum filie Ioy, Iesus dicendus est sed dispensasse opus ut existeret occasioen, libelabilitatis iis qui fines possessionum, suorum ignoravit, et uno puto villarum pretia inserviunt. Denique possumus hinc divino Patre nostro dicere id quod Apollophanes ille dicit. Iunyis Aeropagitis cum essent in Egypto simul, et moriente domino terram sub pedibus tremore et tantum nos, de his cœre sentirent, dominorum plane sunt haec visibiliter. Dives rerum, procedere Dionysii. Item tibi beatissime Pater, tanquam adhuc in terra hac lacum, aperte et effidente dicimus dominorum plane visitationes et dispensationes rerum, puisse quod virtus totius jecoris fundamenta.

^{f^{us}} = Duodecimus,

Ruderum translatio et novæ domus fabrica, situs, sacellum.

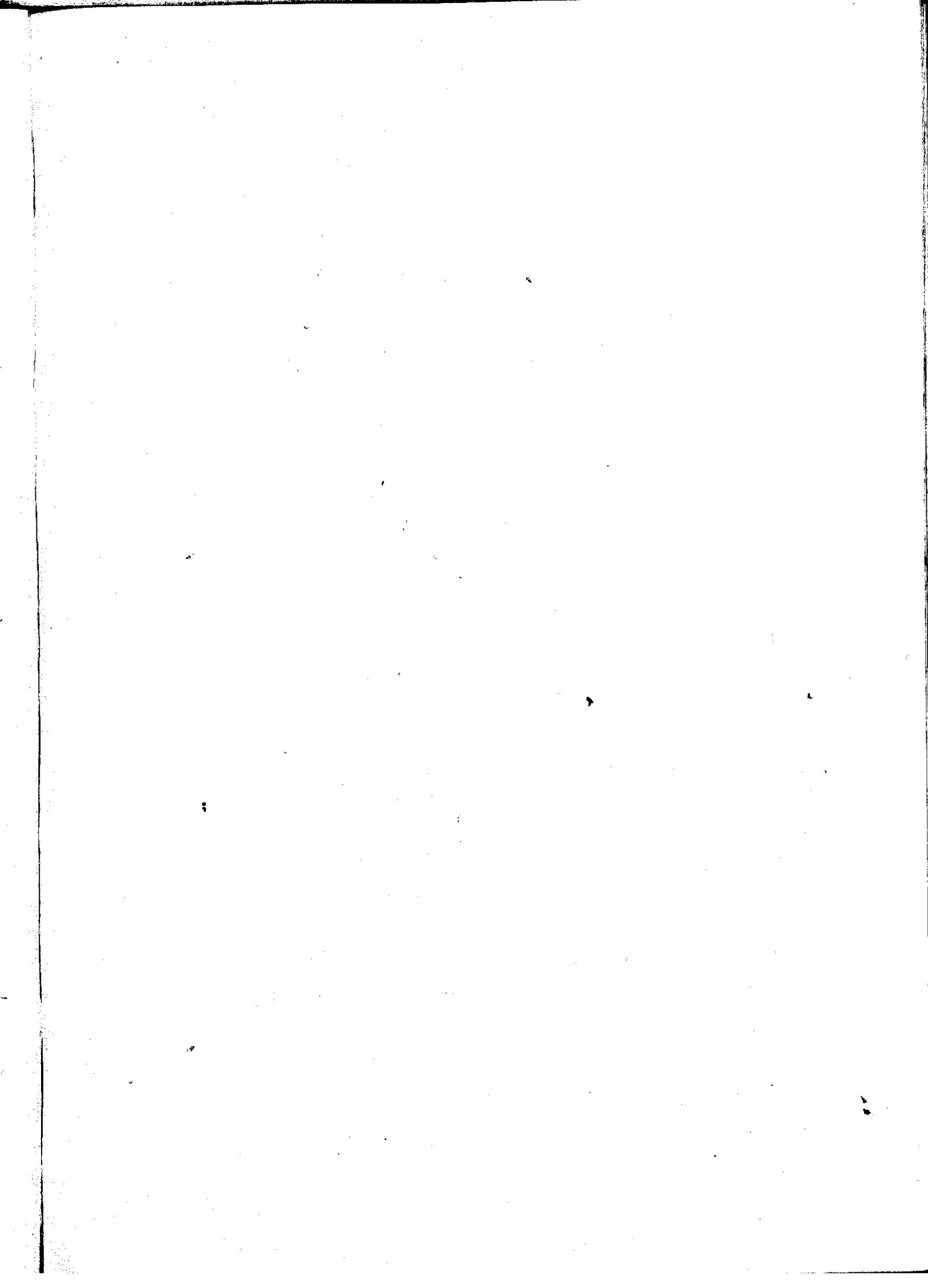
Oportet illis ficerat ut sicut Mexicanos referunt historici aquaticis instrumentis horis et fundis cum suis plantationibus ad alias longe distitas regiones transtulisse, et sicut de Gregorio Thaumaturgo scriptum est quod mortales transtulissent, et de B. Dunstano quod dorso moverit, ita illis optabile pueret si quis primum illud oratorium, et cellas quinque que in Ollandia deserere solebant, transtulisset in Quercatum. Sed hæc forte Dionysis difficile non pueret simile aliud a Deo postulare et impetrare, maluit tamen consuetâ viâ naturæ procedere quam per insolentiam tale aliud moliri. Itaque diu commercatus pugnus est, et certamin, ceperunt ruderam transferre, que integraverant antogra, et quae convulsæ, convulsæ translate sunt. Lapidés imprimis sanctuarium quæ sanctificati Domini separatis non tumultuarie sicut coetera deportata sunt, et ex eis statim novum sacellum creatum, longitudine sua respicens ad Orientem, solem, et Occidentem; oblique vero atque angulo priori in utrumque orientem, posteriore in utrumque occidentem, solstitium astivit et hyemalis vixente quantum coniuncte licet ut ex oppositione diuorum solstitiorum, et longitudinali hincā intersectis axes quodam obliqua formaretur. Primumque sacellum parvo sumpta constructione, subveniente nove coementationi et adhuc integra transvecta illa

ridicula, materia, ne facit investitura alia opus quam ea quae; in periori sacello recens et elegant fuerat; Itaque promortibus opus illi quoniam, cor et pias manus Deus ad id induxerat, in brevi consummatum est, et quia a tunc ex imo tum ex alto temebantur cryptarum confestim, aquae, multae imbrices confici debuerunt et receptacula aquarum, in quibus colligentur aquae, lacrymæ quoque, et contra procellas ac eis tempestates quae in potentibus semper campis frequentiores esse solent, imbricium magis. Hoc opere consummato, reliquaque in modum ambitus seu perystilii minoris ab utroque lateri radiis manudictis edificiis, coepit in loco sese stabilire et res Divinas agere, jamque nocturne preces et mox synaxes resumptae sunt et non multo post oblationes sacras ante sacrificium in altari portatili peracta, locus et domus initatus fuit, nullus per ritu vel ceremonia in consecrationibus templorum adhiberi solita, sed penitore et quietate facile supplicata quicquid deritu vel solemnitate dedicationis videatur decesse. Quod die et tempore Dionysius more suo totus ligulatus in spiritu, quicquid ad insolita et nova quæque vel inaudita reliquerat in extases in novitiose illius domus inauguratione abundanter agnitus fecit. Cui dubium, esse possit quin si usquam aliat, in illo potissimum, auspicio die quo divina mysteria primus, celebravit in illa quæam, fundaverat et quam Ordini acquisierat dominus, summe laetus fuerit et Deo bonorum, omniuum, forte gratias impensius erit gratulandus et laudans Deum, cum oblatione primitariana, quæ visus est sibi tunc primum celebrasse, quando constitutus ad altare novum, quod salut alter figuratus Jacob, ereret in titulum, fundens oleum, desuper et rimum, in sacrificium, et sacramentum. Quod die cecidit ut quidem, reor carmine istud Domino:

Dominus regit me, qui me Rectorem posuit, in loco præcuso ibi me collocauit super aquas refectoris, reliquas diluvii prioris edebat me; hic animas convertet, deducit eas super semitas justitiae propter nomen suum. Perasti in conspectu meo mensam, et impinguasti in obo copio et coram altaris. O calix meus inebrians quam procedentes es. Et misericordia tua Deus subsequitur me, et iam si versus migravero inde, et omnibus diebus vita mea. It sit nichil alienum, in domo Domini in longitudinem etens non in finibus dilectionis meorum. - Hoc fuit cantus et sensus anime ipsius:

Nos porro ex abundanti sensu cedimus in eum hanc odit:

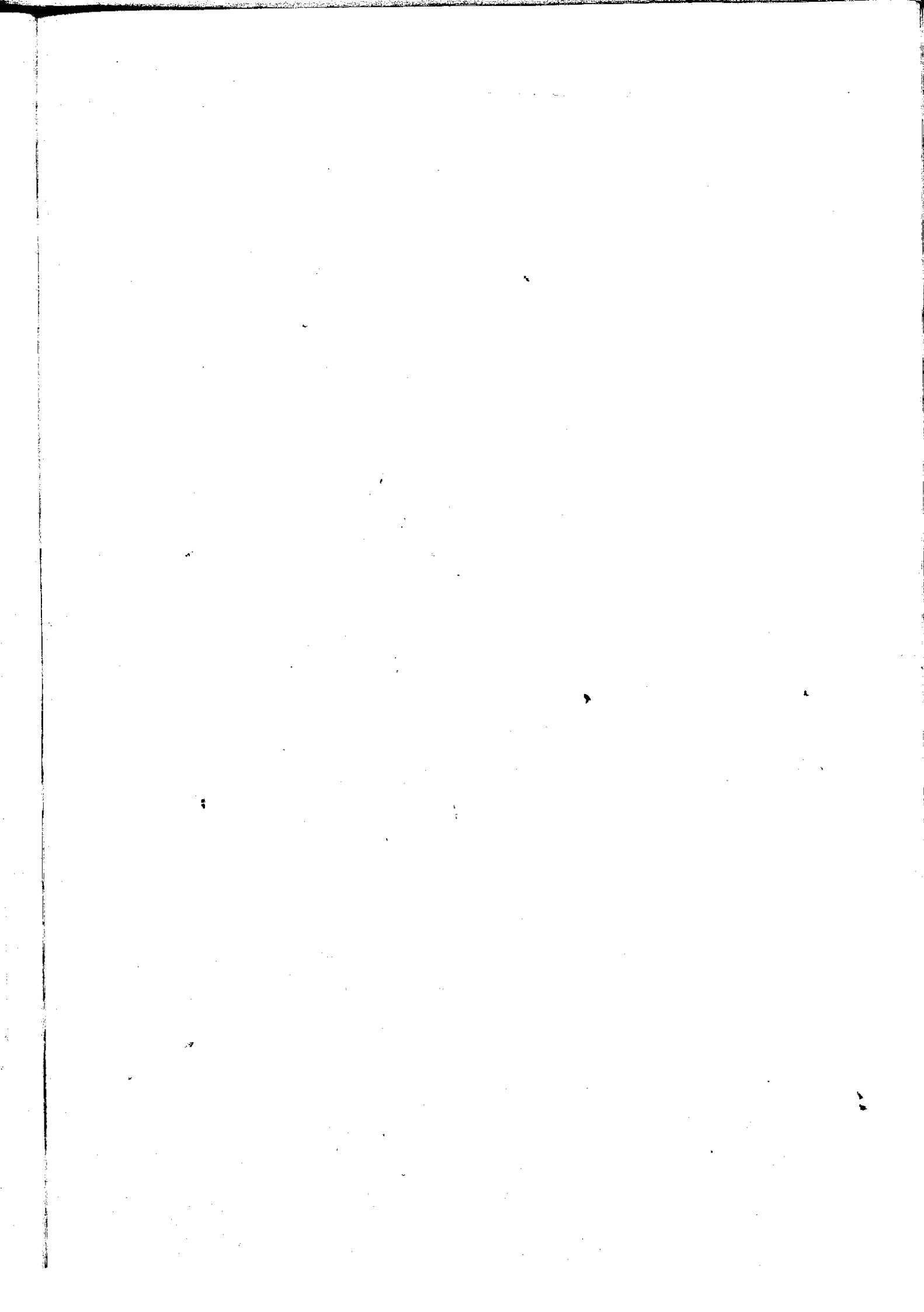
Ode in primicias domus Domini
Dionysio inchoante.

Non tactus adest, aut numine tota deus,
Aut intonante phoebas Appolline,
Non vestuas tanquam grandi hister
Quin fidibus melopea castat;
Ut in cato numine conatus
Ostium sub inspectore coniupit,
Si posuit excessisse vocem, aut
Ore Deum, parere hic sacerdos.

O qualis ardor, quantus inest uerat
Sub pectori ignis! ipsa hyphochondria
Spireatque et eructant sacra ta
Vasa dei, quibus innovatur
^{vos o cœmæde} natura rerum. Nos mihi thyanthides
Vos carnes aris ferte recentibus:
Ab ore rittas, atque lymphatis
Spargit me fluvialibus undis,
Iam non in am' carminis alite
Aut fabuloso syrmate proferam
(cantata toto sacra mundo)

Ire Deum, Ceresem per omnes
Igni corsico vel face prævia
Pignus parentem quærere, perditem;
Non hic blens in ays, aut perennam
Sed canimus Ceresem ^{divinus} dñe etiam.

Quam myste vix roubus entheat
Sub sacroando rite silentio,
Ecce que transmittat que ferique
Tergue per istylum, Domumque

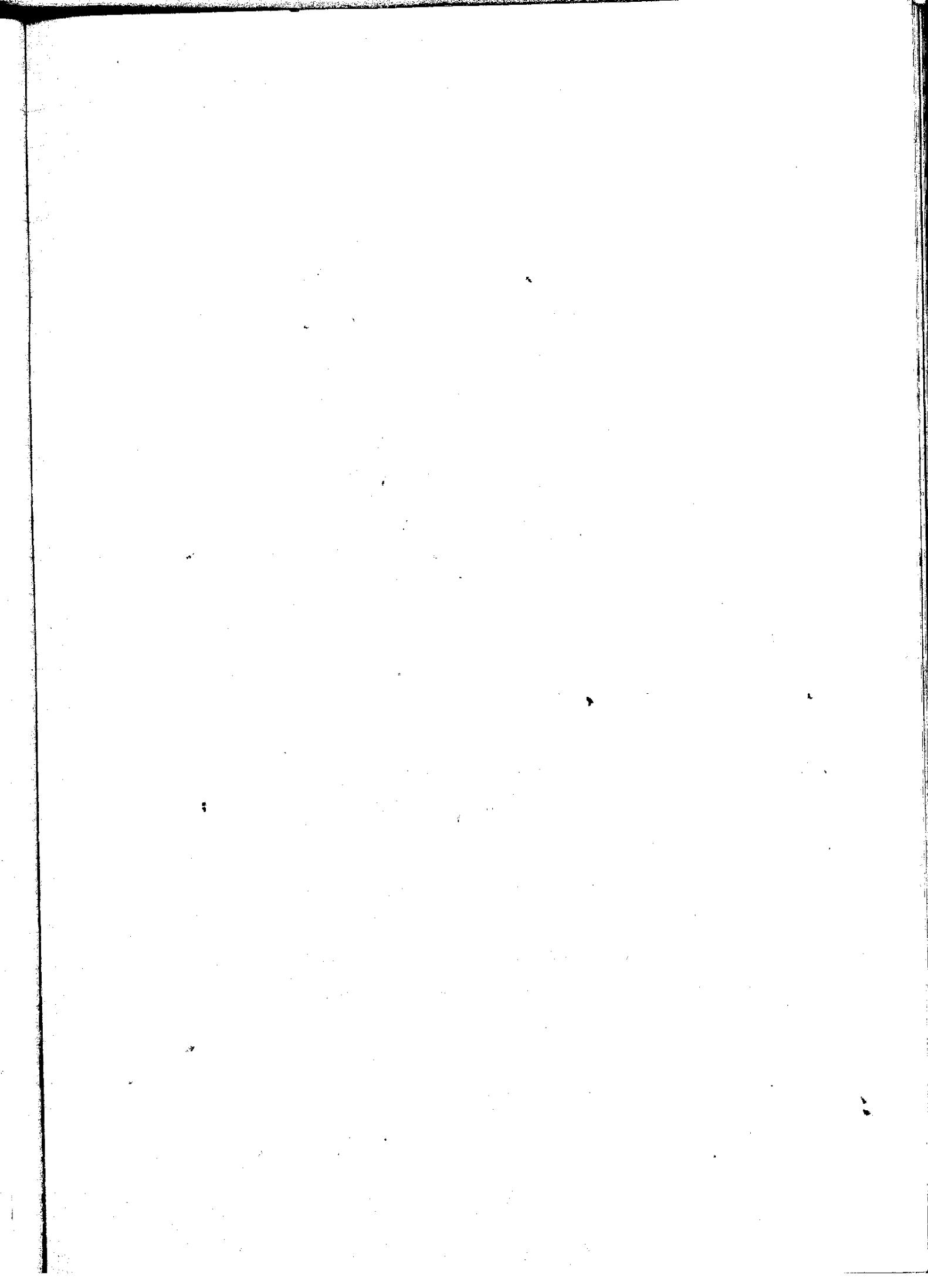
Vine jam illa vere non dea sed Deus
 Ceres per agros ^{ibid} fertur inter herbis a
 Non donna nec perenna diva
 Sed Cereris species permanens.

Iam solis extra mittitur orbita,
 Ad usque reptor regna preservando,
^{me} Insitato calle, et usque
 Ad superos Ceres et reditque.

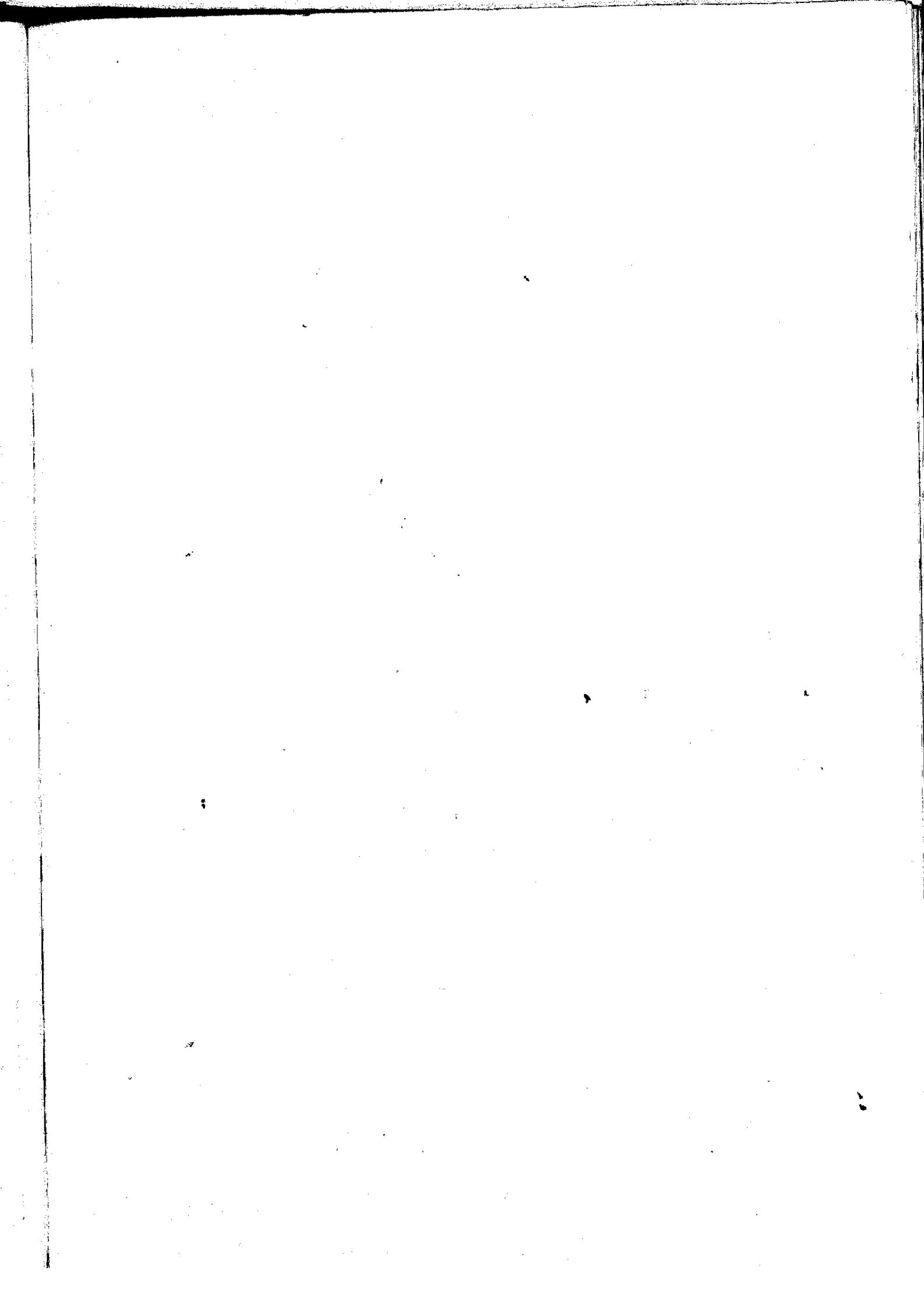
(Hinc missa dicta est) quod cerealibus
 Sub involucris hostia mittitur:
 It undequeaque, a solidis ortu
 Aegiali, Deo litanus;
 Non horum non sanguine victimata
 Appensa, nullo fufure decorata
 Sed pura, sed decorticata
 Sed similaginea immolatur.

Hoc ipsa panis forma, simillima est
 Intaminatio in nubibus Iridi:
 Nam qualis tris flexuosa
 Nube caro et pluvias amicta
 Vestitur aura, et mille coloribus
 Qualis sub umbra panis adorii
 Commissa, et immissa, arcuata
 Crux hominique dignae sedes.

Sub his figuris orbicularibus
 Crux Christi roridæ genicat
 Obnubilata pane, candideque
 Nube, variis coloris
 Non inde coro sangue sonitus
 Ita pallidus, lucidus, infrequent;

Hic spina que furest, virest;
 Lutus hic dolor, hinc cunctus.
 Nunc obligatus, mysta, & co hostiam,
 nunc rede summo vota despitum;
 Ut fruge, pumantique aevae
 Thure lita et venerare mens am.
 Schytes adoret miles acinaces
 Informes sacrum stabus Arabs colat,
 Romanus hastam, pessimum
 Thure sacra silenc frequentet;
 Rannus, ridentem, thesius, Icari
 Stygius indolatum tollat horribus
^{hi! lignum!}
 Oppigens, rotisque fruge salsa et
 Supplicibus veneretur aris:
 At hi incertum, mente Deum, obidiem,
 Sub hac latenter, cernunt hostia
 Supplex ad ora, et quen, creasti
 Ipse tuus, venerare placas.
 Mox et regesta pace data hostiam
 Obstetricante pollice divide
 Ut rumini andas sume vinum,
 Nonq anymida inebriantis,
 Nonq uod racemis vinea nobilis
 Tocund a puba et termita plurimo
 Protrusit; at quod germinare
 Virginem faciat juventem.
 Partire in omnes, atque trifariam,
 mysteriarches divide victimam;
 Quam tunc illam, pone partem his
 Qui calices Domini diligerunt:

Sicut penus tum siccus superstites

Sed et sepultis sunt repotia

Servata, commissa rapinis

Talis erit, calicisque talis.

Amona christi hoc non de Africis

Non de Africis veribus areis,

Sed in tua contuplicatus

Mysta manu; penus illa christe est

Quam quisquis est non amplius currit.

Et infelix mundus ad illius

Saxescit esum, ocrigne dentes

Brennum, (v taphor!) obstupescunt.

Hiculus orbis magno tride, Africæ

Et gæ sub undis nunc latet Indiæ

Iot, aculis jegimus orbis

Lisperam, putitus orpim

Ille orbis, ille cui super impia

Cervile judex cohæsus imminet.

Qui elaborabit saporem,

His quibus horrida mors vi illa est?

Mysta labora, tu lachrymas tuas

Misce sanguini, et hortians

Hanc foeculens, luctus offer

Mitte procul, procul usque ab usque ab

Ultro columnas Herculis et mare

De mexicana littera; sentiant

Nim sanguinis clamantes, atque hunc

Abiit omnipotens ab alto.

¶ per litteras sanguinis illius

lestor, sacerdos, objice transire

J. Sophie n° 4

Litteris salutis atque summo

Cuncta reconcilia sonante.

Potere quondam, in supplice fonte fere
Complexus orbem, totius unicus

Lentis que maturoque et orbis
Actor erat pater et pater nos.

Et tu sub orbe et hancis unigenitum
Complexus orbem, flecte sequestibus

Votis sonantem, proque toto
Orbe Deum, venerare supplex.

O panis, orbis sancte, salutifer

O coeli asylum, pandis aperitile

Iunx, paternus nomen, orbis

Soffer open, penitus jacenti

Tarobur, et nos nomine contage

In manus esto, et turris aerea

Neforte mors aut mors secunda

Detinet et decumet pacellas.

Iunx si minora vota placent (Deus)

Minora vota si placent, accipit

Tarobur hinc que primitia

Christe, tuas tuas ferat aras.

Tarapéri ad hinc surgere et hostias

Ipsos peditate has sume domesticas.

Hinc are hinc nostro pacente

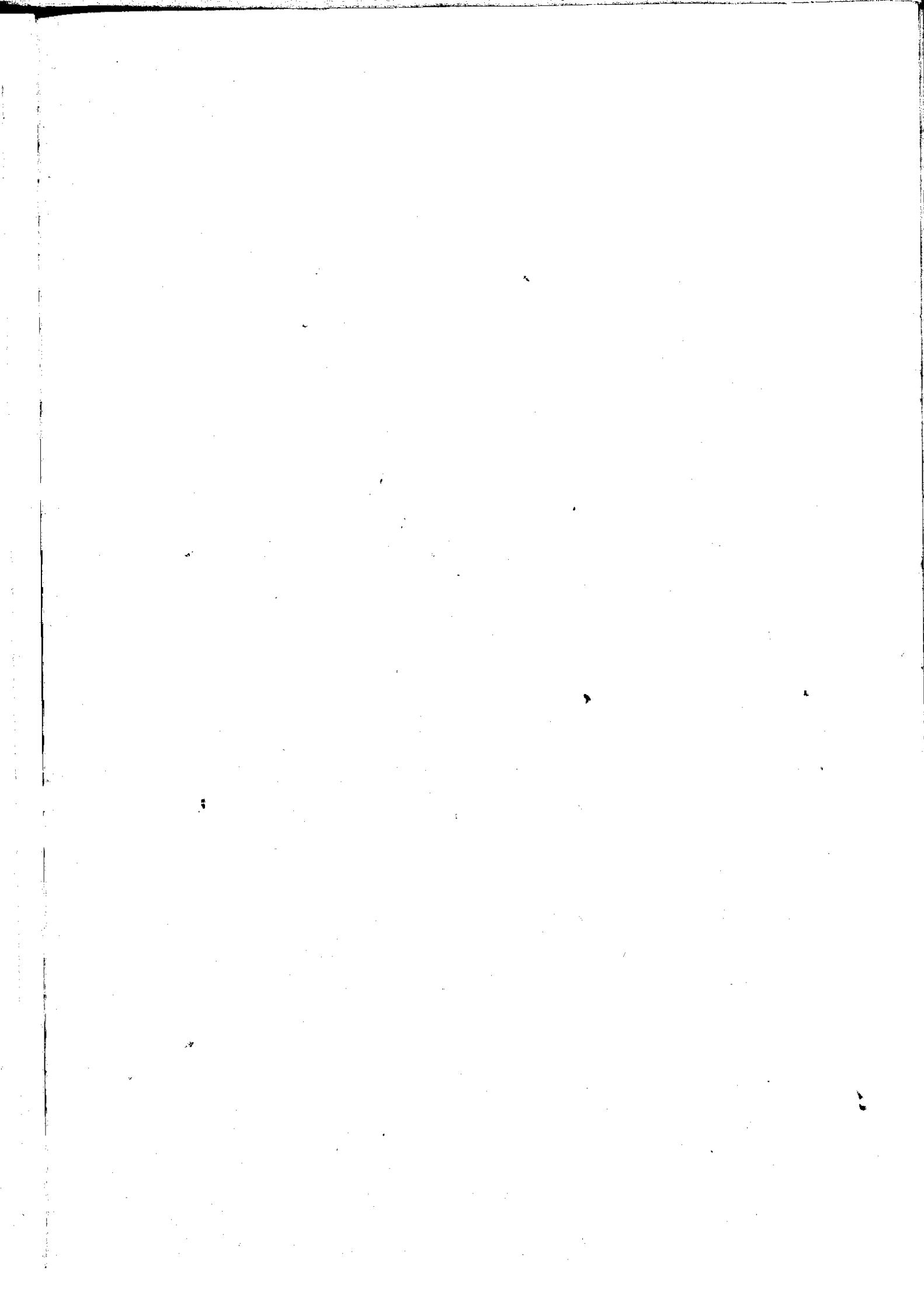
Hannia de proferae ritue,

Iunc et per omnes quoque sunt dies

Decrescit aris semper horae tuis

Et rotar edet hostias amicorum

Tempus agens ab evita vita. — (hanc finis) Ap.

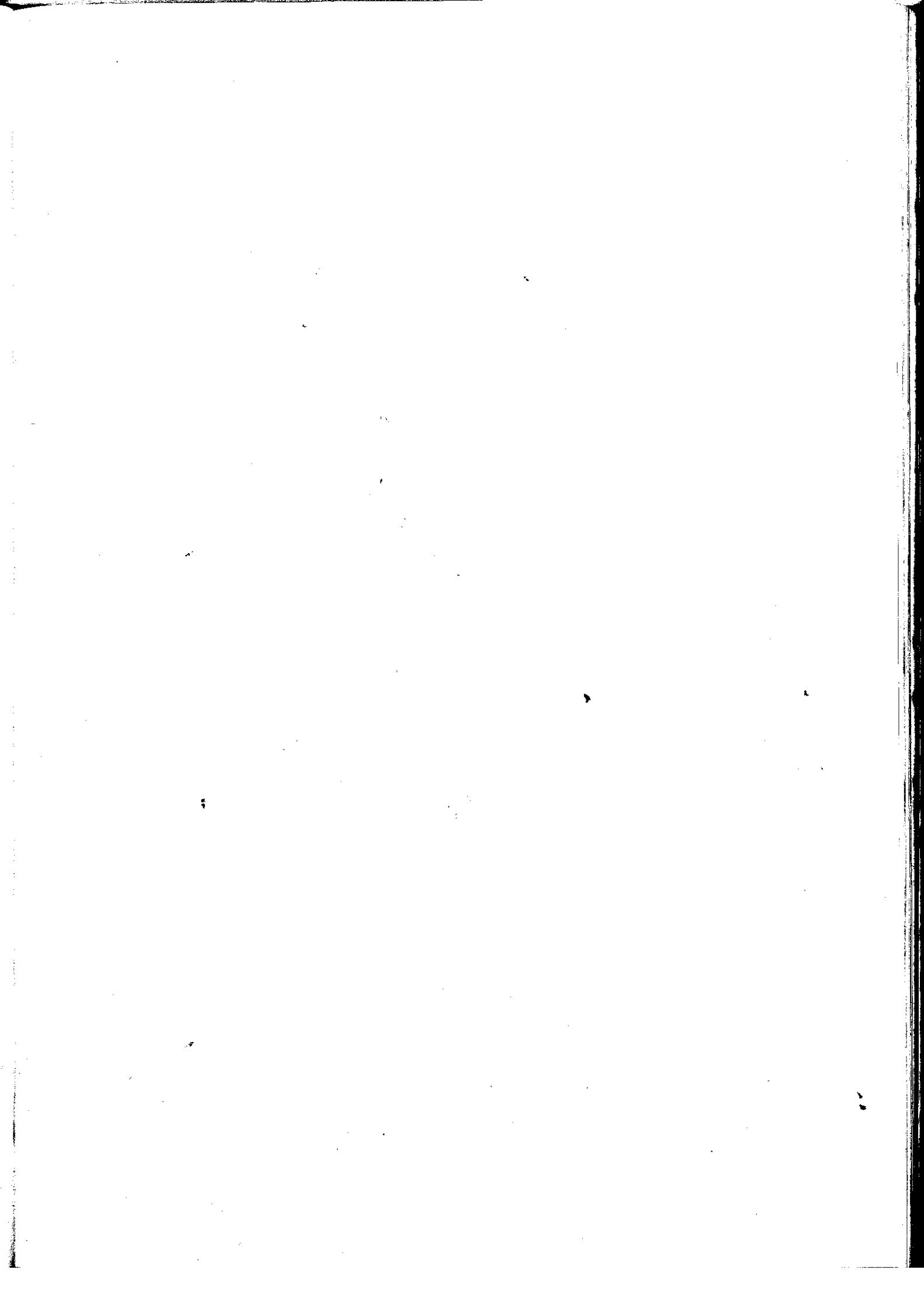

Habitatio primorum Patrum nostrorum, mores
et studia eorum. -

Posteaquam, igitur stabilem eferunt in loco nihil prius habuerant nec antiquissimis
morest disipilinarum, religiosae vitae aliquamdiu intermissionem repetere. Diu ergo ipsi num-
quiam sine prelacione optimi Rectoris et communis parentis nominandus sicut agita-
pro vocant extendebat se semper ad exteriora docebatque nos ita ut erem ac proficere semper
dicens interdum hoc aut his non dissimilia. Si vere atque proficiens in temporibus et si
bona haec nequidem cogitabimus adjiciatur nobis, quanto magis decet nos in potioribus bonis
ut est in spiritualibus exurgere et quae i Devagina habitacionis nostre erumpere, nos ipsis ad
levare super nos, et implere evangelicas vires. Tuo sunt quae nobis incumbunt perenda,
vel alterius, corus, squallore solidum in hac arena, et infirmitates mutuae, quod duo si
patentes peramus procul dubio proficiemus. Nam teste S. Hieronymo; Si vere et non ex parte
perfectus est, qui et in exmo squallorem solidum in coenobio infirmitates fratrum
occuli magnanimitate sustentat. Ita haec duas sunt ac passim vitae precepta. Id
actu et vita sunt et alia duo quae nobis necessitas imponit, immo natura ipsa et ratio. Perpetue
operatio sive labor manualis et oratio. Valde enim apud dominum atque haec sibi neces-
-saria congruent ut et oratione operatio, et operatione perficiatur oratio, inquit id est Hierony-
-muis. Sed super haec omnia meditatio sive contemplatio promovet hominem mirabiliter ad
omne bonum: ad quae invitat nos hic locus et status rerum nostrorum. Quis et quantum officiat
et affligat nos hic locus perpetuis, nunc dicit, scelentis aquis; quod si nos tam molle conturbat et
afficit clementem, si vel ignis hic temporales nos usque adeo curiat, si pestilens aura, si hirsus
agronus, si tales sumus ad motum, auro subtilioris aut caecioris quod nos futuros cendemus
in illis locis sic receptaculis ubi haec elementa que a purgando animas asservantur inten-
-sissime supra naturam, manus elevantur? Quis et quantus (Deus bone) honor entriusque in
terra, vel in concavitatibus terrae chaos horrendus, aquarum illarum quoque vnde ecce cubitis
altiores fuerunt omni colle, tempore cataclysmi, quae etiamnam servari reduntur in thessauris
Dei in concavitatibus terrarum, ex quibus haec manu dicuntur quae velle putatis vel lacustris
vel paludibus rotatis, portassis haec ipsa aqua ridentibus quibus hic locus scatet, erumpunt,

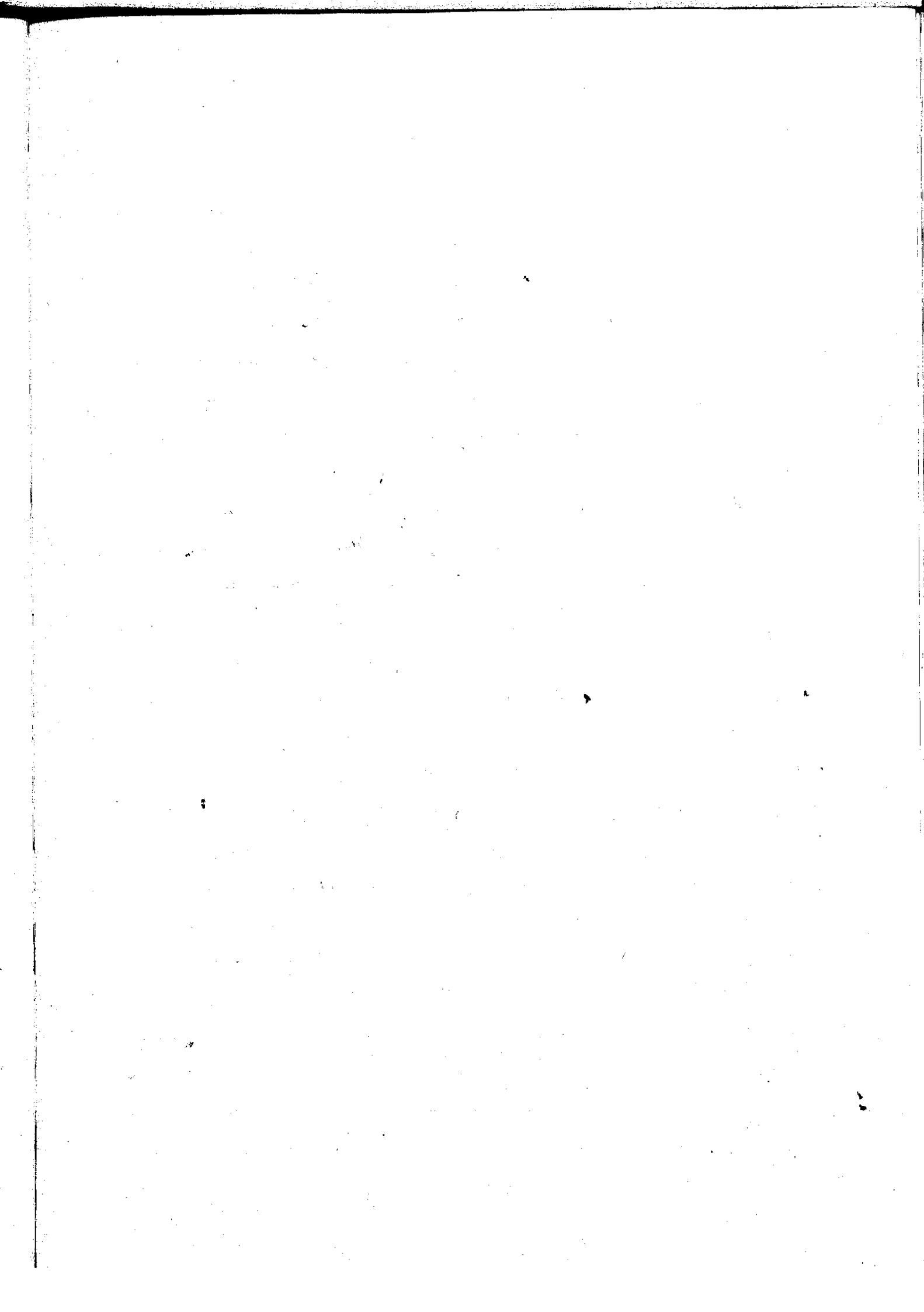
ad
yle
ces
ny
viet
25
us
ben.
ab
bitis
res
ris
nt,

et velut vapor ad modicum parvus superficiem terrae tantum humectant. Quis cum supra naturam suam elevatae fuerint et extra sphaeram activitatis sue permittatur agere velut vera et non vana neque phantastica instrumenta physica ad torquendas animas. Quis illum thesaurum ignis aeterni estimamus, inquit Estellianus, cum pumicula quedam ejus tales flammorum cibis sustentent, ut proximae urbes aut etiam nullae extent, aut idem sibi de die in diem sperent? Dissilient superbissimi montes ignis intans cibis, et quod nobis judicii perpetuitatem indicant cum dissiliant, cum deroreatur, nunquam tamen finiuntur. Quis non hoc supplicia mortium judicii imminentis exemplaria depabit? Quis scintillas tales non magni alicius et inestimabilis foci missilia quedam et exercitoria jacula consentiet? Hoc igitur si subinde considerentur, si comparentur haec quae tam molesta videntur ad illa quae non videntur, et quae sunt ignis pictus et ignis verus se habent ad invicem: profecto nulla videntur haec quae patimur sed amplectemur etiam ipso hoc et perennius fortiter; qui peccatores omnium notarum, cum simus, nec ulli rei nisi penitentie nati, gaudere debimus quod per hoc leviora sedimines eterna et intolerabilia supplicia, quae pro excessibus vel defectibus nostris meremur. His aut his similibus Sanctus Peter animalibus et armis et ad in commoda praestatis vita patienter et fortiter, nec dubius, quis verba illius sint stimuli in alium deflexi penitentem cor et configurant timore Domini carnes et assuetos commodis suis homines. Quibus monitis etiam tantum effect, ut quod ipse cum eis vixit patienter periret solitudinem istam, nec nisi ipso discedente discesserunt a loco. Habet etiam procuratorem, domesticum, viuum, gravem, et profundi sensus V.P. Henricum Heeswyck qui dudum, tuor & auctor parat, et ad solitum, et levamus laborum, Sancti Iohannis a Capitulo generali institutus in procuratorem, huius domus. Habet et alios quinque qui et ipsi socii erant et filii, crudite cordis insipientia, quorum aliud ad ostendendam innocentiam, aliud ad doctordam, actionis munditiam, aliud ad formandam contra adversa fiduciam, missas videlicet parat. Et si ut patres omnium seculorum, et veteres illi quondam patiarchoe degubilius Dicit D. Gregorius quod primus Abel ad ostendendam mundo innocentiam venerit, quod ad iniuriam longanimitatem specie et operis ab eo, ad manifestandam obedientiam, fidei venerit Abraham, ad ostendendam laboris tolerantiam, Jacob, ad reprehendendam proximam gratiam Joseph missus sit, ad mansuetudinem Moyses, ad ostendendam inter flagella patientiam, venerit Job; ita illi sex primitivi patres vis sunt venisse ad Iacobam scientiam,

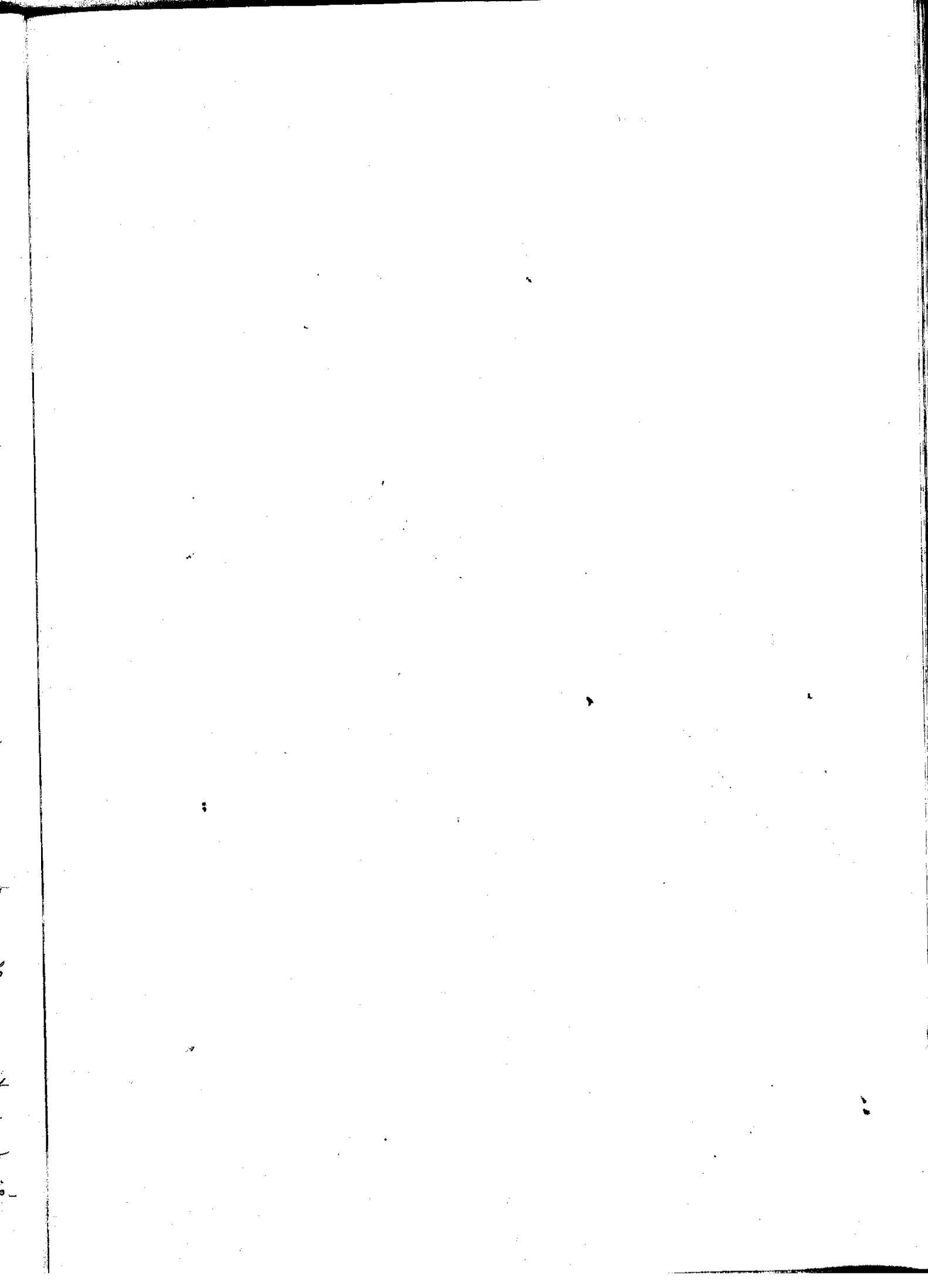
58

salutis non solum domesticis et illis qui futuri temporibus ad habitum recipentibus, verum etiam externis et potissimum amicis et favoribus Ordinis, quibus ireprehensibilis se probat. Debabant et non tam verbis quam operibus, et virtutem exemplis ad virtutem omnem faciem producere. Visus autem mihi, tametsi nihil aut paucum de conversatione ac vita illorum legerum, eas sic posse describere, nimirum viros octate graves et moribus, quos ventus subactus nec mole gravaret, nec extenuatione debilitaret, pallidos, jyuniis attenuatos, in habitu simplici et attito, paupertatis amatores, quibus et totus mundus divisiarum sit, quibus insuper quasi sepulchrum meditatio divina sit in qua mens mundo crucifixia quiescat. In quibus spiritus stet multo magis quam in domus novae fabrica laborabat, et excidebat ab aliis columnas in eis, et quando dabat illis contra stultitiam, ignorantiam, contra habetuidinem intellectum, contra ignoratiam scientiam, contra precipitatem, consilium, contra timores fortitudinem, contra iuritiam pietatem, Ienique contra superbiam, timorem, Domini sanctum. Et sicut in corpore humano sensus per totum corpus diffunditur, in capite vero prouincias est illius ut us, ita in uno quoque illorum fuit diffusa singularis quodam gratia et in singulis una, nam unusquisque cum unitione sua accipit suum donum. inguis theophylactus, tamen in Dionysio proprie visus est earum, utas esse, qui cum publicoz gereret personas, utebatur nunc unius consilio, nunc alterius fortitudine, quoque sibi de viribus sanctiebat Deesse, sumebat sibi fiduciam ex illis. Habet hoc dico noster quod fere semper timore vias mes inchoat at charitate consummet, nec hic timor quidem Dionysio deficit, qui per spiritum, consilii carebat ne scimus prouicitem rerum eventibus dareb, vel ne in iis quae differenda essent prouicitates cum impelleret. Qui et per hunc spiritum, timoris usque ad perfectissimum, charitatem sibi viam fecerat, nam dum sibi nihil alius vero multum fuit, et sententias eorum et consilia libenter exquirit, eos ille curerat amore charitatis non fictioe, ita ut illi in illo, et ipse viuissim in eis habitare sibi visceretur. O immensa charitatis viscera, despiciens se et quicquid pro se esset, et non tam sibi quan illis credebat, curabat que ne quid sinistre. De se opiniones illi in corde patarentur. Hoc est via ad pacem, (audita postea) et hoc via ad charitatem et concordiam animorum, intelligite Patres et eruditissimi qui Dionysium successores estis in primis Ordinis, cuius intuentes ^{exceptum} initium fuisse et finem. Hac coniunctione animorum et parvae crescent, discordia in animo dilabuntur. —

Cura et sollicitudo, distractio et actio Dionysii pro domo. —

Tono qui sanctitatis nomen inter homines sibi comparasset Dionysius, etiam si erat
 qui et talis sic mereretur, eaque dignum cestimatione se precebat; unde non solum roga-
 tur sed intutus quaque tam venerabilis viri multa dabatur a plurimis in opus novae
 Domus. Multi multa rei familiaris necessaria ac utilia usq[ue]bant, quas officiis suis
 studiis sibi magis ac magis devincire, eorumque benevolentiam maxima qua potuit
 humanitate promoveri non sibi serens sane nec metens, sed Domini et Domini cui redatus
 noverat non et dominaretur in pusilliis, gregem nec ut processet sed ut prouesset. Tunc
 autem sub illo questore preventius et remissi necessariarum accessio quotidie non mod-
 icar, cui et expertate nihil haec negabatur, sed petentibus debatur amissa, polenta,
 et alia sine quibus present vita non dubiter. Videlicet uero, infusa dignus et ad quen
 Reges et principes provinciarum respiciabant, ad quen ex propria deum orbem deferabantur
 sublia et questiones, nichil autem se subinde plebeis hominibus, veteramentariis et
 mediastriis et iis pressus degibus dixisset Job: Quorum abscondita vi et vita erat
 et quod Deus circumdederat tembris, ignotis et ignobilibus, non secus ac nobilibus supple-
 cantem pro puerulis et ollis. It adhuc etiamnum videbam mihi videre illum proximum
 tunc talibus rogantem quoties questorem librum Domus huius revolvo, in quo nostantur
 omnia et singula diligentissime que corrogavit otiam usque ad cacatos et labetes et
 fascinas et ollas et rufelliles, quem perjourni quidam vocare soleat chemicum
 (grata voce ab usu) tum dictum relinquit culinarian, et culinarens. Ha plane si tantus
 cui similius noster ordo non habebat, ne habebit fortassis unquam, maxima laus mea
 socii, et quem Moiseus in libro moe de uis illustribus Belgii dicit non habuisse suo sociis
 parentes, aut secundum, cogobatus servire rei chemicam seu malitiae dei; quocres non
 prouox distichabat ipsius quantumvis excelsum animum, et cogitationem, et volumibus
 implicabat, lamentabaturque cum B. Job dicens: Quare non in uulva mortuus sum, et voces
 autem uulnus callam. Ignebus ex ictis non statim perire? Cui exceptus genibus non horro-
 rentur me, et clientum, et potentiorum, qui me laudibus obruunt et usque ad genia
 descendunt—putant que me aliquem esse cum nihil sum? Cui postatus ubilibus consolatio-
 nuerunt

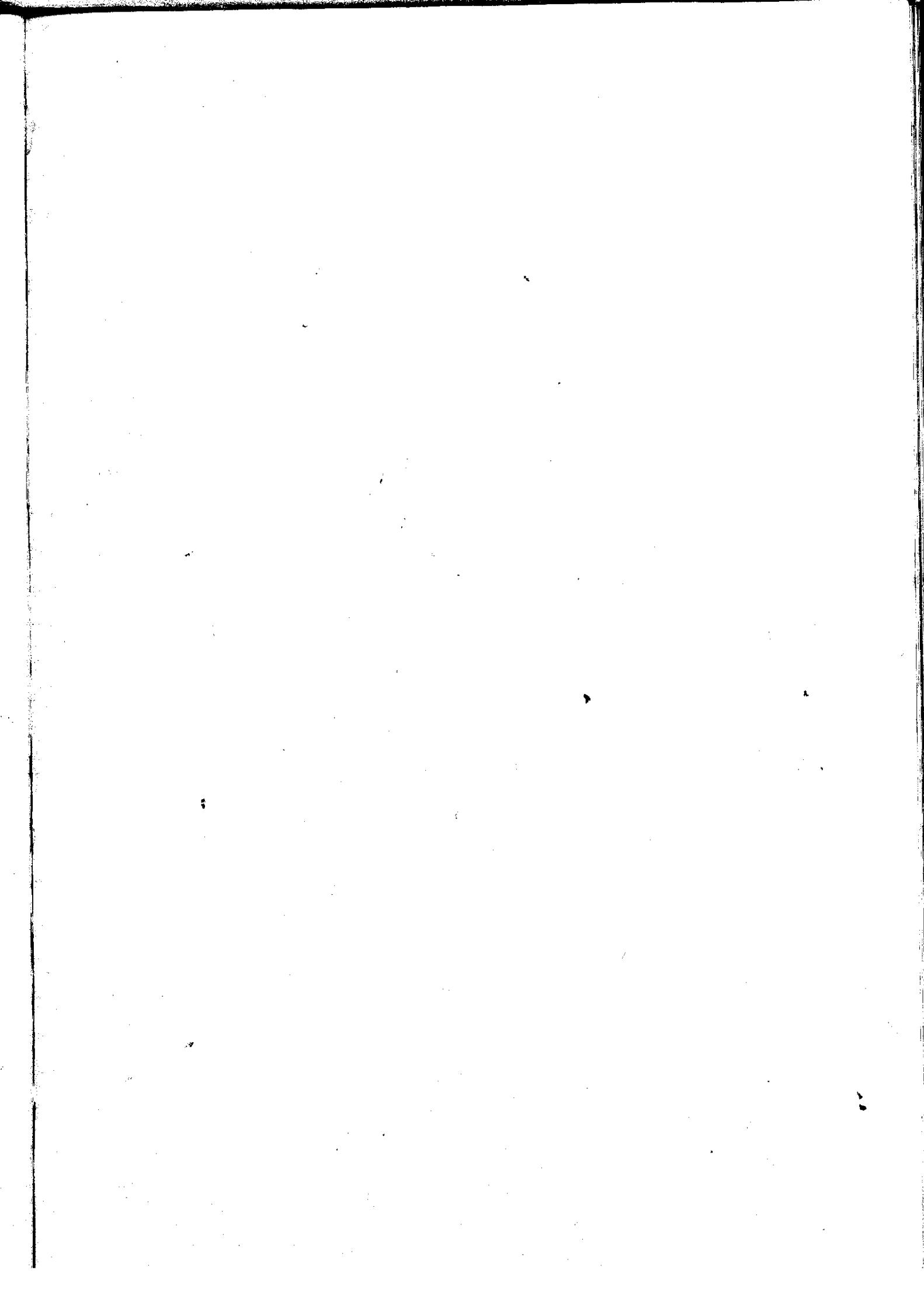
M. Greg.

terrenarum et visionis hujus voluntarie! Nunc enim dormiens sicerem et somno dulcissimo contemplationis reficeret et quiescerem cum Regibus et consubtilibus terroe qui edificant sibi solitudinem. Vocalat consules eos qui sic in se solitudinem mentis edificant, ut tamen alii consilere per charitatem minime desistant. Lelem se ipse sanctus vir esse nesciebat, etiam cum esset in turbis et in mediis negotiis, et tamen talis erat: non solum enim presentibus sed et absentibus consulebat scribendo, dictando, committendo, sed et annis esset aeternitatis spiritu plenus, oculos infra supraque aperiebat et eis scribebat quos multis forse spaciis et oculis a se dissitos relinquebat, quorum scripta et sensa suis scriptis jam tunc acutus et provocabat. Singulari autem Dei beneficio factum, putamus ut in regimine poveretur ad horam, et patet etur tumultus distractionum, et curarum, tum quoque ut videlicet inguinatissimum, saculum, mores et vicia singulorum, ad hoc ut quod verbo non posset scripto saltem et occultâ via accedit litterarum, ad meliora reduceret: Quid et quantum in ipsis puerile pueritia, editis et scriptis degovis et ad quemvis statum hominum libris, in quibus deprendit ad vivum, vicia et mores singulorum, quae explorato vel videlicet vel deprehenderat, sans remedia singulis: Quibus mederi non potuit nisi ea oculis explorasset. Quibus etiam miseri nunquam forte potuisse nisi pericula labendi et renzendi vicissitudines videsset et dividisset. Quibus ut puer Pater ostendit se sane misereri passim in scriptis et schedis suis, quamvis interdum acerbis inchi videtur in vicia; quod enim inchoerentur, tam in homines quam in mores inabitur. Quae scribendi ratio si tollatur ita ut nec inchi licet nec iusti viciis, nihil unquam fieri, nec enim teste d. Chrysostomo, doctrina proficiet, nec iudicia stabunt, nec criminis compescuntur.

$\frac{8}{=}$ 15 $\frac{1}{=}$

Adhuc in Dionysium.

Sed bene habet; nunguan, anim tan, robustum est vita testimonium, quam cum illi laudand a loquuntur de Dionysio qui criminari vel damnare scriptae illius oratione, videlicet enim, quosdam ex domesticis fidei, qui sic putentur possunt si secundus sermo vel pagina legitur ex Dionysio causantur enim semper idem dicitur semper idem repetit, ac congerminari omnia et fulmina contra vitia, ita ut qui sermonem unum

84

illius audierit, omnes audirebant. Hoc ad contemptum suum palliandum fratres eis solent non nulli. Verum si repetitio paucis ipsis manuscam abstinat similiter a psalterio, in quo vir est psalmus quo non sit inventivus et accessimus, incipit et a primo psalmo recite et percurse testum via inveneris paucos ab hac comprehensione liberis. Ut reliquias erit et damnatus eadem ratione. Thysostomas qui sex forte homiliae traxit in unum vitium, nempe in iurationem incantam. I. Bernardus est ejusdem sensus et spiritus et totus est in inventivis, ut omniam infinitam alios qui eadem utuntur acrimoniam. Quos signis damnat vel ideo rejectit, per me licet eodem crimen condonat Dionysius. Sed frustare damnat speculum qui postquam in illo maculas et foeditatem suam comprehendit, abjectum, et illud mandacium vult exanguere; sed semper frustari, nam mentitur potius ipse sibi, et si non infamem certe in vesticem ipsius iniquitas ejus descendit, et in cervicem, quod si non in facie certe vel in collum se prodet. Tantum abest igitur ut hoc nomine, Dionysius detrahatur qui repetitor scimus et exaggerator reum cum faciunt acerbissimae doctrinae, quin potius cum doctissimis et sanctissimis viris quos laudant, ipsum similiter velint laudare. Et quia pere multi alii sunt qui magis cum despatiunt quam pastorihi domestici quidam, duceferans quod possunt ipsi manuscan, minuerint vel prorouz auferent. Contigit ut quidam ex nostris procurator interficiens per Viterium et Abbatiam, Bruniensem, cum Abate conferret, inquit inter collegendum, de sermonibus Dionysii mentio, quem idem Abbas aiebat paue justicie tibi susque ut puselegretur in mensa curare: ut omni nullum sciat similem, aut magis accommodatum, ritore monasticoe, quique animos magis inflammare possit, unum tamquam optaret in sermonibus illius emendari, et ad Annalem Baroniem resarciri, nimimum luxuriam illam, exemplorum, que sanctus dater, sicut et Ierinus, nimia crudelitate vel facilitate ducas retulit. Hoc fuit judicium viri, qui nos at coecus de coloribus judicaret. Item fore aliquorum iudicium et eorum maxime qui teneram nutriri conscientiam, etiam secularium sacrorum et leicorum qui hoc tempore curant sibi opuscula illius in vernacula transponi, quorum unus ante aliquot annos I. Middeltonius presbiterus Castellanus Antropensis nullum prole alium neverat doctorem propter hanc ipsum patrem. Et omnibus I. Human Bruxellensis sem qui nos ita pridem opuscula ipsius in vernacula manu transstabilit etiam pater Antonius S'Herzeus Socio Iesu, opuscula illius de enormitate peccati transferre in Gallicum cooperat, et magna ex parte perficerat, sed cum in diuersis et in patrem nostrum Hubustum p.m.

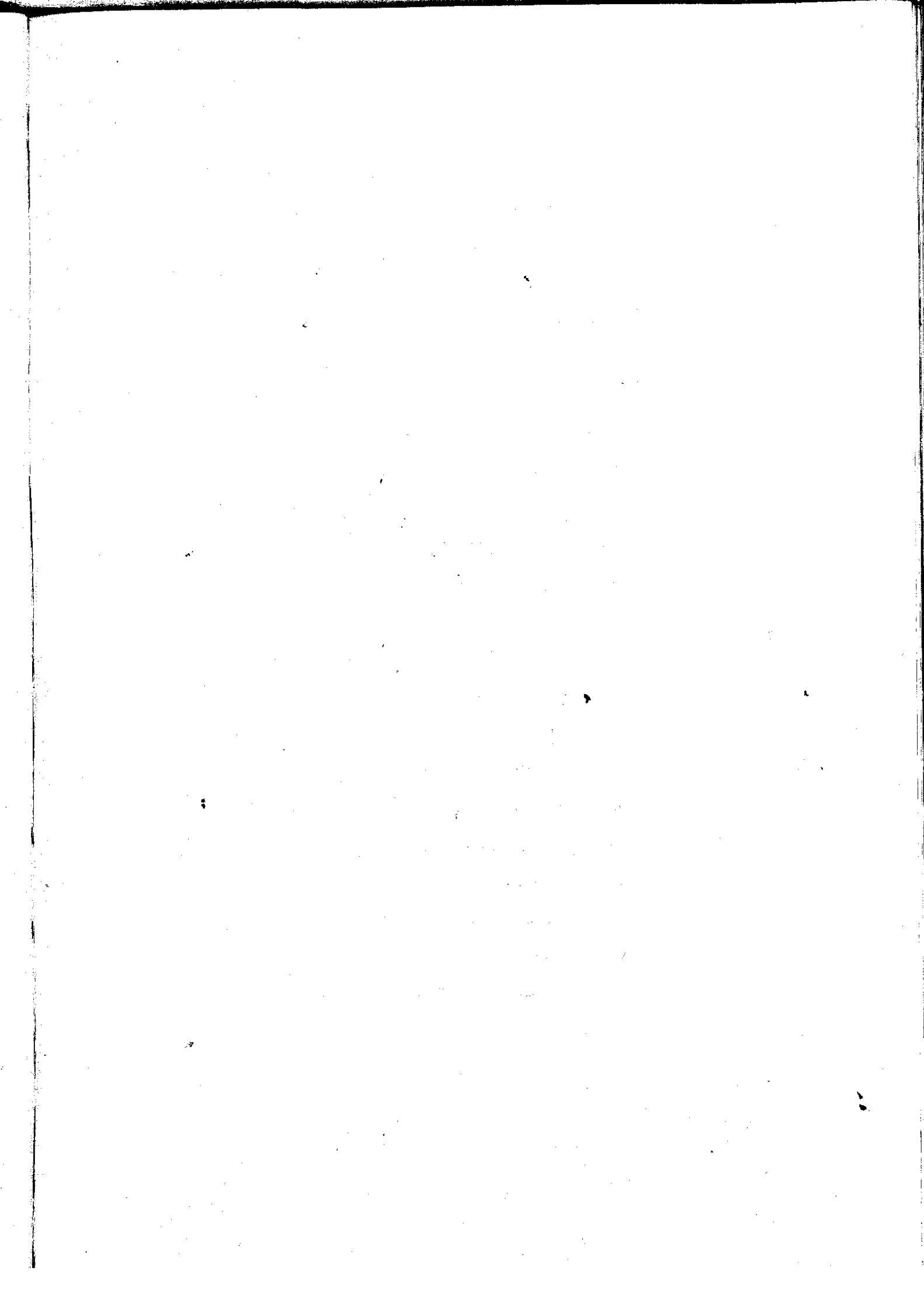

86

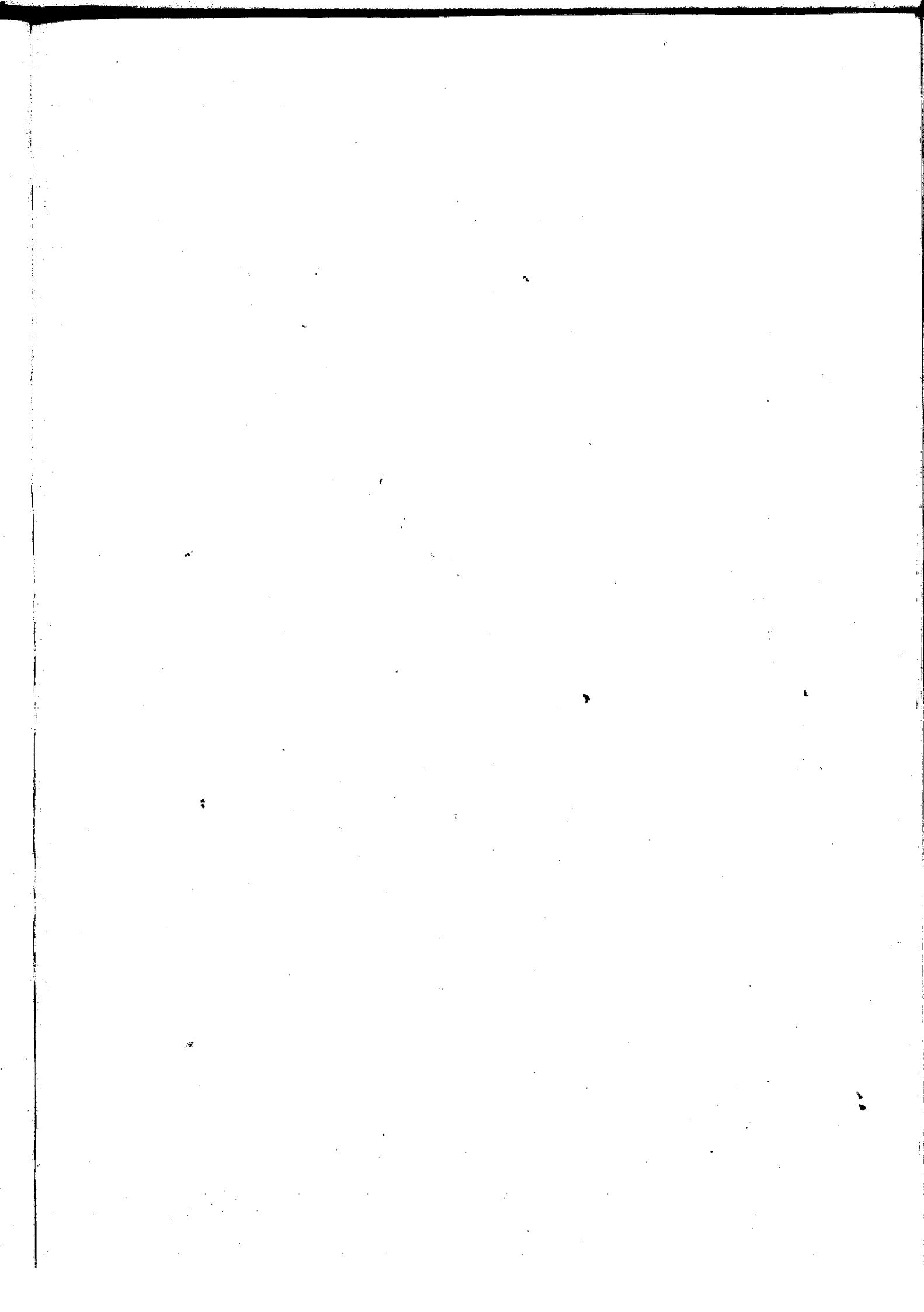
commisit illi perfidum, quod cum non satis expedite facere posset, adiuit illi et adjunxit
cum in illo opere, et quidem tam prompte et serio ut non pigeret illum horas et dies solvos
hunc translationi impendere, qui etiam selectione libelli illius ita affici potebatur ut
malum putaret illi in hoc genere subendi comparandum; quin etiam per terribilem
exaggerationem dicere solitus fuit, dictulum illum esse qui scripto illo non moveretur.
Itaque translatum illum, D. Huberius (professor hujus domus) et quidem cum tanto fructu
ut totas extractiones compunctas frequenter nobis diceret. Et factus est velut ignis
estuans in ossibus meis. Unde verbum hoc quod ex ore illius frequentiter audivimus,
spem mili facit vel maximam, ipsius salubris. Depositus est enim, et funeratus cum
ad huc libellum versaret et limaret et totus esset in illo, unde ita iudicavimus, si mortuus sit
in illo per ore compunctionis concepto impossibile est ut perierit. Hoc per transennam
dicamus, ut curatio saltem aliqua detur et ex his accedit languori nostro qui tam
oscitantes et ocrea scripta B. Patris legimus; qui tamen illa nobis inter cures domus
inter multiplicium, serum, custodianum, inter studia tot laborum elaboravit et se totum
nobis et posteris erudiendis impendit, indoctor dovens, lassos roborens, vacillantes
confirmans.

In ipsius scripta. —

Magne Pater, doctoque manus vis ignea, cuius
flamma (fusum majus) sese diffudit in omnes
terrarum tractus, sanguis novus exit ab ortu.
Sanguis precipites Etas levit ocreo currus,
Qui palmo coelum suspendes, nubila scripto,
Cuius Idaea mens sua ab se credere vole
Et digitis complexa manus digesta in arctis
Conclusa que libris quicquid mare, quicquid abyssus
Aut natura parit, vel terror quicquid in uno est.
In tribus appendit digitis molimina tenet,
In aliisque libras clementerisque potenter
Aut metens aquas et sublunaria cuncta,
Semi-Deus librans montes colligique statuta,

cunctaque componens terrarum luis in orbe
 Tumque domus hujus sacra fundamento novello
 Materis, sequens factorem morte manuicis
 Magna trum. Nec humi contentus repere, surgis
 Altius et mentem atque manus intersetis astris,
 Terribes molitus iter. Vebat ille Prometheus
 Quam ferula excessisse ferunt hyperionis ignem,
 Non aliter miseris ausus mortalibus ignem
 Decidere exortusque facies ac tela vibrare.
 Accendisti animas flammoe melioris amore,
 Itque animas animos fecisti, et frigida corda
 Versaque in subiecto marenia sora medusa
 Restituit veteriforme quam prima creatrix
 Ille in dura manus et mens prolixa plastice.
 Numquid sinu toto visus dispergere flammas
 Sope mihi es, sed longe alias quam maximus ille
 Quamvis suigero vigeret et quamvis igneus esset,
 Lijus scripta patris cum magnus volveret ore
 Bernardus tantum scintillas sensit et ignes
 Corda subducant. Sed cum tua scripta voluto
 Pescio quas flammas, quos luminis atque caloris
 Astutas sub calido cogno pectora, lange videlicet
 Tumulent, montes cui dira superbia metis
 Insidet, hunc, verbositatis, fumis in auras
 Ensiliet, fumumque doloris, flammam asequitur
 Ille flamma doloris amoris et ignis ab igne,
 Luce minis arget, verbis pluis atque cornucas
 Prodigiis, ac corda mimicorum Regis auris,
 At velut ignitas jaculatis ab ore sagittas
 Mortales nos montes proternere fulmine doctus.

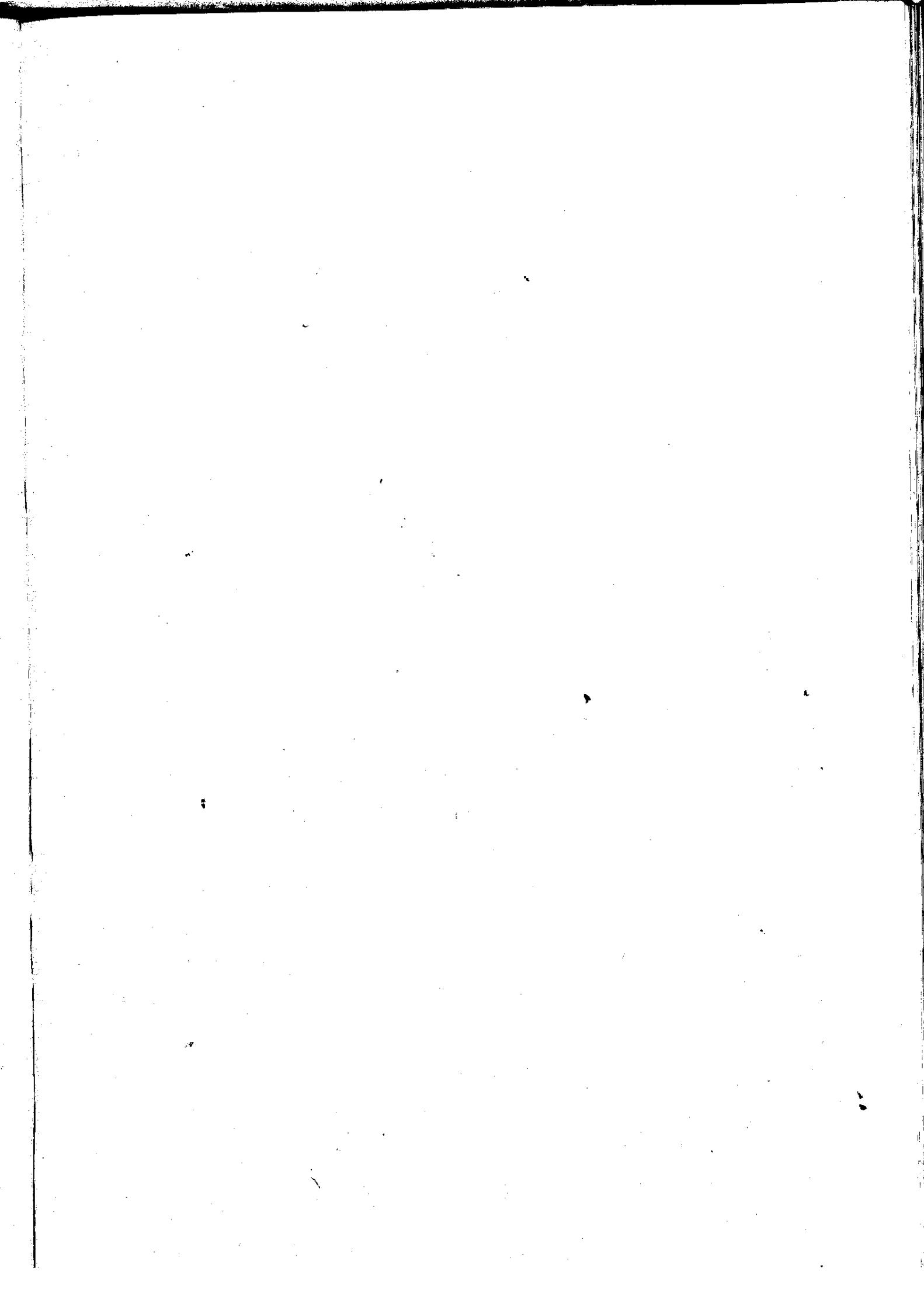

Consequenter narratur quid gesserit. —

Nec de libris et scriptis ipsis paulo fusiis quam Annalium horum brevitas posere
videtur adjicimus, ne ingratissimas: de quibus illud itidem pro coronide dicu' potest.
Nos in nostra domo peregrinantes et errantes quasi hospites tui libri, divine Pater, tangui,
in solitudinem, et domum reduerunt ut possimus alegando qui et ubi essemus agnoscere.
Quod si nos unquam contigerit a via quam nobis demonstrasti recedere, vel aratra nostra
non recte incedere stans: lingua tua pati mortisque necessitate consticta jam facies,
libit tamen tui contra nos loquentur. Sed de his nunc ad redditum, vel excessum, potius ipsius
convertatur narratio.

Tracta jam stoma viabili, calidique dolore nec non paraliysi soepius cum perungen-
te a consilio Rectoratus diuturnioris vir sanguis abducatur, cogitat atque de regressu,
mortemque ipsam, quae poena mortis proerna est ut ingressum vitae et laboris mihi proximum
expectabat. Cumque non posset ab abrupto simul et semel in solidum absolu' et officio
ad orationis et meditationis placidum, littus quasi anchorae sum reseruit ingebat. Sed
tamen sollicitudo cum permixta pro domo habebat, nam cum videret locum et dominum
inguis necessiarum rerum, angustias laborare, nec patere commensibus aut vecturis
procedentibus hiberno tempore, satis angelabatur pro pusillo grege suo sed maxime pro iis
qui futuri temporibus ad hanc domum destinarentur, veritus fortasse ne humiditas et
abundantia aquarum, quibus dan fieret gravis. Unde videntib; consilium, in illis diffi-
cilitatis articulo deesse, desperansque de hominum, quod hoc subsidio vel subventione,
convertit se totum, ad eum, qui posset ad honores et propagaciones, sui cultus res nostras
promovere. Itaque perdidit et pernos tecum rugabat obnoxios ut dignaretur maiestate mea domum
et locum, eligere cumque sibi ostento aliquis patet acere, p' cuiusque animi usus quam maxima
quandabat illi conscientia factoris, cum etiam sperare miraculum. Tamen sine
evidenti necessitate et aliquis fortasse temere videtur id a Deo exstere, non minus
instabat apud homines, neq; ab atque quas cumque poterat, si fortassis unus aliquis invenie-
retur qui locum commodiores offeret. Hec tan, importunitate quam p' uia in' domum
assumpta et viceversa modicata rebus a putabat sibi cum amicis agendum; nec ut

83

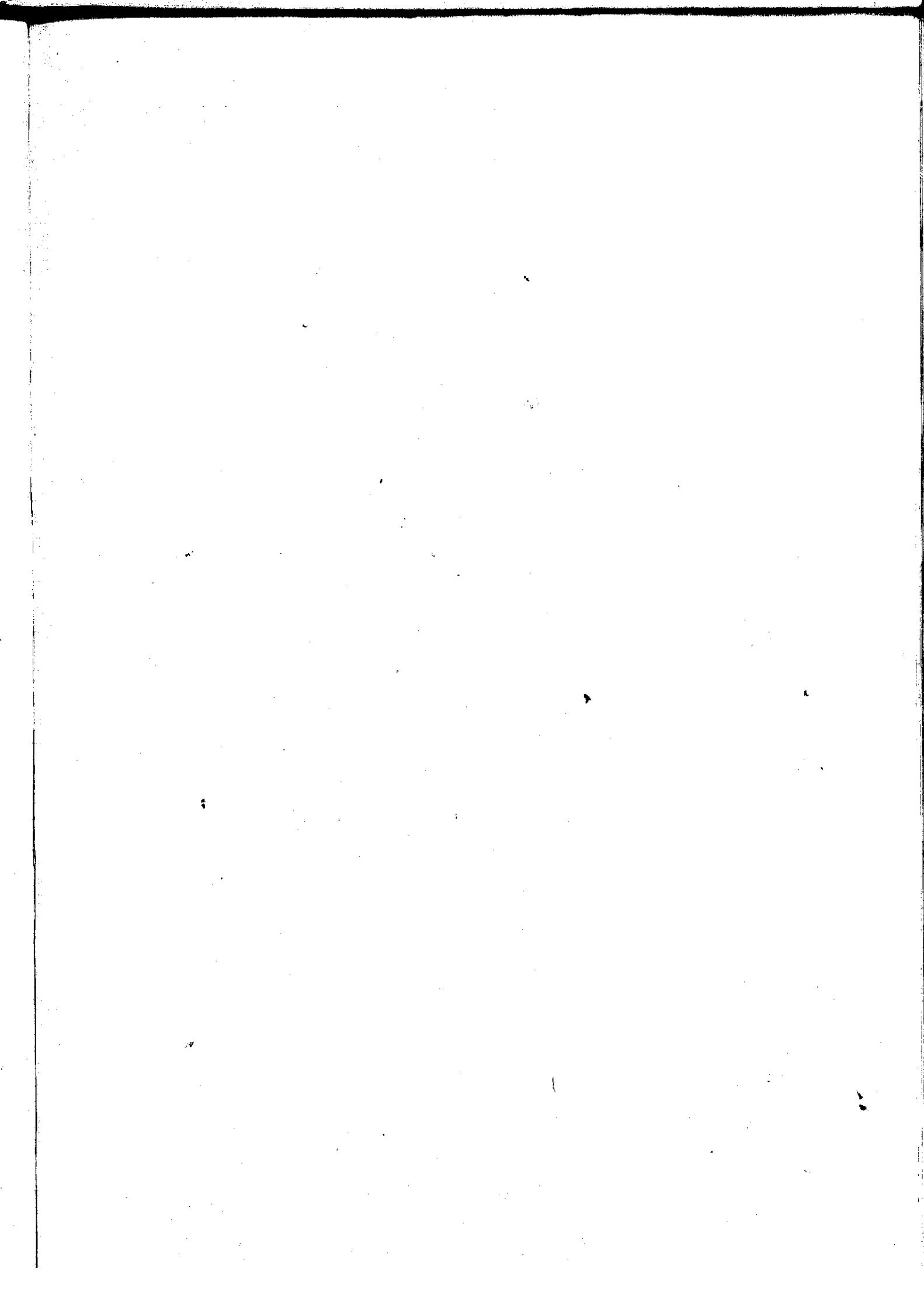
quidam solent armatis precibus sed suffice libello vel inter exitu eorum ut obstat uetus
ad persuadendum aliquod posse arbitratur. Cumque jam putaret quod nō se esse se fecisse
coepit unus ab omnibus Deum, rogare precibus ut aliquis mutu dignaretur insinuare ubi
vellet Dominus novae fundamenta locari, non dicit isti bonus Deus, nec pustatus est eum
spe sua, sed aūs. esset in catena mentis constitutus, vidi sibi in id ea quādam rerum
intelligibilium locum, Divinitus designari. Qui ad sobrium sensum, reversus cum de loco quā
viverat, jussisse et inquire remanabatur, ostilli locum et domum, ut an esset agro Vuchtensi.

8us 17us

Confirmatur hoc ipsum. —

Hic et locus illius narrationis quem tangit auctor vītē ipsius, dicit enim illum per revelati-
onem, Diuīsse ubi fundamenta novae cartusiae facere deberet. Sed si hoc uariant qui istud
ui adscribunt. Quidam enim affirmant eum, id humano sensu pateresse vel denuntiasse ne
cogantur absurdum, aliquid admittere; si enī, patet autem eum, id ex diuīna revelatione Diuīsse
cogatur patrem Deum, auctorem, nobis pateresse majoris scandali, nam non potuit major scandala-
lum vītē nostre dari, quam iniquus iste locus qui novissime electus et per summum
magis et sacrilegiorū exemplū est prout ipsi censent et ipsi dicemus. Quidam contra putans
non esse indignum, existimatione et sancte talis opinione quod de Dionysio habetur et de re-
latiōnibus ejusdem, si dicatur mutu vel redundantate Dei locum illius Cartusiae construendae
designatum, intellexisse et posse vulgasse, nam quod ex eo scandalum natum sit hoc per
accidens et casum factum est, nec ideo debuit bonus Deus quod nōe bonitatis est prout merita-
tere, vel usum propter ab usum, rerum mortiarum, nobis conferre, sicut nec relationes homi-
num quos demandos prouidit et intermittere. Unde vere et absque ullā dubitatione dicimus
nos esse alienum a Dei bonitate nec pateresse quod locum illius elegit, et Dionysio revelaverit
quamvis forte fallente Diabolo seu atque revelatione dictaverit mōles consilii expers in loco
surrexerit et degeneraverit ab dictamine revelationis? Denique non videbitur nouus nec
minimus quod praeter mentem, Dionysii aliquid circa testimoniū hanc loci mutationem accidit,
præsentis, vīo seu homini cordato qui sciat infallibile pōne proverbium esse daer Godt
syne kerchie machi, daer nessens machi Den. Duy net eenē appeller. Deus omnipotens et

invisibilis (inguitvis sanctus) qui totum orbem manus apprehendit ut medium, cui velut
 thronus, in quo omnis locus non ipse in loco, quique universitatis est extrema linea.
 Ignatus est locus, istius, digere et in illo habitare, ita tamen ut magis locus in ipso esse
 quam ipse in loco, unde et potuit locus tantum esse scandalo, si habitassimus in Deo;
 sed cum, id forte neglectum, aut praetermissum, sit parvus error in principio maximum factus
 est in fine; tantusque postea factus est ut usque hodie fecerit nos errare. Et ut hoc auct.
 est nulli auctoritate dicam: Quandiu per lineam, id est amissim, sedificavimus habentes observatio-
 nem, regulae nostrae inveteratam, tam in statim, pecunia et nos stabilivimus. Quem statim
 et locum, etiamque Dionysii revelatio non determinasset, certe nonmetudo et conservatio regulans
 corroborasset. Bene autem, quod omnia tempus reuelat ex dispositione naturae, que ita ordin-
 avit ut nihil dic latet, unde et factum naturae ipsius est tempus. Deus appellavit aduersus nos
 ut revelaret condensa, quod tunc fuisse visus quando diluvium haec sum et omnium malorum,
 inhabitare fecit, tumque potest quicquid intra septa parietes que latuit. Quod autem illud
 fuerit vel non fuerit non est his us locis nec instituti nostri narrare, signis tamen scire
 oculis quid in domo Domini gestum sit, legat prophetam qui justa Dei fecit parietem, et
 quid vident ricerbit intelligat, quod enim ibi vidit, hoc ipsum totum perfecit quod in
 loco revelato de quo nobis est sermo fuit. Verum quia longius ab urbe digressi sumus
 (ut hoc metaphorice cum Gregorio dicam,) ne nos ad regredendum tardior hora praefediat, (redu-
 cendus est enim dominus Dionysius) necessarit at hoc brevior narratio transcurrat ut ad
 exitum ipsius et excessum veniamus. Cum igitur ex revelatione dicitur et quid post disci-
 plinam, sicut futurum esset nihil de Dei providentia dubitans quam circa nos sciret
 vigilare, commendavit id omne quicquid esset spiritus gratiae, satisque habuit revelatio-
 nem, indicare iugorum, curae rehingebatur. Coeterum ipse tanquam miles emeritus
 effecto corpore et poene exhausto cum nondubitaret instare diem resolutionis sua capit
 attentius cogitare de abdicatione sua, existimans enim sequentias per statim, jam ingra-
 vescentem, licet et impendisset curam, et sollicitudinem, omnemque regni et webatur
 ad novam, molitionem, absolvabat se mox iudicio, scilicet enim se nihil perfunctorie fuisse
 sed jure exhaustisse, et nihil omitisse quod partium manum esset, quia conscientia volunt
 habitorum et erectorum factus nihil aliud jure quam missionem meditabatur. Et sic aut illi
 qui in arena pugnabant ad bestias undam petenter, ita ipse cum ad octatis per varas

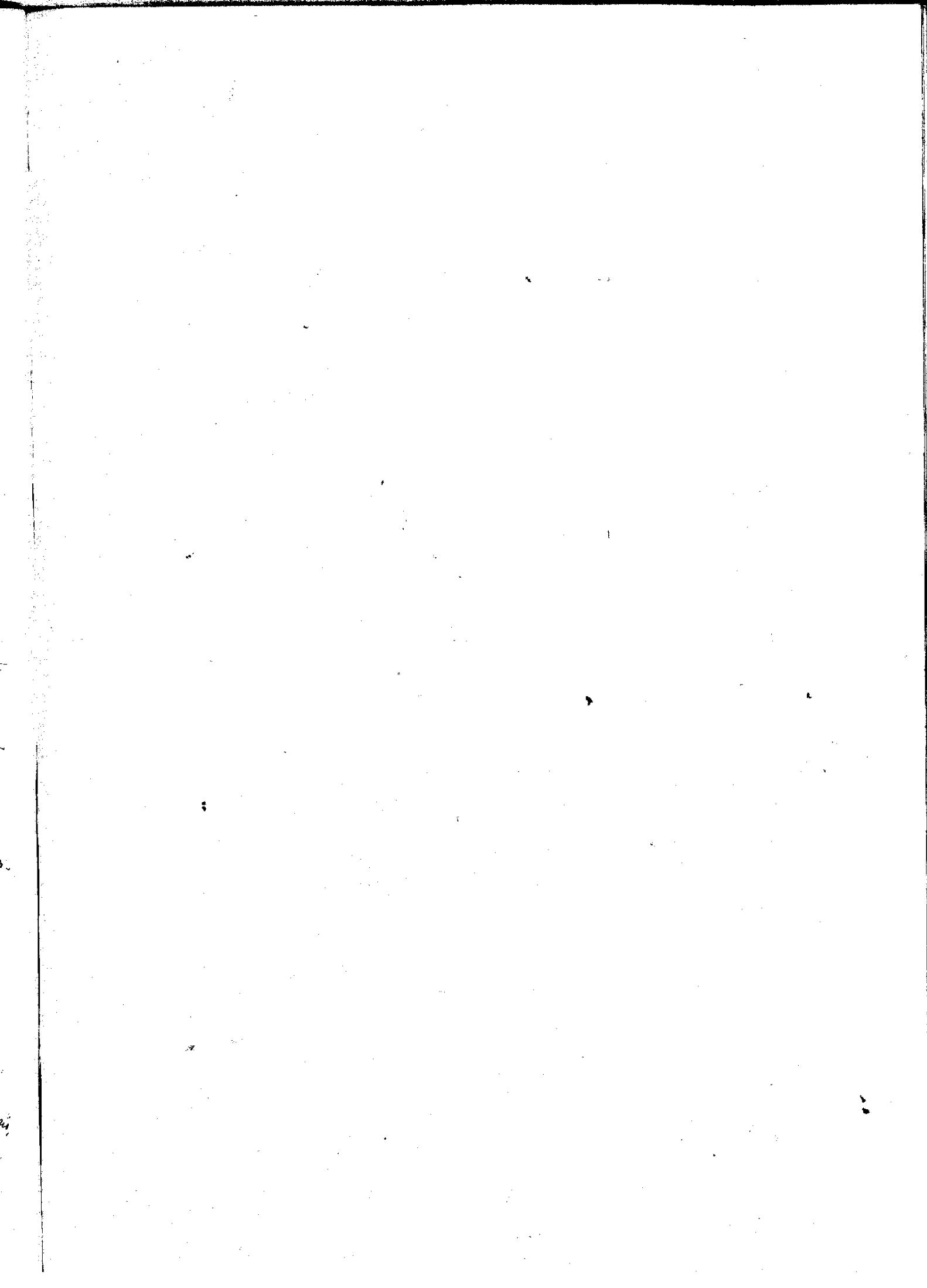
A. Sophie N: 5

Distractio[n]es se perenisse sentierit nihil regius existimavit quam in novissimis illis temp[or]is
octatis ac, senectatis sue defosceret sibi, quod etiam ut permittetem in silentio transigere,
petere deinceps, ut vel sic animam resarcire dispersionesque Israeli congregare posset quo
securior posset in statione sua Christi pugil discendere. Iamque adeo nihil spicbat illi dulciss
quam seria cogitatio mortis. Nec obscurae proce[re] ferebat h[oc] desiderium; unde iam Domestica
oculi frequenter innotescerent, suspicati sunt in quod futurum erat, non die se presentia
illis fructuros.

§^{us} 18us

Procinctus ipsius ad redditum. —

Perfunctus igitur vesti Pater et parentis ac primus author Domus hujus Dionysius officio
Rectoratus per tres annos potuit auctorationem suam et accepit. Verum prius quam diu effere-
tur ab eis cogitavit opero partium, se facturum, si in extremo complexa singulorum, posceret
mandata et p[ro]ia agravia monita, scens nulla tenacius retineri memoria solere quare
monita parentis in sepulchrum, cunctis. Convictis ergo singulis, in hunc pre sensum, aut
similern peroravit. Si initati Dei competit, inquit, quocumque deinceps ut jam facta
et perfecta reputare quia non sit apud illam differentia temporis apud quas uniformes
statim temporis dirigunt aeternitas, teste Lertulliano, cum itaque fratres charissimi, dece-
verit Deus vobis dare locum, ad habitandum, nos est quod dulitatis de successu; apud eum
enim, jam factum est quod definito consilio fieri deinceps. Qui tametsi non statim
decretum suum ad ultimum, perducat effectum, non id est desperandum, est de ejus considera-
tione et fine operis. Mutat quidem Descentiam, sed non mutat Dei consilium,
et per momenta dispensat temporum, id quod semel definitum et fieri deinceps in die
aeternitatis et immutabilitatis sue. Aspice ipsam creaturam, paulatinus ad priorem
et fracturam promoveri. Granum est prima et de granis frutescunt, et de fructu arbustus
emittuntur; deinde rami et prundi imolescent, et totum arboreis non ex expanduntur; inde
germinus tumor et flos de germine solvitur, et de flore fructus aperitur, is quoque radis
et informis aliquandiu paulatinus octabatur, manu dirigen[s], eruditus in manus utriniem sagax;
Ita, inquit Lertullanus, omne opus Dei fuit in rudimentis. Idem de domo et certus in hac
descendens existimat, paulatinus surgit et crescit in templis, sanctuary in Domino; quod si

hactenus in fundamentis hasimus et adhuc hasimus, nec hoc definitione vel consilio Dei
 adversatur. Neque putandum est nos sinistris auspiciis illi vicepsisse, vel conditiones pauperum
 letas acceptasse; nam quicquid apud Deum definitum, fuit non debet inauspicatum dicit.
 Quid si enim Deus voluerit nos his difficultatibus exerceri quis contradicat ei vel expostu-
 let quare ita faciat praestationem cum voluntas Iesu sit justissima et iugens a justicia
 regula ad quam dirigi debet vel revocari debent humana omnia etiam illa quae for-
 tutas vel inauspicata vel tristia videntur solent, quoc si ex voluntate Dei fluxerint, certus
 est nihil omenire nobis potuisse divinus aut ad rem nostram accommodatus. Omnia enim
 quocumque voluntate fecit, quacumque autem, non peccat sunt simulachra dominum, quod
 commento humano facta sunt id est sensu et prudentia humana mimica est Deo. Hic
 est per tenor dispensationis divinae et regulae generalis ut per magnos labores et difficulta-
 tes emat utrue requies. Expertis credite nominis per magnos ad proea magna labores ita
 riguit illa. Denique quid opus est vi vos verbis meis debescere, cum ex scripturis prompu-
 tan, habetis sententiam: Haec das (inquit Sapiens) ad quatuor festis atque in principio,
 in fine benedictione carebit. Hoc autem unus ex me breve verbum novissimumque si placet
 habebote, quod et frequenter vos opto memoria repetere, postquamque et necessoribus vestris
 inculcare, nimis istud, ut nihil ita timatis, nihil ita (si quis adhuc sensus est in vobis)
 per horrores catis quam in quod universus poene ordinibus exitum attulit, divitiias nimias vel
 quod id est, nimian felicitatem. Tunc medicina vel pueras si vobis conamen-
 data fratres charissimi; hoc enim regia via est, et virtus cartusianae propria, aquaginibus
 unguis recenset, in malitia dei incurrit, vocatur ebus, malitia dei hospites et amio-
 rum, frequentia, quam sed etenim odisse et domum, ibidem erit pro dectione ratum, gratia
 que illi patens quoniam aliquis gaudet in membris suis inscripsi.

§^{us}
= 19 =

Hoc cum ita perorasset, exibavit omnium in se effectus, et missatibus, sibi homini remel-
 mori et ab amicitiam charissimaque divi; simili optinebat, videbantur autem immortali-
 tates, homini Dei precari, vel (si deo opto) perficiuntur in diuinumque eam illa consti-
 tutione, defecturi, sed voluntas nimirum et sacrae et in refectione apud eos plus valuit
 quam ullus proprio consolationis intuitus, unde necessitate, divino perungentes et revocantis

of
-
list
tes

eam, dignationis quam in hac quoque mutatione recognoscabant; constricti, passi sunt cum
a se iudicelli, Imitis eruntque (sicut dicebant) nunquam, in hac vita Deinceps eum amplius
visuri. Abruptus igitur se penitus ab eis id est ab intimes et dilectissimis fratribus, quos
ubi sua viscera foverat et dilixerat, ac per consequentia domo ma, ab officio et ab omnibus
Dignique notis et nobilibus quos se corpore non corde relinqueret dicitur. Necesse fuit autem
ut sicut hos docuerat sancte vivere, ita doceret illos ad quos reverberabatur sic fortiterque
mori. Ideo videtur ad nos regredi debuisse ut illi haberent reliquias corporis ipsius,
reliquit enim ipsos heredes corporis sui, nos autem (id est hanc dominum, posthumam,) spiritus
sui heredes ex testamento. Tantum, ut gloriari possint, si expedit, illi se corpus et pignus
immortalitatis illius habere, nos vero spiritum, de spiritu illius acceptiss.

Titulus in mortem ipsius

Ode 2^a. -

Postquam Leonis Samson memibus

Diccepit ore mors sine viribus

In ore mortui Leonis

Melha mors favus esse coepit,

Et mors in alia mortua dicitur

Cedente nempe morte farinula et

Iussis Elias dei prophetae

Quin et aguis mar mors adcompta est.

At qui illa prima mors fuit, et prius

Tantum in figura mortua; sed crucis

In axe mortua est secunda

Mors penitus, moriente christo

Suspensa mors est in cruce aenea.

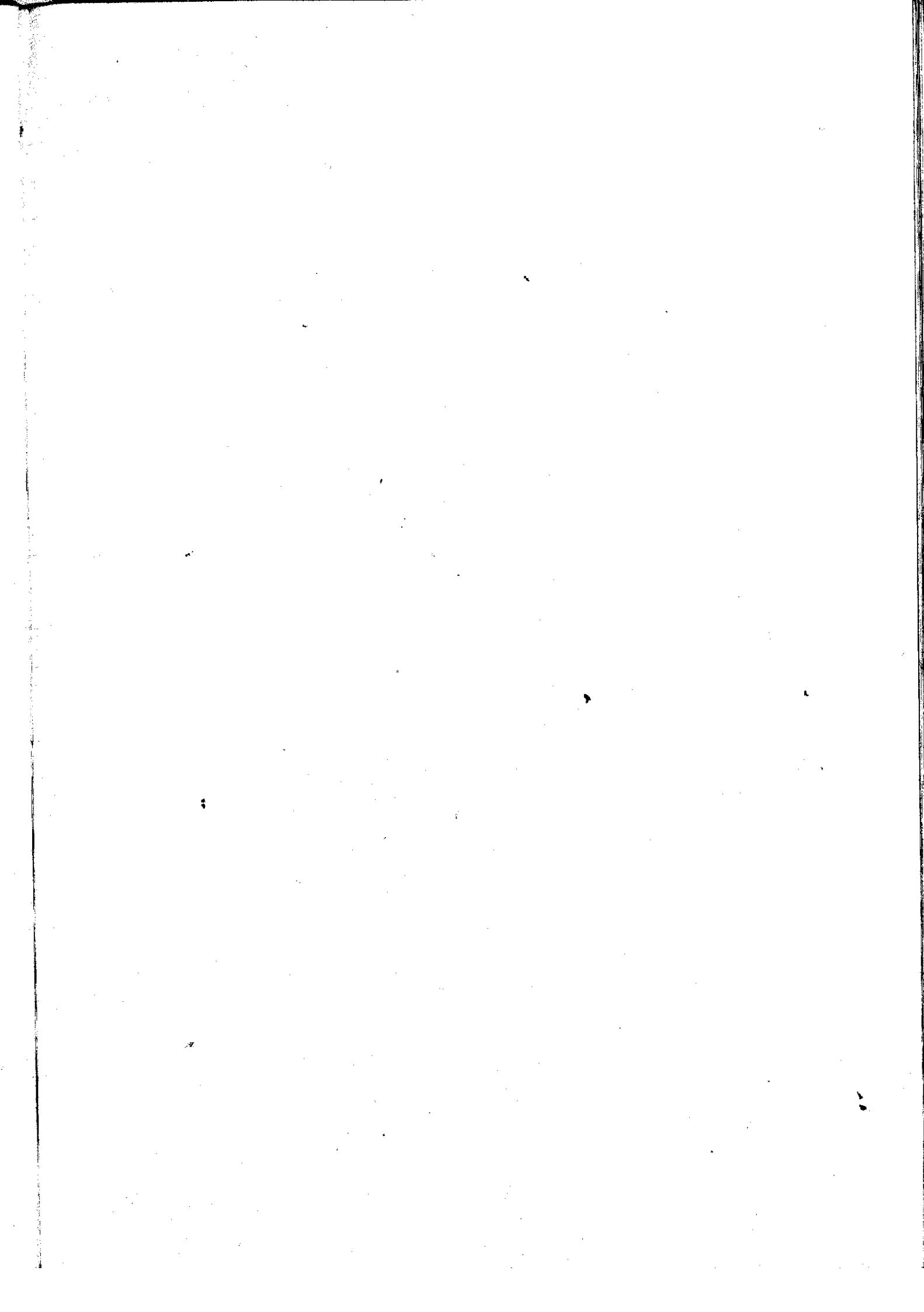
Quis caput escat mortis ahenoe.

Deinceps figuram, mortua est nec

Virus habet neque fracta vires.

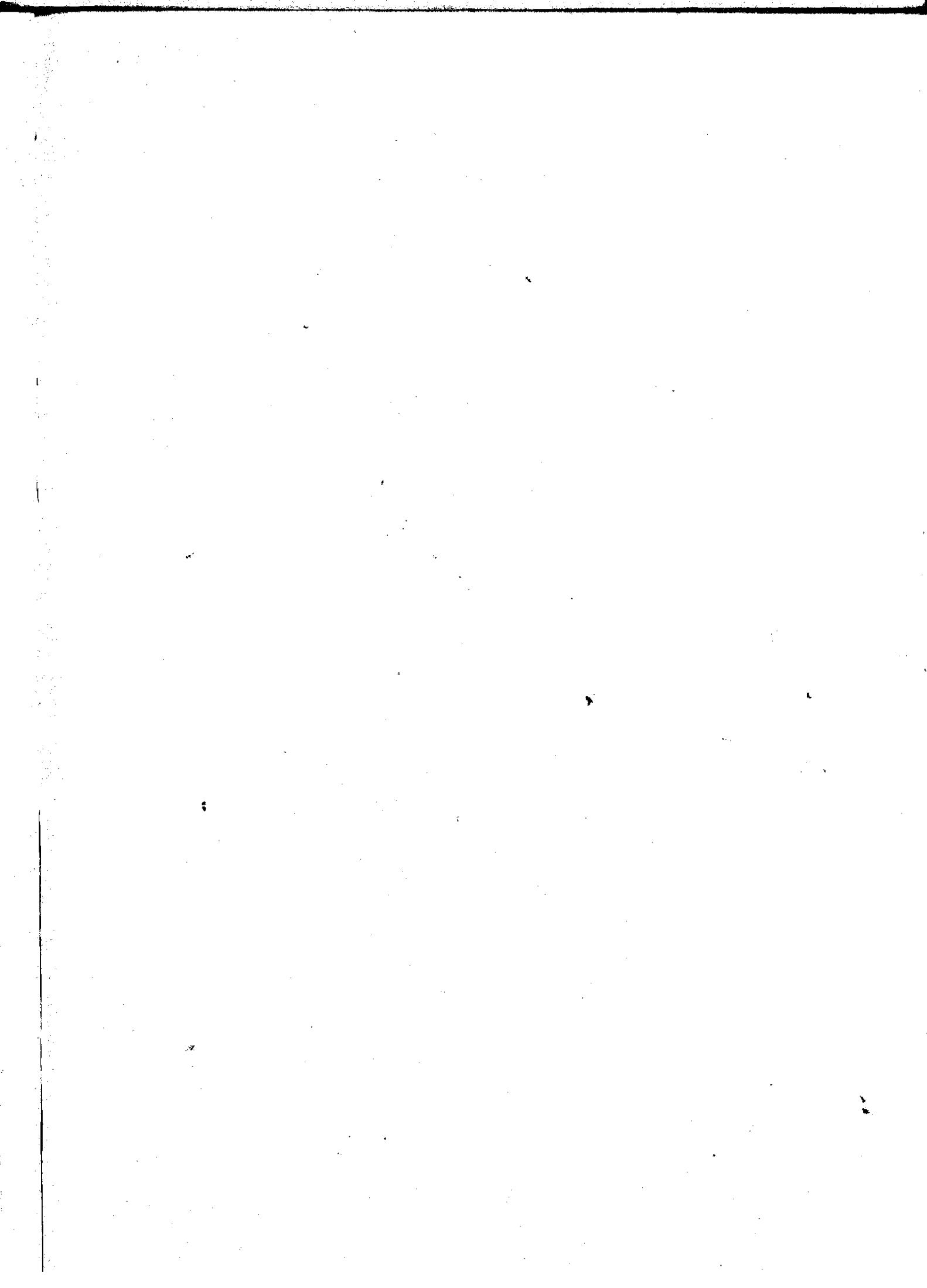
Quis manuetas mortis abhorreat

Fasces, secures, vel leva vinculum.

103

Iam mansuetus cere illa regit
Quae nec obire at abire cogit.
Victa et revicta et fumiculis Iam
Tribus ligata est, postea quas Deus
Hanc detinuit arvit Iuello
Nil in oves nec ovile Christi
Huius relictum est juris, at abstulit
Mox omne robur / mors ubi corribus
Agno concavit cunctis :)
Vicit eam, hinc ea mansuerit.
Io triumpho! mors vici est, is
Io triumpho colla minacibus
Subiect agno pressa vincis.
Agnes oves Dominus redemit.
Hinc et pro pingua morte serenior
Et letat ad mortem, it Disneyus,
Nobisque cantat hoc celeuma
Promulgans dominum, timorem
Valete curse, tague vale domus,
Valete tenore, vosque domesticos
Valete curse, nam mea et me
In mare mors rapit vestrum,
Ut me resorbet in mare mortuum,
Ut me quieti reddat amabilis
Port transpedita port relata
Et brevia it vada voca mundi;
Contaminus per nubes, et aquas nimbus,
Iordanis imum rivimus altum;
(Baptismatis sub unda) at unda
Fluminis in mare diffente

(Namque hoc nō posse pōdere habebit)
 cur de flente nos quoque labimus
 Omnes enim nos unda et umbra et
 Bulle sumus vel aliud minoris.^{est}

Epitaphium Dionysii. —

Dicessit ex hac sua Colonia B. Pater anno Domini M.CCCCIXX (1469)

Dicessit ex vita completis in pace diebus officii sui, superatisque omnibus hujus
 vita misericordia A.º Dni M.CCCCXXI (1471) in festo D. Gregorii magni, postquam in
 suo Ordine cartusiensi XIVIII (48) annos Christo militaverat, anno octagesimo
 LXVII (67).

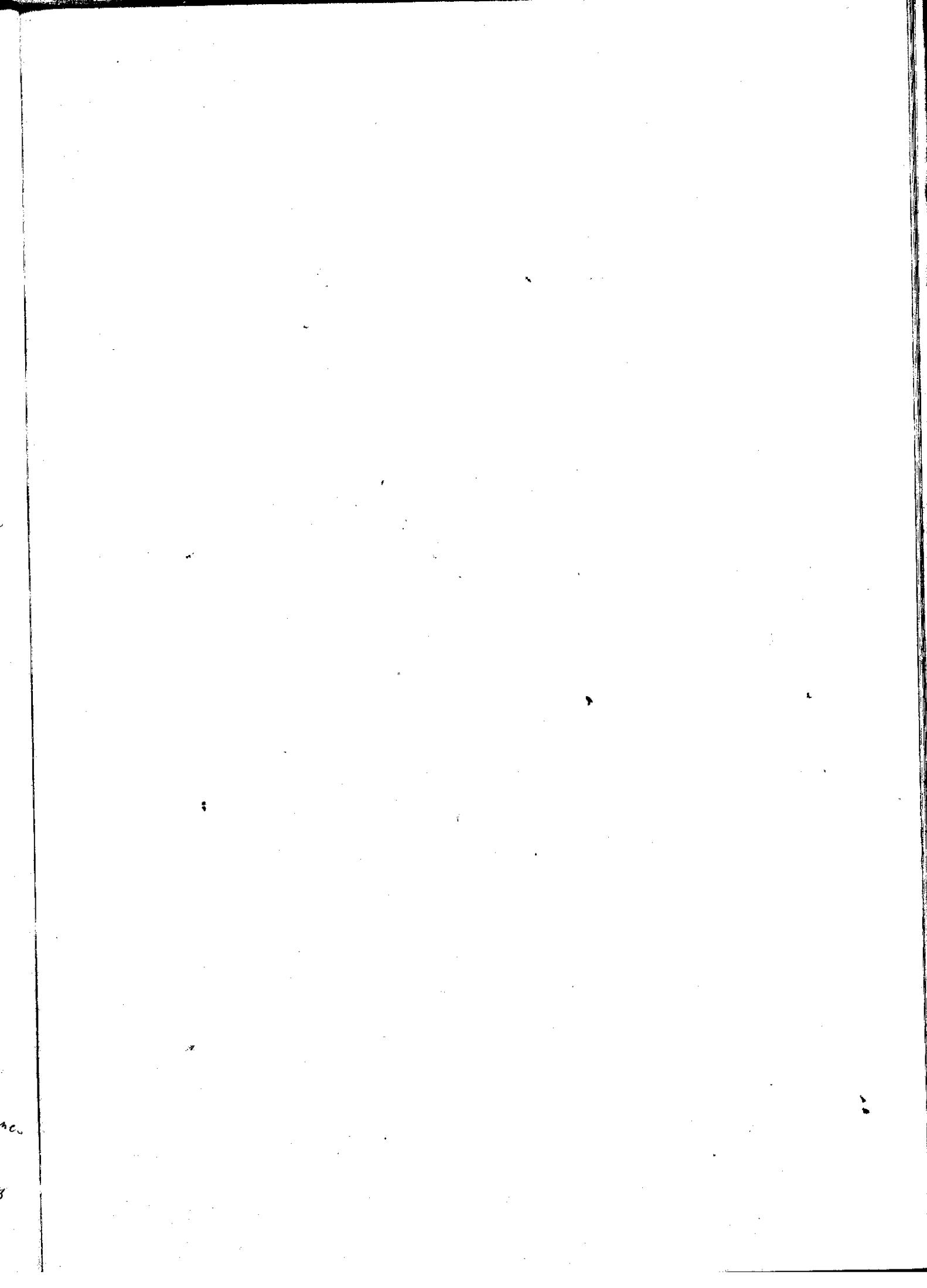
Conditus est Ruremundana marcatusia, a Lachis Episcopi portata ex huma-
 tur et in supplicationibus privatibus caput sive cranium delatum, publica reverentione
 Episcopi celebatur, et nisi mors interveniret et causis atrofostis regnata
 fuisse est. —

Elementatio Secunda.

δ^{us} Primus.

In quo de novo Rectore successore Dionysii
 tractatur. —

Datus est Dionysius successor vir ritus venerabilis. 40 annos de Monte, perfec-
 tus et ipse multis olim laboribus quos pro domo Dei sustinuit, plus quam ad hanc
 coloniam veniret, in cartusia humile Regio de celi prophe Veraciam, in qua multis

(A)

annis Priorum egreditur, ex qua assumptus est et Decreto Capituli Ges. anni 1469 ad curam hanc destinatus et transmissus est. Qui rursas scilicet humeros (velut Hercules Atlantici succedens fronte est in fabulis) ne calumna meret novae moli Debuit subiungere; punctusque boni viri officio cum prudenter considerasset quantum in hac domus Dionysius laboras- set nobis vel latum, unquam quidem ab ipsius definitionibus recedere, sed insistens revelatione quam ex traditio habebat, cogitavit de transferendo conuentu. Sed quoniam do- vel quibus auspiciis affectum, sit breviter dicendum est.

s^{us}
s = secundus

Nova Domus licitatio seu instipulatio. —

Ille igitur Rector cui optimus cura esset integrum et in culpa non sit, et in alto quodam laudabilis. Sed tamen animi porta magnus habitator si providus futurus, claram regi- mentum tenet non facile movebat ut difficultatis aut perturbationibus qua sub orni solent in initio utrato nisi expertus sed nec prigere volebat ante tempus, sub orni posse, nemalitiam dicit angereat quo sufficit illi utique; sed se magne Deo permittens cui curae esset, expectabat de illius munifica liberalique manu subswimm, et opem in rebus angustiis; qui etsi nullum reddisset, quod erat impossibile justa id quod scriptum est, quia nullum confundit sperantes in se, decererat nihilominus in agibilitate sua peccare. Sed pravit Deus viri virtute, continuoque quasi gratiace nento flante impulit eum ut se perficeret ad opem in iunctum, et ut sollicitum se praeberet pro domestica temperancia et iuris ali'. Qui non surius interni insursum seu inspirationis auditor propicio Deo accepit se exten- dere in omnem partem officii sui; ac primus ante omnia statuit explorare sensus, et voluntates domesticorum, ut sicut cuius sensus esset et quid vellent. Proponit itaque liberumque fecit omnibus ut edicerent quid de mutatione loci facienda sentirent. Quae illi uno sensu et consensu exprimunt quae sensissent hactenus in commoda loci. Fundus, ingens, et locus virtutus est et perpetua palus, prohibetque concreciam, et annorum, vecturam, liberos preser- tens tempore, et agrestium aquarum inundatio. Ita quavis hoc in commodus tolerabile fortasse vivere possit nobis qui per omnem, aut actam, vitam in ordine graviora passi sumus, tamen habenda est ratio eorum, qui futuri temporibus sedabitum, venturi sunt et qui

(A.) Segens nota aditae est a de leontine ab ipso: « Et P. Dionysius quem absolvimus ab officio Recto-
ratus novae plantationis justa Bosunducis revertatur ad domum. Rarumq[ue] ex sua professione
et institutione in Rectorem dictae plantationis p. Henricus Heemrich monachus professor
d[e]s iugate, b[ea]t[us] capit[ul]i gen. anni 1469. — H[ab]et p[ro]p[ter]o Henricus Heemrich successit Dionysio, non
autem 10 annos d[e] Monte ut hic habet sed, sicut nota. 8. Iun. thauet in suo transumpto ex
chartis capit[ul]i gen. id est habet ad annum 1469. »

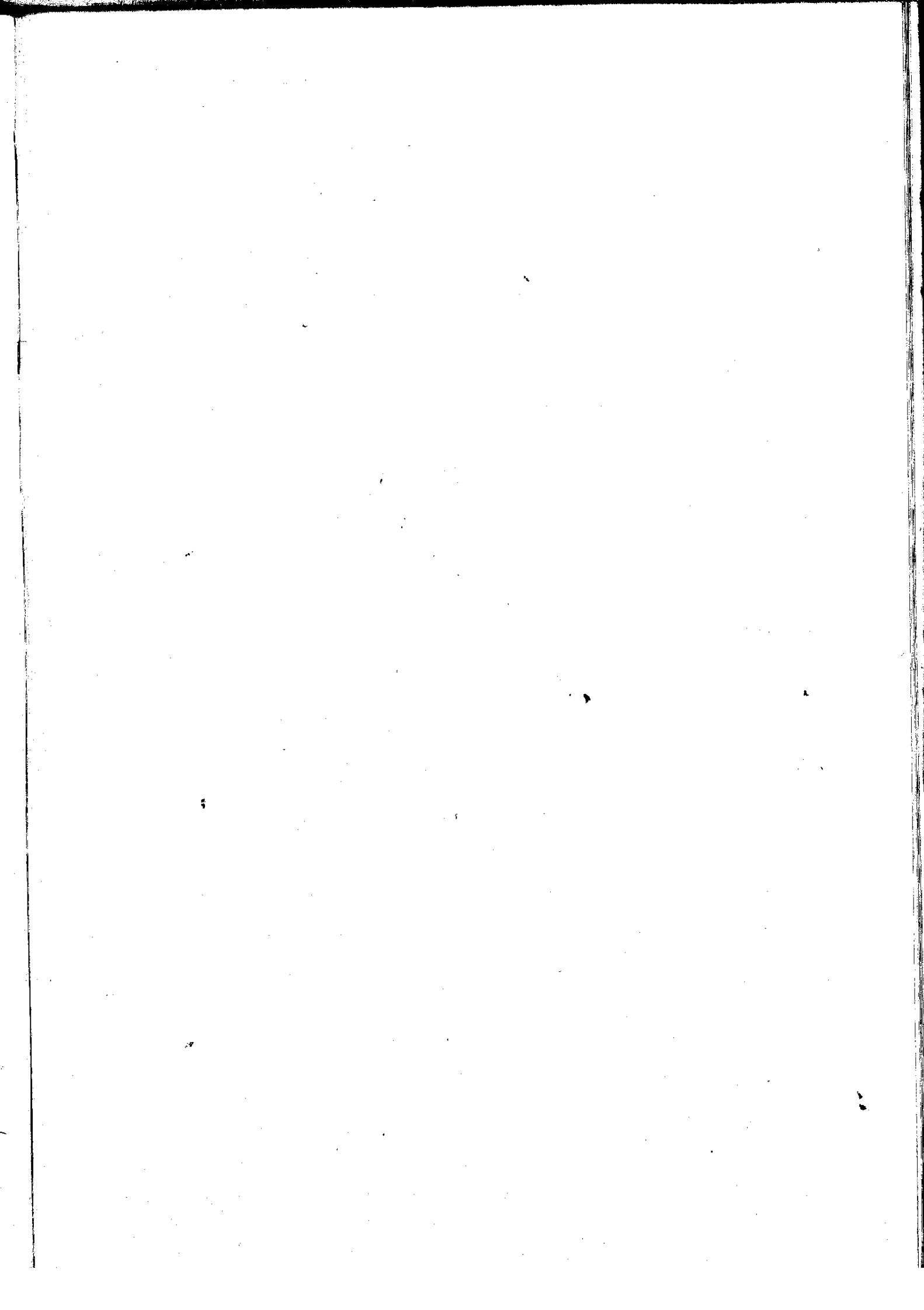
ch. 1469 - 1470... D. Henricus Haeswyck.

Profes[us] q[uod] Utrecht et une province fois prieur 1463-1450 et
une 2e fois apres Aout 1473-1476, 25 Janvier, ses mort.
d. 1476, obit D. Henricus Haeswyck prieur d[e] l'Inj[est], habens annis
parvitate sub 25 Janvier. — Naol. q[uod] Utrecht a : « 25 Janvier obit
D. Henricus de Haeswyck prieur d'annus natus. » — Il plus loin dans
la liste de ceux qui sont enterrés dans la maison il y a page 355.
« D. Henricus de Haeswyck prieur d[e] l'Inj[est] et tandem monachus profes[us]
d[e] q[ua]ndam. » — De ce que son recteur n'est signalé ni dans la
carte du chap. de 1470, ni dans le necrologe de la maison de
profession, faut-il en conclure qu'il aura mis en avant des
raisons pour ne pas y aller? — Pas nécessairement, car souvent
les obits sont incomplets. — La carte du chap. de 1470 n'a absolument
rien sur Bois le Due, ni dans le pretince du Rhin, ni dans celle de
Picardie. — La carte de 1471 n'a rien non plus.

18

nos sequuntur. Quid enim facient illi qui tibi aetate hospitatisque suae via sufficere se possent in locis calidis et siccis, cum rident locum hunc humidum et paludosum. Quisquis quisque futurus est qui se inexorabilibus his clastis aquarum conditi se protectus? Cumque oculares adventitiae, si e postulareret novitie quibus naturaliter horrore solebantur oculi, videlicet primam faciem loci hujus, terram sine sole domum, loca turbida, solaque quod calcant inferos et tristes (sic enim videlicet prima facie locorum, ingens quod infecta sunt) quibus oculis haec domum, asperguntur? aut quid animi tandem habebunt ut superpetuo ad vitam manifestentur huic loco? Enique quousque fluctuamus inter haec initia? Inversus perandus est dannatum hunc locum in meliorum aliquando redire posse naturam, qui nunguanus desinet esse quod est, palus nimius? Hoc is futurus est aliquando qui debilitates juvenum animos fote suarosis auras et spes mollioris velli aut soli recreare possit? Quis igitur facimus labores in animis, comprehendimus et recedimus ad certiora loca in quibus est major spes in herba? Hoc fit omnium, poena vox et oratio. Quid vero prudens ad haec dico et non habebat unum, aut eum breve sed efficax verbum, per jocum, subjicit, qualecum ab eis utrum alibi presentioret diu noscent? tum solito conuentu convertit orationem suam in similem suam, rogans Deum bonorum omnium datorem ut qui dignatus fuisset et olim in mortibus certus de majestate sue domum adficere, non despiceret haec dominum, quod tribus annis et in diversis locis fundamenta jecisset et ad aliud in fundamento hoereret.

Qui cum ita Deum precatus fuisset non habuit aures Dei difficiles, sed ut pri-
cedimus, orationis instantia permotus Deus reddidit illi faciles piores aures, ac impri-
mis suscitavit spiritum nobilissima mulieris et optimae: Cumque soleat esset
rarisima, mulier optima, nam ut ait S. Hieronymus optima mulier resor phoenice
via fieri potuit quia optima mulier hoc exitate divinitus fuerit in opere domus Domini,
nam quicquid in promotione domus hujus fecit, id omne per supra sexum perficit, certe
cum sexus, phoenix non habebat, nihil facere potest supra sexum; at hoc optima et
generosa mulier oblitus sexus erit, quod nihil habebat foremene cogitationis, et
(ut sacra pagina loquitur) quo foremene cogitationis masculinum animum, interrueret
potuit aliquis et id ei perfuisse supra sexum, et communem sensum. Unde et scripto pre-
dicari debet a nobis tanquam rarissima avis in terris raro rara phoenice. Si natura

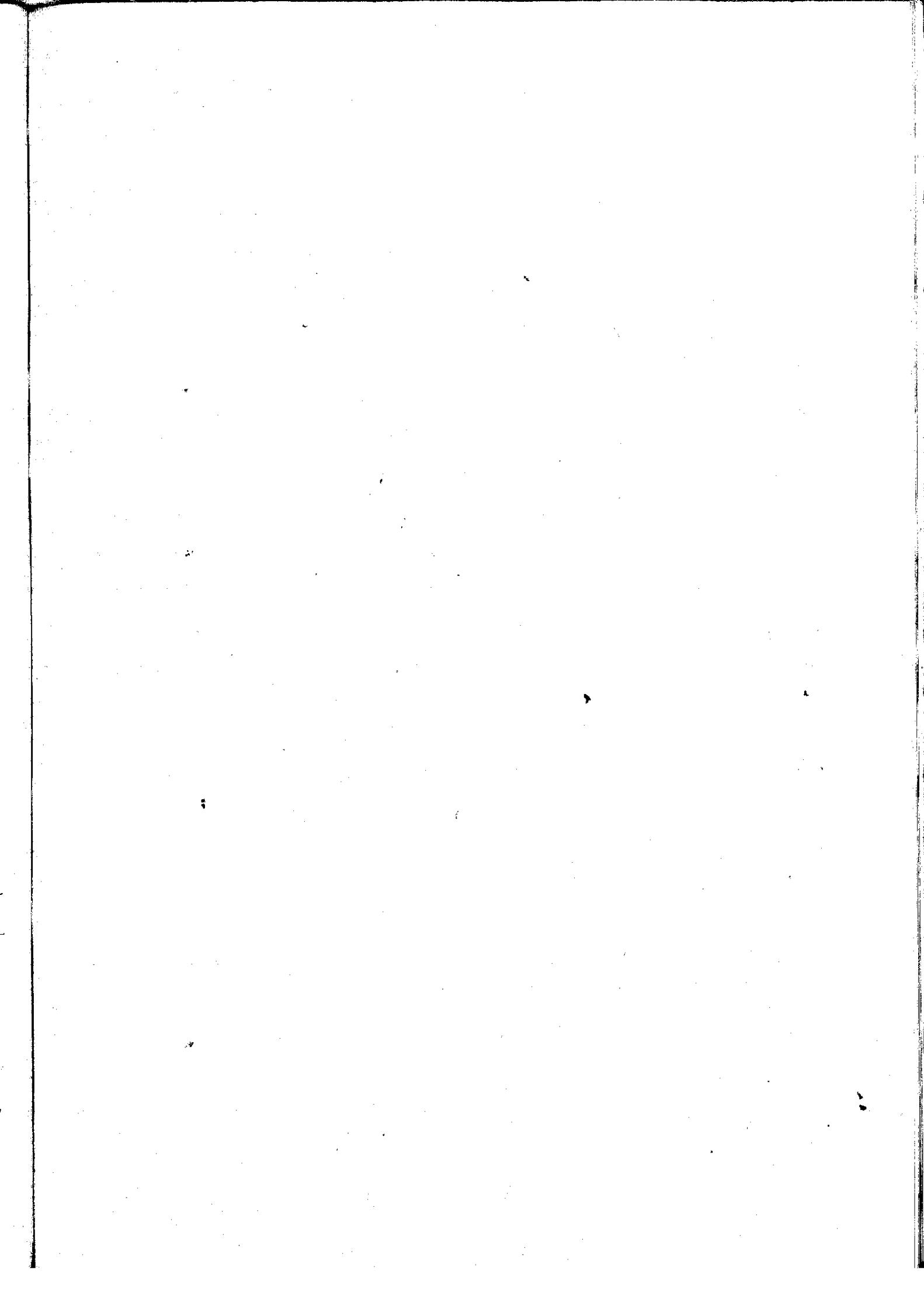

historiae credimus phoenix singulis millenniis annorum renovat nos uer
Qua libet ab Syria renovabitur etiam in Indis

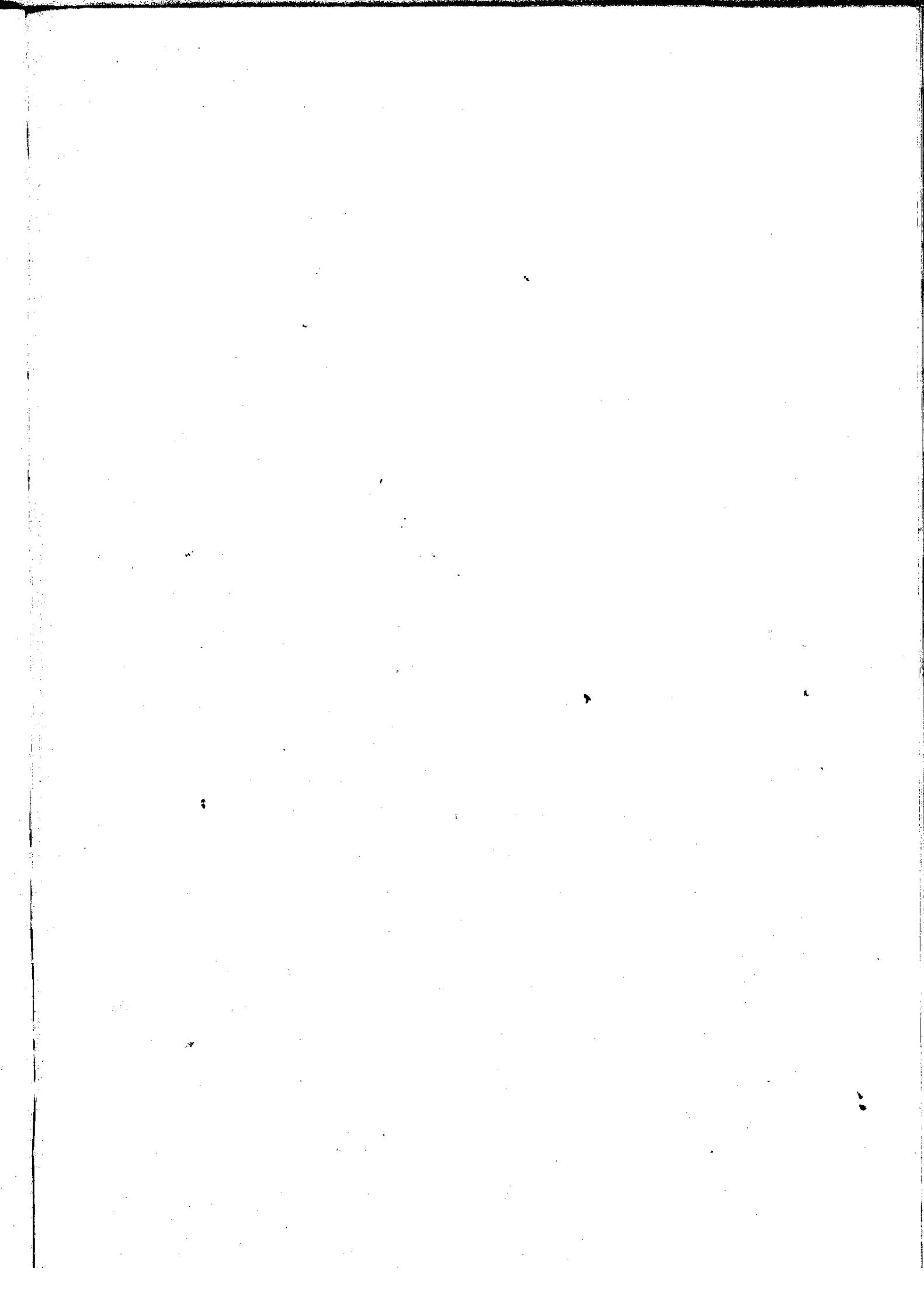
Uta deinceps quoties sociula visitavitis, inquit Martialis

Iustusque se ut se resuscitat, avis demulca et mitatrix quod emmodo omnipotenti Christi,
qui solus potestatem habuit in propria resurgendi. Hahec mulier in perpetuas respiciens
eternitatem et intus in solem justitiae Christum, cum agitaret hujus uite brevitatem
et angustias ad quas exigui census vel redditus sufficere possunt, et desperata uite haberet
quae etiam si ad mille annos vivaret ab aliis decimari posset et superfluerent, cumque thesaurizaret
et ignoraret cui congregaret ea; statuit ea in tuto reponere, et de manuam iniquitatis amicos
sibi facere, quibus recipi possit in aeterna tabernacula.

Hoc fuit altera pia que memorie Albergis Pieclia fundatrix hujus domus, ita
enim memini eam vocatam in antiquis chartis. Hoc nobilis ex prima nobilitate Gheldriensis
nupsit vero similiter nobili D. Arnulpho de Herlai equiti aurato, quod cum iure fendi
amplissimas possideret hereditates hactenus precepit ei vero me, ut qui fortunae ten-
tacionis esset conditione uita quem, terram a possessione; aqua a hic cum totus renderet,
nihil volebat quod ipsa uellet, patiebaturque sibi non gratae ab ea suggesti quicquid
rectum, ipsi visum, prisset. Ita igitur effusis charitatis habenis, capax immortalis et
magno prouersus concilio mulier domestico judicio in concilium deliberationemque vocato
post matram consultationem, habitans cum viro suo, concepta de aeterna remuneracione
ingente fiducia, deceruit res omnes suas charitate postquam ad uitacioni transcribere
constantiae cogitationis hujus impulso vehementius accensa non prius ab hoc proposi-
to destitit, quam Christum meritorib[us] omnium bonorum suorum haeredem, nee exppec-
tandum, sibi futurum quid amici vel noti de se sensuri essent, verum contemptu posthabitusque
iudicio carnis et sanguinis contulit se ad Rectorem, communicatque cum eo consilio quod
sicut ab illo nunc patet et sibi suisque providet de alia domo? Vide, usque nescis, nos labo-
rare loci difficultatus timendumque satis ne relinquatur vobis dominus vestra deserta,
nam et locus hic in quo statis inaccessus et leticium est, vestrum erat praevidebat num vobis
et vestris non sit incommoda uita coeli solique inhospitalitas. Quid si ergo metetis locum?
Iam secundo quidem mutatus, sed in testis numero saepe consistit victoria. Quid si ergo me
taanti ducem, poenitentem facti accusatis? In uarabo citio omnem incommunitatem vestram,

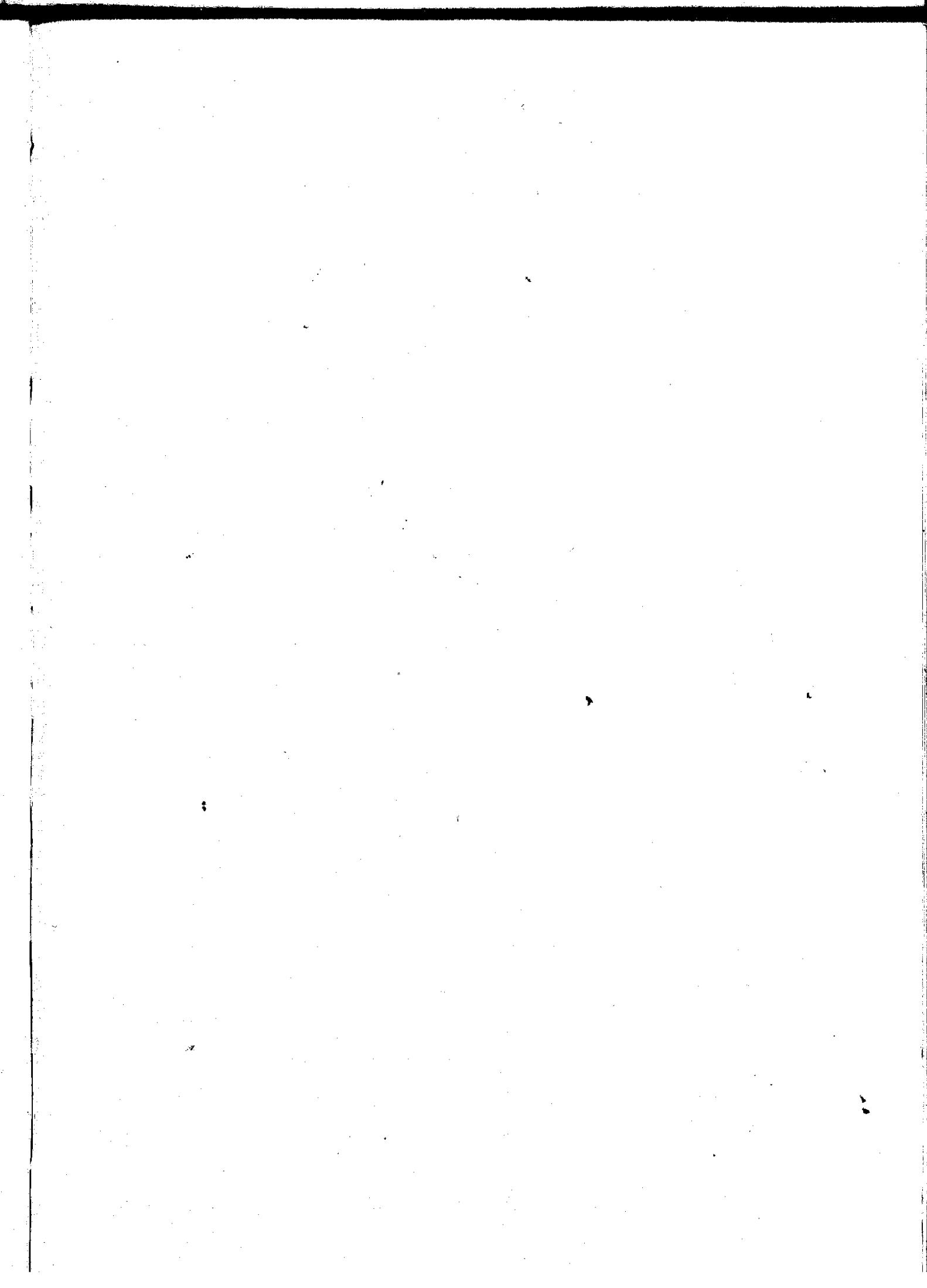
ut inde a bona voluntate et mendica fortuna vestra commodiorem locum et domum
 habeat. Eantum fidei Deo quivis ad meliora invitat objecta loca melioris; obiectum
 vobis aliquid melius poscut dubio, quod illud sit ex me audiote. Sit in suburbano domus
 et fundus virginus, sanctimonialium, Orthentium, quem ex communione consensu decreverunt
 retingere. Si locus proterquam, quod commodissimum est etiam, suis adiunctis non inor-
 natus est, que ad usus vestros accommodari vertique poterunt. Quod si igitur pacifice
 per manus facient, nihilque cesserint locum, dato justo pretio, numquid vos vultis in
 possessionem loci accedere. Quid plura? permisit nostris praegravavitque eorum, con-
 sidera, nec diutius res dilata, statim in calore accedit orthentes. pacificeturque cum
 illis nullo intercidente arbitrio, ne quidem, et uno secum ex nostis assumpto, qui
 testis esse posset, unde contingit res a seculo inaudita ut dum pia quidem sed parum
 consulta mulier cum mulieribus licet, ut sunt calidae et emulae primae devotionis
 studia, hoc concrit illoc vendicent non solum prophetarum at ea quae vendi poterant,
 sed etiam ipsam Ecclesiam, quod nefas est. Si quis diligenter examinare vult hanc
 licitudini formam, sive, ut ita dicam, stipulationem, judicabit illas conscientia sua
 ab soli debuisse, quia ignorantes canones nullo solo malo interveniente simpliciter
 fecerint. Deinde si factum, mulieribus comparetur leve vel poene nullum, crimes videbitur
 sed si viris, sacrilegii, prorsus et detestandorum, crimes erit: Namque ipsorum venditio
 culpari vicare non potest quia iudicatur aliquid effectatoe ignorantiae prae se ferre:
 unde et simonise postulatio ab episcopo Leodiensi: Dno Ludovico Borbonio (quis hacten-
 erat diocesis) mulieratibus sunt poena pecunaria, nec alia quam ipsa quam pro Ecclesia
 venditajam, recuperant, quae pisco principis addicta funditus eis ablatas est. nihilominus
 pacta conventa ratas fuerunt, obitque fundus et locus. Itaque Alheydi, quem protinus
 nobis assignavit, devolutaque est ad nos hereditas ex illo usque in hoc tempus presentis
 jure perpetuo possidenda; nec hoc fecisse contenta scriptit nos heredes nisi per aliorum
 bonorum, accidente ducis caroli consensu et illius yus filie Mariae, in cuius rei fidem
 dedit tabulas ratificationis testes carolus in abbatis S. Maximini proprie levibus exsis-
 tens XI oct. anno 1693. Et maria residens Gandavi 12 aprilis anno 1696 ante Tascha
 prout hoc videre est in archivis domus

§⁴ Lestius. —
transfertur Conventus. —

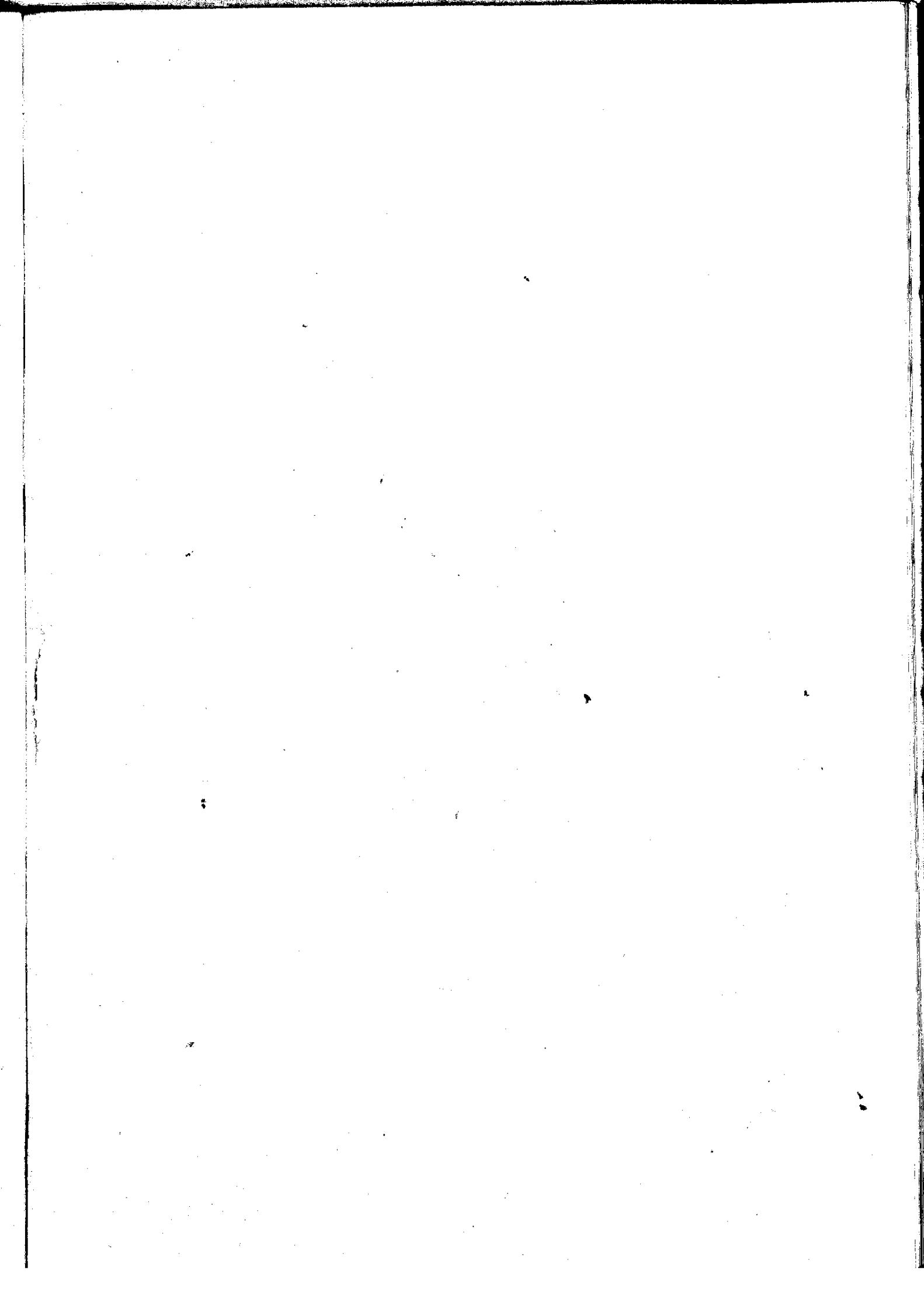
Hoc itaque sic se habuit, et quomodo non ignorem, scripto proditus, T. Ludolphus, huius quoque
Domini auctorem, vel emptorem, fuisse, tamen id verisimile non videtur cum scilicet qui sacros
canones non ignorabat in hoc rituum vel sacralegionum, potius incurere posuisse. Deinde opus
fuerit illi confugere ad Dolos, et meram, fraudem, ut emeret locum? Non negamus quin duo
millia Rhencensium largitus sit nobis sed an in hunc finem, vel usum, ut emeremus locum, nos
definis, probabilius autem videtur si laudem hanc et vitium, qualcumque fuit describamus
multiori, cui nemo non ignorat, nisi laudem hanc Iudolphus simus cum haec laude
ignorantiam vel levitatem, facti tribuamus. Nam et Iudolphus sua laus manebitque pepe-
nitia, quandoque Domini haec aut castissime nomes supererit, quod si illo unquam, tempore
(quod Deus avertat) conventus aut nomes nostri, exprimerentur sive per
data ad eum reverentur, fandi: et penda sint in die Jubilaei. Sed monachorum funditus occidi-
-mus et crux speramus etiam et credentes quod magna erit gloria domini huius quod trans-
migrata dicitur N. magis quam, prime secunde tertio sive Vuchtensis, speramus que
tam, angustam, pora ut facile capere possit plures fundatores: nec Iudolphus excludit
Romesanum, nec Comitem, Buranum, Eymondanum, nec Hanaparium, nec hi quidam
Bleidens, quorum quilibet laudem manu apud nos habet et apud Deum, et qui vis eorum
dignus erat portasse fundatoris titulus, nisi Carolus Princeps intervenisset, non tam ut
illum sibi stiose vendicaret quam ut ad successores suos id est dominum Burgundiacum
devolveret, quod singulariter affecta fuit semper dominus Ordinis; Sed patienter nos magis
necessario fundatoris uti titulo, ne si vacua nominum, ipsorum umbra manire nos vellimus
hoc tempore contra eos qui adverstantur nobis sine causa, et qui de reprobatis nobiscum
contendere volunt, proeradicatores eos nobis constitutus in iudicio processi, in quo
questio vertitur non de re privata sed de hereditate ipsi: Iudolpho restituenda, qui
testamento cavit ut si contingeret nos dominumque nostrum, funditus interire, rediret
ad curatores N. hereditatis. Posset enim ^{nobis} dicere: Redite mihi meas fabulas, dominus
enim vestrum sub redibus est. Unde armatus nos contra illos uno verbo, quod serva-
mus sicut aerum, videlicet titulus principis qui si negare possit aut reficit suam, hanc

116

Domum esse, quan, sicut justus nos demoliri potuit, ita rursus eodem jussu restaurare possit, vel certe jubere nos fieri ut agere, (pateor) domus corruit et sub ruineribus est, et nos funditus cecidimus; sed certum, et in dubitatione, habemus principem, scilicet quan, abdicatum, hoc titulum, quoniam, et supererime jussit adhuc nos illius, sicut aurum servare. Denique ut et hoc illos concedamus (quod gratias facimus) domum sub ruineribus esse quid hic confititur? an quod nomen cartusianorum desiderabat et iam amplius non sit? Vivit adhuc et vivit nomen nostrum, et si necessaris vel dominus quod nos recuperare possit non desit, possumus hodieque coloniam, hic evocare plus quam duodecim monachorum, qui iustum numerum, et conventionem efficiunt. Quod si retrogrampus in illis joventur quibus nos perirent et dicamus eos vel ex calunnia vel ex avaritia fortasse nobis iam tot annis negasse domum, ut cedamus tandem, ut discedamus, atque ita ad eos reverentur hereditas cui tantopere intinuit? Quod si nos expellunt vel migrare cogunt (quod interpretative facere videntur dum nos quan, in urbe nobis locum concedunt) jam nobiscum pacient et nos Batavos, mittunt. Gratianus, et ratanus, habemus et iam migramus, pauculum differant adhuc, et expectant. Quod si redamont et volent, projectant igitur avaritiam, ex calunnia, et怕antur nos hic etiam, sine domo consistere et habitare donec haec quain, molimus et ruineribus surrexerit, quan, ubi viserent (per amus autem infra biennium, in vicino castrensi illam, eos vivuros) tunc forte quiescent. Quod si nec tum quidem, quiescere poterint, sed exportulare rursus incipient quod hoemicyclia tantum futura sit dominus, respondebimus illis nos dominus, non manufactans in manibus adhuc et in centro nostro habere, quod si querant ubi sit dominus illa? Dicimus, quae sunt in ea, hanc tantum esse dignissime, nam quod queritur ubi sit ridiculum, est existimare eam in lignis et lapidibus vel cimento consistere, et non potius in cerebre.

Hoc per transversam. Nunc ad id revertamur unde digressi sumus, cum Alheydis locum, cuius urbis fecisset et coepit statim edificare, cellas construere et locum ad formam ordinis redigere, in quo opere supra 24 centaria aureorum ligib[us] insumpsiisse. Accedit operior ejus, qui propter ex antiquis chartis constat octo cellas instituit superbo et raro opere, quoniam, existant adhuc hodieque aliquae, solidae et integrae cum reliquo quod cellis immixta edificatio in quo tristega, passim tatis appareat tantoq[ue] altitudinis ut via p[ro]funda, in provincia tan, magnifica operis dominum extare, ubi

nuper etiam in cypriowimus ab hac Arnulphi et Abeydis insignia. Sed de his postea alias. Tenebente itaque primum opere locis intra paucos menses redactus est ad formam aliquam viringam jacqueri debatur satis aptus ad habitandum, cum ex communione omnium coeserent consuetudines familiariis et domestica transferri coepit et simul conventus. Annus agebatur 1470 quendam translatione hocce primum facta est. Sed nihil gratius visum est eis quam situs et plurimae qui domum, aliebat, quamvis si vera volumus, nihil illa perniciens utrumque molle vehiculum, semper fuit statueri, et scapharum que et decurias totas male peristorum amicorum, postmodum in domum invexit, unde et illae lachrymæ.

§^m
Quartus. —

Obitus Rectoris. —

Trangebat servir venerabilis P. Rector et atterebat corpus senile variis laboribus, sed quia nullum violentum, perpetuum, mirum non fuit si perpetuare non potuerit. Cum ille igitur nullis cederet laboribus, tandem naturae cedere debuit, factusque morti violentiae vel sanctitate, quæ tota morbus est, coepit collabi. Vix autem tanquam vicinam instare mortem, turbari potuit quod in flagrante ab hac opere, in hanc domus quod via per ab totus ingressus supersedere cogebatur laboribus et ibi spiritum ponere. Sed cum curam, hanc rejecisset in Deum, dispergit dominus suus et conseruit se ad mortem, et infra primum annum, Rectoratus officio pariter et vita defunctus est. Fuitque brevis quidam, sed tamen utilis dominus et Ordini Rectoratus ipsius. Si tempus cogites vix annus est, rigoratum, quem fecit, dicit illum, consumatum in brevi compleisse temporum multorum, præcisique comprehendere. Vir sane magni perfectus, cui debamus hanc gratiam, quod dominus, hanc complexus ut suam, primus in ea spiritum posuerit inter curas et conflictationes quotidianas.

Nota sequens addita est postea: Obiit 8. Iannae de Monte monachus professus et ab aliis Prior de Wessalioe ecclesia 1473. Unde videtur absolutum, præsse ab officio Rectoris huius domus S. Sophie nec in ea obiisse ut hic ponitur. 8. Georg. Garofalt papa colonice nigrilibus dan, notis ad Origines Cartusianas, Mirei, ponit obitum huius Rectoris sub die 20 junii. Quod si ita est debuit obiisse anno 1472. et non 1473. D. Georg. Schwangal dicit quoque obitum, quod ex dicto anno 1473 his verbis: D. Iohannes de Monte monachus professus et ab aliis Prior de Wessalioe auctoritate plantacionis Buswollicis. — Unde apparet Iohannes, memorem in 12° Wessalioe et probabiliter absolutum, præsse ab officio Rectoratus per ab 1472 vel ante.

- 1672. — D. Joannes de Monte. — 3rd Recto.

C'est à tort que le chroniqueur le fait mourir en 1670. Son obit est dans la ch. de 1673. Il obit D. Joannes de Monte monac. prof. w. d. Instulæ Reginæ ecclesie, qui alias fut prior d'Agde, et Rector novæ plantationis prope Bucunduca. Mort le 26 juillet, il y a neuf ans, donc en 1672 après la chapitre qui eut lieu 27 Avril et suivants. D. Joam a pu parfairement être Recteur jusqu'en l'chapitre de 1672. Il transforça dit encor le chroniqueur, la maison à Vucht, faubourg de Bois le Due, d'aut un monastère de religieuses, achaté par la fondatrice Adèle Picelle, et cela en 1670. La date est peut être un peu premature, car on lit dans la permission donnée par Charles le Téméraire à Alleurville en Sept. 1670.

¶. In loco... concedimus, per presentes, quod in loco dicto Eyclendone, op' den Dunghem aut, si locus propius frequentas, ut accepimus, inundatione aquarum, et inaccessibilitate, quidam, tempore hiemali, ad hoc minas aperies reperies, in alio loco magis propius et convenienti, per medium nullius invenies, aut incedas, ab oppido nostro Bucunduca distante, in honorem et laudem saluatoris Christi quicunque intactos Matris Virginis Mariae, omniumque sanctorum, et benetorum, belge recabulo et fasto anno sancte Baptiste civitatis constantiopolitanae, nostrum contractum coronabimus, eas monasterium, cum cellulis, domibus et edificiis congruis: et necessariis pro inhabitatione curia priores et duces, fratres, can. fam. illa competente.... cuius non principalem fundatorem constitueretur de...
Il semble bien depuis cette date qu'en Sept. 1671 nos pères n'avaient pas

§^{us} quintus.
Syndicus ipsius.

Fuit illi syndicus oeconomicus procurator Thomas Dierl, et ipse bonorum memoria dignus qui nobis a patribus summe commendatus est ut strenuus impensis et huic domui valde atque affectu et talis omnino qui mallet omnes fratres et domesticos nos in divite quam se distem et benefactum, impungere domo sibi dominari. Non erat illa ex eorum genere ingens exstab istud proverbium: comedat aurum et alat equum dummodo bene pascat dominum. Nec erat in quem duci posset istud: Auguris dum tibi calve pinguis aquila propensos sequipede exstab; sed erat is qui primam in diem domesticam tuleral, et qui marcamen desidia vitam odorebat, sibi durus aliud benignus, prosperum non divitum, hagiatum amator, et talium in quibus sanctum Christum suscepit.

Lijus nomes sicut et aliorum, quorum labores nobis commendantur, libenter apprehendimus et recensemus, eorum enim infatigabili aura domus haec exstant et usque ad perfectum quoddam rabor excoerit. Si vero fidei dispensatores in rebus tenibus cognoscunt et difficultate tempore, quale fuit istud tempus primitivae fundationis sive translationis, quando sit abus, domus adhuc non habebat quo tempore quoque quasi de patientia virtus erumpit et quicquid fidelis dispensator exequitur, certum est de proprio gressu non posse manare, nec sub tot curis honorem sentil sed onus: Quisquis autem in officio exercitium tantum querit, inquit Gerson, licet querit et retinet. Tocum donum in qua non fungit sed talis aliquis oeconomicus est qualis hic fuit, qui ex animo non fungitur in officio, qui non anima pingui distenditur, non sibi scit nec metit nec congregat in horrea sua, sed in horre non sua, nec in prandio, jejuno, ut quidam, supereme sub priore domus hujus Simone Lappo nescio quo anno usque ad 1000 ff claram sub priore corras erat, et in orario nocturno servabat, donec tandem, stimulante conscientia ipse seprodidit. Dolus an virtus ut hoc schema latuerit aut quid sufficerit nos definio: quicquid querit, fuit a suo priore relegatus tanquam suspectus. Talis non fuit hic in cuius nomine versamus Thomas, sed apertus, integer, et sincera fidei quinque circulos logicos nec in variis torqueatis opibimeta rhombos coverat, fatus sua simplicitate. Cartusianus quoque quanto simplicius tanto confidencius ambulabat. Tales fuerunt plurimi quaque alii primitivi patres nostri servi nostri domini, libertamer et

pas encore passé à Recht. - Cette translation eut elle lieu avant le chapitre de 1172 ? C'est probable car ce chap. incorpore la maison à l'ordre.

liberalest, sed ea libertate potissimum qua nos Christus donavit; qui et sic ut et auctor
libestate sua, ut sibi cancellos quoque solitos esse sicut etiam in mediis urbibus et in
patentibus campis, quorum facultas non erat infinita qualis est hodie procuratorum, sed
ad viginti plus minus licentias excundi annas restricta. Tantique qui non tam una commode
quas communem utilitatem spectarent, quales adhuc hodieque vivimus hos officiales qui
modo regunt hanc domum, qui nec equitant- sed perpetuo peditant, et alio citroque discuerant
in simplicissimo procinctu nunc ad villas modo ad urbanas, qui tamen mentis sibi possent
in octogenaria propinquum, et age paulo plus indulgere. Legant hanc et audiant qui necesse
nec una querunt, sed his donis proficit, sub his boni mores domi forisque resurgent, et
hospitans turbo prout a domo exsulant, et parasiti ab haec domo abhorcent, et potius cibique
paritas, si quando unquam redintegrata est, pitantise in solidum, omnes sublatice et quisque
privatis, quotdie sibi manducat et bibit in cella, nunquam nisi hospitalitatibus gratia
cum superrenientibus, qui et tan rari sunt ut in mense via numerari possit unus. Neque
tamen ea sorbilis aut avarita descendit haec parsimonia, sed de virtute Dei, quod ne
quid forte (quod et proclive est) suspectur, I. Prior de celis & de his eleemosynas ad vicinas
has Virgines clarissimas, partim ut sic aduentantes, petentes, minorum frequentes visitationes
et pacies ducat, partim ut eleemosynae placibus presentat.

S^{extus}
= sextus.

Lectius, Rector, dominus hujus.

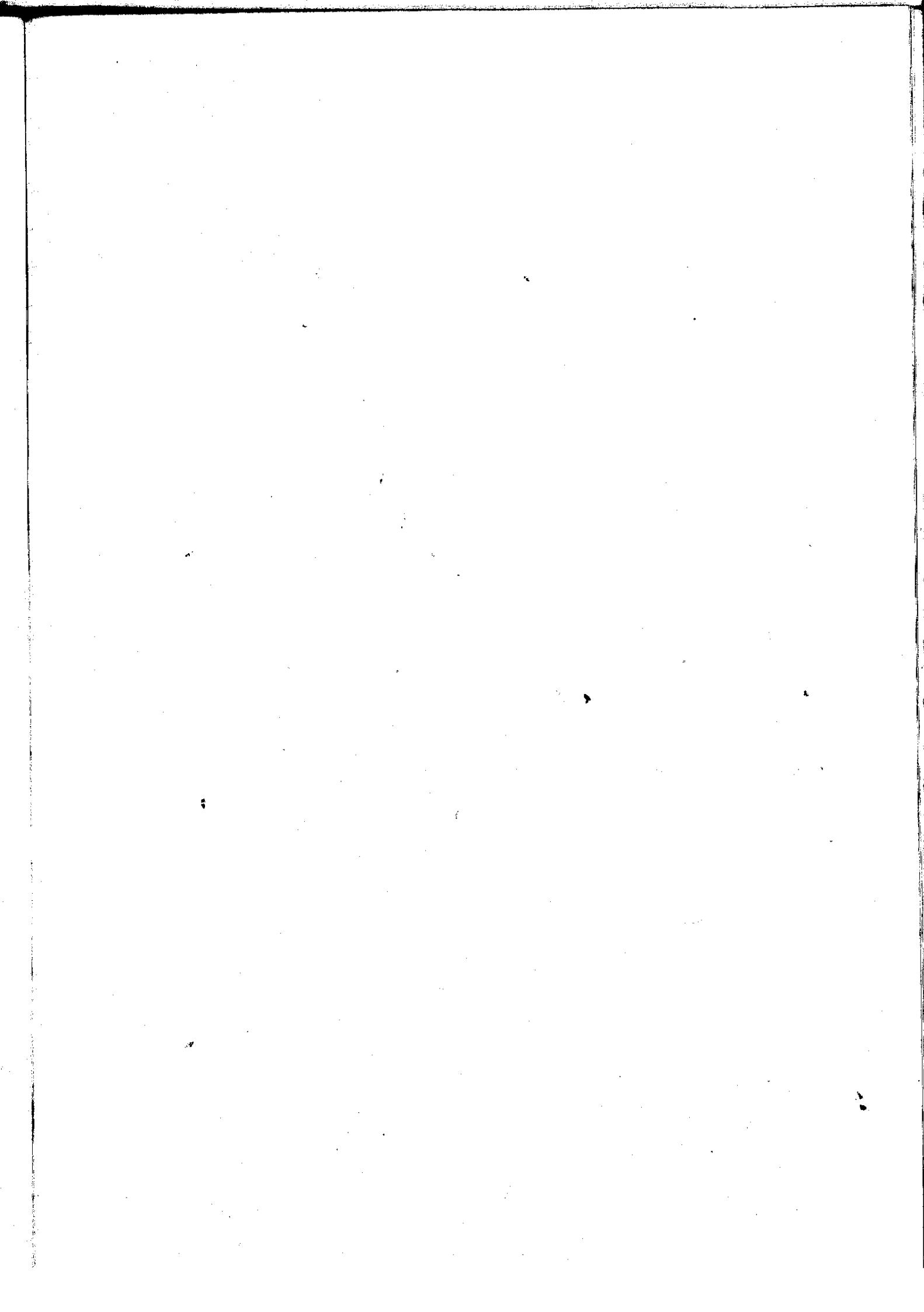
Succedit S. Joanni de Monte V. Pater Joannes Mervius et ipsa egravit et affecta octate.
Eale fuit alii consilium, Spiritus Sti, cuius mutu plicat ut tales eligentur in Rectores domus
qui effecta iamque ingreverento ac in morte, regente octate essent, ut sic magis de
mortis sua quam de libertate conditionis cogitarent, quibus non erat opus tali monitore
qualiter Alexander magnus sibi quodvis primo mane adhibuisse legitur, qui diceret. Aha-
-ander in concerto temortalium, et moriturum. His enim, affecta sua severa clamabat: vos siue
homines moriemini, quamvis die sitis, quamvis sitis locis omnes. In agitatione mortis cum
vehementer essent intenti fieri non poterat ut obliviscerentur sui. Sed sicut maximus orator
dixit quodam proenii coegeri, quodam calcaribus usque ad cibas, equaliter temperandus,

1470-1479. — D. Joannis Marinus 3me Rector, 9e la chroniqueur.

Tusqu'à présent ta contraire je n'y crois pas. — Je ne trouve pas
d'autre grand la prorince de Rum n° dans celle de Thessalie. L'autant
faisant mourut D. Jaume de Monté en 1470, il fallait bien qu'il trouvât
un successeur jusqu'en 1479. —

it a mortis agitatione solere senes exerceri, subiiciendo stimulos at ita currant, ne deficiant, sed currant ut bravium, et laboris impoemium apprehendunt; subinde paucos eis inserviendo ne procederent in detectabilibus et labentur animo presentia inter perula pomparum, quibus quia necessario aguntur interesse, nisi suspendant appetitum, et abstinent a detectabilibus huius ritus, faciliter solent appetitum, objecta illa attingere.

Cum ergo talis esset et ita affectu corpore huic V.P. Melius totus erat ab illa tentatione que multos inescat hodie: moribundus enim, senex et rupulis pauci momentis moriens qui per varia officia tractus fuerat ad extremum, hoc et gravissimum onus (fuerat enim sacrista, vicarius et quidam non plebiscitorius) quid aliud potuit in ultimis ritibus moe clausa dicere quam quod ille Berzellai galadites dicitur: Quot sunt dies amores, ritus menses at me detectare quisquam possit horum, que video: Octogenarius sum, hodie, numquid vigent sensus mei ad discernendum, mave aut amarum? aut detectare me potest cibus et potus, vel audiens possum ultra vocem cantorum, aut cytharoë? Observo Domini Dei ut reverter servus tuus in terram, degua sumptus sum, et moriar in hac civitate in unitate (religionis et ordinis) et speluncam in domo professionis mense juxta sepulchrum, patrum meorum, in sinu communis matris omnium. Talem, audiceris, fuisse orationem, hominis Dei, nec abhorret a vero, nam eodam amo decessit arita quo successerat alteri in regimine domus: Ita ut his quatuor annis quibus dominus sub Rectoribus suis tuis omnino curis et laboribus confecta vita pariter et officio defuncti sint; nec tamen haec terra devorat habitatores suos, sed etiam dominus Dei ac ingens sollicitudo quam pro aris et focis geret, comedit eos. Quotus quisque enim hodie qui propter publicum bonum, aut saltem domesticorum consuevit se exhaustat? Utinam et tales fuissent illi qui has postmodum, sequenti sunt in ordine ritis suorum depositores non pastores domus: Quorum unus huic cognomini Melius visitator aliquando provinciae, multum huic assimilis fuit (quod pace cinetur ipsius dicimus ad exemplum aliorum, qui nos sequentes) nam adhuc etiam hodie ostenditur dedicata in qua (sive est fama) solitus fuit in genio suo paulo libet eius indulgere, reliqui oblitus publico sue personae quodque statuta tam detecte prohibebat cum rebus solitarii, futiliis (hoc pse magis est ut rescio a fidem mercatur) futiliis inquit ludere jubere, et jubere prates bene bibere juxta illud Iube Domine. Ibo posteriores nostros hinc via credituros, Ideo non urgso ut quisquam hoc casu at sed tantum ad abundantem caputlam refero, propterea

nosti, narraverunt nobis, ut cautores sint dispensatores futuri; ne proceant occasionem
fingendi de se posteritati quod de Mevio isto si eversus, si evanesceret, narratur. Abundans
cautela non nocet, unde carissime sibi, prudenter immo oculi manus et officium, esse judico, si
quis autem famam suam negligit, et quid de se sensu vel dictu sint posteri, non curat,
audelis est.

8us septimus.

Primus Prior institutus a Capitulo generali.

Colum, inquit Plinius, ex quo conditum est externo et irrequieto ambitu nunquam solvi. Desig-
ni dicitur intelligentia sive angelus assistere et illud movere, non tam ex informare sicut
~~animarum regis~~ et informat corpus, sed sicut manu navem. Num dici potest de hac domo Dei.
Nam ex quo fundata est, nunquam, sine assistantibus Rectoribus aut Prioribus fuit, qui
semper eam reverent et Dei munere gubernarunt, quod mentio Dixerim intelligentias qua-
dam ab intelligendo, quod omnes, quod quod datur sunt hinc domini Rectors aut Superiores
viri sancti prudentes et intelligentes presint. Quorum, primus Dr. Wallerius Leendanus fuit
institutus a Capitulo generali anno Domini 1428. Progressus et sicut procedentes tres Rectors
affecta graviter obatae, qui postquam annis 24 et amplius dominice Cartusie Rural-
mundane profuit, ad extremum destinatus est ad hanc domum. Bos lassus (inquit D. Hiero-
nymus) fortius fit per pedem. Vere dictum: Nam quis prudentius et certius, aut fortius unquam
rexit domos quam senes de quibus Dicit Cato: mens et consilium in senibus est, qui vult per
imaginem, sed est et exhibet nobis imaginem, determinatis Dei, quem dicitur et vocat Antiquus,
dierum, propter maturitatem, et gravitatem consilii quo mundum regit universum. Ita quamvis
in senibus non ^{int} sit vires tantae, neque fortitudo fortassis illa grise in juventibus est, tamen
faviditas corporis prouidus mentis vigor facile compensat, certiusque per eos domus regun-
tur quam per neophytes; nec enim manus est sed mens quae regit, nec ille qui stat soles
pugnat, sed potius et verius qui sedet et consilia belli tractat eaque dispensat; unde prover-
biu[m] illud: Romanus sedens debellat orbem.

Quod copotissimum, intulit dico, ne quis forte miretur sciat moribudos ad hanc
curam ea obata destinatas fuisse continua serie, qui se ipsos in corpore senile vix et non nisi
degre poterant regere, nam tales quantumvis lassibores, prudenter a mente palearibus,

1472-1475. — D. Walterus de Leendt. — 1er priot. —
 In provincia Rheni. d. 1472. Notam plantationem prope Boscunducti Ordini
 nostro incorporamus in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti; quam plan-
 tationem, domum S. Sophie constantinopolitanae prope Boscunducti
 nominamus et per totum ordinem, nominari volentes. Et proficimus
 in priorem dictam D. Walteram a domo de bethleem, in heremond
 absolutionem. — Prior T. Ruremunde ad magnam, sic instantiam fitur.
 d. 1473. Prior T. St. Sophie non fit sua. en. 1474. Prior T. St. Sophie non
 fit sua. Et anno 1476 province Thuringie. — La chronique dit
 que D. Walter a été trois ans prieur. Et il ne peut pas l'avoir été davant
 1476 puisqu'il est mort simple religieux le 30 juillet 1476.
 En 1476, obit. D. Walterus de Leende (de Leendt sur Ille.) qui fut prior
 1er de Ruremunde et ultime de Boscunducti, habens omnes reges. sub
 30 juillet, en d. 1477. — comme l'dit est connu on pourra croire à la
 requête qu'il est mort en charge. — Amt des prieurs de Ruremunde de
 1446 à 1472. —

et rugata fronte quantumvis deformati multo fortius figunt pedem, constantque sibi quam
alii quantumvis acris (quodque cognatum, illis sollet esse) precipitis judicii; atque propter longas
longasque usc confirmatas, magistras, experientias, et innatas ipsiis auctoritatibus, et quae
meretur omnem venerationem, eorum canitionem. Qualis cum esset hic ventis viri et primus
domus hujus naturalis parentes et dominus P. Prior Leendanus, dignus et affectissimus per
omnem modum, habebatur qui processet hunc colorio. Nam exat, si quis alius expertus et
optime noscerat hos ipsos quibus prouidebat, ut prote ex Rursumunda domo huc vocatos et qui
sub ipso die rixissent, unde et failius potuit illis persuadere quicquid voluit, in est quicquid
officii ratio dictarit. Videbatur autem, tam egregia viri virtus merori diuturniorens
ritam, sed aliter Deo vixum est, in cuius manu sumus omnes nos, actus et sermones nostri.
Unde Deo dispensante post tres annos administrationis sue caput ipse quoque viribus
non ritebitur desitui; quod cum optime sciret et sentiret, abdicavit se priuatus, reverendusque
est ad propriam domum, ubi finem, ritusque habitus pariter et laborum.

Pax et regales sit ueribus ejus et eorum, omnium, qui ritebantur incommode domum
hanc evenerant et nos instituerunt in Domino: Quorum, proclara facta et sensa dolentes
excidisse vel ad nos non pervenisse. Nec enim dubium est quin tanta viri proclarum aliquis
in vita sua gesserint, sed sicut quodam, maligna ratio ita hos cepit migrata oblio.
Sed bene habet quod nunguan moritur inclita virtus, tametsi enim eorum memoria
gratitudinis debitae mercede, hic non habeat, habent illam apud Deum, cui se, non nobis
est umbra, commendarent. Postquam gratitudinis ergo dediticamus illis loc hexametri.

Cartusii manus, et fortunata priorum,

Dominia sacra patrum, sit per nos ore vocare.

Vos sacrosandoe animae ameresque atque ossa parentum,

O deora, o nostre clarissima lumen a coetus,

Qui primi vitam, primis prouisitis in annis

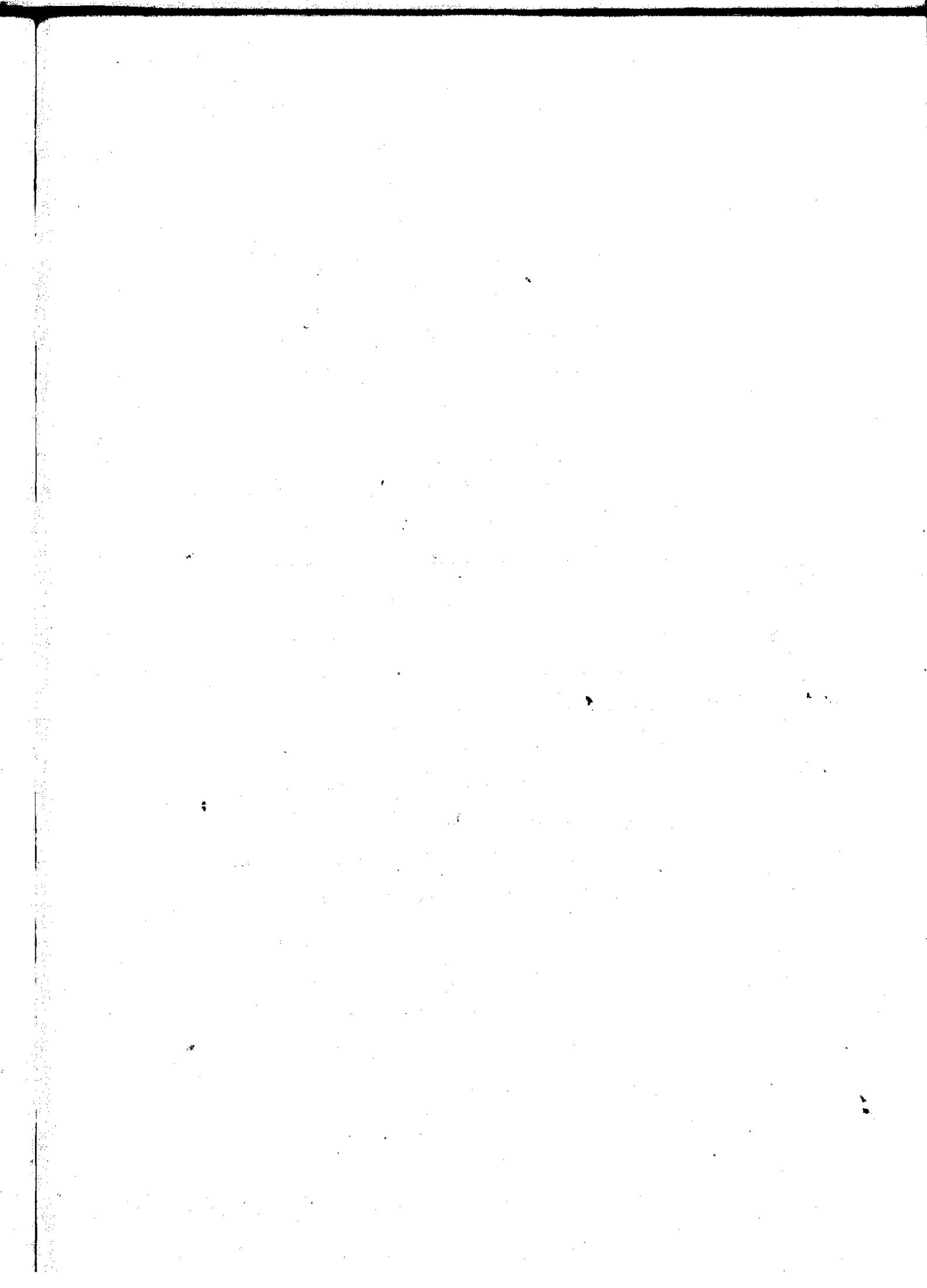
Inter Cartuside prima vicim abula nostre.

Hec simul, exactis viris quinque aut quatuor annis

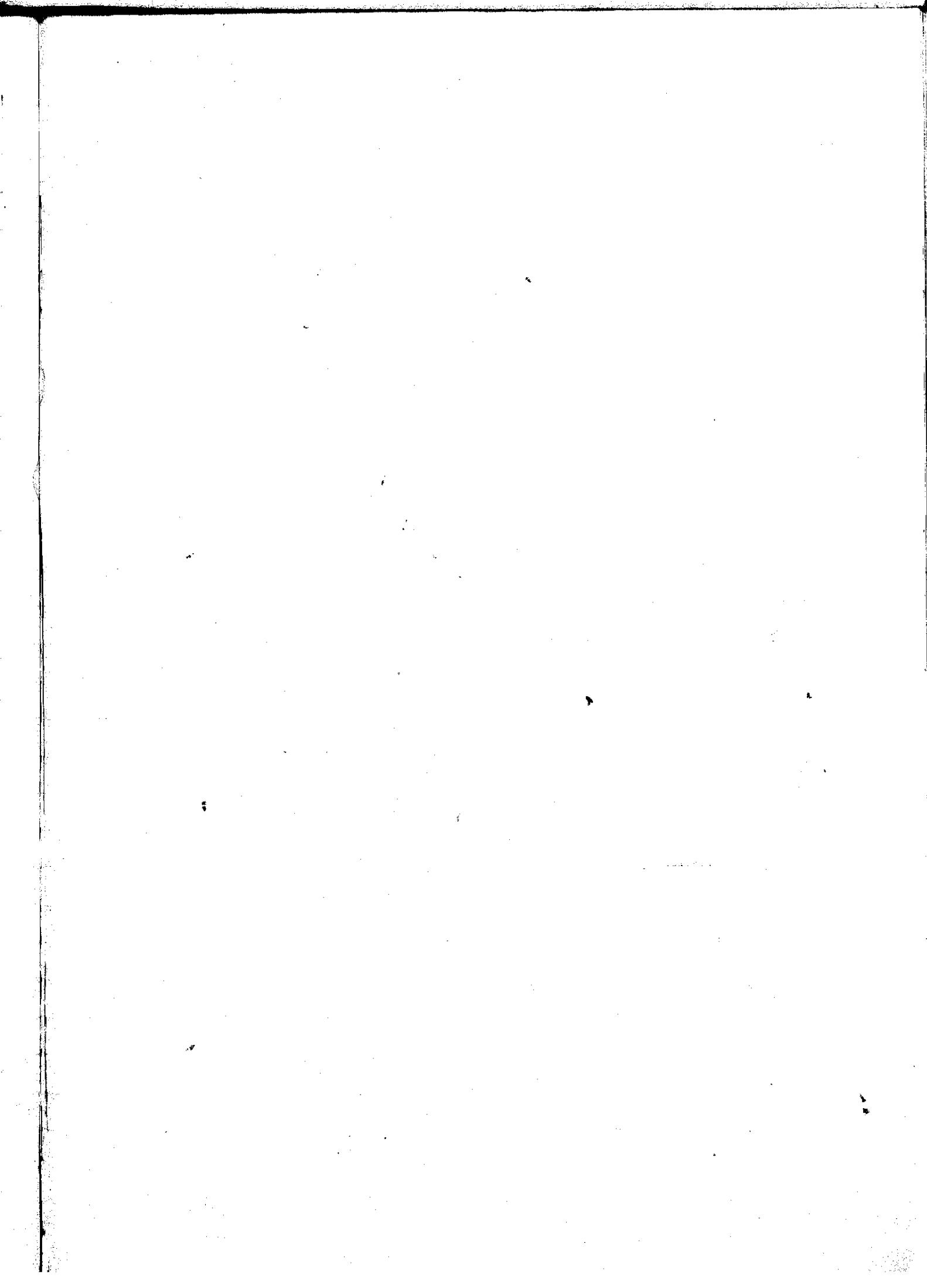
Sollicitudinibus fessi, curisque graniti, et

Mille et duminibus rerum, vel mille milieandris

Distracti ac etat suripi fluxu atque refluxu;

In multam abstracti vita que viamque forensem.
 Si mea pieades veniant ad vota vocatae
 In laudes vestigiae faciat promissa visioe.
 Quod si me lyrics vel dicere forte jubatis
 Heros, aut si me pede currere forte soluto
 Protinus expadian, nec melabor iste gravabit
 In laudes que ruram vestras, vestra alia latet
 Facta conas, vel quae robis prytanea, labori
 Quae merces, vel honor respondat. Igo jubete
 Dicere me, dicas qualis quantusque decons
 Sit amulus, quis vos, quis luminis ambulatoris,
 Quantaque sacra tum, pertinent gaudia pectoris.
 In quo vos patens primis, suscepit Olympis.
 Myrmides robis trismyni ad esque bonorum
 Adsum pro brevibus uris, pro suavi amoris
 Atque catenatis, vos, recta, laboribus ornant.
 Pro sansu mororis, habebitis palma laudis
 Pro cellis uelos, pro recta et crine cameli
 Solibus oeternis vel lumine semper amicti
 Semper honorati quorsum quorsum, itis; oratis.
 Procédunt styrax que latas vel pone sequuntur
 Mille animae, vult innumeris de montibus agne
 Lotos lacte. Subit tum plurima turba, gregesque
 Cœlitum, abstrusaque choi, coetusque silentum
 Quis solis vires sibi, dum vita maneret,
 Et tristes sine sole domos, procul urbe remota
 In solitudo, sic terrarum, animaque beatissimae.
 In modico, in puncto respecti forte fustis
 Dum procul in sylvis, tristes Babylonis ad ipsas
 Forte sed etis aquas; sed nunc in lumine lumens

Cornitis, et late libitis de flumine flumen;

De torrente voluptatis, De fontibus agni,

Et tanguam, palmen, discutitis omnibus astis

Ex charta capitulo gen. anni 1472:

"Novam plantationem prope Bus unducit Domini nostre misericordie Petrus et
Filius et Spiritus suus. Quam plantationem dominum s. Iohannem Constantem opolit unde nominari
volunt, et fixificamus in Rore, dicto domino D. Waltero, a domo Bethlehem in Aures.
- undam absolutam."

§^{us} Octavus

Secundus Prior.

Habuit v. p. Leendus successorem, Henricum, et nomine prudens qui primum
in castro Vallis gratiae Brugensi functis officio prioris nonissime traductus est in hanc
Iomum; cuius cura per maxima vietas in libris et scriptis fructu memorata salutem
singularem, priuatam et communem scripsit enim. Et aliquid quod am. qui adhuc
erat m.s. et servator apud nos, et ab aquedam, que tamen lucem non videtur, cuius
tempore virtus et innocentia reformuisse vis aet cum ipse pro insita morum lenitate vac-
aret studiis, et ab his ad mansuetudinem, ritue verbo et exemplo revocaret. Antiqua cons-
ueta fuit sanctorum, et a prophetis usque repetita temporibus coniuncti in plateis, et
in porta civitatis, inquit Ribera, et christus ipse dominus de seipso testatur: Ego palea,
logutus sum, magis, ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conve-
nient, et in occulto logutus sum, nihil. Hic vero prudens habet docebat suos domi frisque
domi quidem ritio ritue exemplo, foris autem et in plateis scripto; legerat enim: Scriventer
fontes tu' foras ad extraneos. Rapiet at occasionem, solitudo inis inopinata cumque quamlibet
sigue occurreret secessionem, ut sibi vacaret et Deo, et arbor exinde fieret quo (sicut in
psalmo dicitur) scriberet penes aquam, et in foliis permaneat ut suo tempore fructus agat,
quae non ignem, non secum, nisi uera est. Ita illa vitam suam escenobat, ut non sibi solus
sed proximo quoque prodesset et fructum in tempore suo proficeret. Tempore suo fructum
summare, nihil ut aliud quam post exercitium, seruum, et post solitudinem aliquot annorum,
quando iam purgatus est interior homo, tum denunz. ad subiectum, vel predicandum verbum

1475-1478. — D. Iilmannus Petri Croock.

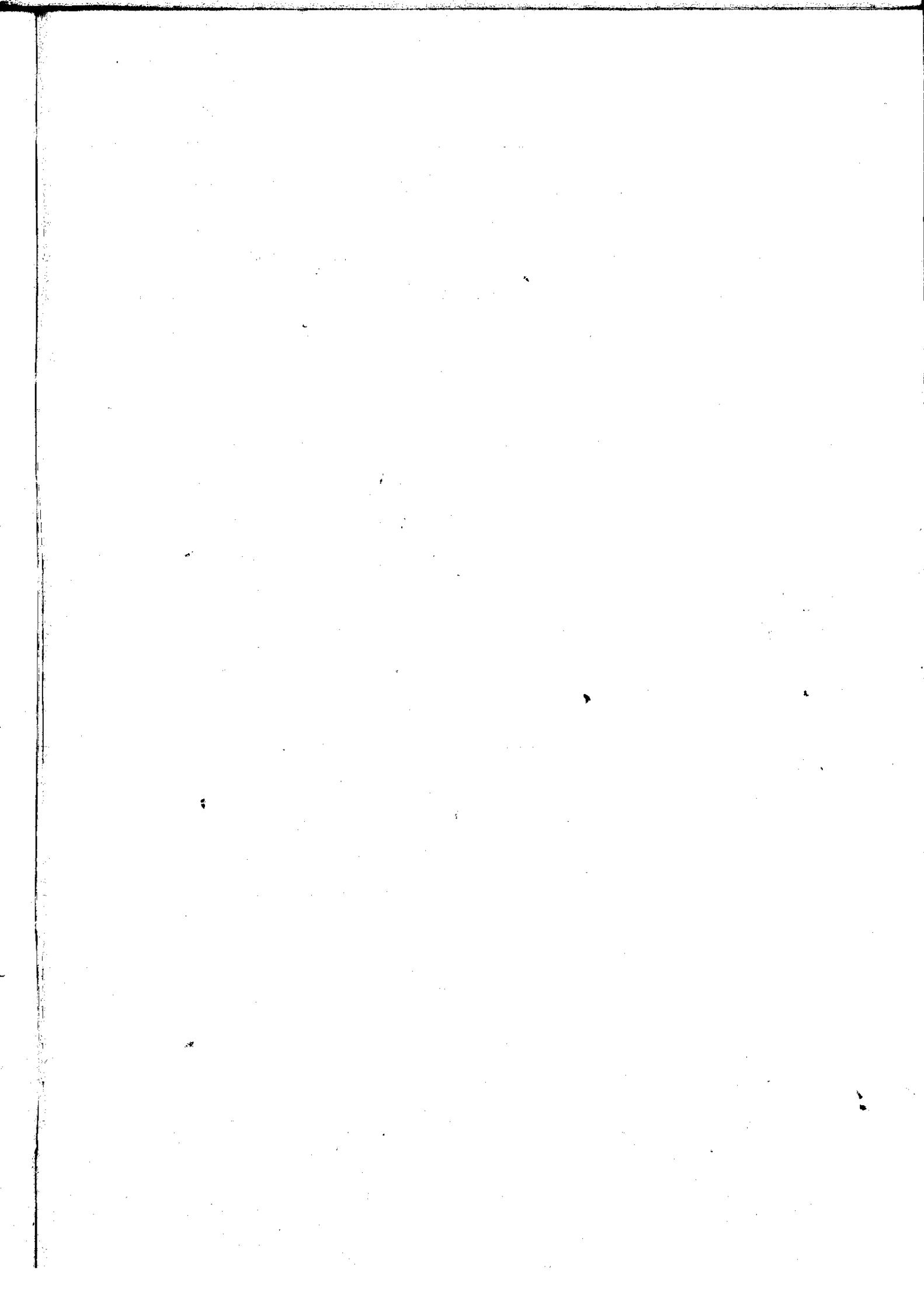
Il n'admet pas les manières de recid de chroniqueur pour la liste des prieurs. D. Henric Prudent ne peut être le second prieur pour l'abbaye de Lede, simple qu'il a été prieur de Brugel, lors de sa profession, de 1465 à 1477 et c'est que l'année suivante qu'il fut nommé à Ste Sophie. — D. Egelmans profès d'Amsterdam, a été élu prieur d'Amsterdam, après la mort de D. Paul Toamis, mort prieur d'Amsterdam, le 21 Aug. 1478. —

1478-1486, 8 Nov. — D. Henricus Prudent de Vroedt.

Le Dr Ephrem, (W. 104) tient positivement que c'est seulement en 1478 que D. Henric fut nommé prieur de Ste Sophie jusqu'à sa mort. 8 Nov. 1486. Ch. 1485. obit. D. Henricus de Vroedt prieur d' Ste Sophie, qui alias fut prieur, vicar et procurateur de l'église Brugis, obit 8 Nov. (1486).

34

Dei totum se conferre. Si enim rite et ordine se exeruerit in solitudine via dubium est quin fructum suum, Naturam sit, si vero scens vel citius tentaverit scribere vel proximum, velle cohortari et verbum edificationis preferre, paucostere faciet et nihil ^{efficiet} ait, quia facit in tempore non suo. Quod cum hic prudens Pater non ignoraret, prius meditabatur in silentio quod predicaret in aperto, vel scripto consignaret. Vetus et naturalis successor Dionysii, quem in secundum Thores, Dominus hujus pomo, non quod ignorem, Timannus, Brown, per breve tempore ante eum, sedisse, sed propter dignitatem, omnis et virtutem gravitatem, visus est hic propriei debere, sequuntusque sum, in hac littera facta hunc dilectam, qui Christum dicit filium, David filium, Abraham, cum dicere debuerit filium, Abraham, filium, David. Quod ideo peccat quia rursum ei repetendus fuissest Abraham, si prima posuisset Abraham. Ad illud Chrysostomus aliam causam, videlicet quod ideo paupererit Deus in tanguan, celebriorem, et qui magis in ore omnium, versa-
batur. Nos immixto facimus hic id est, quia enim hic V. P. celebris est et apud Barbaros, et apud Bostum, et apud Petrum, quem omnes vocant Vnde uero, vel prudenter. Hinc est quod ipsi uero quam fieri potest vicinissimum, Dionysis palmarum, tanguum spirituale collum, sub aureo capite, et tanguan, celebriorem, quoris alio qui poneat et longo post
tempore sequitur sicut eum, quique proxime sapientia et virtute accedit ad Dionysium,
hunc quoque at servemus ordinem mystice statuae Babylonice quam vidit Nabuchodonosor,
Iacovi signidem, quantum fieri poterit ostendere hic quoque formam aliquam fuisse ex
solo ~~opere~~ Rectoribus et Thoriibus, statua illius mystice, cuius caput Dan. 2. C. describitur
fuisse ex auro optimo, pectus autem, et brachia de argento, forentem et femora ex ore,
tibiae ferreoe, pedum autem, quedam, pars ferrea quedam, fictilis. Cuius extremam partem
cum J. Hieronymus interpretatus fuissest de Romano Imperio poene omnium, incurrit indigna-
tionem. Quod ne nobis similliter in simili parte interpretatione accidat referentes inter-
pretationem illam, in futura tempora, quia nec postassis adhuc adiuncta est formarum
prophetica illa. Nisi quis pertibias ferreas intelligere vult. P. Haventius, cuius verbum fuit
sicut ferrum, hic itaque Verus sive P. Prior de Kroede futuram quod de illo referunt
dicendum, per annos septem profuissest hunc dominic, prius et in die prefecit annos
1684. (Not. a. Br. ch. 1685 dicit 8 nov. 1684, sic enim logarithm. ch. 1688. Et 8. Dennis de Kroede Thoro
N. 1000 a. qui aliam habet Prior prius. Et sic. J. Brugis monachorum, dicit 8 nov. 1684.) —

Appendix ad Superiora. -

Quia enim propositum, mihi est annales hos per Tiores deducere et distinguere, reportatis intercumplant intentiones, propositi mei quodam, quae per eadem tempora contingent, et quae notata signa vis a sunt, appendam hic tangamus, pietate et extravagantia; illi post hunc ad annorum, supplicationem, revertemur. Hoc autem ex antiquis chartis excepti, ac infraimis illud: obitus D. Arnulfii de Berlair milites equites ordinis (qui fuit fundator et dux de Scallany in cartusia L. Topio de proprie bandum. Intra erat textus) cuius obitus scribatur in Kalendario domorum, sub 20 Januarii. Obiit autem anno 1473. Personas bonorum, operum, et flagrantis adhuc recentisque misericordie quam effudens in nos abunde, qui etiam electrosyna velut aqua a jas. baptismi purgatus, ut speramus, aulam regni coelestis perpetuo regnaturus intravit, ubi et tabernaculum hunc dedicavit altari resurgentem. Sed it enī in usus altaris tabernaculum coloris et alias ex qualibet factore sunt casulae, quibus adhuc hodieque utimur. Cuius angustissimus animus major sacculo, dignus Deo contemplis calcatisque hujus vita deliciae et divitiae cum se supra de excedisset et videsque nihil amplius sibi de re domestica superesse poterit corpus rurum, erogaret, dedit et illud et se totum, nobis repulitque est apud nos in choro et Ecclesia Vuchtensi quae fecerat, sicut dixi, monialium Orthensium.

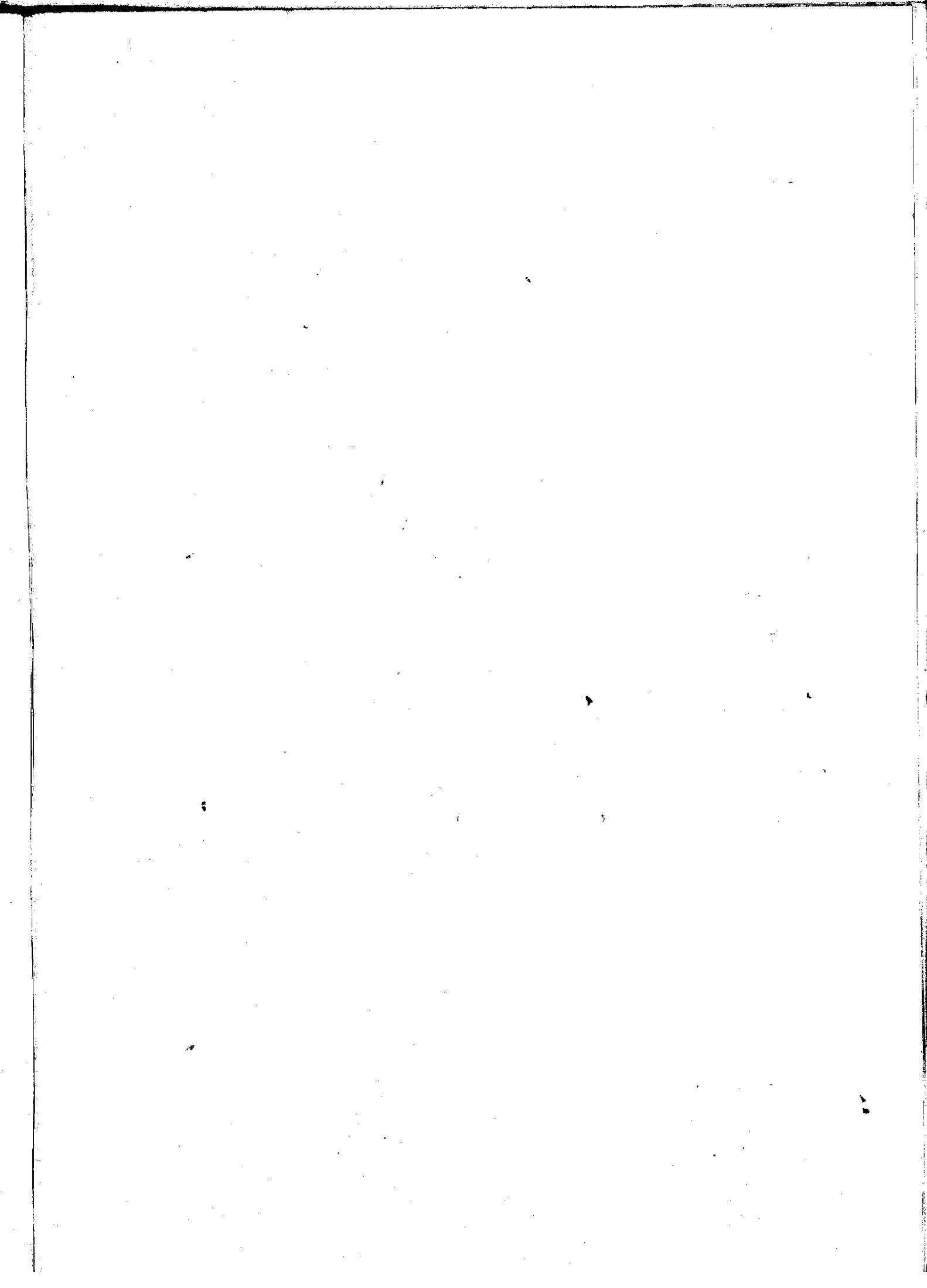
Anno sequenti videlicet 1476 in statu obitus R. P. Walteri Leendi cuius jam meminimus. A^o 1477 annotatur obitus Cardi. Trinitatis Iudaei cuius similiter satis supergreco jam ante meominimus.

Quorum virtus et memoria quamvis nulla paucata laudatione nostra indiget, caro ipsa sibi merces sit et preemina, fama quo humilitas multa ut illi grati animi significatio exhibetur nos in parentamus hoc carmine:

Coresus, thus et hostia laudis

Profundatoribus defunctis.

vixit Suscepit nunc Deus, quos spiritualis odoris offerimus munus: proutque puerulus, ozo / Hostia sacra tuis, qui se dum, ritus superstites / obit adhuc, simili comendare erelitantes officio. At quia jam, ritus sunt lumine cassi, non pro illis, tuta turbula, vicaria dona sacramus. Ut pia thura pio adolescent, sed et igne cornu / illustre diem certamus, et cernula celi / lumina luminibus profigimus omnibus artis. O Deus oeterni / ons

luminis, ignis ab igne / (ignis enim Deus et consumens semper et ardens) // da pessis tandem
requiem lucemque perennem, Et miserece (notis namque omnia) subque figuris / sym-
bolis veras, thuris, laudique canores / accipe dona spei, / deique et pignus amoris

Et si quid (qua deputatus fere in his tribus omnis)

Sepuis his planse / Daire, speire, reire,

Sufflet hoc simplex actus tua oblatio, qui quid

Imperfectum, oculi videtur, praece nec ultra

Ventus eas urens, successa nec utiles olla

Vigilque in deterram, vigilans ne exercet illas;

Sed nocturnus, protendere remitti symbolum in illas

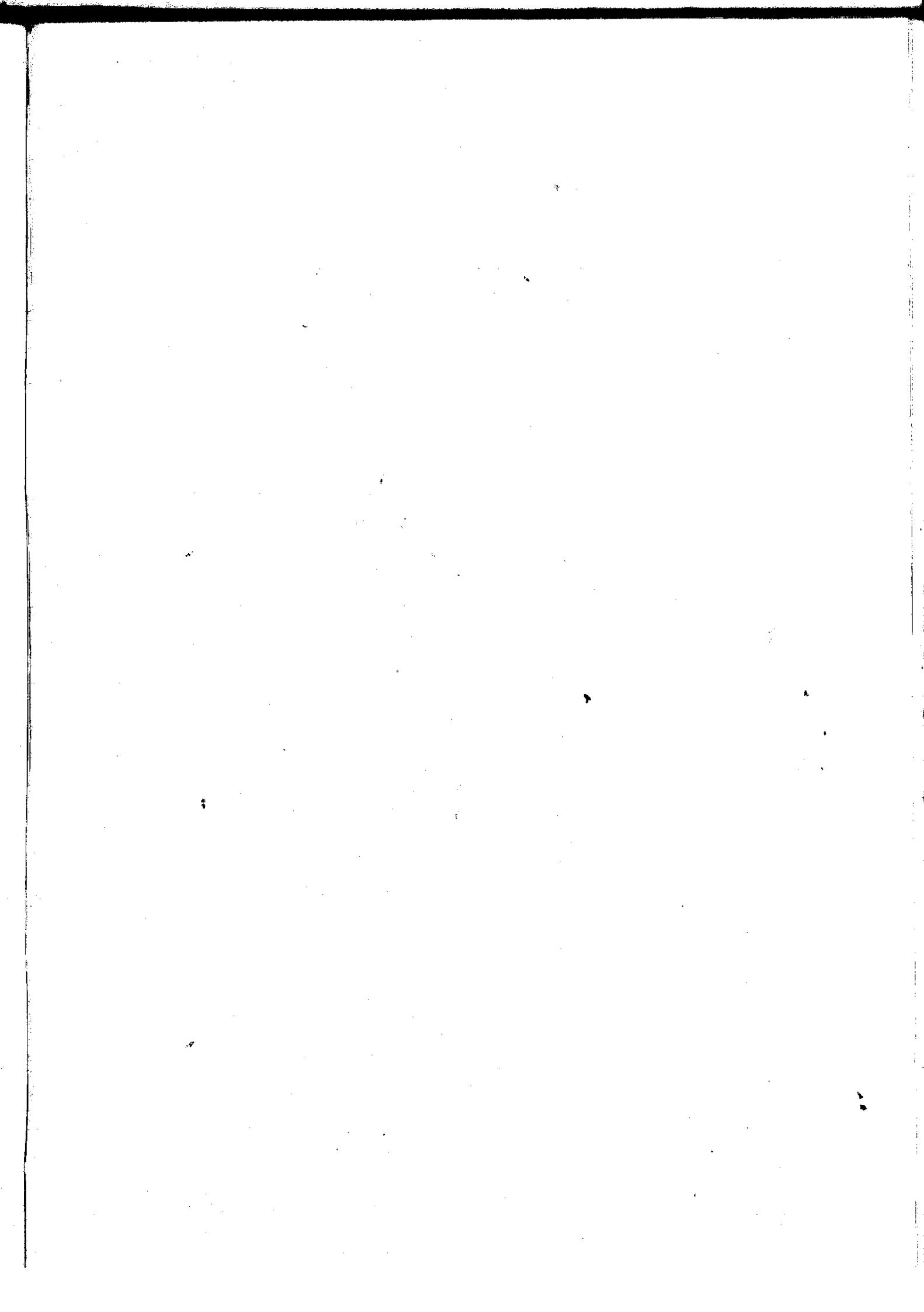
Judicii. Satis est / ponamus, ognissime Iudee

Da meliora prius, adoremque hostibus illum.

Quia uniusceptus est (quod et p' eius iudicium) ut proculus domus aut collegii fundatori
inter missarum, solemnia offeratur sed et iuxta altare vereant, in protestationem
accepti beneficii, foundationis et clientelis. Ita nos hic quia presentibus et viis
non potuimus, saltem pro vita punctis, Deo in gratiarum actionem, et Laudem, obtulimus
et offerimus, ut si qui adhuc indigent, in hunc miserationem, Domini respiciant, inter-
veniente suffragio et oblatione nostra.

Alia Appendix. —

^{Referat?}
Hoc est nat. max. auditus, fuisse Romae ex ore Deae fortunae: Rite me vidistis, nteque
dedicastis. Illo primo versus o virginem, de ordinario vel de hac domo dicturam fuisse
si nos aliosq; suo dignata fuisset, tunc cum hoc domus primum dedicata est. Et ecclesia nova
eretione statuarunt, et imaginum ornari coepit; nam, et circa hanc tempora dicitur anno
1474 exist edictum, a Capitulo generali ut deinceps ad laudes, et gloriam preexcede
Dei genitricis et Virginis Marie laudabili more imitando institutiones ecclesie festas,
Presentationis ejusdem, in templo celebraretur solemniter per totum ordinem. Unde
cum primum parvulus domus et templi varia donatione conservarentur et impellebile
sacra via est inter loca B. Virgo rursus offerri in templo simul et totus dominus ritus et
nobis am conspirare et S. Virginem in templo praesentare. Ille non vinnerito dicere
potuit nobis: Rite me vidistis et rite dedicastis. Accessit aliud minimum:

Quod et hac provincia a provincia Rheni evoluta primum circa hoc tempora provincia perse esse coepit, quod pater ex chartis, nam prima charta capitul. quam recipimus satis ostendit hanc domum, sub provincia Rheni conscri solitam.

Constat et antea, 18 domibus generum sex (tertio fratre Ioanne Camoto) dicebantur summe dicitas et opulentas, sex mediones, sex tenues seu pauperes. Tercia hujus provinciae ordinaria fere erat quinquaginta ducentorum, necnulla post provinciam Hispanie (quae sexaginta duocatos solebat) maiorem taxam penderat (quod ex chartis deprehendi potest). Unde ex hoc solo colligi potest quantum floruerit haec dicitas. Et illas quid empererat pietas sed filia amedit matrem; nunc superest magni nominis umbra, prosumusque dicere finimus hanc.

Oberunt hoc anno 1476 duo humaria magna Ordinis, unus J. Henricus de Piro doctor theologie qui professorius domus Coloniæ profuit in Zelthen prope Diestoniam, et Leodiæ, et in domo Rutilæ prope Lerviam, et prope Westaliæ.

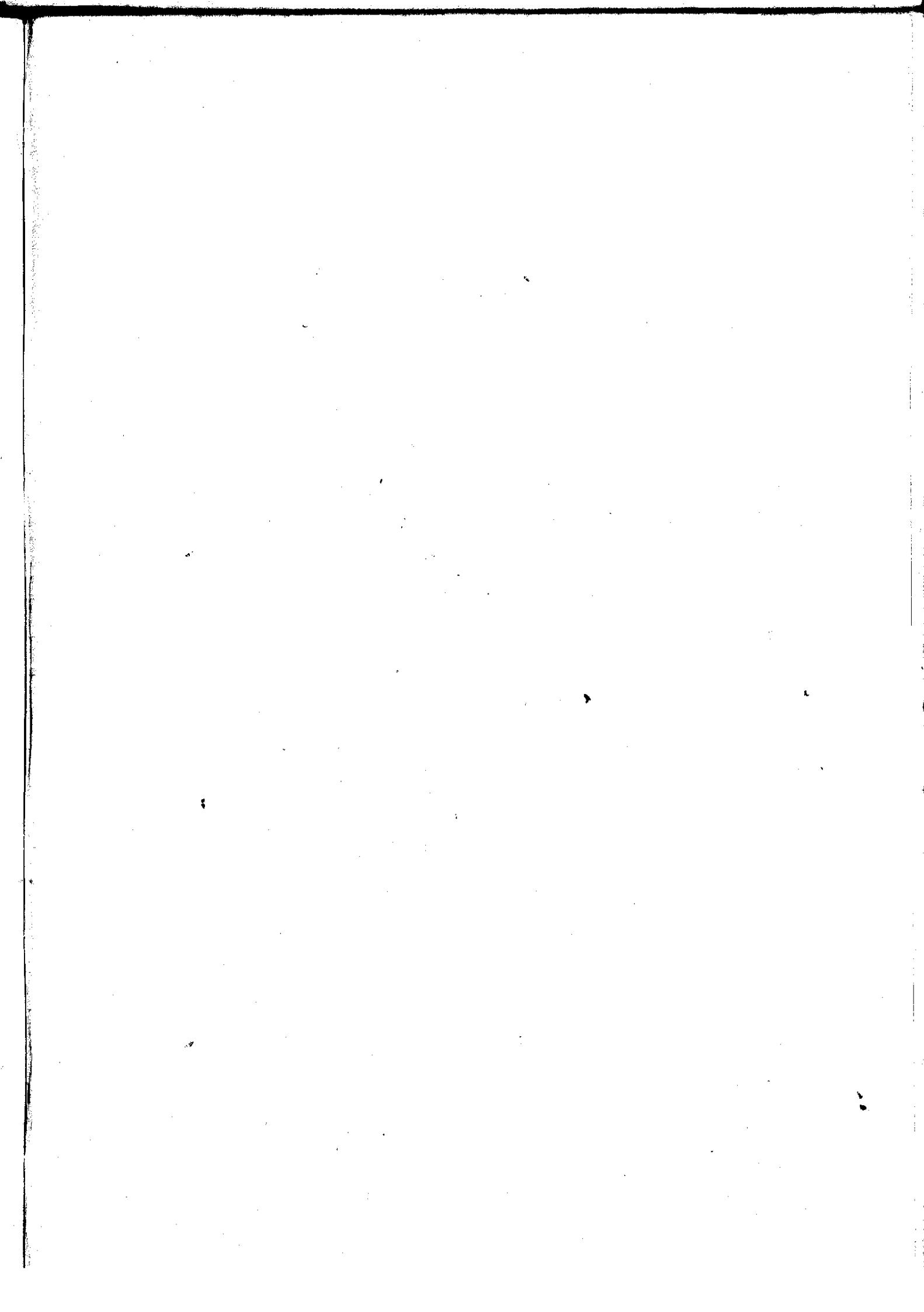
Altior, Nicolaus Harten, prior I. Catharinæ prope Matzerian, convisitator provincie Picardie, i. hujus provincie quod remotior Picardia vocatur, item, alias Prior domus novæ lucis I. Salvatoris prope Hajatum, qui longo tempore directerat negotia Capitul. generalis, etiam via magnus in seculo et in Domino. Quorum nomina libenter apprehendimus qui a suis domestici hujus provincie.

Anno 1484 annotatur obitus D. Aleydis Piecs his verbis: obit dñi Aleydis Piecs fundatis in domus I. Sophie prope Busundacis habens plenum ^{impeditum} monachatum et anniv. fest. sancti Iunii, in calendariis domorum. (Nota aditæ in obitu D. Aleydis Piecs notatur tantum, in charta anni 1485 m. Piecs nov. unde debuit obire anno 1484. Non. ita nota. — D. Schwenkel refutat que obitum dñi Aleydis Piecs in dñ 1485 m. nov.) Nec est dubium quin singularia beneficia priuata habeantur in hac domo, quavis non potius, deprehendere quod vel quanta, quod si nec habuisset tamquam pie credimus quod pulcherrima beneficiorum suorum, mercede honestata decesserit et perferret atque non a nobis certe a domino (atque utriusque) retributionem magnam. Dicat omnis electus. Amen.

Prosepporia seu legatione ad obitum

Aleydis Piecs. —

Illa ergo quæ genus et virtus et nomen obympo

Deduxi felix mentem animoque anima
Ipsa mea, quonata Deo nunc redditia celo.
Sobibus aeternis tempus in omne pavor,
Ab te converto caro, foenum, et fulvo est urna
Hoc mea verba, pavor, quisquis es aure tibi.
De terra super salata in se locata
Sidera videtis quid sit homo. Quid? humus.
Nos ubi decidimus quo proeria turbat parentum,
Pulvis et umbra sumus, fumus et aura sumus,
Ex nihil facti subito desidimus esse.
Nei miti quam transierit et cito vita hominis
Uta etiam que longa ac infinita videtur
Quam brevis est et quam turbica vita fugax
Innumeroc usque catenatusque dolores
Suicidat mortes mille abeunte die.
Iudicium incertum est rerum experientia fallax
Aut abunda quiet, spes dubia, ogressus alius.
Occurrunt menti simulachra evanida rerum,
Fallitur hum annus deceptusque labor,
Et nullum paene est in vita immobile rerum,
Tecum arat ratio, mens labat, hoc est agere
Intempsteras mortes et funera mille et
Mille vides; quisquis vivis in orbe vides.
Hic cadit ante diem, prius hic ante ora parentum
Hic amis, pannis oblitus, ius obit
Coesus et crux abit, vel quisquis ar arion illo est,
Qui dictum est, aerum, maxime triste lile.
Nec omnes morimur, quasi aperte dilabimus omnes
In terram redit hinc unde acutus homo est,
Nec parat lachrymis, lachrymis, nec insuet orbis

Sophie n° 7

Quo tibi proficit mors impinata sit.

Cumque nihil magis sit dubium quoniam tempus et hora

Et nihil incerta certius est queat

Utra tamen res est quae longior estior illa est:

Hanc hanc sequitur quisquis illa manet

Tacito sublatuus, tenuis, inservient astris.

Hec aurigatibus contingens ad astrorum ead.

Hec deinde Iudeo filo certior omni est

Utra tibi mortalis, collige, vale, galloping

Mistarnus in est. Ubi? quoniam in uirgine et ista

Carne tua, tecum, puerina mortis habes.

Coturnicorum quia in cassus puerorum et oenis

Fusiles instar habet corporis, ad uitium,

un tract a été passé

Utra enim mors prima secundaque, prima via est, at

meus vers

Atque nullo tempore finis erit.

Quod redit in rese semper semperque regnat.

Mille habet embages mille recenter habet

Annulus est, sed godus interictus et idem est

It redit in redit, circulus iste secum,

Rega sed ratus hoc fallit et pallere restat.

Hanc sequitur et certo transire corporis item,

Illius quasi duxi mala plurima, fata

Lixta, et octuaginta fluminia coeca stygis;

Me pueras et larga manus, activa ^{ad uigil Christi} uabil

Dedit a mens Christi, sed tamen illa magis.

$\frac{f}{\infty}$ = Nonus.

Quoniam fecerit facies domus et Divinis ab anno 1484 et deinceps.

1484-1497. — D. Hermannus Petri Croock.

Lire l'apicret d'Amsterdam fut une le fait prieur de Ste Sophie d'Anvers, dit la chroniqueur. — Il est probable que c'est après le chapitre de 1497 qu'il aura été remplacé, car la charte du chap. de 1497 a : « Prior d' St Sophie non fit sua, et scripta contra eam, facta capituli generali committimus & dictatoribus procuracionis residenda, & sicut fuit, reprise alio provvidendo cum plena auctoritate capituli generalis. — Mort simple religieuse le 16 juillet 1501.

Ch. 1501. obit. D. Hermannus Petri monac. prof. d'propre Amsterdam, alias prior dictor d' St. prope Buscendrecht. — Le moer. d'ltre a. 1501. obit. D. Hermannus Petri monac. prof. et vicar. alia prior d' nostre prope Amsterdam. —

1497-1501. — D. Daniel de Antwerpia.

« D. Daniel de Antwerpia qui armis & plus minus rexit domum, hanc » dit la chronique. Prof. de la maison, qui a été élu prior dans la visite après le chapitre de 1501, car en 1502 il y a un acte à Ste Sophie. — Ce doit être le suivant.

Ch. 1502. obit D. Daniel de Antwerpia monac. prof. d'propre Buscendrecht. — Depuis 1501 on avait oublié qu'il avait été prior. —

1501-1502. — D. X.

Rector. —

Ch. 1502. Rector d' St Sophie fit sua, et exercitat in ipsa domo officium, vicariat licet prius facit, committimusque conventionem quidam T. electionem novi prioris, cum consilio tamen dictatorum et cligent personam, idemque; quod si non fecerint, ipsi dictatorum prior. Deinceps sit de pastore donato completa auctoritate capituli generali. D. charvet a une partie de ce qui précède. — Quel est ce recteur, indénommé, un professe de la maison, vicaire avant et après son recteur! Rien n'a fait connaître.

162

procul hic domus, de qua nihil memorabile legimus, nisi quod fecit ab illo velde credimus
plus minus esset dominum hanc hanc hanc (Hubertus Loen prof. Brunellae patricia hywelde)
sibi dominum hanc rexisse dicatur. Fuit is professus dominus dominus domensis ut quia
etiam obiit filius eius. Dolemus nihil annotatum de illo fuisse, vel si periret ad
nos non pervenisse. Quartus qui est priamus fuit professus huius domus adactus e medio
grandis chori domus, Daniel de Antwerpia qui annis 40 plus minus rexit dominum hanc.
Quintus porro (Hubertus Loen prof. Brunellae patricia hywelde) interioris magister officio
vixit annos Petri qui inscribitur et annis supra illam octagesima, profulit enim annis 87 et sex
mensibus. Sub his praeceps floruit adhuc dominus, necque status rerum nocturnarum pacatus,
non erat saltem neque occursum malus. Sub his fuit disiplina domestica sarta tecta
sensata velut argenteum, pectora sub anno capite, puritas nimicula, doctrinae pietatisque
catholice indubitate professis, verbum dei per omnes adhuc sincerum, et incorruptum pro-
dicabatur, quod utique comparatur argento iusta illud: Elogia domini eloqua casta,
argentum igne examinatus probatus, terra purgatus septuplex. Sed quoniam fuit post
hoc tempore videlicet ab anno circiter 1520 videmus. Non possumus id certius deprecy-
dere quans ex antiquis chartis. Omitto quod ab ora huius quinti decimi seculi statim abas-
tinus luttatorum velut fax et turbo Germaniae turbaverit omnia suadens in ea, quae velut
ad alterinam argentum, et ipsa tangere, putidum, asthmam et phlegmam cum doctrina a me adul-
terina erectus fuit ex argenteo pectora ecclesie; sed de his que postea sunt nihil ad nos
attinet judicare. Eantur hic agamus de domestico regimine. Itaque seculo novo
incerto, anno videlicet circiter 1525 vel ab anno condita circuitus 60, visus est
duo totus et per annos equum domus hoc pavilium deformari: Nam, neglecto interi-
ori cultu animi, postmodumque studiis institutum, ac exercitationibus sarcinam,
sive erat quoddam ad exteriora laxatis habentis tota se effundere non solam immersere
sese immoderatus labore manu, sed quod gravies et intollerabilis erat exercere
dannatas et periculis artes alchymiae turpis questus, et contra quod duo gravissi-
mam sententiam fulminavit. Ita prorsus iam impiebat seculum argenteum, unde tota
pectoris et argenteis brachis conabantur curram, et argenteum cedere. Videbatur alios
questus et prius, justis contractibus seipso intoscare, alios ab ambo, contra quos cura
et disciplina patrum, prout debuit, invigilavit. Quodam vero (quod vel invitus quoque
postmodum obrepere) sub colore hospitalitatis ab ambo, et carmine (in dextre eius agere, genibus nihil
naturae, subrum ventris, curram, artis et curam in

1509 - 1530. — D. Hubertus Loan.

Il professe Bruxelles, patria byzantinensis... proficit annis 27 et
est membre de l'ordre des franciscains. Est-il élu par la communauté
ou nommé par les visiteurs ? la seconde hypothèse paraît plus probable,
D. Hubert n'étant pas profès de la maison. ch. 1505. Prior d. I. Sophie non
fit mia. Et D. Tadocus, ibidem hospes, qui contra inhibitionem, capitulo
generali auctor est scribora et molestare pp. differentes, et visitatores
monachorum, etiam litterarum, manus propriae super multis
excessibus suis, incarceratur donec se amittaverit at hoc constitutis
visitatoribus aut capitulo generali. ch. 1506. Prior d. I. Sophie non fit
mia. ch. 1507. Prior d. I. Sophie non fit mia. Et D. Tadocum, Storch, profès
d. Diocesis, et Adrianus, profès, d. prope Bucovina, fugitivus, in
terrorem aliorum a provincia excludimus, ad ordinis voluntatem. —
L'année suivante se D. Tadocus est à Villeneuve. ch. 1508. Prior d. I. Sophie
non fit mia; et anno futuro mittat deo secreta priori d. Vallis bona et
capitulorum, pro medietate ^{quinque} imperat d. Adrianus profès d. suorum. On voit
que les deux compagnes étaient parties ensemble. — ch. 1509. Prior d. I. Sophie
non fit mia. Ordinamus et volumus quod d. D. Livinus, Tadocus et Adrianus,
monachi dictae provincie (Sonthofen) reverentes ad domos suorum
professionem, monentes priores et conuentuales dictarum dormitorum
quatenus est benigne et recipient: et ipsi vice versa religiosas et paci-
ficas vivant, alia visitatores, singulorum paci consuleant, culpabilis
fuerint. — ch. 1510. Prior d. I. Sophie non fit mia. ch. 1511. Prior d. I. Sophie
non fit mia. Hoc exactione testamenti d. Danielis respondebant visita-
tores. — ch. 1512. Prior d. I. Sophie non fit mia. ch. 1516, 1517, 1518, 1519, 1520,
1521, 1522, 1523, 1524. Prior d. I. Sophie non fit mia. Il n'y a rien de plus, ^{prava}
que la maison marchait très bien. Quant à l'élection de prior faité
en 1522 et celle par le chap. de 1523 dont parle domique au verso
de ce feillet, c'est pure imagination. Ce n'est pas son rôle de déterminer
l'avis des documents qu'on n'a pas tout le temps, écrits et qu'on ne connaît
pas. — Il est tout aussi ridicule de prendre une ordonnance générale du
chap.

in vita dulcior quam propelex. vitam vivere et miseram animam non curare, commessari, grecari et dimidiare languidas solatias coacervare quae indignasunt homine; quod quo cum nec consideratio narratio status nisi bonum haberet. Censura capituli generali contra eos exsurrit, quae prohibet maxime Prioribus ne easq; quibuslibet differentes comedant, ne eosque rese deficiant at iis quibus honeste negare possunt presentiam suam, nimium serviant, et contra gravitatem suam et ordinis in epta se subdant: multo minus auctores sint subditis suis commissariis aut dictationibus, quas quidam Piores concedebant, ut haberent socios et participes in imperatoe vitae suae, qui etiam consatis sunt extorquere a capitulo generali ut liberet religiosi spectaculorum, dibus extra dominum comedere et bibere, sed illis hoc negatum fuit. Subrepserant alia praeterea critica, proscriptio in hac domo, unde unde mesco, constat tamquam turbatam, fuisse pacem, propter quod quidam religiosi sunt extra provinciam, alii penitus ab ordine et a provincia abscessi, quorum unus dominus quidam ad aliorum terrorem, cum esset homo vagus et fugitivus ab hac domo et a provincia abscessus est. Seguntur est anno 1528 excommunicata et in ordinata Prioris electio, qui per capitulum, sequentis anni depositus est et in ordine redactus. Alia praeterea atque alia dominum turbarunt in commoda quae utrisque simile est. Deus promisit, qui non semper ex malis lora dicere quod etiam dispensatio divisionis agnorum est sacramentum.

8us Nomus.

Sixtus Prior. D Petrus Schepenisse.

Succedit D. Henricus Loenis quidam, anonymous qui per aliquot menses tantum, quod annis
per in agim, sedet, eo quod illegitime fuerit electus. Substitutus est auctor D. Petrus Schepenisse
^(sed ex capitulo 1515) qui prius Prior fuerat Dolphensis cartuioe at Lyssone, qui deinceps
passus est non difficultates et non manes et ut erant turbulentia tempora, tribulationes illi
domini sue non defuerunt, accusante et expectante adversus eum, Ioanne de Gendavo qui
quereretur preditorie ab hoc Priori propalatum, fuisse suam confessionem, quod cum sit
detestabile crimen, et ageret evidens probetone, noctans hic nisi demissione posset
probare (nullum enim aliud poterat habeat testem nisi seipsum et Deum), quod apud
testium est semper aprobatio; propter quod et ipsius eorum, omnium observationem, evitando

du chapitre pour l'appliquer à une maison particulière. Le 8 Adams est ad aliorum terrarum a provincia ab aliis, et avérément D. Adrian dont parle plus le chap. de 1507. trouvés en 1509 à la maison de profession, où il s'est fait toute corde, puisque le chapitre n'en parle plus. Ses profès de la maison du nom d'Adrian sont morts bien en 1511 et l'autre en 1525. Voit au manuscrit. — Donc rien ne subsiste des mémoires articulés par le chanoine. — ch. 1525. Priori d' St. Sophie non fit via. Et d. Joannes Harlan ibidem (in monialium Brugis) hospes reveratur ad domum St. Sophie sua professionis, ibique exercet officium procuratoris fidulari, sicut de ejus probitate plena confidimur. — ch. 1526. Priori d' St. Sophie non fit via. ch. 1527. Priori d' St. Sophie non fit via. Et d. Joannes Harlan ibidem profesus erat hospitalium ad Tomum Hollandie, quae personis indiget, ibique exercebat officium reverendus ad ordinis voluntatem. — ch. 1528. Priori d' St. Sophie non fit via. Et d. cornelius Brialis ibidem hospes, erat hospitalium ad Tomum Westendorum ad ordinis voluntatem. — ch. 1529 et 1530. Priori d' St. Sophie non fit via. — D. Hubert est mort en charge la même année. ch. 1531. est d'ut D. Hubertus Loen prior d' St. Sophie, habens miss. de B. in provincia Lantice. — Ce qui prouve qu'il avait bien merité. —

Nota sequens addita est: « Hic est error ubi dicitur quod d. Petrus Schenpenisse prius fuerit Prior d' Lyrae; hoc enim dominus tantum in capitulo circa 1544. (d. Petrus Schenpenisse dicitur Prior Lyrae et visitator 21 juli 1558 - erat Prior Delphini 1544 et com. visitator.) Hic, quoque error videtur cum in eius Prior dicatur capitulo presul ere hunc domini anno 1515, quod fieri non potest, si d. Hubertus Loen quis precessor fuit annis 27 ut supra dicitur. » Tanta nota - inventionis in ch. Cap. gen 1531 d. X. Humble. Prior d' St. Sophie habens miss. de B. in prov. Lantice. — Sic probabiliter est Hubertus Loen quem Domini dicta vocat Henricus Loen. Unde apparet - antorem infabiles errores in idem e. p. I.B.

1530-1537. — D. Petrus Schenpenisse.

Prés de la maison qui a été établie après la mort de D. Hubert. — ch. 1531. Priori d' St. Sophie non fit via. (in d' Hollandie) et d. Joannes de Harlaq

hunc fiduciam non missa est ad confitendum dicens, ut ubi excedat officium Provis et dicitur
Godofridus Clator. Dicunt dicensis venit ad hanc domum, cui quis per hunc viam resedit. Procul
autem, D. Petrus de Schopenesse in universum tam in hac quenam in aliis dominibus quaquejuncto
solo annis. (hunc enim in manu profecto tantum ab anno 1530 usque ad 1558) Raracoris in terres, cui
parvus annis hodie fortassis in ordine non invenias. Celebravit ante quadrennium.

D. Matthias Horvites suum jubileum, quod quinque annos utriusque sacerdoti sui annos, superasset
in tot annis duocentas, aut triducentas, et esset, quod non felisset? In certam autem, et incom-
petentem, fuit et est adhuc, an hic vere deliquerit in illo quod Iohannes a Gendavo criminaba-
tur eum, facisse. Suspicit autem interpretatio testorum et implicitè probatam, puisse
confessionem, non verbalem facto; quod percepit ut si Tuor unus fuerit cognitus acquisita
ex confessione, maxime illo tempore quando bulla pontificis nondum erat ab aliis qua pro-
hibetur ne confessarius superior utatur scientia acquisita ex confessione. Quia vero o
ne signo vel nomine vel demum modo vestimenti revestitur, puto quod non erat esset carce-
rem, postea, cum his superioribus annis tan severe animadversum, sit in quendam
confessarii, quod denique sed et in sua sede confessionis et caseu homicida in flagrante
delicto apprehensus fugiens satellites transiensque per tuberculum, cedidisset ad pedes
ejus, et confessarius fuit et criminatus, statimque rursus fugiens, arripisset superveni-
entes apparitoribus qui hominem, inequum autem, sicut in interrogantibus sacerdotibus,
qua si legem, fugisset, ostendissetque ille manus vel mutu ostium, per quod effuge-
rat, puerum, ne criminatus apprehensus, amicis homicide istius accusationem ad
accusaverit. Non poterit, defensibus, sacerdos loco hominem de capite plexus est et alter
absolutus. Hoc ex auctoritate dignis a copiis... Quod si propter causam, tamen levem
animadversum sit (ignarus) in istum, mos est verisimile quod hic pater tam facile
poterat fieri, aut dicens excessus et libidinosus quia tunc percepit ut non adhuc
poterat fieri, et conscientiam admissem, sit et impunitas criminis data, nemo nocte
se deprivat, qui agerem vobis ad hoc, portasse refutat, tamen aliquid a revelabunt
coeli iniquitatem, illius qui revelaverit secretum suum, et tecum eradicare illud secretum,
et bona adversus eum, manifestum, et manifestum, erit peccatum, illud in die puroris
Dominis, quod est quod dixerat Dominus Deo recede, a nobis, sic etiam bellum, aut
hatatrum, nolimur, unde enim, et ita considerabimus ad hunc alio modum rectius?

de Harlan, vicaris jidem d^e et hospes revertatus ad dominum huc profissionis
abilitatem exercitat officium, vicarii. — Voir plus haut, envoyé en 1527 vicaire
à Ste Gertrude. — Sup^t D. Pierre Scherpenisse le chroniqueur de Liège et humble
complètement brouillé avec l'arithmétique, car au fil il nous a dit qu'en 1584, D. Gilman
gouverna 12 ans, D. Daniel 24 ans, et D. Hubert 27 ans aut
et domini ce qui nous mène au moins jusqu'à 1587 et domini. — Il n'a pas connu
la Reformation de 1501 à 1502. D. Hubert ayant commencé qu'en 1502 après le
chapitre et étant mort en 1530, cela fait à peu près les 27 ans et D^r. Et le
chroniqueur nous dit bêtement que D. P. Scherpenisse a commencé à
gouverner en 1515 et a été 22 ans prieur de St Sophie! — Pardon. —

Ch. 1532. Prior d^r St Sophie non fit mea. (In 7e Bruxelles) Et D. Simon de Traject,
monachus d^r St Sophie professus, ibidem hospes, et ad hospitalitatem ad dominum
Trajecti ad ordinis voluntatem, nisi fortassis prior et couventus Bruxelles
valint eum ad professionem recipere. Ch. 1533. Prior d^r St Sophie non fit mea.
Ch. 1534. Prior d^r St Sophie non fit mea. Et D. Joannes de Nova terra ibidem,
hospes revertatus ad dominum, propter genitac, sua professionis, et ibidem,
maluit solito se conformat statutis nostris, alioquin odo providabit. —

(In 7^e Monichiana) et D. Antonius Rosendael monachus ibidem hospes et ad
hospitalitatem ad dominum, St Sophie ad ordinis voluntatem. Ch. 1535. Prior
d^r St Sophie non fit mea. (In 7e Trajecti) Et D. Simon ibidem, hospes revertatus
ad dominum, professionis sua. — Voir ch. 1532. — Ch. 1537. Prior d^r St Sophie
fit mea ad suam instantiam, ... proficimus in priorem Leodii D. Petrum
priorum, St Sophie. Et part ce que d^r la carte ou voit que ce changement
aut liens à cause du prieur de Liège qui avoit des difficultés avec ses reli-
gions, et la carte ajoute après avoir dit proficimus in priorem Leodii. P.
Il monasterium cum, et sua bona conversatione th^e et reformatione domus
(Leodii). — D. Pierre fut prieur de Liège du chap. 1537 à 1539 fui. absente
et de 1540 à 1568 ou plutôt 1569. et enfin de 1569 à 1578, 21 juill^e sa
mort. — Acte consistane de 1546 à 1551 et visitation de 1551 à 1555. —

Ch. 1559. obit. D. Petrus Scherpenisse prior d^r St Sophie, profet d^r St Sophie, olim
prior jidem d^r et d^r D. Leodii et d^r absens ac visitator et consuetator
prior

15

Emmanuel Rodenac qui dicitur minorita collegit monachos bellorum Francorum inter quas
est illa exstabat quae probabilitate videtur ad eum pertinere.

Appendix.

Annales priores were collected by dominus Thibault de la Haye qui fuit ab 1515 usque ad annum
propositus usque ad annum minimam, 1538 exclusive) ordinatio facta est anno capituli generali
(a° 1515) de canoniz atione P. N. Brunonis. Et que hoc quanq; hic subiecimus de verbo ad
verbis, nota ut recordatio eius promulgata fuit in chartis 1514 non autem 1515 ut hic ponitur.

Vita charta priorei capituli die 88 mensis Februarii per R^{dm} Petrum, Cartusium et ceteris
Prioris ad hoc per chartam propositi generalis capituli monachos cum conventu Cartusium cele
bratis pectentibus, et ad causam certorum, factorum, per Priorum domus Neapolis visitatores, pun
cipalem, prouinciae Lombardie remotionis initorum, et firmatorum, cum R^{dm} 94 no 83.
Mosis Cardinali de Aragonia super resignatione sua et deinde facta in manibus I^m
Dni Papae per prefatum, R^{dm} 94 no 83. Cardinali atheni, in favorem nostri Ordinis de monasterio S. Steph.
de Bosco, Squillaceis diocesis, in quo corpus Beatisimi Patris nostri Brunonis conditum, jact
reservata sibi certa annua pensione, et sub certis modis, formis et conditionibus in capit
ulisti et aliis in dicta charta magis specificat declaratis, habita sur his conferentia et
deliberatione natura, omnia et singula in dicta charta dicti capituli priorei ordinata,
contenta et descripta tanguntur, rite et recte facta sunt et ambi, approbamus et confirmamus.
Et insuper eis bullis super iis expeditis per dictum, Priorum Neapolis nunc nobis exhibitis,
seu ipsi anno, Bellarum, copia una cum certis aliis litteris et instrumentis ad mutationem
facientibus, dicto que Prior plene audit in iis omnibus quae circa haec per eum facta
sunt et siend a restab, solentes hanc tam, pio et laudabiliter operi, quantum nobis possibile
fuerit, optatum et debitus finem imponere ad Dei laudem et ordinis incrementum;
auctoritate huius nostri Capituli generalis Prioribus donorum Bonorum et M. Antuo ne una
cum predicto Priori Neapolis committimus, injungimus et mandamus quatenus ad loca
propria opportuna et necessaria accedentes justa commissionem et informationem, sibi ad
partem, datam, in omnibus propriis R^{dm} Petri Cartusium et aliorum Diffinitorum signatae
procedant, salvis in omnibus et per omnia protestationibus afforbitis isti instrumento confir
mationis factae per R^{dm} Petrum prefatum, in dicto Capitulo privato, quibus non intendimus
quovis modo dicere, actu rectario forte interveniente recedere; aut nos aut quadvis Ordinis.

provincie Lautonice, habent mitem de 8 à 11e per tot. ad. et ab 16 à 18e.
Pierre de Wal, & aut sa fille des visiteurs de Lautonie, & il se lui : « Hie,
quam in vita collegaret, etiam post mortem, retinuit observantie regularis
famam bonam. » — Voilà qui répond suffisamment aux racontars
de l'origine. —

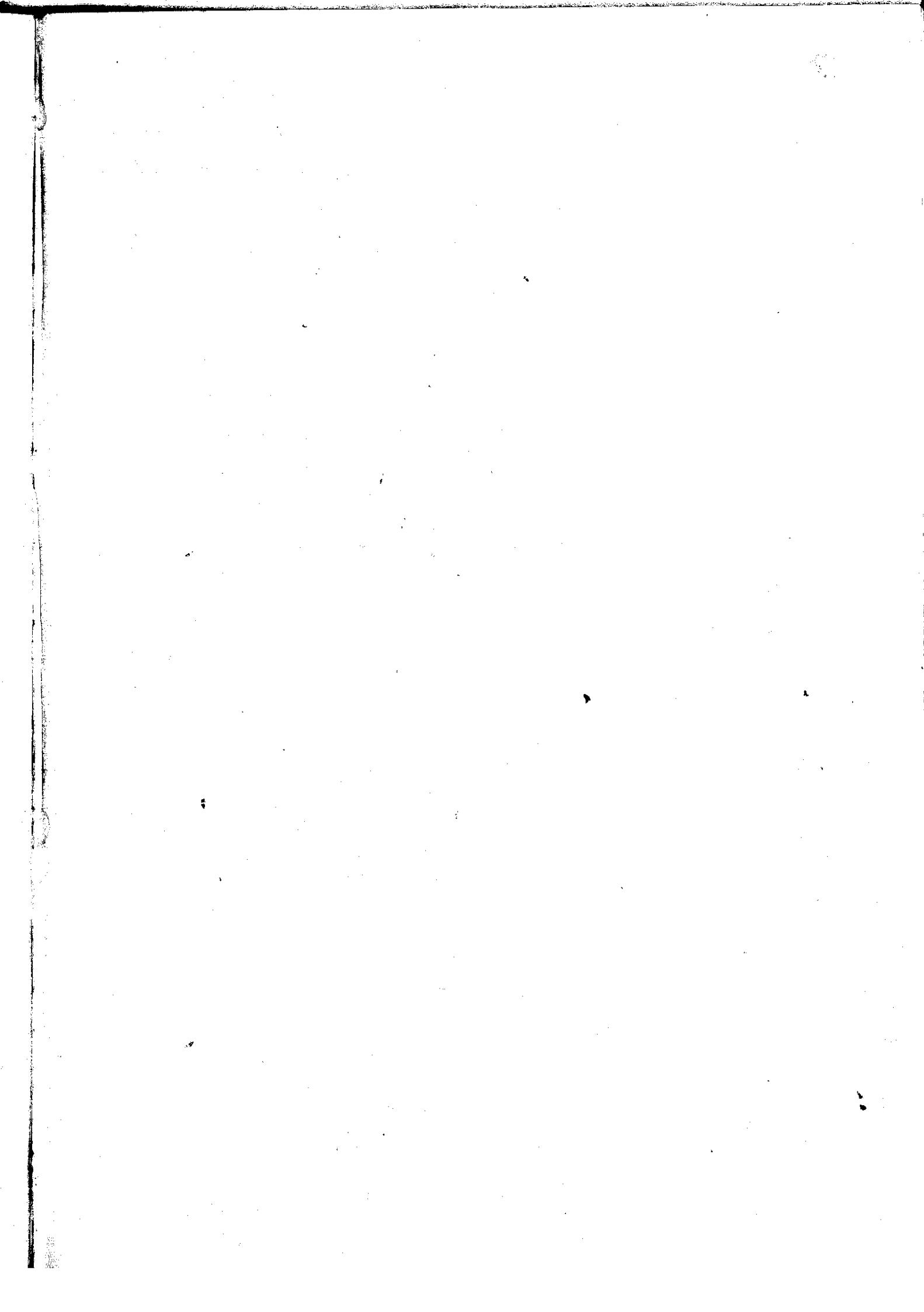
151

Dicit alius personalis et domus, et carum, res et bona obligata ad observantiam aut sollicitationem dicto pensionis impositae, vel censuris et penitentia dignitatis submittere nisi iuratae per modum, et formam in dicto instrumento declaratas, et quod domus dictae remontioris Lombardiae provinciae, quae se ad hoc voluntate submisserint vel submittere voluerint. Quod si forte dictus Prior Neapolis est quiris alias obligationes seu submissions alias aut alteras fecerit, illas tangamus a non habente potestatem, et contra nostram, et Ordinis voluntatem factas cassamus et revocamus: Et nihilominus, ne similes in posterum, faciat inhibemus eti: fortasse (quod non credimus) fuerit hactenus aliquibus personis Ordinis, aut quibusvis aliis super his aliqua commissa auctoritas et facultas illam pariter cassamus et revocamus, et eis omnem protestatem adimimus: De his vero quae dicti Riores Donorum Bononie et Abbatum sibi commissis fecerunt aut fecerunt, frequentem et diligentem informant R^{um} Patrem, et inde sequens capitulum generali et in omnibus discrete, et cum bono consilio procedant ut eorum, providentia, sollicitudine et industria coptum opus ad finem debitam, et optatam, pervenire valeat, Domino hoc operante et eodem, Satte nostro Brunone nos suis meritis et precibus adjuvante. ,,

In hac ordinatione colligitur corpus et domus S. Brunoni in Calabria quae hactenus fuerat commendatitia oraque cardinalis Aloysii, certis conditionibus interventientibus Ordines nostrum rursum sibi rendicasse, cum prius fuisse et Ordinis Cisterciensis sicut et domus S. Stephani, quae rursus ad nos devoluta est, nisi forte una tantum, et eadem, sit domus P. Steph. d' Brunonis. Iussu itaque Leonis Papae X rediit ad nos hereditas nostra, et insuper celebrata est canonizatio M. P. Norton, procurante D. Antonio tituli S. Traxedis Cardinale Ordinis nostri Protectore, presentibus D. Mattheo Riore Bononie, Ludovico Mantuae, Jacobo Neapolis et Hugo de la Cruse in Ieronimorum, Riorum in urbe Romae, presentibusque ibidem, Illmo in Christo Patre Laurentio Cardinale tituli Santorum quatuor coronatorum, et R^o Pato Francisco Amelio Camerloero portatore clericis aliquique assistentibus anno salutis 1574. Ut ne apud aliquem forte dubium remanneret, solita rigida appressione manib[us] data est huius canonizationis bullae subscriptio itaque

Antonius Seignat a Cardinali S. Traxedis, protector ordinis propria manu
Ambrosius Lesta Verulanus

Hoc ex originali transcripto sunt.

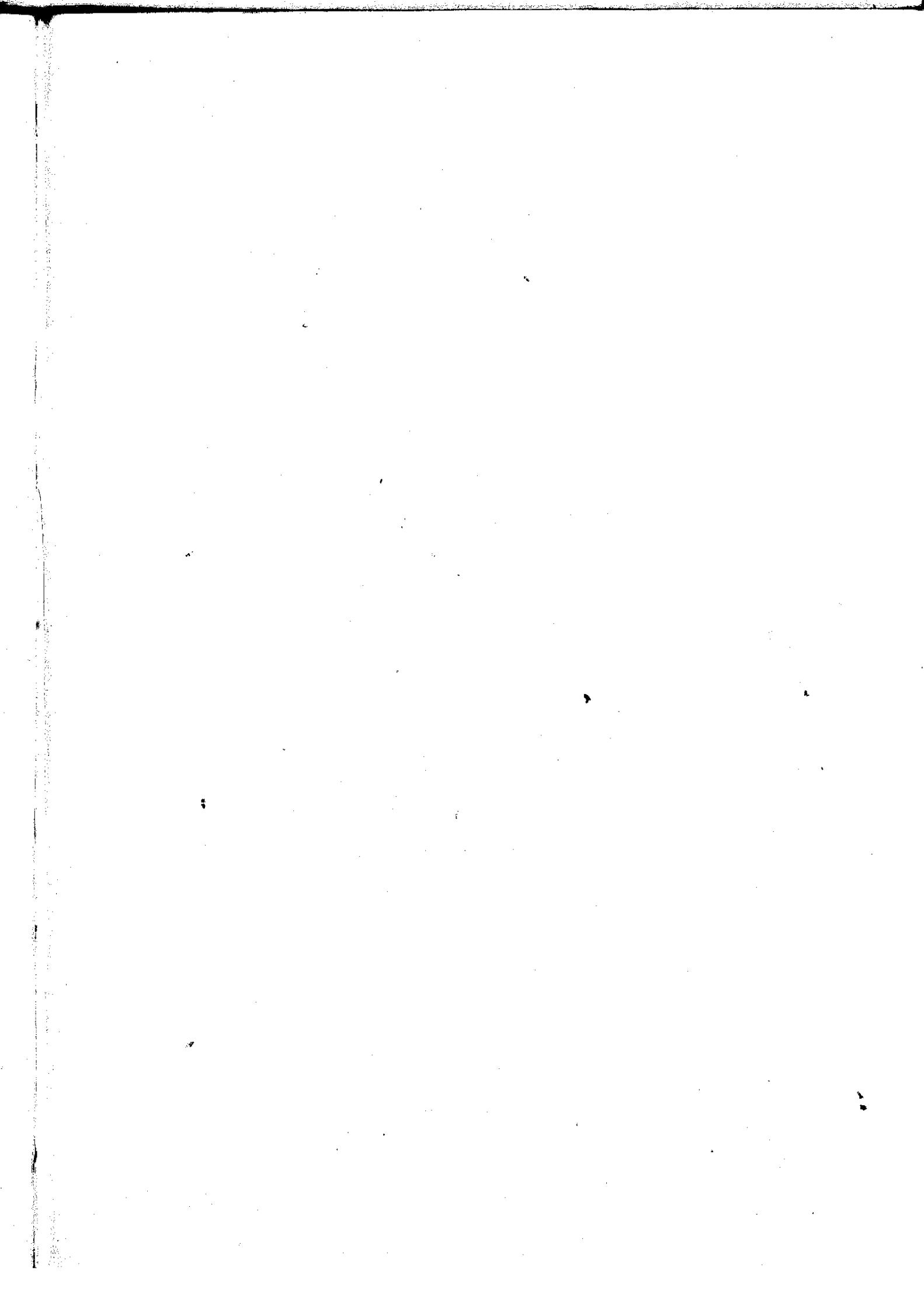

Ordinatio Capituli generalis anni 1515. —

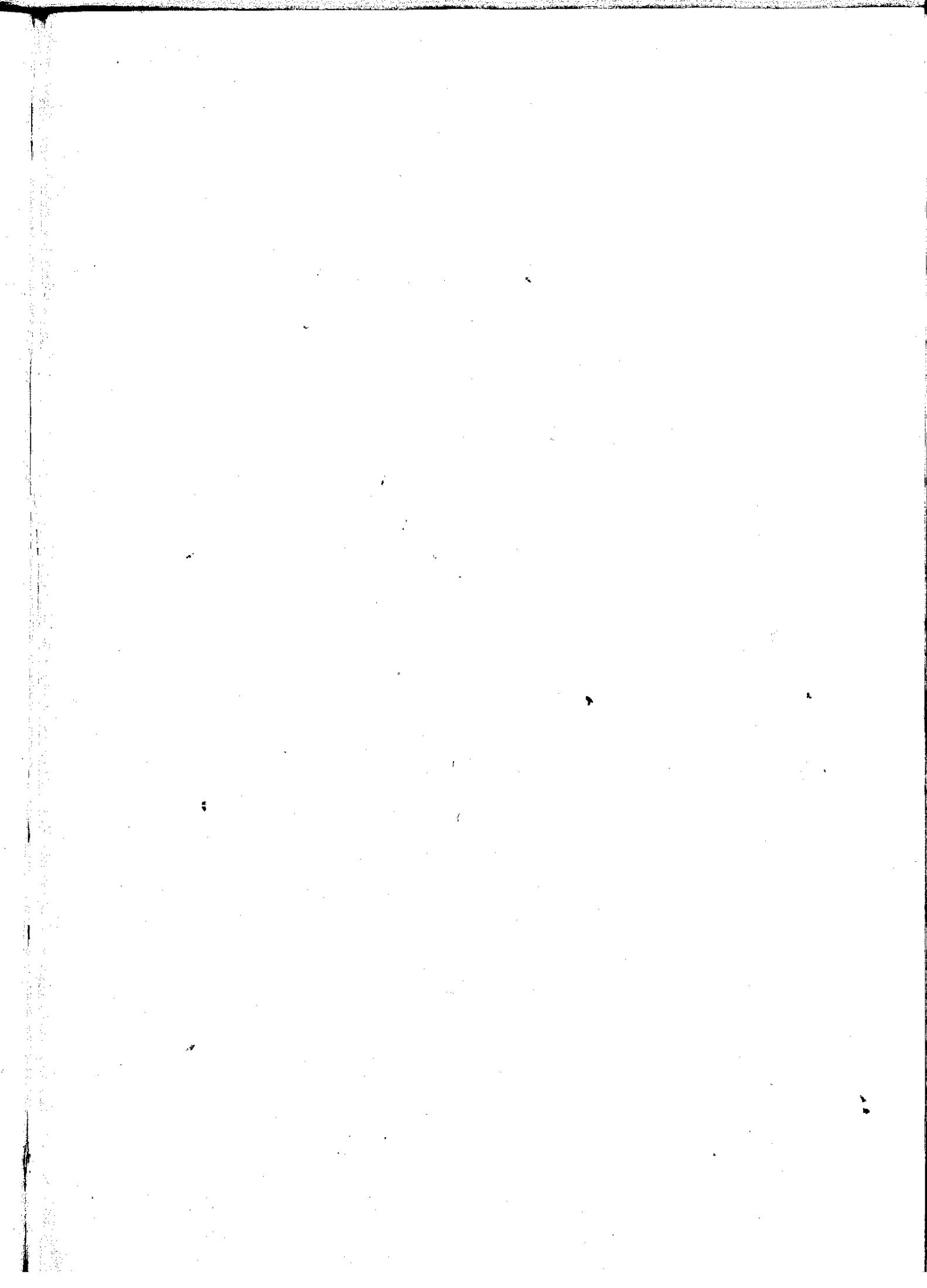
Cum sanctissimus Deus noster Leo prouidentia divina Papa Clemens et modernus nobis et
 Ordini nostro magnifica dederit et concesserit licentiam et auctoritatem ut in singulis
 Domibus dicti ordinis nostri et earum Ecclesie seu capellis possimus festum s. Brunonis Patris
 nostri solemniter celere, et Devotione debita celebrare, ejusque corpus et memoria dignis
 in domino laudibus praetegui et venerari ac officium convenientius in honorem ipsius agere et
 decantare neas commemorationes singulis diebus die copacae et alias prout in de-
 signaveris confitis litteris plenius contineatur: propterca ne tantam gratiam neglexisse videa-
 mus, ad Dei et ad ejusdem Patris nostri laudes et honorem, Ordinis incrementum, et nostre
 nostrorumque salutem, consolationem, et pacem dictam, litterarum, mentem, et honorum inse-
 quentes volumus et ordinamus quod de vetero anno singulari perpetuis futuris temporibus
 die, extra mensis octobris (quæ die id est, festus noster carissimulus beatæ immortalitatis
 vestitus fuit) festum predictum, in omnibus et singulis Domibus totius nostri Ordinis predicti
 et earum Ecclesie seu capellis in honorem, et sub nomine seu vocabulo ejusdem s. Brunonis Confes-
 soris cum candelis solemniter celebretur, et ab omnibus et singulis Prioribus, monachis, conversis
 et aliis personis dicti nostri Ordinis debita Devotione colatur, ejusque corpus et memoria dignis
 laudibus celebretur, etc.

In canonizationem S.ti Patris nostri Brunonis

Salve sancte Parentis nostri lux maxima coetus
 Quem sacra Rom. arvensis partis admibit et olim
 Indiget factura, nunc tantum, intererit astis;
 Cui sacerdos tuus votivis dedicat arabis;
 Et deus omne tuis ex quo te admibit Olympo
 Rom. a jubetque grave nomen in acta reffiri.
 Neque nos Christi genisti interpretate vita
 Exemplique tuo. Nos te tua turba vocamus;
 Adi o paterisque Pater, votivaque dona
 Tu super marmoreos deus inviolabilis aroe
 Et testudinem, sub fornice conspergimus
 Gateraque gravis et fibris a dona taurum,

Omnia quo tenuis fortune rarus in aera.
 Marmora valantur, sculpturar celsi figura
 Quae referunt vultus ac ora simillima reddunt.
 Accessit capiti decus iradiantibus auri
 Ramentis, sube per aines et colla flante.
 Nut are aut orichalcum aut fusilis orbe moretoe
 Tinetur in morem, vultus tuus, dicitur illi
 Gratia, ne solo vultus radiatur in auro
 Quis etiam, vani et datus indulgentia formae.
 Lanca quam vultusque janes evincere jasse
 Condecorant, circumque caput, supraque vultus
 Ignis et aurati radii vultus in his arcus
 Luteus, aut qualis primus a est lux punica solis.
 Nata pedes dejectis apex, ^{iacet} quoniam id insula, mitra
 Pastorale pedum, nec habet redimicula mitra.
 In manibus codex quo dia oracula patrum
 Enarras, in quo Davidis carmina Regis
 Ad sensum, enucleat genitissimam, et mystica pandit,
 Ac intemperias lassaque immensis Averni.
 Propulse doces, et tibi rotundare talis,
 Quo simul exploras & aliud exercesque profundum
 Scripturam, supera infernis, humanaque misericordia
 Divinis, facis ut sensus conficerit in unum.
 Et fugiat nodusque graves dissolvit acuto
 Configens cornuque oculos talamoque bifurco
 Dissocians ac distinguens genigmata rerum,
 Doctrinamque seris qua concidit heresis omnis
 Docta in inexplicitos torquere sophismata rhombos
 Tant qui ^{sallito} sallito et qui sor purgantur a ceto,
 Autem crasque bilant et mandent festum et oegnum

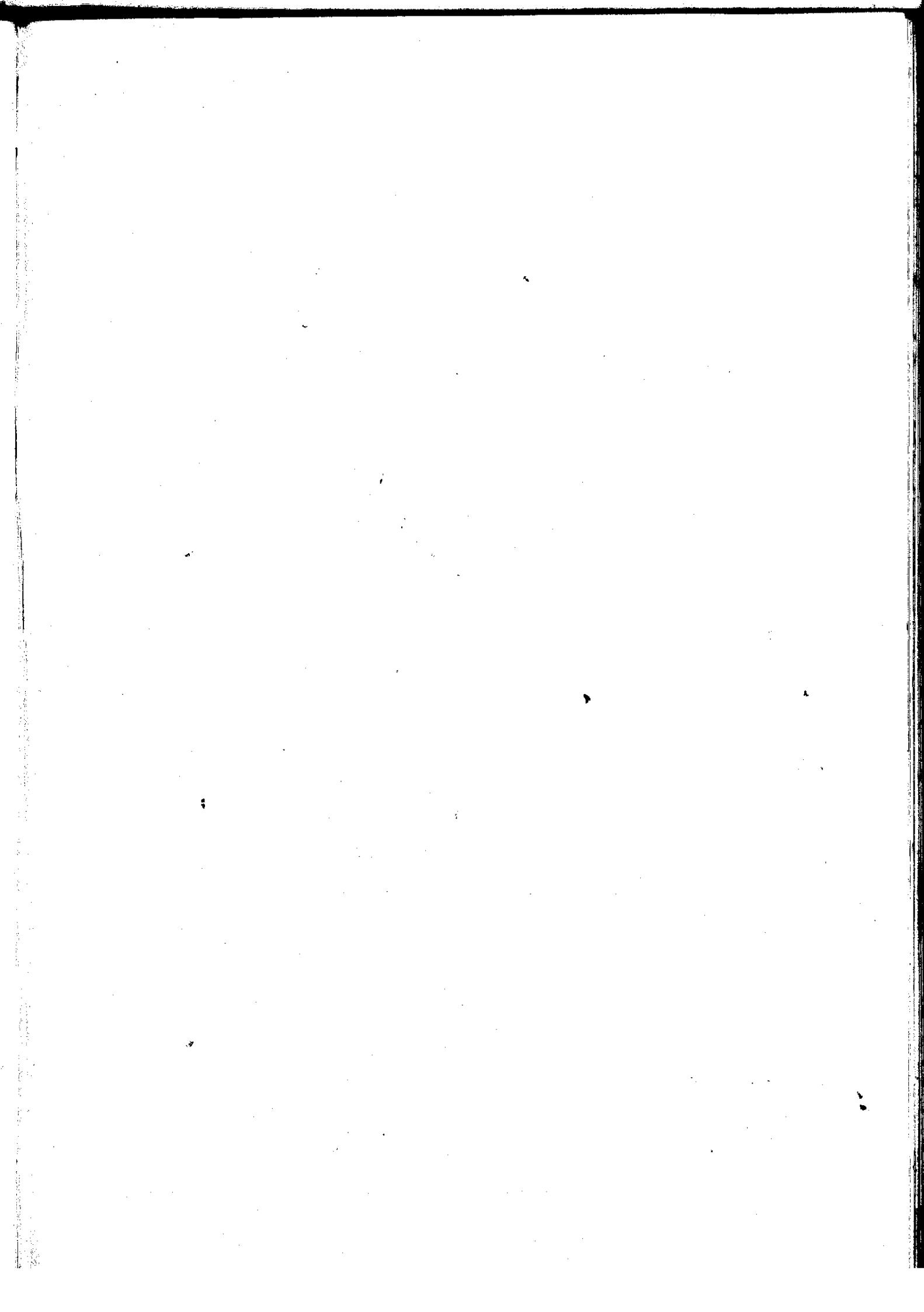
Affectumque caput, mihi non medicabitur ultra;
 Arte machina iaceat; haec exigit; et intus
 Intus manus dominum, furor iraque regnat.
 Aut, ego regnabo, mihi dura superbia clamat.
 At tu qui lachrymas plenis, et plenis intrice velis
 Perfice metater et de rivo vidice stilla
 Oceanus lachrymorum, hunc stilla impetus humum,
 Morque fluent rivi lachrymorum et aquatio brevis
 Sensibus, irriguque natat il pectus amore,
 Et fluct ex imis argentea lachryma fibris.

8° Decimus.

In canonizationem, ejusdem.

Quod contulerunt Ordini canonizatis Sti Patris nostri nos est facile explicare; nam sicut
 occulta sunt fere dona dei, ita data quaque et accepta quamvis plurim a sint, tamen sunt
 fere occulta; sed sicut ex effectu causa ita ex iis quae canonizatiōnē, hanc sequentia sunt
 deprehendimus veniam, ex qua mōnārunt in nos immens a Dei dona et beneficia, non aliāq
 fuisse quam Sti Patris intercessionem, et merita. Poterit potius ab illo die major in Ordine
 nitor, rigor et vigor, spiritus gratiae et precium, cuius rei quaque testis est thomas
 Bozinius qui scribit in nostrum Ordinem, præcipue offusus fuisse spiritus gratiae et precium
 adiutque nostrum Ordinem, facile quamvis alienum Ordinem, operare in hoc predicandi gen-
 ere, qui etiāt justat non esse alienum, qui tot preces conceptis verbis edidit.

Accedit his Dei donis etiam, spiritus martyri qui anno vigesimo post canonizatiō-
 onem hanc, datum est patribus nostris Anglis ad sub eundem martyrum, pass 1595
 passi sunt tanta constitia ut et orbis tota nota sint; dedicatusque ex sacris
 ossibus sancti Patris exorti sint beati martyres. Reliquiarium enim illius est remissa-
 riū, quod dux ubertatis et profectus securis pīasentis gratiae, de quo sacrae crucis
 corpus istud translatit Ioannes Albas Sti Rufi nephos, et restituit ecclesias I. H. Gh adi-
 finiā a hodiisque renovatione et summae ore ex candido marmore implantum est propter cranius

capitis, nam illud permissu summi Pontificis in ministrissim partibus divisione ad varias
Domos Ordinis transmissione est praesertim ad R^m Patrem Cartusie pars mandibulae cum
duobus dentibus, quae super eum, et topazios et desiderabilia fuerant illi super melius
favorem) ex illo, inquam, derivata sunt in Ordinem nostrum occulta Dei munera;
magis observatio canonis, immo integratio statutorum, in solidum, primo sub Puteano
deinde sub Bernardo Carasso; multa abolita sunt multa innovata, redditorum, et
secundorum professorum, et aliorum contubernialium, rescissionem anteriorum monachorum,
recipientium impensis, in fragibile interdictum. Associatio inita cum Patribus
Societatis circa annum 1542 ( ) sequentiam agemus: conuentuorum recorda-
tionum, sangvinis ministracionis, usus aut ab usus potius sublatus, denique successum
major puritas et candor morum, librorum quoque major ratio haberi coepit, in
Ecclesia et publicis confessibus, quam privatis, in cella et in bibliotheca majoris Cartusie,
Latinitas quoque major et stiles, et loquendi modus, pronuntiandi etc... terminacionum
ordo multo etiam et distributio

§^{us} Undecimus. -

Successit in regimine domus D. Petrus Schepenisse D. Godfridus Claebs de Leodio Prior
exiguum temporis aucto quietatum, per biennium rexit dominum ab anno 1588 usque ad 1590,
autem prioratus ipsius potius necessitate quadam confusus quam via spiritus Et quodlibet
si liberat michi liberius quia dicere, dicam, et edisserem, quod et cuius rei prognosticon illud
fuerit quod mutaverimus clipes, si regud ex illa Leodio a prouincia accessivimus
tumultuarium vivum, tametsi justum, et innocentem, nihilominus inguestdinies domesticæ
martyres, et flagellum, in caput nostrum. Ticut enim sub lechia Regi (ut vetera repetamus
et magnis parva comparemus) prius legati Babylonis promitti sunt, quibus et promitti
sunt thesauri quos obtulit illis Ezechias, ita videtur hic Prior a Deo promissus ab illa re-
gione aqua postmodum ut i... dicamus, in Hollandiam, et vicinas urbibus habuit omne
malum, ut velut facialis quidam medius inter pacem et bellum, tacitus clamaret
opere nos ore, inuptiones, piratarum in hunc orbem nostrum sequituram. Ne quis putet
privolum hoc prognosticos, legat omnium templorum eventus et historias, et videlicet populus
illos et nationes ab his pere subactas vel mata passas quorum habitum, et cultura, assump-
tissent, et proculius et proximulos habuissent ad mores abrogare non males. Ita haec

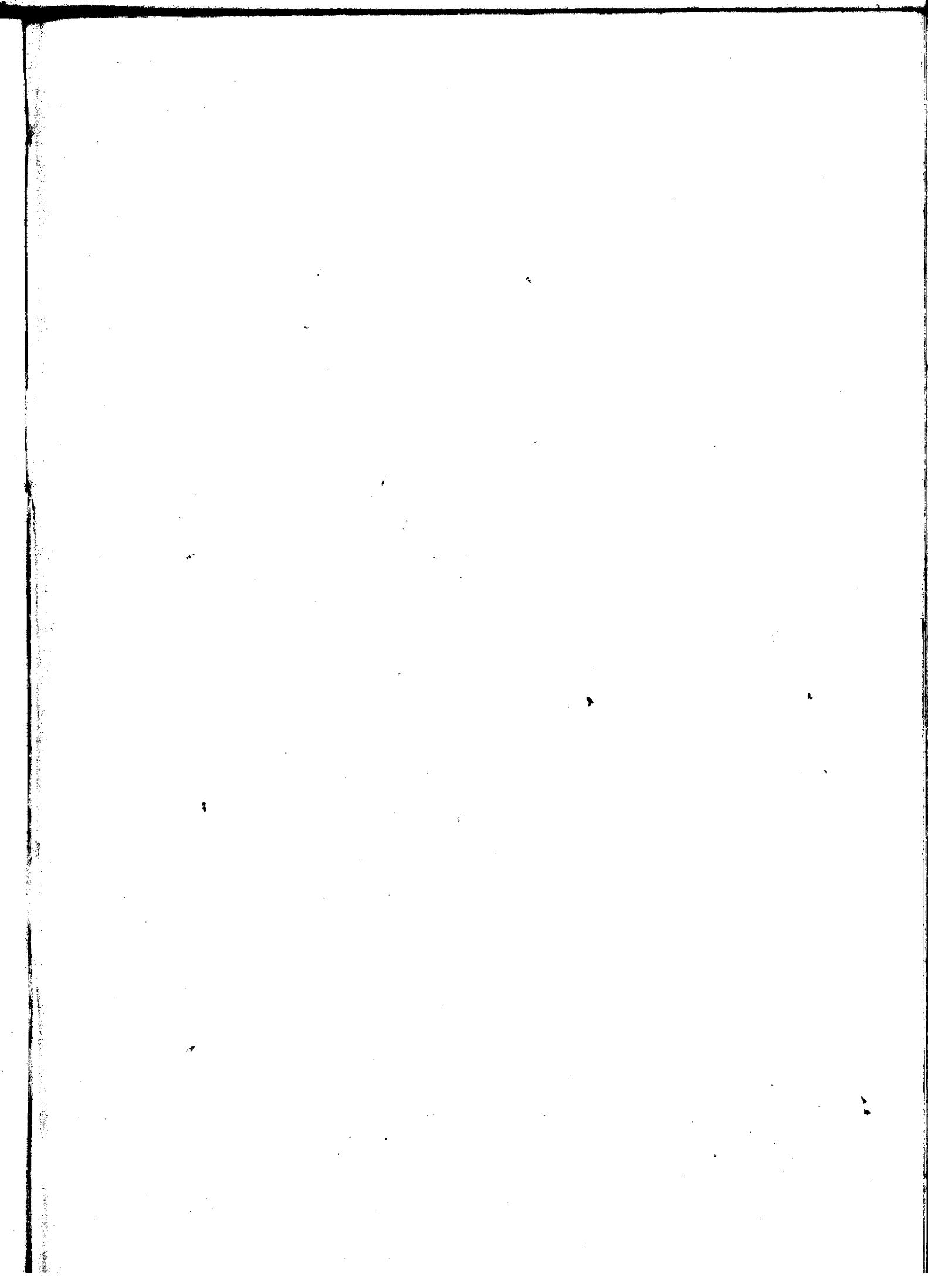
1537-1539, fin. D. Godfridus Clutz.

d. 1537. Prieur de l'église Sainte-Sophie à Liège, instantiam, et proximam
priorum dictarum propter ea a prioratu d' Leodii absolute
Monasterium cum, ut studet observare laudabilitas constitutio eiusdicto
d' in frequentando ecclesiam et ea quae ordinis sunt. Nouvelle preuve
que la maison de St Sophie marchait bien. - D. Godfray profès de Liège
et prieur 1523-1537, ne resta à St Sophie que deux ans. Les visiteurs
autorisés par le R^e-Père Général, le renvoient prieur à Liège avant la
fin de 1539, il y est mort le 13. novembre 1540.

d. 1541. dicit. D. Godfridus Clutz prieur d' Leodii, qui alias fuit prieur d'
Bulquendael, et obiit 15 oct. - le cat. des prieurs de Liège d' d' obit Nobis Nov. 23^{13 Nov.}

pauperes domus quae quoniam respectu rerum publicarum sit tantum, pulvis exiguus tamen imitatur interdum ritus et regimen provinaciarum. Quod ergo Priorum accepit Leodiensem (nullum animos in persona Prioris fuit, sed in convento faba cui debuit signum) fuit flagellum accutum, in ab illis quorum moribus subjaceret: Quod eventus postea docuit nam annos 1570 classis piratarum Leodiensem, Lonavium, sub comite Lusam et canonicis Leodiensibus desertoribus fidei, cum moribus inguis atque immis simus hoeres in, invexit et evictat domos Ordinis.

Hic quis forte malit pro sagittis fuisse illius vestitatis quod post 4° annos exinde sequuta est et edita a Martino Rossemio. Specie hoc abhorret a vero nam tametsi nulla prognostica processisset, tamen ipsa via nostra et domesticus languor et febris admonere nos debuerant tenetos temporis et vestitatis imminentis. Statua mystica paluchodonosoris id est corpus ordinis in his provinciis immixta erat usque ad umbilicum; caput aureum, crux ablatum, pectus et brachia, thorax argenteus sicut putamen saucis eatus et nullus, immixtus amplius erat, tantum ex cere ventre super erat. Omnes pene projecti in ventem, omnes declinaveramus, ad ocreas et umbilicares volvantes carnis et sanguinis quod cere et pectus coacervabantur et ventri militabat. Et siue Desertorum, Dilectiones, spiritus Ephesiis impunit apostolus stuprum, et idolothytorum, et non ihesuatis reprehendit. Iudas non plenorum operum, in uestibus, pergamenos docentes perversa reprehendit. Laodicenos fidantes dicitur oburgari et tamen omnes ad penitentiam admonet sub communione nubibus quidem, non cominaretur autem nos penitentibus si non vellet eos ad penitentiam redire. Non aliter cogit nobiscum Deus cuius natura bonitas. Tempore autem, Desertorum dilectiones Ordini et per consequens hunc Domini impunit, quia via est charitas in Ordine, stuprum, et scortationes et sanguis sanguinem letigerat sicut et hoc si que si venuerunt in haec provincia miseros duos unum ab igne alium a fine per omne genus rituum lapsos tandem ligna venerit percutiuntem hunc pessimum hominem, sedentem in proximo pesce sic compeditum, et quidem iusto dei iudicio sub nomine mimicorum, nocturnorum ut qui cellam, ferre non potuit, fecerat carcaram. Sicut ergo ihesuatis stuprum, et eorum carnium, ita Deus Ordini poterat expobrare et hunc domini, aqua sicut et a provincia rescissi sunt illi de quibus iudicimus. Ita siue Iudas non plenorum operum, in uestibus, ita et nos omnes

imperfectos argueret poterat. Et si autem docentes periret a reprehendit, ita et multos
in doctrinam leonis declinantes Ordo compescere debuit, sicut iudicamus. Denique omnes
fidentes fere divites et vitas distortas abjungavit non tam verbo quam ferro et flammam partim
quaque impositis exactionibus pro restauracione cartusianorum quae vel incendio conflagrarent
vel que minabantur ruinam, ut major cartusia et Romana, quae domus Ordinis non parvum
torserunt et exhausterunt.

§^{us} = 12us

Anno 1540 electus fuit I. Baldinus closterghez plandus in Thorem domus hujus,
qui prius longo tempore punctus officio sacristae et procuratoris, propter diligentiam curam
quam in istis officiis gesserat, meruit in Thorem digni. Tunc autem professor domus hujus
qui et totis annis novem profuit. Sub hujus Thoretie contigit vastitas illa secundum vastatio
Martini Rossemii, quoque quam an ex causa accidenti operae pretiosa fecit praelato altius
reprobare. — Cum anno 1542 sopitan, putaretur bellum quod inter Carolum v. Imperatorem
et Francium Regem Galliarum intercesserat subito recidit. Ratio regredi belli fuit
(item est aliqd rationis in armis) mons allatus de morte Caesaris in expeditione
Africana decubatus fluctibus obtutus; quo rumore Franciscus erection factus quinque aperte
exercitu locis eius regiones copit infestare quorum unum visitat in Hispaniam, Hispaniam,
sed ab Hispanis facile repulsus est, alium in Lutzenburg ensam ditionem, aliud in Pyrenaeos
montes, aliud in Arribates, sed omnes initio pere iratae; quinque denique mittit in
Brabantos dato illi duce Martino Rossemio, qui ferro et flammam suburbana viros
et castella aggressus, multa subvertit. Tunc parvus, albusque qui caperet Antwerpianum,
Loranius, quoque tentavit invadere, sed consil-pedanus militem sibi resistenter
acris, quam expectarat; sequentiam, insurrectione agit hastant in locum cantans suis
super Baiam qui et praesens spectavit hostem in armis, adscivitque singulari Dei
misericordiae liberationem urbis et populi. Cum autem Rossemius videt sibi parvum, po-
litiker succedit receptus ceperit. Denique Brabantus non perentes injuria am, acceptam,
retorsum bellum in Xaversos et Ghelbos, quod illi totius mali inventores et actores fuisse
et sub Rossemio meruissent, et quod cum primo conflicte excauerat illas castas, mox et usq[ue] a
palantes in sequenti magna stragis adierant, unde clavis et iusta adversus unum duos
exauferant illum, et mors sibi Rossemium dari dicens, petunt. Quo duce trahendens

1539 - 1548, 19 Junii. — D. Baldinus Cloetinghan.

"Iudicatus, professus fui et D., qui pruis longo tempore functus officio baccalarei
et procuratoris, propter diligentiam, curam, quam in istis officiis gererat,
meruit in priorem eligi, qui et totis annis novem profuit. —

d. 1540. Rectorem H. St. Sophie profiniebat in priorem dictum domini.

ce qui prouve qu'il n'a pas été élu prieur par la communauté, mais
nommé Recteur par les Visiteurs. — Il est mort en charge le 19 juil. 1548. —
Les extraits des cartes du chap. de D. chauvet et de D. Tes. capes nient rien sur
St. Sophie de 1539 à 1548; et à cette époque le dit chapitre ne se gênait
pas pour admonester prieurs et religieux, quand quelque chose laissait
à désirer. —

d. 1549. obiit D. Baldinus prior H. St. Sophie, habens miss. de Ba.
Ma per tot. ad. — Cette messe de Baatâ prouve qu'il avoit bien mérité.

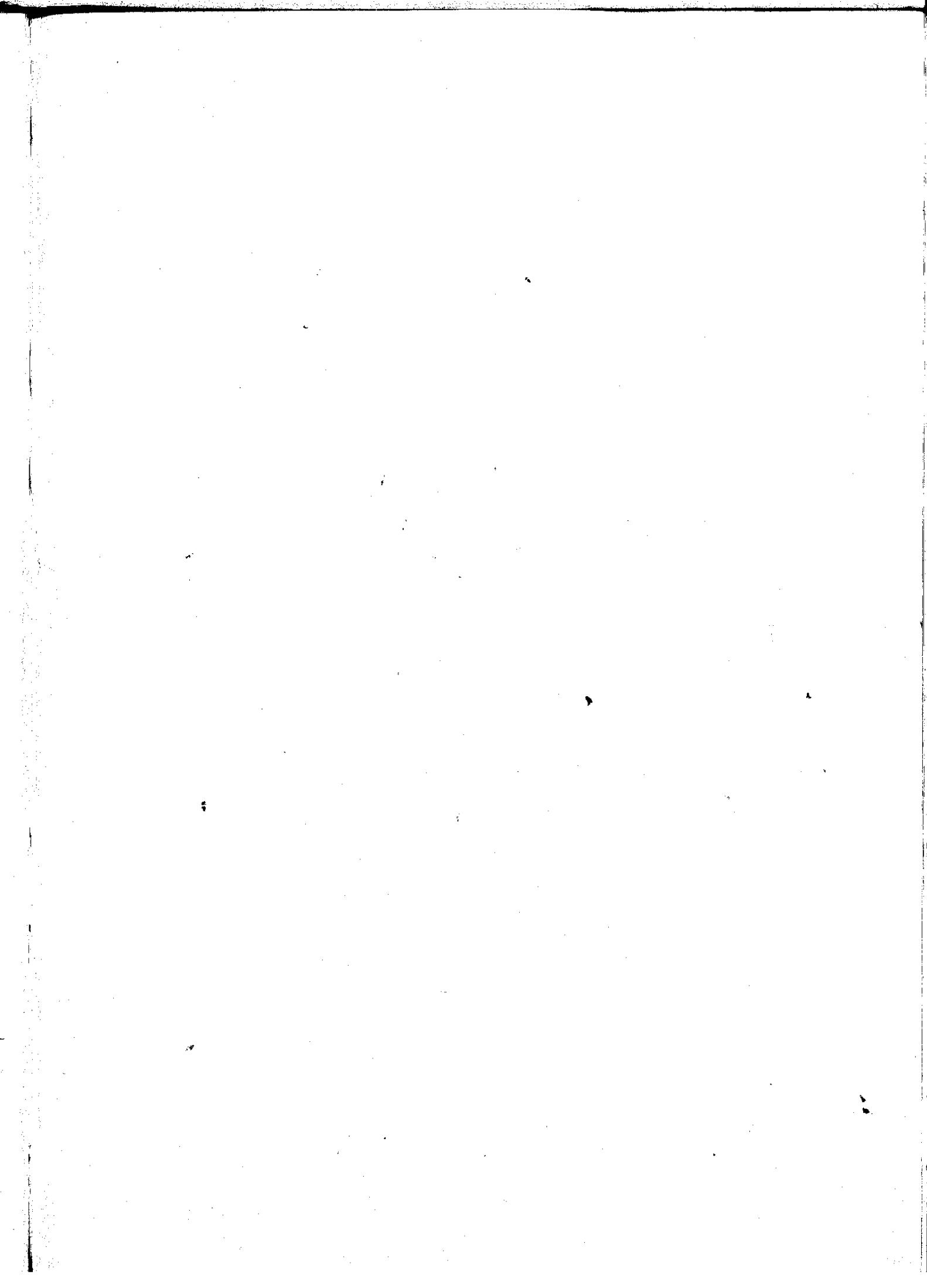
"Vir in omnes offusae honestatis, ritore admodum exemplaris et religiosis,
fuit octannii laudabile regnum & viris excelsis A. 1548, 19 Junii. ex
sicut lat. Ephem. II. 353. —

agrum denus infestant, Normandiam dolo capiunt, Campaniam, deinceps est in modum concretae
temperatis, Helveticam, et Lydoniam, diripiunt, mox et primaria vicinique loca coguntur
lytros, pendere pro redēptione sua. Quo tempore quoque dominus hunc, qui a patet at undique hostis
incursioni, coacta est pro se primo deinde et pro territorio et civitate sylvestriensi bis mille sexcentos
aureos solvere; nec ita diu admodum post alios quingentos pro redēptione iugulans profecti dominus
huius. Nam et civitas voluit consultura indemnitate nostrae. Unde datus pignoribus promisit
partem, pecunie refundere, quod et scut-portionis et rectigalibus ad nos devolutis, donec esset
satisfactum, nobis.

Recognoscite patres et fratres et filii excelsi omnes quibus casibus et reaktionibus
exercitata fuerint predecessorēs et quores vesti: Et si forte hodieque patimur aliquid adversi,
sicutote quia similes incursiones nec non passi sumus hoc saltus, moderno vel hodierno seculo,
quod si (deus auctor) tale aliquid adhuc accidit, haec consideratio propria mala mollet et
excusat alterius socii vitia et mala aliena

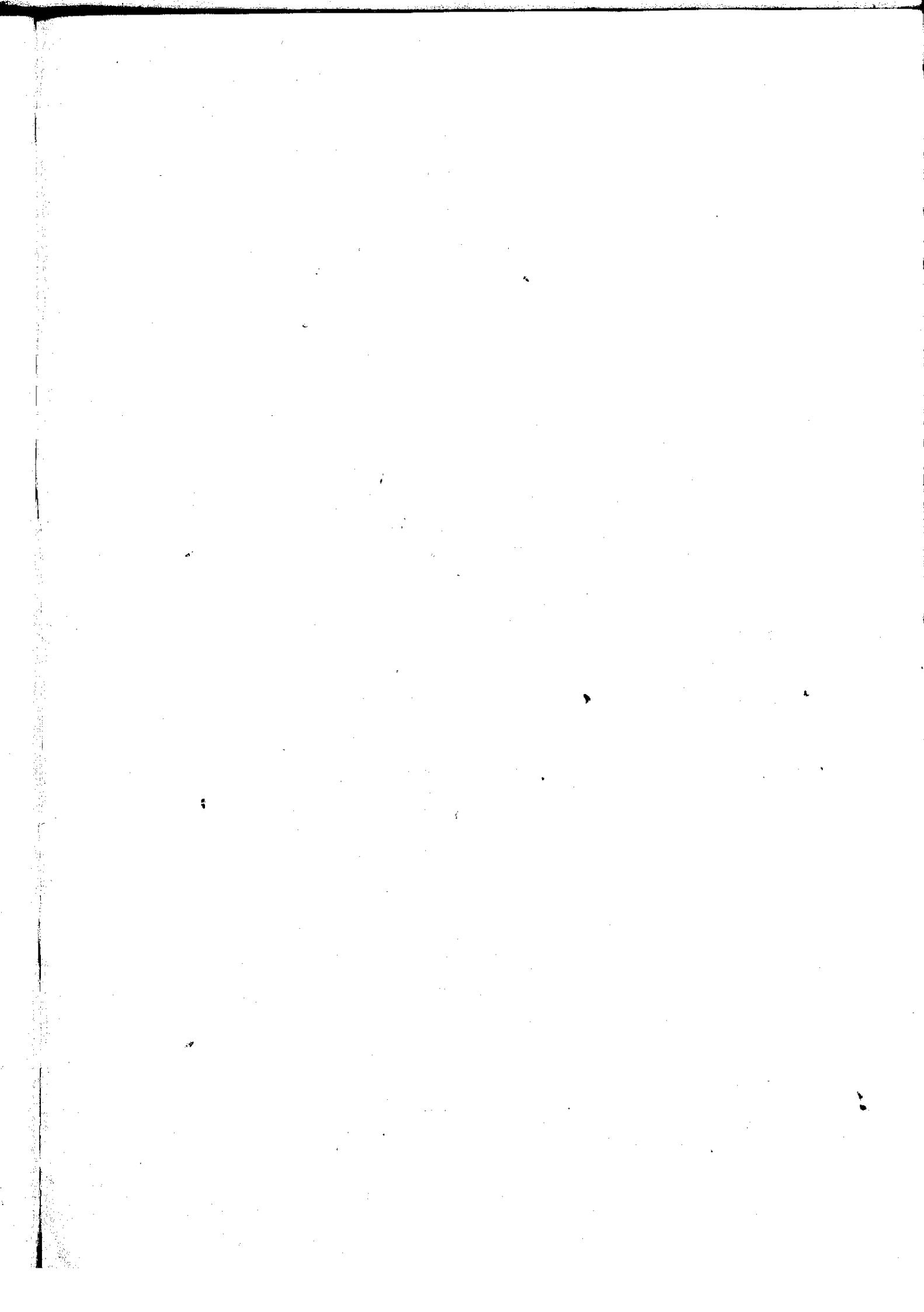
Hoc fuit cautelium sane durum, quo dominus haec ne malorum morum licentia velut quadam
humorum peccantium, sanc tabo que differeret, inuita est. Nec ab alio quam a domino fac-
tum est istud, nec importune nobis id accidit, nam, malorum, fontes exasperant et jans abu-
renques luxuries macibura videbatur, meritoque suspecta nobis esse debuerat alta pax
et cornucopia latitudinumque nostra, amplificatis, quae ne fortassis in immensum, enge-
rentur hostilis vastitas efficit, repressisque non oppretit luxuriantem animam, et agnum, ex quo
tota spes gaudens plendet, tuncque non medici ceteri spes resque nostra furent imminentia,
potueruntque diuinitiones non anguis sed peccantium, humorum, et morum.

Diximus, inquit ille, vivunt vitia sub divitiis, et qui vitiosus est vultus alit venis et
vicio capitur igni quod nisi ferro vel cautelio reprimatur ipsa tandem vita laedit et
accedit subita morte suum hominem, funerali in mortuo nec minus acerbo casu: Quid igitur
obesse potest vastitas hostilis quod dum sovit acrius erigit jacentes, mortuus disciplinans,
vitia rescat, et ne perniciosa vita libertas subrepit ad vigilat, excitat præpositos, ferret
et docet minores, mediastrios et mercenarios domesticos ad labores stimulat, fugat otia,
odit, et dum exterior hostis timetur, interior init pacem, et reconciliatur pater patre et
domesticus domestico suo, nec ibi facile locum invenit simulacrum aut odium, ubi foris sunt
principale intus timores.

Ode.

Cantata est hunc domus hostis
Et tuta ferro et tuta bipennibus:
Vix illa sic depressa ab hoste
Sicut opes animunque ab igne.
Habita passim, milia videntur
Eliminatis cum gregi rusticis
Hagnina armentariorum,
In mediis stabulare campis,
Ignota pastor querere collum,
Et per pagos a deinceps avia
Coactus apricare in aquis
Liquit horam, tuncque mortem.
Omnis sepulchrans est auxiliabilis
Spelunca subterranea, cryptaque
Magistibus erubis resultat
Tunc pecus et pecoris magister,
Endunt in urnas et fugient speciem,
Et forte dicunt collibus, obvici
Nos terra et abscondent lacunae.
Nec furiantis hostis
Sunt qui in sepultis urbibus undique
Querant sepulchra, et morte uta mon
Intent lacum, quæstumque magnum
Fessam animam, posuisse in urna.
Hic mille mortes viuis adhuc timet
Et quotquot horas tot viu et anxii
Futare se transire mortes.
Mac regniet subit alla sonum,
Districtus ensis qui capiti imminent

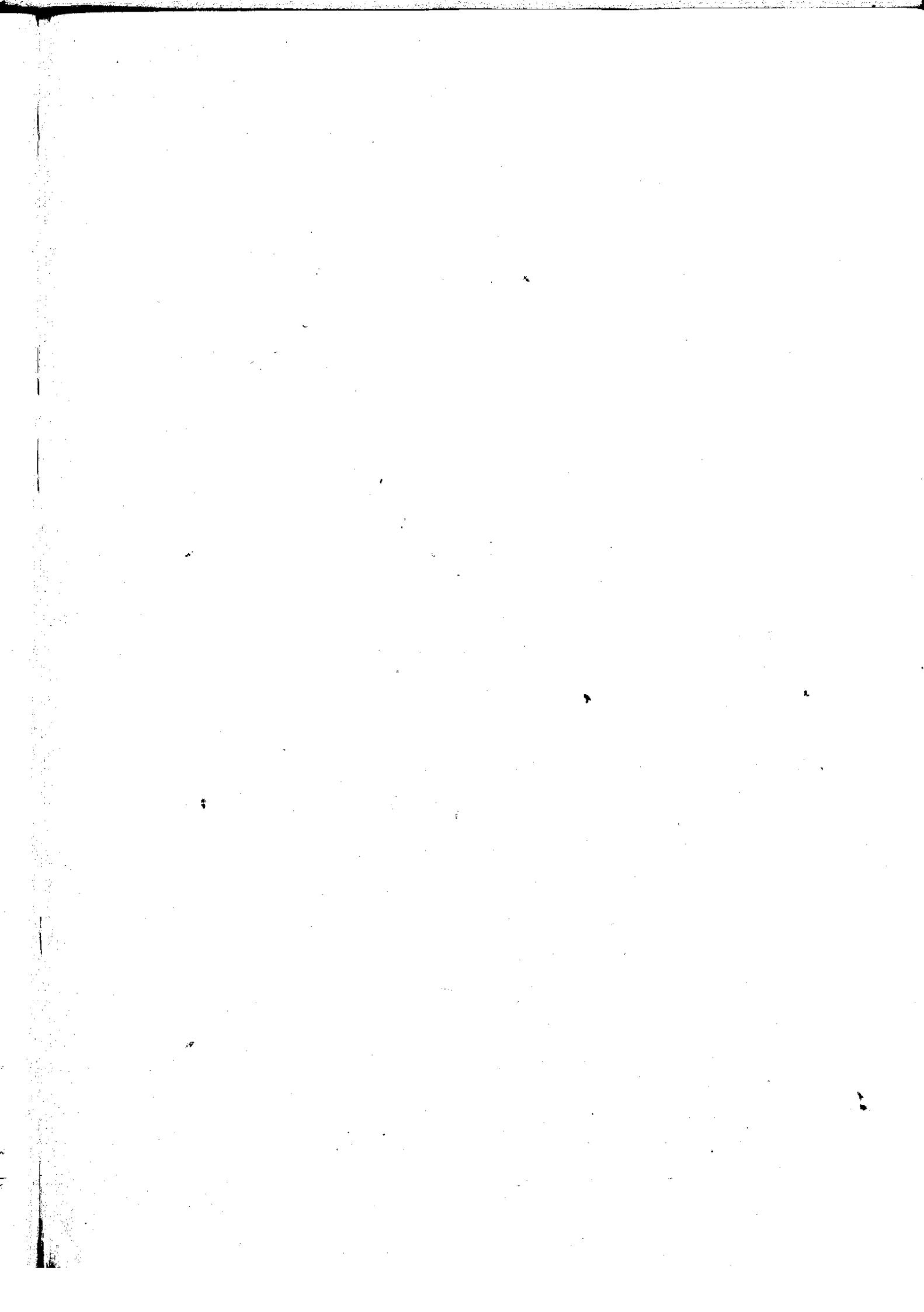
12

Doct timore vera pericula
Ut sope terret in figura
Iudicii memorem futuri.
Si terretensis vel violentior
Si terret hostis, plena pericula
Res est quidem, sed sanitas est
Orbit et ordinis universi.
Terrum est, flagellum est, ut secundum antem,
Strumas et omnes, a carne putredinem
Collatique, consulatque morte vel
Vulneribus, minime pudendis.
Minutiorum prima dies puit,
Tuitque prim a haec nuntia casuum,
Vici situdinibusque duras
Parturient, veniens in oevum,
^{Immac} Primum et signes aut grave congre
Incendiorem, aut plenum, opus alesse
Hic ure, et hic seca, at evoluta
Liber ab hac animus parvita.

$\frac{1}{2} \text{ us} = 13 \text{ us}$
Exactions. —

Quia de redemptione et capitacione coepimus agere, non erit ali enarrare a proposita
materia si breviter recensamus quo gravam initia facta et domus hinc et os totus
sustinebat superiori isto saeculo. Siquid enim in antiquis chartis infra incendiis
Cartusianis majoribus conflagrasse circa 1509, deinde post annos quinginta versus
ab Hugonotis horretibus exstinx, ac tertio denique anno 1592 simili tenaciter anno ac
misere deformatum, pro cuius restaurazione certes in a part omnium locorum, exigebatur
ab omnibus dominis, sed cum quidam regentibus iure fecit, proposita est et veritatem

hoc quod in capitulo generali: Quocum est utrum sola Domus Cartusiae teneretur sua
ipsius et aliorum, Iam a restaurare, an vero totus Ordo cuius aulæ provinciales essent exas-
tæ, quod in hoc verba terminatus est: Si sola Domus Cartusiae cesseret omnis impositio,
si totus Ordo, esset omnis objectio. Non potuit negari quin Aulæ provinciales collapsæ
vel ex magna parte defectæ essent, unde si præficiæ vellent sibi conventicula sua
et privilegia salvæ esse, juberent eas restaurari, sin minus cessarent præficiæ a
majoribus indulta. Quod cum omnes degenus esse et justis rationibus postulatum, initio
faterentur, itum est in sententiam, et per aliquot annos protracta est impositio.

Inhauit itaque non parum ista impositio Domos Ordinis, tamen, si vera volumus
necessarium, malum et cauterium, fit. Hoc minus Cartusia Romana, quæ ministrata
minimam, aerarium Ordinis exhausta, ad cuius fulcimentum, non solum Capitulum, sed sum-
mus etiam Pontifex auctoritate sua cogit omnes: Sed quia mœlis est immensa ad cuius
reparationem, seu relevationem, potius regie propensione, expensæ requiri videantur (ha-
bitant enim in thermis Dioctani, quæ martyrum, dum labore constructæ sunt tempore perse-
quutionis) Ideo ad relevationem, necessaria libet annos viginti plus minus contribuere.
Si quis magnitudinem, et malem, edifici scire vellet, opere ab forniciis, arcis triumphales,
marmore, pyramides structas mirabiliter congregans, prorsus omnium, resum, quæ re-
vanebuerunt. Tempore quoque respondere debet edifici reliquo, ad cuius interiorum
ornationem, tantum archipictorum locutamus idemque cardinalis hoc crucis quingentos ducatos
dargitur est. It hoc quota vel quantula pars expensarum? Sicut ergo circa Den. pere
tempus ad Basiliæ Ædifici restorationem, tota orbe collecta fuit dicitur; ita et per
totum Ordinem pro restauratione Domus studi Romane. Bene bene habuit quod raro
vel nunquam, Ordo sine onere hoc agens, est quippe quod Deus ab eis voluit
ut si ut phlebotomia corpori ita cauterium at exactio in uratorum Ordini, proficiat
et proficiat.

$$\frac{1}{4} =$$

Successit D. Baldinus, Theodosius Meunius professor Domus hujus, anno
1550 electus in Thorey (H. Baldinus obiit anno 1548 die 19 iunii undenecessario condicendum
D. Theodosium Meunium electum fuisse alterum anno 1549 - in charta 1549 dictum: obiit D. Bald-
inus prior Ædificie habens mts. de Bz -) anno 1555 electus in consistoriis; deinde

1548-1564. — D. Théodore de Meeunen. —

Préfet de la maison, élé prévôt après la mort de D. Baetens.

En 1551 D. Théodore fut nommé conseiller et au D. Pierre Scherpenisse aussi prof d'la Sophie, 1er vétérinaire de 1551 à 1555. — En 1555 D. Théod. devint 1er vétérinaire jusqu'à sa mort 1555-1574, 9 Auguste ch. 1557. Priez d. l. Sophie ne fit nra. ch. 1559. Priez d. l. Sophie non fit nra. Et quia domus gravatus et magnam jaeteram, patitur propter frequentem, absentiam, suorum, ad dicta domo ratione negotiorum, domorum provinciarum

per 18 annos functus officio visitatoris; in universum autem profuit haec domini
16 annis. Per capitulum vero translatus fuit ultra iactum ubi per alias decem annos
profuit, ac demum anno 1574 ibidem peste obiit.

Sub hujus Prioratus initia est ab eo anno cum Patribus Societatis sicut hucus ex dille-
mata R^{di} Patris et est istud:

Diploma R^{di} Patris Petri de Sarda Generalis Ordinis induitum.
Patribus Societatis Iesu -

(Nota anno 1540 R. P. Petrus de Leydis fuit Prior Cartusiae et obiit anno 1546. Sub quo facta sunt
associatio cum Patribus Societatis Iesu. Non autem sub R^{do} Petri Sarda, ut hic ponitur, sed post eum
anno 1554 usque ad an. 1566.)

P. Petrus humilis Prior majoris Cartusiae veterique Dipositores Capituli generalis Ordinis
cartusensis majoris cartusiae, Reverendo in X^{to} Patr. de Devotis viris D. Ignatio Fraoperto
egusque Fratribus novae Societatis nominis Iesu ubilibet locorum, constitutis, salu-
tem quam proparavit Deus diligentibus se. Unde ita passa odonifera, Fratres in Deo
dilectissimi, devota exemplari conversatione, salutari doctrina et voluntaria amplexitate
coeterisque virtutibus quibus in tenebris nostre deflorandis socii refugentes perhi-
benimini homines in via perditionis errantes ad arcam viam salutis revocare, vacillantes
stabilire, stantesque ad proficiendum in virtutibus stimulare, et magnum in Domino
Iesu Christo fructus afferre, gavisissimus in Domino gratias illi agentes, quod
in tanta desolatae Ecclesiae calamitate qua premissemus, excitare dignatus est ut noster
nous gierarios in vicem suam recouatus misericordie habeat. In quo quidem manu
opere cupientes vobis pro modo cooperari fraternaliter vestram obsecramus per
charitatem vestram, qui pro vobis non dubitanter animam manu posse, ne in vacuum
gratiam Dei recipiat, sed in sancto proposito perseverantes in omnibus exhibentis vos sicut
Iei ministros in multa patientia, non deficientes inter labores, pericula et persecutions, que
omnibus fidei vivere voluntibus occurrerent solent, tempore enim, quo metatis, non deficientes.
Et nos, Fratres, si quis possimus apud Dominum, divinis sacrificiis, orationibus, abstinentiis
veterisque fuis exercitis, quorum omnia, vobis et successoribus vestris in vita parcer et
post mortem, singularern concedimus participationem, Universis pietatis orationibus libenter
cooperabimur in Domino, postulantes ut nos vivamus in orationibus, et bonorum participati-
onem.

provincie, committitur dictationi sue substituere aliquem priorem, quod
domini provincie, qui tam in visitationibus quam in aliis negotiis,
priorum Hollandiae consistoriorum, iurat, non predictum prior Sophice
(visitator) tam saepet domum suam dimittere cogitat. —

ch. 1560. Prior & d. Sophia non fit mta. Et quod ad spatiamentum per Regnum
Patrem cartas et reges annus, concessum conventui, praesente Priori,
declaratur ad formam statuti et ordinis esse intelligendum, ut dicit
3 adic ministrorum semel tantum, ad discretionem prioris, licet
gaudere dicto spatiamento: mandantes iusta ordinata chartas ca-
pituli generalis 1528, et divinum officium, tam diuinum quam
nocturnum, diebus ministrorum ordinis, ea gravitate et devotione
celebratus, quae coeteris diebus super annus decantatus, habebit
non obstante. committentes etiam visitatoribus ut in dicta visitatione
ne dictum spatiamentum possint modicari et declarare, sicut vide-
rint expidire; et si interim vel post contingat aliquam abutur
fieri, sive aliud quod non deceat, ex misericordia et tunc et contra
privantur ipso spatiamento. Et d. Henricus ibidem hujusmodi hospi-
tatum, et domum, selfensem, ad ordinis voluntatem. In provincia
Lauoniae prior locum suppeditrice visitatorum quando fuerit necesse,
cum fuerit requiritus. — ch. 1562. Capitulum est 2° definitum. ch. 1563 Prior &
Sophice non fit mta. ch. 1564. Prior & d. Sophia fit mta; et concedimus pati-
bus dictorum electionem novi prioris, quae si canonica fuerit visitatoria,
confirmabant, alias de Rectori prouidebunt auctoritate capituli
generalis... et proficiuntur in priorem d. Trajani d. Theodoricius
Meunier, visitatorem, provincie Lauoniae ea causa a prioratu
Sophice absolucionis. — Hactenus prior d. Utrecht et 1° visitator
jus quia ha mort, 9 Augusti 1574.

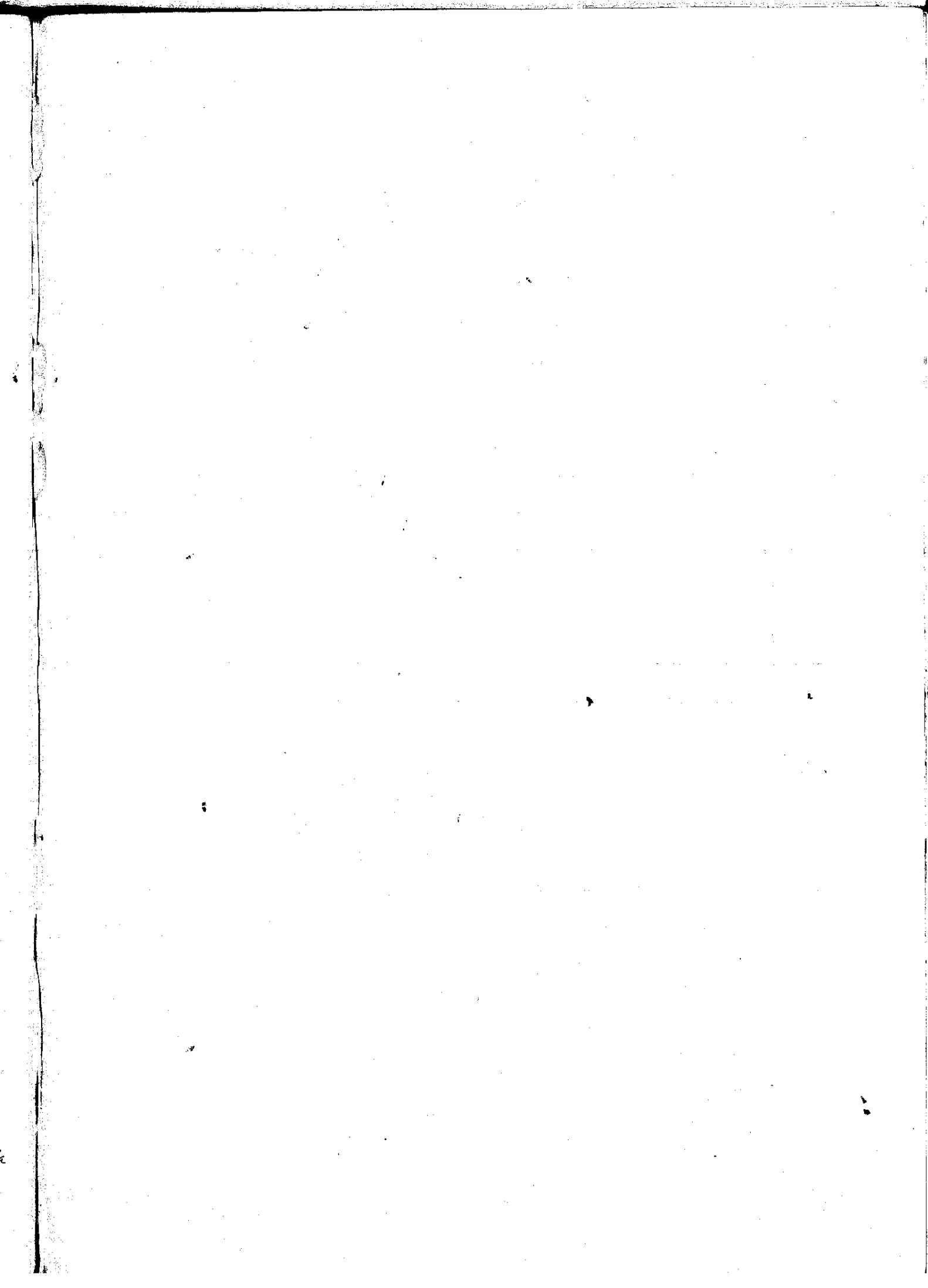
ch. 1575. obiit d. Theodoricus (Meunier) prior d. Trajani, visitator provi-
ncie Lauoniae, profut et olim prior d. d. Sophia, habens per tot. ord. plenam,
cum p. manuacutum, et missa de B. Ma... obiit 9 Augusti 1575 apoplexia et
la uero d. Utrecht pag. 359.

commendatos suscipere dignemini.

Satis certus ix sub sigillo nostro, anno Domini 1544, per a v^e post Dominicas, Cantate
Sevente Capitulo -

§^{us} 14. - In Participium Societatis. -

Quia pauci apprehendunt quanta momenta sit associatio participiumque meritorum,
panis deducam. Abdicatis et recessis ab Ordine nostro Reddisit, Deus providit nobis de aliis
Sociis patribus in gratiam Novitatis, quorum cum expetueret Ordinostis participationem, tan-
quam habuerunt id, ut etiam statuto firmissimo sanxerunt ne quis ex societate ad alium
quoniam ad Ordinem nostrum transire tentaret; qui etiam ad imitationem Ordinis nostri non
regulam aliquam sicut alii Ordines, sed Statuta condiderunt et ad ea se suscepit in tantum
adstringunt, quantum res et tempus poscent. De quibus revelationum dicitur hoc heresie
quod isti sunt filii Regiae (de qua cœnit D. avio) quae in vestitu decurso attulit a
Deo misericordia. Testim enim cum B. Mater v. dicit quodam tempore celos apertos
vnde Patres istos procedentes et gestantes in manibus vexilla aurea, quas pone sequen-
tiantur Patres nostri Ordinis portantes ^{guttagiles} argentea scando et reverante illi spiritu Ita merito eos
auctoritate qui procedunt excellentissima charitate que per aurum signatur, nostros vero
propter munditionem ritus quae per argentum exprimitur, (und) sequi illas et adherere iisdem propter
conjunctionem, animorum, et participium, meritorum. Hoc autem de quibus illud dici potest, quod
curriculo pulverem olypicum collegisse jussit, metaque ferrisis evicta rotis terrarum, dom-
inos vicit ad Deos. Quibus ita dicitur D. Petrus et totus curia, illi orbis terrarum, dicit illud
venerabilis electus, regale sacerdotium, gens nostra et populus acquisitionis. Vere populus acquisitionis
autem, si quis autem videtur velib[us] quod et qualia vel quanta acquisitione sibi collegia in
diversis Regnis et provinciis a solis ordinis usque ad occasum, consuetus habet in libello p[ro]p[ri]o
edit. De Episcopatibus, apprehendit ex illo propter Siciliam et Sarдинiam provincias habere
eos in Italico continente provincias 4as, Romanas, Neapolitanas, Mediolanenses, et Ven-
etanas, ad eoque in ipsa Urbe Roma 9 domos acquisitione; Neapolis 6as, Mediolani duas,
Genuae tres, in 42as provinciis domos circiter 90 in universitate. In regno Sicilice 22 domos
habent, in praeterea Andinise 8, In Hispaniis 5 provincias habent, provincia Lebetana domos
habet 21, Castellana 28, Aragonensis 14, provincia Baetica domos habet 24, provincia
Lusitanica domos habet 18. In regno Gallie provincias habent quinque, provincia Francie

Domes habet 16, tabes 16, provicia Aquitanica 10 domos; Lusitanensis 16, provicia
Cenepanica 10 domos habet 10. Flandria Belgica provicia habet domos 18, provicia Sallo-
Belgica 80. In Germania tres habent provincias, provicia Germaniae superioris habet domos
18, Rheni domos habet 23, provicia Rustica 25. His adde Galatina, totum in quo misere-
bitur laborant. In Colonia, Lithuania, Russia, Russia habent duas provincias, in provice
Polonica domos habent 15, quibus rex ita officium ut dicere solebat: si nos essemus Rex
essemus Jesuita. Provicia Lithuaniae domos habent 15. In India habent provincias Goana,
et Malabarica, Goana 15 domos habet, in provice Malabarica domos sunt 16. In regno
Smarani, tria habent collegia, in Iaponia 19.

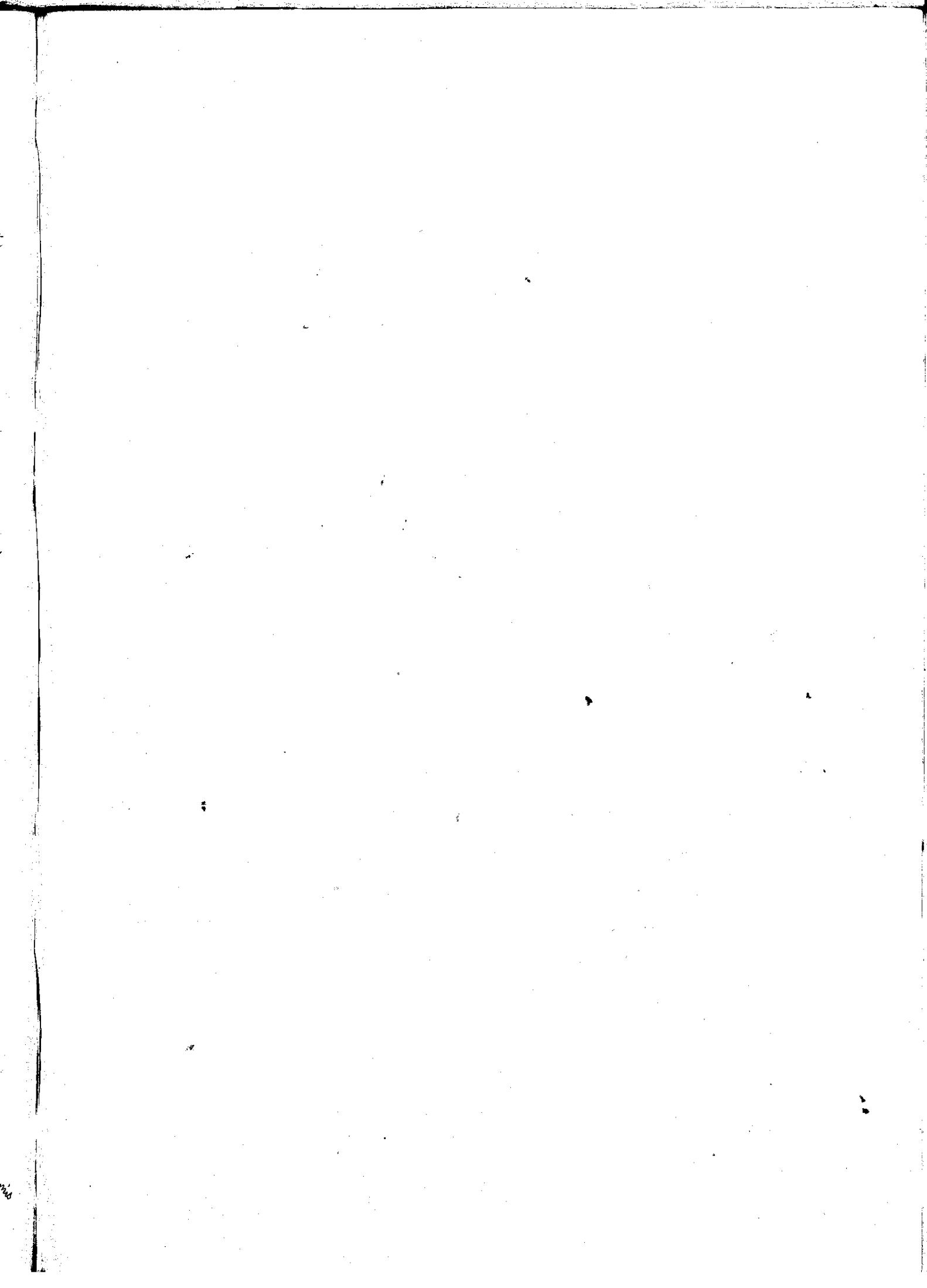
Hoc postea molixius recessimus quam necesse sit, tamquam quia noster de domus sunt, tanto
libenter his immoror. Postea enim vere sunt ex vi associationis, unde et tota Iudicia
dicentes ita enim, ut Philippinis insulis in orbe nostro seu India occidentali provincias habere
in numero similiter domos 13, in provice aquariorum 9, in provice novi regni Gantoni-
6, in Mexicanis 14, in Brasilia 19.

Nos domos istas toto orbe diffusas habemus, quod ostendere vobis us ut illi qui
domum, hanc tantum habere refutant, quique eandem toties excessam jactanturque prouise
solent, fortissimum solatium habent - Iam de iuris statutis et participationem eam
domorum, receptos recordant quas hic recessimus; in his praesertim diebus quibus sedemus
sine choro, sine Josephis, sine choro, sine cantu et denique sine convento vel duos vel nonnos;
quod junta vocem poetarum videtur possit turpe et miserabile, nisi spes et solatium habereamus
in herba, videtur atque domus hujus solaremur interea parti ipsius associationis illis qua
nihil fore dividitur in terris. Quibus si domus et provinciae Ordinis nostri conformatur sic
habent umbrae. Quot enim fratres complectitur Ordinostarum domos aut provincias? provincias
17, domos habent 180. Quantulus est iste numerus. Et qui sumus nos, si cum istis comparemus?
Namque ipsi non designantur nos sive et municipia habere.

$$\frac{1}{2} = 15 \frac{1}{2}$$

Succedit Mechanio D. Deniuis Mierlo prius dominus hujus procurator, mox et Prior
domus Monachorum electus quadecim annis profuit. Nescivimus ab hac domum, proficiens

182
nus et electus in Thionem, viuit usque ad annum fatidem, 1566, quo anno dominus ab
hereticis destruxit est et in conuentu tunc destruto sepultus anno 1567, 20 maii.

If quis plenius sive vellet unde tumultus et destruicio haec domus ortus habuerit,
legat commentarium Turin, quem scripsit de rebus in orbe gestis ab anno 1500. His periclit
sortes et veras omnium historiarum, et rerum gestarum, et proscriptae texture tumultum
Belgicum, hujus anni 1566, quo iconoclastae haereticci coepissent omnia demoliri, imagines
et statuas sacras pax veteris rebus sacris ignominiose tractare; que quia omnibus in historia
temporum, medicis et vestitis adeo nota sunt ut superfluum fuerit explicare; huic est
quod ea levipede percurrimus, it ad domesticam narrationem recurrimus, ne si extrema
immoderatio prosequamur, in immensum excurrent annales. Itaque potius ad fugam
et exilia nostorum veritatem, et quamvis nihil aut vix quicquam de veritate rerum earum,
qua post destrucionem domum, tam in hac provincia quam in Ordine gestarum habeamus,
eo quod chartae capituli generalis qua totis decenniis annis quibus nostri dispersi fuerint,
exciderint et desintur, textu chartarum, hinc est quod incerta et dubia fere omnia habe-
amus. Decadit posterea quod in hoc quodammodo velut auxilio adhuc constitutus erant
ab urbe et a domo subo sine lumine, sine subsidio illo chartarum, quod ante annos
cum, adhuc etiam in urbe semper ad natum, habebamus; et quod deinceps natum
sum, non iam ex chartis vel scriptis quam ex vita voce oraculo tradita et accepta habeamus.
Unde ignorandum scripto et scriptori, si quid sensus forte quam rei gestae veritas se habeat manet,
quia hec quae deinceps prosequemur partim ab obliquis auditibus, partim iste obliquis interclusis
scriptor, tametsi quae possum optimam fide narrare, nihilominus potius errare. Sed tamen agimus
rerum, et temporum, estimator non palpator, scilicet ignorans, si was daret de perturba-
tissimis temporibus non aliam fere quam perturbatam narrationem, et orationem abquis-
tandis haec vel supplet vel emendat, vel saltem ut benigne interpretetur.

In fugam et dispersionem Bracis:

Ohe j'an, tatis est ohe libelle.

Iam pervenimus usque ad umbilicus,

Centenarius hic dies et annus

In quo condita post humera haec signo

1564-1567, 20 Maii. D. Henricus Mierlo.

Prefit de la maison et prieur de Monachorum & puis le chapitre de 1552, fut élu prieur de St Sophie après le chapitre de 1564.
ch. 1565, Prior d' St Sophie non fit mia. (In d' Amsterdam) et dicta d' proficet
D. Petrus Joannis, quidam d' professe, modo in domo St Sophie incarcerated,
de vestimentis et aliis necessariis. — ch. 1566. Prior d' St Sophie non fit
mia. Et tempore spaciamentorum conventualium nullo modo excent
terminos antiquos donec in proxima visitatione visitatores fuerint
informati de abusis et transgraftis commissariis in hujusmodi, et h' Petri
Cartutio rescriptorint. It amodo in istis spaciamentis non intrant
domos seculares, sibi pecunia privationes ipsorum, et alia arbitrandae.

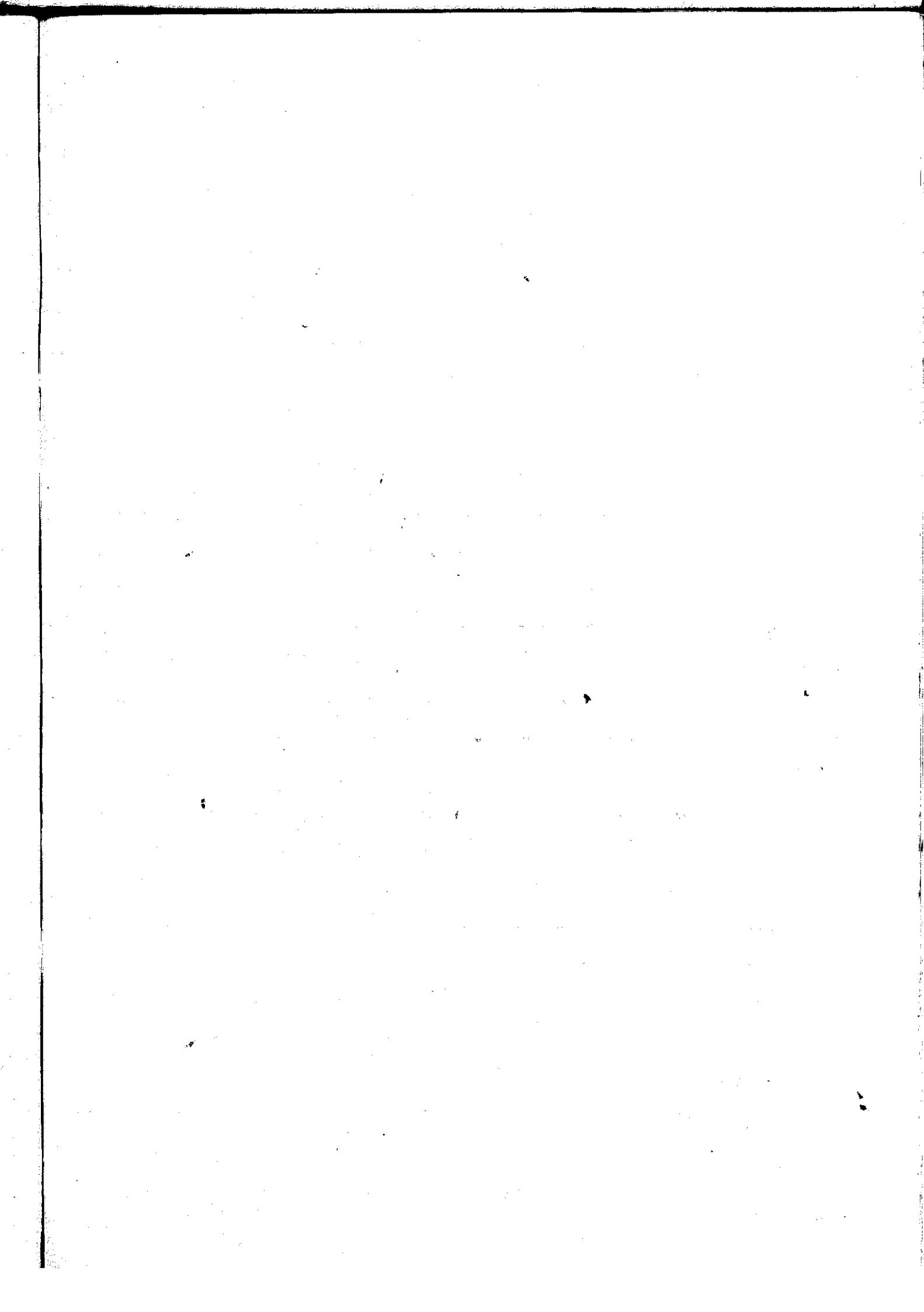
Sunt in comment. page 517: « Anno 1566, 22 Augusti, Bascotuens et
iconoclastae in templo d'iri Joannis, cui ad summum splendorem, et
incredibilem elegantiam atque magnificum ornatum nihil reliquum
esse videbatur, omnia simili amentia vastarunt et conuictarunt
atque conciderunt; nec aliis quib' offici' sacris debibus et monas-
ticiis licuit concularates hominem, manus effugere. Secundum
est atrocitas in Franciscorum et Dominicorum cenobia,
cartutia quoque quib' loci nitore descrita est. »

ch. 1567. Prior d' St Sophie non fit mia; quem hortamus ut in causa
restauracionis dictae d' in utroque status iuvigilete. —

Le chroniqueur nous dit que D. Henri mourut le 20 Mai 1567. —
ch. 1568. obiit. D. Henricus Mierlo prefat prior d' St Sophie & de
prior d' Monachorum ac covisitator prob' electorale, habens msc.
se B' N' in 7 provinciis Alemanie. — Fuit covisitator 1564-1566.

Et carusia in-auspicea in orbis
Posto ter male copta, ter relata
Et nunc incinera ta et insculpta
Magno nominis umbra, Tegit ille
Passer, noctivox et ales olim
Solitarius adiugue tacti
Qui se perfervens hospitem putabat
Tegit liturus et colonus, et gress
Dimentarius asper, et subulans
Et porcarius, et vixor, et fæx
Omnis istius, istius parvo
Sub aurice sueta rima, zytha.
Die Gheldras petit, illa per patentes
Campos, avia, tenua, rura, campis
Armenianus pugit, alter Ultrajectanus,
Alter forte Colozianus ubiorum.
Haec dispersio et hoc visitatio
Tuis temporis illius, penitus
Transmigratio solitariorum. x

Elementatio

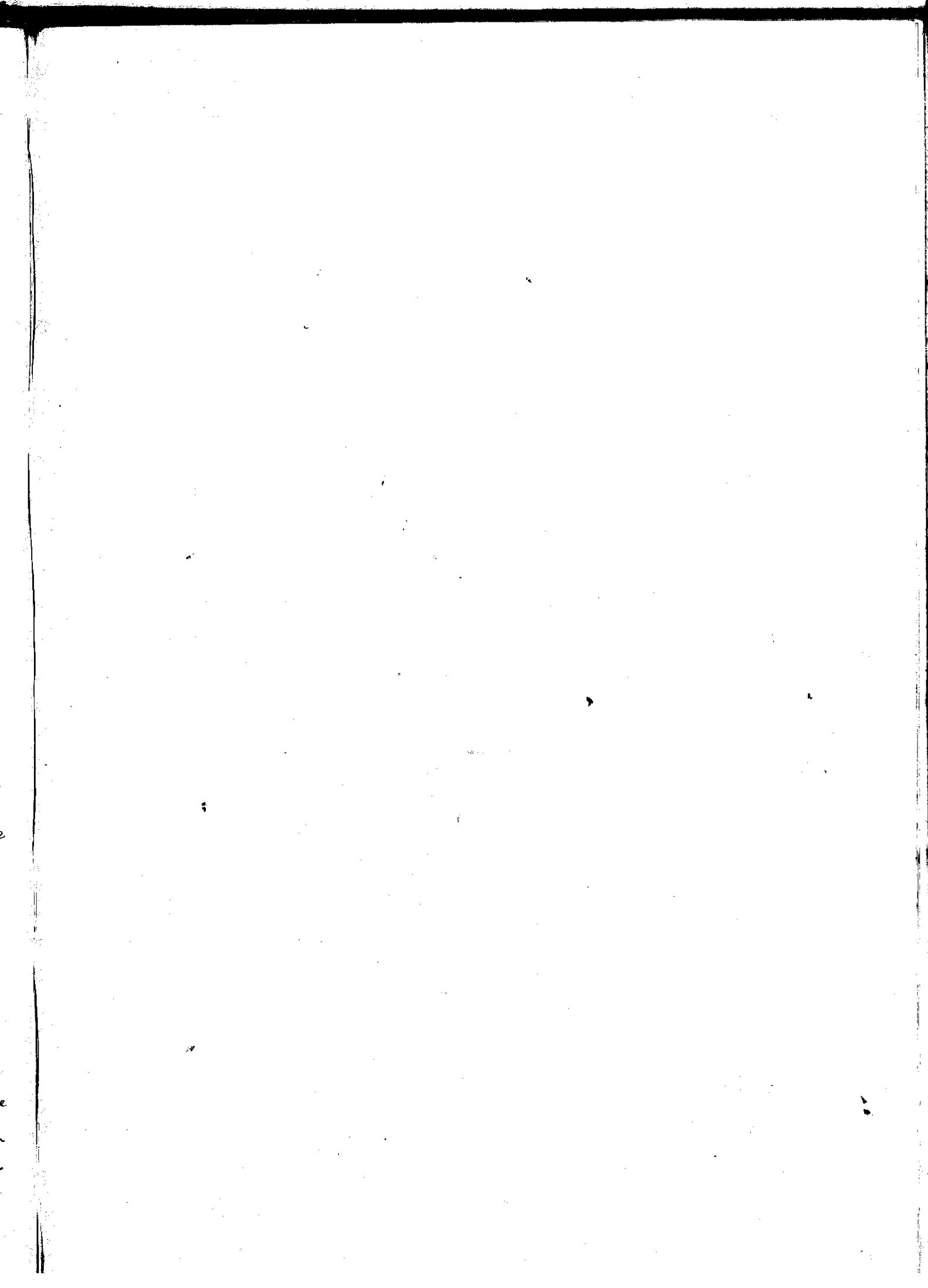
Sec

Recidivatio Tertia. —

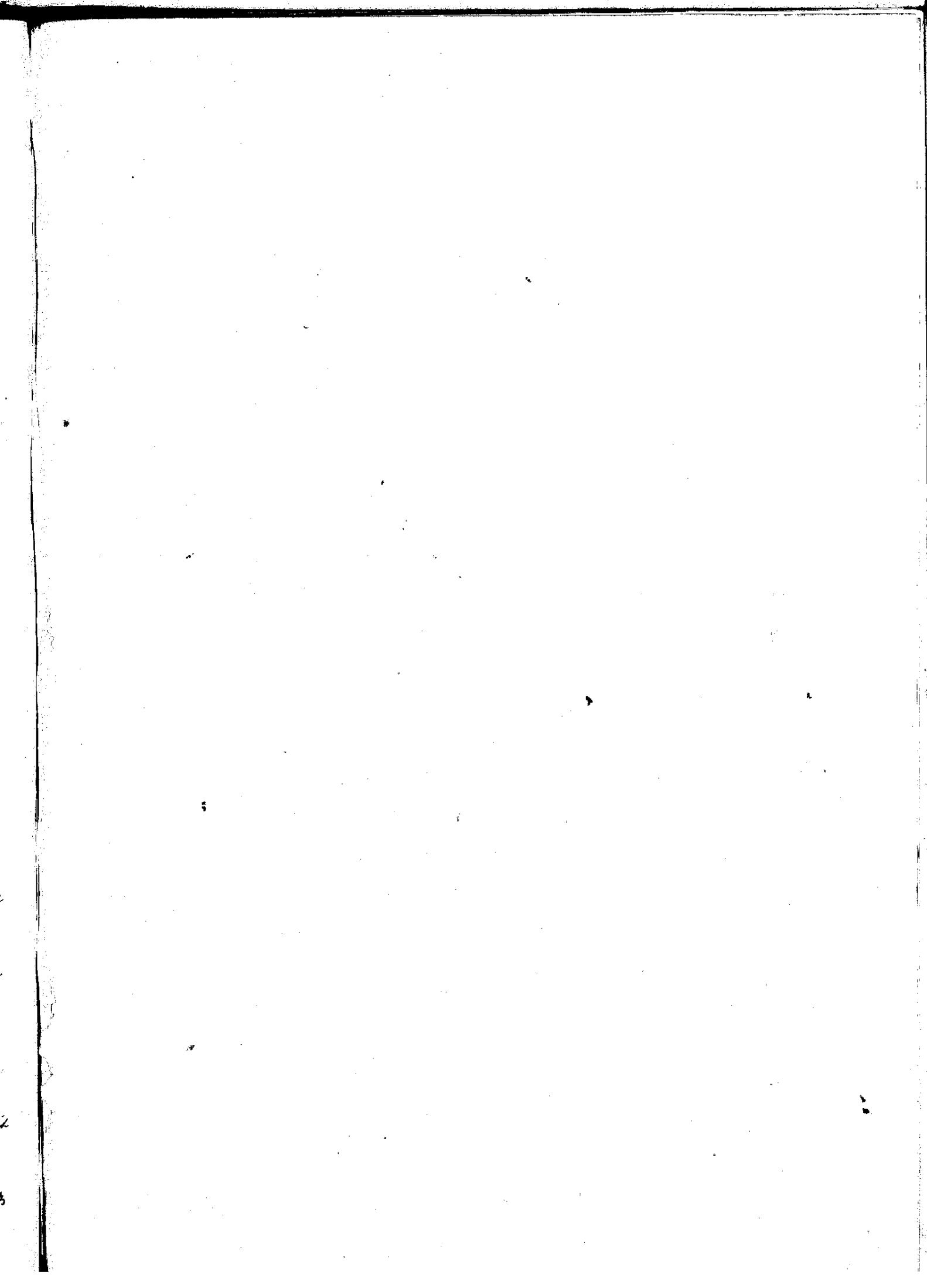
§^{us} Primus.

Annus hic orationis sexagesimus sextus supra millesimum quingentesimum: (quo dominus haec destruxit a primo quo condita est anno qui sexagesimus sextus supra millesimum, quadragesimus erat) praeceps centesimus fuit. Utrum aliquid mysticum habeat numerus iste non dispiro; sufficiat mihi subindicasse id quo a majoribus nostris audivimus, qui sope soliti sunt dicere dominum, hanc nunquam adbutam fuisse nec quidem, tunc quando prima destruxit ab Iconoclastis, perfectam fuisse; sed semper in curia et curia et in factis quibusdam sua pueritia vestitus, fuisse, unde videtur merito intermissionem illam, incuruisse quo ait, puer centum annorum morietur. I. pueritia seu octas illa rudimentaria moneta, habet maxima et ideo quia quotidie reparans reponeretur. Quod nos tam de domo effecto quam de ingensinis intelligi debet. Sed pia jam id non agere numeris nostri est demare mores vel laudare, nec moralen historiam praeceps scribimus, ideo convertimur nos ad alia narranda que nostri potius instituti videantur esse.

Item, quia nefas est ad hunc diuinum penitus connivere vel claudere oculos, et animadversionis diuinae serenae non velle advertere, ne forte reprehensionis notam incurram, et dissimiles vel protervam, ea quae semihuius aperient, dicam paucis quae fuerit oculo diuine. In nos animadversionis, tametum tam perspicue vel intime, penetraverimus altitudinem diuinis super nos iudicium, Philominus adhuc dicitur a perspectiva sententias naturalisque conjectura, diligenterque consideratis causis omnibus et circumstantiis temporum, procedet, tunc, similique ratione, totius sociabilistis, putome vidisse lumen in lumine posseque tunc ex meo sensu tunc ex aliorum, posse ipsa definire quae fuit causa destructionis domus

hujus et omnium, in solidum, aliarum, quo sub hoc climate sicut fuerunt. Revera nulla
fuit alia poena ratio quam Iherosolimae universalis olim, nec modis diversis nec extenuatis formis
dissimilis. Causa fatalis fuit quod omnis caro de peccatis viam suam, nec spiritus in
homine nec sensus ullus aut suus Religiosis vivet multo minus vigoret, sed saecularis
affactus et amor presentis, horror autem futuri saeculi. Hujus rei indignitas Deus commotus
aliquando tandem, exigitur, virginisque vigilantes, ut ollam, perentem quibusdam
quidem, intinxit amicis suis prius, per revelationem (ut tuon ante centum, aut circa
superiores annos, ut probat en libello quem, didicit de novem refutatis, qui perpetuas poene
textus est eorum, quod supervenient in nos malorum,) prox et manifestius revelavit Deus
nam, suam, de celo quando per multis dies et menses cometes de celo terribilis ostensus
est huiusmodi figuram, et formam, ultro virginis portet ab oriente in septentrionem, quod
marinem immisere videtur Belgio nostro, prout illi qui videt octogenariis quidam
paternobis retulit, quod nihil aliud portendebat quam animadversionis divinae series.
Tuit autem series talis: primo virgo nos percussit, mox et baculo, postea perno et bello.
Quod quia a Iurio pose latque satis exaggeratur, non retexam, quod ille tenuit, sed pauca
quod omisit vel quod privata hanc narrationem concernunt adjiciam. Et ut intelligatur causa
tam prodigiorum et castigationis quod super nos venit, brevior causas aliquas hic poso. Cum
claudata res publica regrederet velut effeminatus a feminis; postea tandem nobilitas
regiminis istius vident omnia feda et dominia devoluta poene esse vel ad Principiam, vel
ad monasteria, nihil statibus patrice fere superesse nec in ore nec in re; Nobilitatis tantum
titulos et punos se possidere, exhausta omnium poene magnatum, exercitum (decoerant enim
sua patrimonia) tandem in seditionem, versa conabatur introducere novam religionem ut sic
vetere abolita, invaderent monasteriorum, et balesiaticorum, bone; quibus postquam dicti
fuerint etiam, vires habent ad exentiendum, jugum, unius locum, quod cum tanta potes-
tate regere vel pressare potius eos videtur. Hoc fuit prima et proculpta scintilla com-
motionis extinsecus quod tam vehementer exarsit; intusca certe fuit justissima iusta dei
quod ciminius et vitis nostris antea magis ac magis adhuc augescerbat; aut a dico vitiis
et peccatis balesiaticorum, nam populus quidem et sensus strinxit dissidia propter quod venie-
tia Dei, sed monasteriorum, et balesiaticorum, dissolutissima vita aucta fuit. Hinc illa
vox cuiusdam conciatorum: omnis consummationis finis, Quod verbum, cum tractaret id,

5

ille provocione, et ardentissimo discurreret ostenderetque de scalo isto vere posse immo debere intelligi, diceretque: Status status, accusat, homo hominem, ordo ordinem, et omnes, alius is alius, rejiciuntur amicos; et nos est interior, qui vel emendet se vel corrigit alium, vel saluto publica spectat. Cum itaque in hac sententiam peroraret, idque cum summa contentione et dolore, sive causa (quod esset exhaustus) sive in mysterio, descendit de suggestu et statione mortuus est atque ita vere vidit omnis consummacionis finem, ostendens in mysterio alium, nisi miserationes Dei intervertant instare finem. (Tu iste Pater quidam, tuusque fons et socius Iesu). Sed ad rem, cum angerevitur vita justicie, angescerbat quoque ira Dei. De virtutis aliorum tales, parca nostra commemooro; judicet quisquis aequalis est rerum estimator quid pro his mereretur? Sic dominus Ordinis in hac provincia, in qua 35 lectisternia totidem amicis usque subinde binis interduo, una nocte fuerint strata ..... subtili signe effigienterent ..... De hac plateam clamabant: Vuchtum, est bonum, hospitium, te nocte ad te perdi, audiabantque voces illarum domini presertim et festis diebus. Nam uochum, ibi comedimus salpam, et bibemus zythum, clara cereris, et reliquas Cartusienses. Vidisse infamas et extremer Portis homines, voces, scaphis et saltis, agminatimque pedantes, ad hanc dominum venire, rauis processione diebus (si superis placet) quia feriatis non vacabat, atque ita recessione dies quid nos agebatur. Dixerat Martialis omores et tempora bellus olim, sacra legum, subuerserat curas, catilina nefas: Quid nunc aut quid tunc diceret si ea vide contigisset. Vis audire quid aliquando Christianus visitator de hac domum admiratione et exclamazione dixerit? Cum pater noster concubus I. (amotius ad eum veniret et rogaret ille quomodo dominus se haberet, diceretque hic: Bene, subiectille: Besicquus facto res mala facta bona est. (D. Christianus n' a domino visitavit quem 1575.)

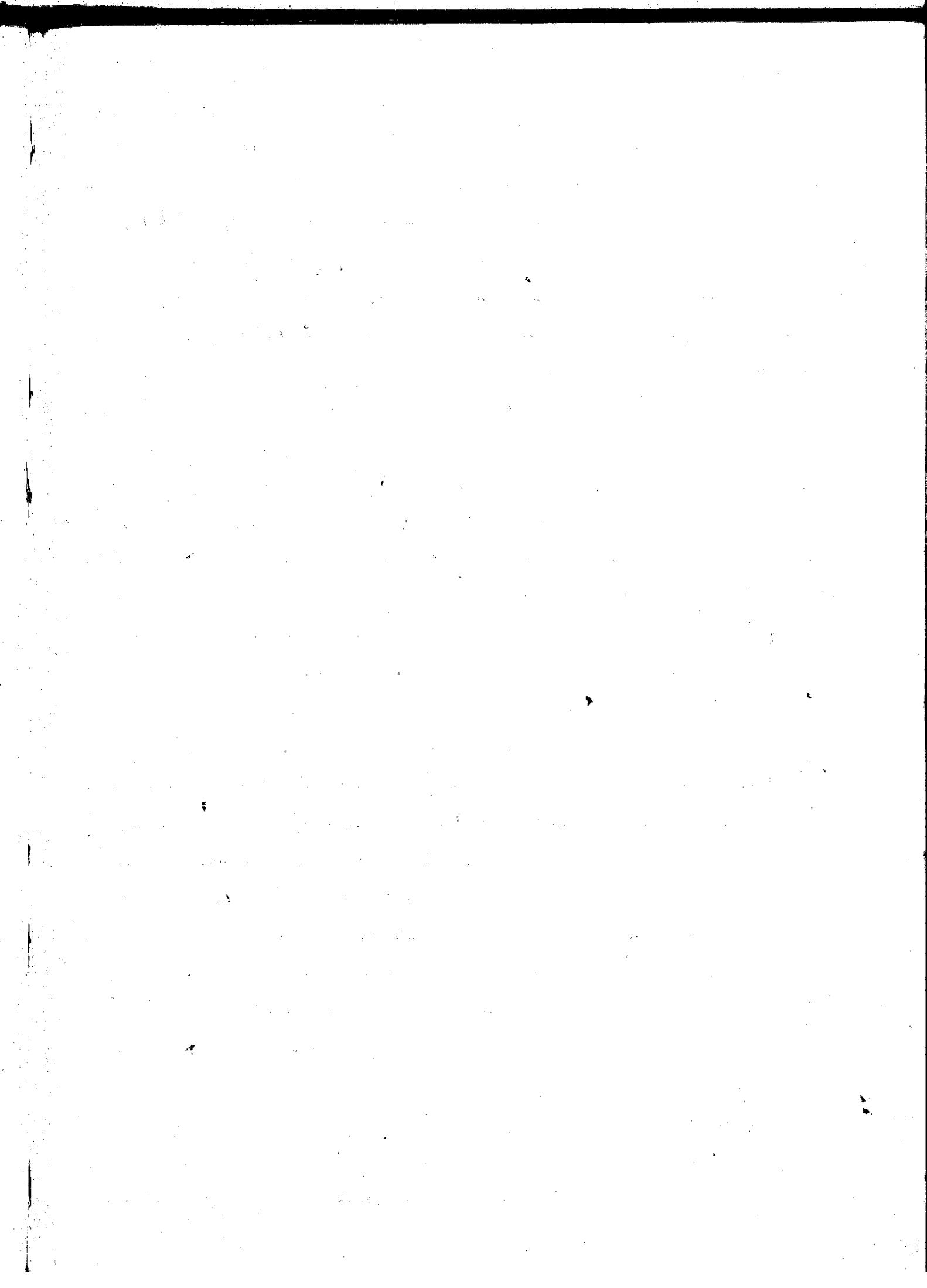
§^{us} Secundus. —

Quid posso cogitare, est vel quid fuit justitiae Dei modus? Si quid audet conjectare humanum vis oculisque perspicax, videor conjicere posse vel reponere quis fecerit modus aut processus Iustitiae Dei quae mihi videor videare. In primis videas te mihi Christum, Dei filium, inter haec exsurgentem, iactum, inflammatu rutilu et dicentem alium portans exterminatori; Angeli, vade, perire et incipe a sanctuario meo. Verbum erat, dictum, factum, et dicto citius. Statim fax et turbu sonoratum, surrexit in modum coniuncte tempestatis, aras, statuas, pora, templum conuulsarunt. Aduxit procellanam politiconam, sive statuam indignatio meditantis bellum, qui in omnem portuam intenuit, nihil gratus habebant quam videbant tumultuantem, et rebellantem.

S. 10 place 10⁹

plebem. Sed tamen misericordiae Domini, quod peccatus non sumus consumpti. Emperare
misericors Deus iram, et mitigari est vindictam; unde primus hic turbo seu animadversio fia
tuba belli patens quam bellum, visusque fuit. Deus insomnis baccina tantum, nam ultra
confusione imaginum res non processit. Per domum hanc alio fecerunt titulus quam
quod imagines demoliti sunt, nec ullum aliud vulnus domus haec accepit quam quod inter
nori cultu vel ornatu denudata fuerit, quamvis et hoc satis grave fuit, nam nihil paene
remansit intactum, quod harpice vel sanguis uoce potius istuc nos decoloravit aut fecerunt.
Oculum convulsum peritus, haemicycli, sedes et ligera quoque contracta, altaria prophana
fuerunt vel disiecta; nec refectorium, potius illas, aut intactum, remanere, sed illas
eadem, rabie deformarunt; pannaria similiter et cellaria viduisse innatate vino aut
cerevisia lacatis aut luccatis visis unde liquor omnis effusus repletat omnia. Vasa alia
annone quotidiense velut butyri, et similia tan, foede tractarent, ut cum superre non posset
vel alii inharent potius ac instarent, agerunt, butyrum, manu mitterent in altum, et
leguacibus aut tabulatis impingerent, vel tenirent parietes sicut gypso vel calce linii
solent, et quidem, si erant qui si salva domi moe habere potuerint, non ita praegegisset,
sed comedissent utique vel inter thymus ejusdem, nivis nivea, istam, repotuerint; crux
enim, plenique vel pere omnes mediastini, curro, platearum calcipes, veteramentarii,
fullones, porcenetos circulatores, tentores et foeces urbis qui vel amaro erant animo,
vel ore laborabant alieno, et ut verbo absoluam, erant uasa furoris Domini, rara ini-
gitatis bellantia, quibus Deus utebatur ad erudiendum, ac castigandum. Israelem.
Contigit autem, res mirabilis in urbe dum eodem, furore debacharentur in templo et
imagiis. Quidam enim, ex parte dementie hereticus confusatus statim, Et Antoniu
deturbavit eam, et pane collo eius obligato per ricos et plateas ad ludibrium trahebat
damans: Eunis, teunis waer is en acht mi, gely plocht de menschik met vier
testlaen. Quod cum, congnoscere et frequentem repetere non habuit sues divinas auras,
sed statim, eum divisa vindicta consequuta est, nam, cum statim, publice combussisset
versus domum, ipse factus igne sacro seuperte cum tota familia sua intra paucos
dies interierit.

Inter haec nostri fugerunt, fueruntque in diversa dispersi: ut quidem, ali Brak-
mien, ali Ultrajectum, alii alio se contulerunt, palati emanserunt et in urbe

substituerunt. Quibus ne domus prorsus interierat datus est Iwori a Capitulo generali procurator domus D. Bartholomeus de Dœces qui postquam duodecim hoc officio procurator fuerat puerus, anno 1569 institutus fuit Iwori et anniis 4° officio puerus est actam. Den, anno 1578 cum officio sive quoque moe puerus habuit. (obitum ejus refertur in d. 1572).

Quo tempore ausi sunt qui remanserant sarta tecta reparare, et quod confacta, quod convuls a fuerant, redintegrare, jamque in tantum profecerant, ut sicut ante, possent domum habitare, quamvis pauci numeros vel in certa nos habitarent qui professi domus essent. nam ex tomis chartarum, capituli quas summa diligentia conservarunt semper et compegerunt, deprehendo eos per decem annos plus minus absuisse vel ubi ubi nescio abessasse, decunt enim chartae ab anno 1567 usque ad annum si Benememini, 1577, ita ut Decem illi intercalares anni argumento sint absentiae vel fugae ipsorum. Russus occurrerit aliud Anni dubium, quomodo vel quinque, in restaurata domo habitarent aucto teste Henrico mercenario nostro habitarent in urbe aens den Meulen brugge, in eis, venet shuys, et teste f. Joanne Camstio quidam Antwerpianus verserant et hospitata sunt in domo monachorum, cuius hic professor fuit, quidam, ultrajectum ali' in alia loca disperserint, quod omnia considerata, reddunt intricationem historiam.

Sed facile fuit forte dubium, hoc dissolvere, si dicimus eos in urbe habitasse qui publicam personam gererint, et qui perduca collapsa relevarent, alios pro fugisse et in fugam fuisse decem plus minus annos; hecchis enim erat ut qui domo cessarent relinguerent aliquos saltus qui, sicut solebant in obitu personarum dominis, reproches offerrent et fenda curarent, ne bonis rerunt iasse vel posse cessasse videbentur; et autem obliterati non parvum, in tantum, ut aliquando debita eorum, usque ad 40000 ascendebant, perindeque ratabiliter sub hac terminacione nisi debita ^{relevarent} bona domus sub hacten remaneant; unde necesse fuit arbores vendere salvo tamen nobis fundo, quamvis auctio usque ad triginta quinque milia perseruit; remanseruntque debita quibus nunc erant solvantur 5000. Multissima fuit per hoc temporant postea forma domus et Republicae dorso-licie, non ad mensuram, emebantur liquida, solida ad libras, et planum, que ex metris accepto a portario vel notario quo domesticis qui pecuniosus erat ex patrimonio. Iusto Dei iudicio, ~~ut quaeque~~ ~~ante~~ diffundebant et abundabant frumento sine modo et mensura pere metientes omnia mittentes tribuum, in mare, et in arganitas, ante portas et anti portas, et tempore,

1567-1571. — D. Bartholomaeus de Doenb. —
profès et procurateur de la maison depuis douze ans, nous dit la
chronique écrit, nommé Recteur par les visiteurs après la mort de
D. Henri, et priant au chapitre suivant.

ch. 1568. Rectorem qd. & officio proficimus in priorem. quem hortamus
ut pietatis patrum provinciae deemobimur et favoribus adjutatis restaura-
tioni dicto d. in vigiliat, et dictum officium, more ordinis, in ecclesia
persolue faciat ad formam statuti; et coctari religiosi habeant poti-
-entiam in tomibus provinciali, in quibus hospitantes, nec d. illaz
redcent nisi vocati aut iussi a rectoribz, sub poena carcere.
(Ind. Hollandie) et D. T. annes Zircham, ibidem hospes et sacriste,
reservatus ad dominum, hospice, suo proficcionis, et ibidem exercitat
officium sacriste ad formam statuti, tam in pulendo divino officio
quam in coctoris horis, more ordinis. (Ind. Trajecti) et D. Livinus Gantavz
ibidem hospes reservatus ad dominum, hospice, suo proficcionis, et ibi
exercebat officium vicarii ad ordinis relataciones. —

ch. 1569. Prior qd. hospice non fit nra. Hortamus priorem ut diligentius
instauracioni dicto d. in sumbat. Et ut omnes domes restauratas, nullus
professorum remittatur ad dictam domum, donecum sine speciali licentia R. di
Patrit. — La carte de 1570 n'est plus complète. D. chauvet a été élu et a été élu
le 11 (Ind. Hospice) et profess. Dicto d. in province, ob parvum et destra-
tuonem ipsius, hospitantes habent patientiam, in petitionibus suis.
Prior qd. Gantavz (sic de l'autre ligre) cononduimus inquit d. Hospice
suo proficcionis. — En 1570 le prior de Gantavz n'était pas profès de St. Hospice
mais curé de Liens. — ch. 1571. Prior qd. hospice non fit nra. — D. Barthé-
lemy a été moines pour après le chapitre, car la chronique de Liens
nous dit que son successeur fut élu en 1571. — ce qui prouve qu'il alors il
y ait suffisamment de religieux rentrés pour faire l'élection.

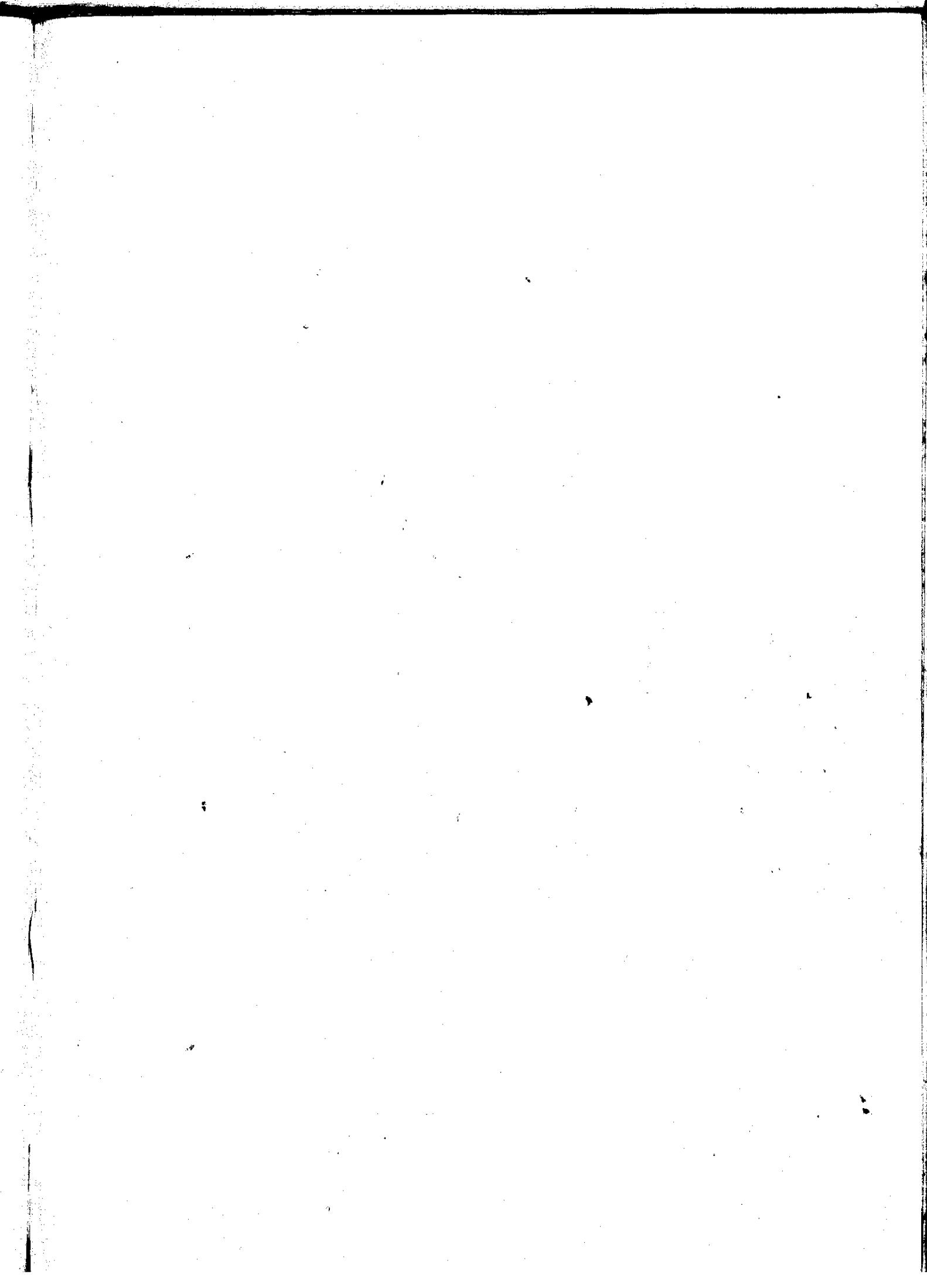
ch. 1572. ob it D. Bartholomeus Donius mons prof et prior ac
olim procurator d. & St. Hospice. —

rum vobebantur ad numerum, et mensuram dare et accipere. Quod illis non parva profuit, nam sic distinxerunt rationes dati et accepti distinguere et formam aliquam reipublicae agrarie et pecuniarie servare. Sic fere redigimus ad saniora consilia, at quamvis sero tandem, tamquam phryges sapient. Hoc exempla prodigalitatis et frugalitatis servient posteris nostris, qui si meminerint dominum, hanc usque ad quadragesima milia oboratam, puisse tam prodigiosoae prodigalitatis exemplum, (si vere sapient) exhortescerent, et cautiores ercent Deo profectis, ne ad eas angustias redigantur ut necessis illis quotidie vel metas casui, vel dispondant, butyri, vel dodrantem, fumenti in foro quotidie inter proxenetas emere et sub scutula deferre. Quibus aliquis ex his potuit aliquando cantasse: Convertentur ad vesperam, et paucos patientur et circuibunt civitatem, et ipsi dispergantur ad manducandum; si vero non fuerint saturati et manducabunt: aut sub osculari habitu cogentur circum domos et parasitos sedicere, manducare et mendicare, parentes revisere et apud eos mori et vivere, sicut revera quidam, pluisse leguntur. Quid tibi videtur Lector, de tali forma reipublicae domesticae?

fus testis.

In perturbationem temporum horum.

Vix prudens et providens in futurum, et qui sedet ad claram, et regimur domus non sicut ille Palisaurus (de quo Virg.) qui cum gubernaculo vitam projectis undit, si capit alienis exemplis disset et proficiet; si vero nec proficiet, projectis autem gubernacula, quamvis ea at porte non tandem evadet quia si ut illi Palinurus contigit, piratas et mortes invenerit in littore, immo sicut hunc optimo Priori D. Bartholomeo erudit ab Sorbelius ostibus curarum, et pro tribus monetur fortasse (recusentibus enim turn ultibus anno 1578, mortuus est pro tribus) vel certe morte gravorem vitam ducere cogebat et recusentibus aliis pro timore et expectatione rerum carum, quod impropositatis et improvidis esse enire solent, ipse quoque tabescet et arescet. Quid ergo suadebimus alicui Priori vel accusatori deprehendere in tali tempore, articulo? Da domine Deus homini turbato, tristis ante et palpitante in meridie, consilium, aliquod, vel verbum, quo se consoletur et erigatur. Optime, dabit J. Chrysostomus os illud aureum, qui ait: Ver a perturbatione atque confusione non in rerum motu est, sed in animo ita affectu, quia quamvis coeterarum rerum descriptionem habet aitam, usque dum

confusionem ac perturbationem, in seipso coaccerit, nullus illi ex aliis, rerum apta
descriptio possidit, sed quemadmodum, oculus dexter etiam clarissimo meridi tensibus
obtinetur, atque alia pro aliis, nullumque radiorum solis fractum habet: tamen vero et
firmissimis etiam, rorere potest corpus quasi manu ducere sine ultra offensione: Sic et mentis
nostri oculus, quamvis firmus est, multa quavis corpora clare tamen videbit, deprivatus
autem, quamvis in ipsam coelum attollas, multam, ibi perturbationem et confusionem
rerum esse judicabit. Itaque si menti cultum, diligenter diligenter, nulla confusio,
nulla molestia inheretur, quamvis Europa quavis turbulenties sursum, et deorsum, vita
nostra projectetur. In his collige nos esse presentias consilium, contra perturbationes socie-
tatis, quam occupationis in rebus spiritualibus et Divinis, et in praescientia casuum
humanorum, qui nobis semper in certi relinquentur, vel in lectione veteris historice quo
non ostendit nobis a tot sociis quasi persona tradita est, vel ex arena denique et
renata, ex ratione ex oratione mentis ad Deum, consilium, desumendum. Nec dormire
sane debet et economia domestica sed videntur etiam vigilare presentia, taliter tempore
quo virtutes ipsorum coelorum moveri videntur, quale puer tempus et statim hic de quo agi-
mus, quo jenit motu erant. Viverant in arbo vel undeviant frumentorum, monasteriorum
excusis, et peribus pressundatum, nonne debuerant igitur sibi prudore et carmen, sibi timore,
subducere onera vel domo dimittere saltem, quae salva esse poterunt, nec sicut ortum, verti-
tur in cardine, ita hoerere et fengi erari, nec expidire se et retinaculis quibus adgredi ad
extremum, se retincri pati sunt, non enim poterant arcti a pena vel penitentia quod erat
ad hanc satis instructum. Soluit est enim, si podo am, tam opimam viam, frumenti et olei
relinquissent. Et quamvis extremum, excidium, existaret, tamen, retinebat illos mesco quod
cura plenus, unde cum viderent sedibus in loco consistere non posse (arem et dulam!)
convocant colonias et greges rusticorum, et inclinant se intra septa domus, fabentque postu
et deponunt omnia, ruraviri, cervisia eligunt, nec prius egredi quam omnia vel praeceps
quaque devorarent. Tum imiti discenderant et relinquebant quae fundens economia potuisse
subduxisse vel in usus egenorum, convertisse. Sed quid in perturbatione temporum exigimus pen-
sationem, et economiam, ab iis qui in pace et in ea, novarent? Habetas a more oculis inverte-
raverat inter inimicos suos et non videbat quid fugient, quid sequuntur; unde procepsi-
tantibus fatis abrepserunt se postea a loco partim a domo, et forte quidam, dubius sensus

t
e

800.
a Domino, qui parum in spiritualibus exercitati non sicut agunt. De quibus procellis quid
ad hoc dicam, nisi illud quod est apud Senecam, poeta, ubi quod de instabilitate regnum
sit, videtur optime quadrare in monasteriorum, et Ecclesiasticorum, perturbationes; agit
autem sic:

O regnum (spiritualis minimum, et pontificium)

Magnis pallor fortuna bonis!

Nunquam placidum, et aucta quietum

Dyogenes

Cestumque omni temere dico,

Alia ex alia cura fatigat

Vestigia que animos nova tempestas.

Non sic hibisci syribus sequor

Furit alter nos volvere fluctus

Unda mali vicina polo;

Ut precipites rerum casus (et religiosorum)

Fortuna retinet. Non nos illis

Prolet et tuto alio a recessu,

Non curamus, somnus Dometor

Iectora versat.

Foelix medie quisquis turbide

Parte quietus aura stringit

Littora tuta, tenui usque mari

Cedere cymbans, remo terres

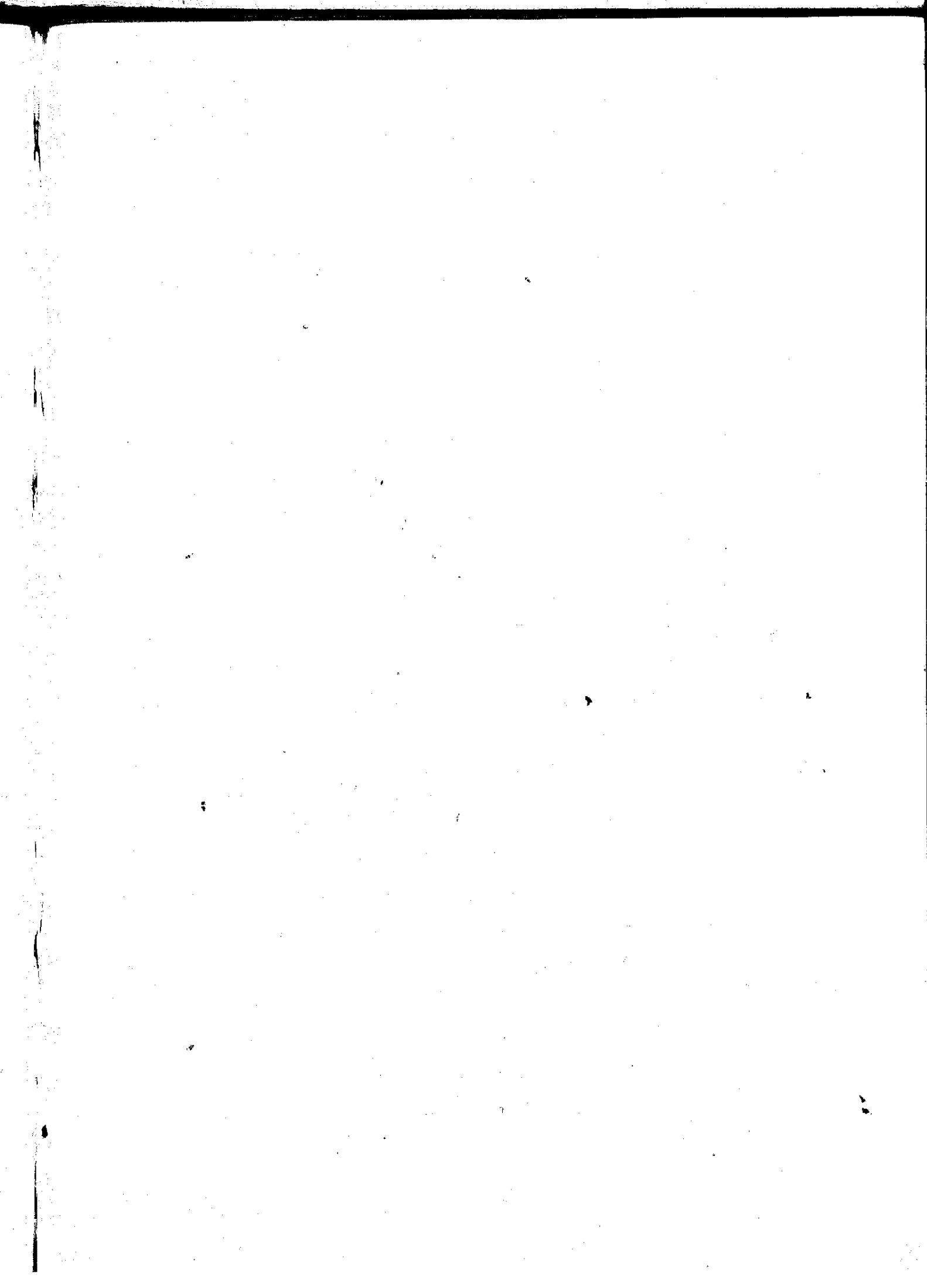
Proprie legit. -

f^m = quartus.

Residentia Boxellana prima: -

Via subtiliterant in restaurata domo Vuchtensi, cum ecce rursus anno 1572 nova
pavimenta temporum, secundum secundam animadversio diuinam super eos irritum; nam
rursus in seditionem, et furorem, versus populus in hanc urbem caput inuenire in domum,

quam prius multilaverant, ut tandem secundo mortuus propterea aereat; quod et fecerunt, unde nostri, sive digressi reverunt Bortellum, erant autem octo numeros habebatque ius electionis, cumque vacaret Prioratus electus est ab eis in Proven.

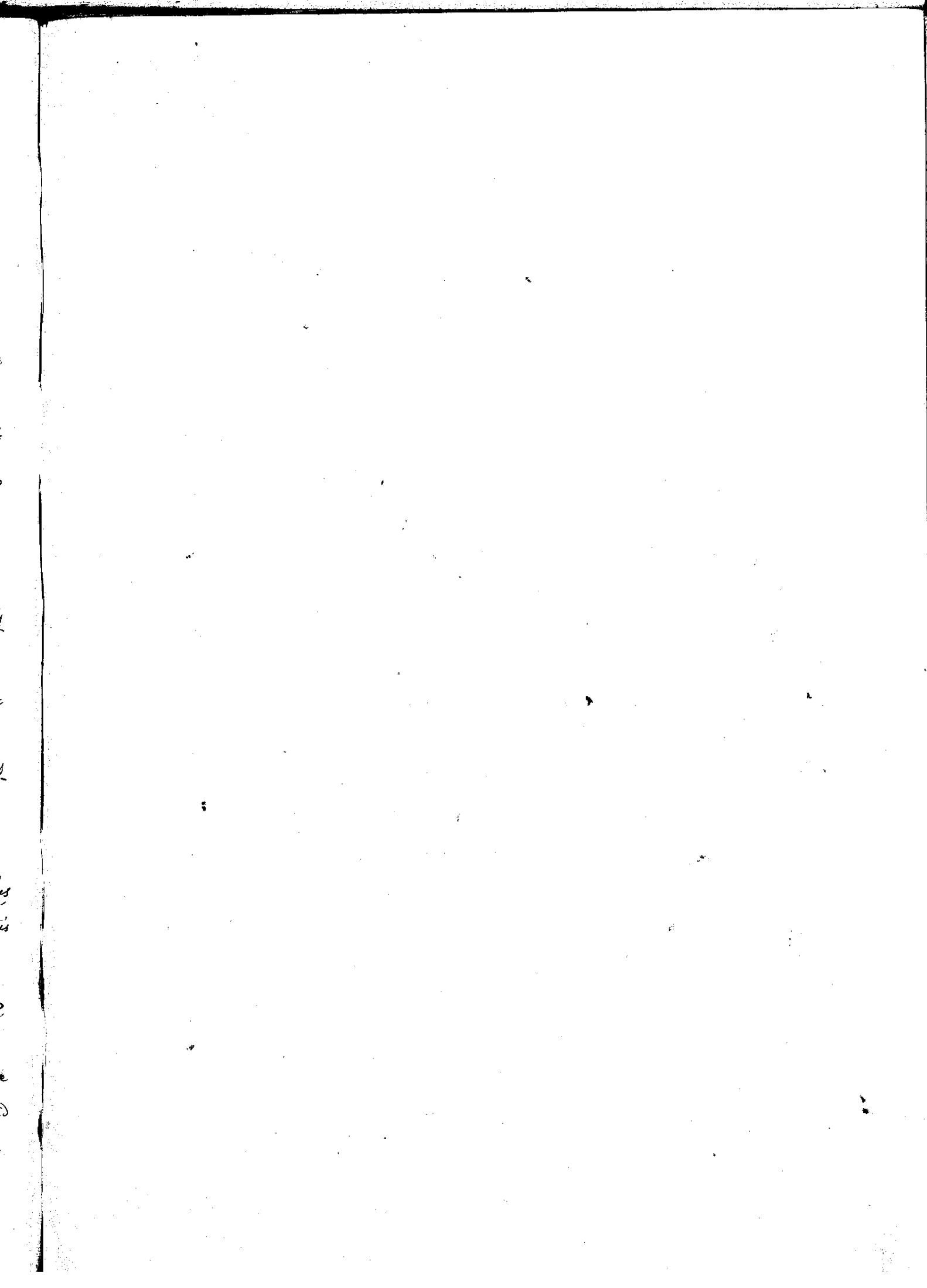
D. Cornelius Vanden Kerckhoven,

habitque quinque suffragia inter octo monachos. Habitarent itaque per annos aliquot in arce hac, sed valde libere, nulla pere servata deusa ura aut solidudine. Frequentabantur magiores ecclesian, et in ea celebrabant, ibique speliebantur. Habitarent autem hic ut minimus, quantum colligere potui, novem annis donec hereticis obstantibus arcem, et deditioen, possentibus, prorsis iam Itali milites qui se locum contra maximam multitudo in tunc posse diffidebant, ultra desiderant. Quo tempore magna epidatio sanearat hic in domo, nostris inter angustias redactis cum via pataret effugimus, pars enim obviabatur a parte anteriori, et vagi palantesque hinc et vide hostes videbantur, unde satius esse ratio fugere et vita sue consulere quam expectare insipitionem, offossumus a parte culmine commiserunt se fugae, singulo tenus per aquas transcurtas, atque ita transmisso vallis relicatis omnibus, venient in Has, statimque deditio et irruptione sequuta est. Hostis vicit defendatus est omnia quo nostra reliquerant, palentem, granam religiamque ammoniam, bene consuluerant sibi quod calices et utensilia ecclesiae parvo ante premiserant.

Hague deputati nis his sedibus contulerunt sese ad S. Pastoren, de Hees apud quos haec annus plus minus hospitata sunt. Inter haec contigit aliud gravissimum, quod ipsi suis oculis conspicere potuerunt. Domus signidem 1578 cum civitas defecisset a iudeo catholica et felicitate Regi debita, et exercitus regius obliteret hanc citum, venti oppidani Tybadoenses ne statim post captam urbem exercitus applicaret hunc urbem, convocauerunt consilium, sententiamque belli, in quo tractare coepierunt quid pacto quis sit, quid contra exercitum appropinquanter consilii? Quaratione prohiberi vel armari posset a finibus hic? Cumque dui consultassent tandem hoc consilium, interfecerunt ut somnus nostram funditus incenderent, ne forte vieniant Hispani et tollent locum nostrum, et gentem, quod si et sine dubio si domus illam integrum relinquamus, non erit illis per facile circumdare urbem, et si ea remunire, ac urbem hanc denique artificia oblatione in illo loco et undebet venire et premere. Hoc putat consilium, et consilium seniorum et Tharsisorum, sed male conceptum, nec non penitus ad huc profecto expressum, et iusto; nam

1571-1590. — D. Cornelius Vanton Kortkoven. —
profès de la maison et prieur de Liége depuis 1558. du prieur d'abbé
Sophie en 1571, fit le chroniqueur de Liége, probablement vers la fin de
l'année. — d. 1572. Prieur d'Sophie non fit ma. Quem hortamus in Dom-
ino, ut in utroque statu domus fidelior et exemplarior se gerat et
maxime ea quae sunt ordinis commendatissima habeat, pro honore
Dei et decore gildem ordinis. — ce qui prouve qu'il a été élu, puisqu'il y a
Priori; et ensuite qu'il sout encore dans la maison. — d. 1573. Prior d'
Sophie non fit ma. Quem hortamus ut gracia onera occurrentia Deo
domus patienter ferat. — T'après le chroniqueur une nouvelle pillage de la
maison les auraient forcés à la retraite à Bostel. — d. 1574. Prior d'Sophie
non fit ma. — Les extraits de b. chauvet et de b. tas. caput nunc que & qui sunt nos
ste Sophie. — d. 1586. (Ind: Hollandise) at b. N... redit hospitatum, cum v.p.
Prior d' Sophie, nec proclamat d'inceps habitare curi sacerdotibus in dispensa
Tunc, sue famae et salutis et in scandalum ordinis. d. 1589. (Ind: Sophie)
Et committimus visitatori provinciae cum dicto patre Valencenarum
(b. Teunis l'Ecluse) at super statu ejusdem provident, qui etiam tunc
prior propter nimiam suam, bene ceterum, poterunt facere misericordiam
et domini de alio priore hinc rectore providere auctoritate nostra, si
hoc sit redditus expeditum. Et o. Erasmo precipiterat a pectoratu des-
-stat, quem contra iura moremque ordinis administrat, cui de alio
domo pro visitatori prudentia providatur. Le prieur fut un effort exemplaire
par les visiteurs jusqu'à quel moment, (fin 1589 ou commence-
ment de 1590 !) mais certainement avant le chapitre de 1590,
comme nous le verrons plus loin. — D. cornaille est mort le 27 Janv. 1591.
d. 1591, obiit b. Cornelius Kortkoven profès et olim prior d' Ste Sophie
et quandoen prieur d' Lyroe et procurator honorum, cartularie in Brabantum
qui ultra 50 annos landabilius videt in ordine, habens uis. de Bz.
Maria per tot. ord. (et plures monach. in propriis Alemanno, vob. 1591).

qui se fuit arant hoc ab olio furiosores contra vim omnem, extensionem, futuros, annos qui proxime sequuntur est 1579 ipsi civis et domestici catholici contra consistorianos exercent se et post voluntationem, expugnam, credentes natuan, catholici superiorum pacti, fidem, et Religionem, revocarent et per consequent consilia in melius rebulerunt, atque ita domus illa quam sibi velut clavum, in oculis et lanceam, in lateribus putram, timuerant nec obfuit, nec incendia saluti fuit; sed potius de decoris et furoris civilis porta monumentum. Viderunt itaque morti ex vicinia nostra ardentem, domum, et locum, sed et hic noster Venetus domesticus vidit, qui tertio post conflagrationem, die cum aliis prospectus est illuc ut peramenta quae sub cinere latebant emeret et cocessaret, quod et fidelior presentebat. Longe erat maxima cernebatur trahens, et lignorum, ustulatorum, que flamma partim absorpsa et partim intacta reliquerat; sed illud in primis teste et miserans, fuit spectaculum cum tectum omne subito igne concrepum, subsidit, et locum, concusit; nec minus fornix, Iherosolimae spectaculo et dolori fuit multis qui voluerint locum, et domum, ac suellum, istud saluum, esse. Sed coruus et funditus domus et domus Dei conflagravit sine spe ultra recidivationis in eternum, nungunq[ue] enim, a nobis in eternum, (recvero fuerit consultum,) locus iste restaurabitur, qui tametsi sanctus sit et inculpatus, attamer, omnes habet, qui sicut nungunq[ue] ultiman, manum, et perfectionem suam, accipit, ita nec accipiet (carerint hoc quoniam, interit) vel si quis ullo unquam tempore hoc attentaverit sciat se monitum, et intelligat locum esse fatalem; Tuit enim (ut breviter hic an acceptabiles in faciam) per simonia, instigatus et usque ad hanc horam, saepe consulens, jactatus, profanatus, qui in ipso prohibatum est (poste divinitus) opus et quo minus Ecclesia edificaretur in loco Deus aut casus intervertit. Nam cum necessaria omnia ad nos am, Ecclesie fabricam, congesta et prosperata essent, subito, incalculabilis tumultibus, omnia in vicinan, Hollandiam, translatas sunt et ablatas ab Haereticis. Quod si posterioris nostri nec hoc persuasum, fuerit ut a recidivatione seu reedificatione domus istius abstineant ipsi, viderint quoniam, catastrophes operis habituri sunt. Et ut dñe unius verbum, illis de me minimerint quis dixerit. Occidit miseros crambis repetita. Interim ut consultation eorum, pericula, fuis, jam, destruetur domus ex tuto, ut non remaneat lapis super lapitem, fitique velut Hierusalem, terrible monum, triste sepulchrum, et mera pulvis carca et urna. Quod ut si ab I. Prior instat apud R^m et ut sua sacra vel profana tibit applicari possint datobello supplice contendit. Nec erit pro portulato difficultas.

Chorus.

Anti-Chorus.

Ultimum, hoc nunc date carmen odi, Quis dolor pallax et inoxia, umbras
fundit us lapsus et penitus sepulta, Ut pio manes dolor inquietas?
Nam domus prius, Silicernium, longi astant illi, quibus avitern a

Iusta decavit

Fama perennat.

Et sibi funus monens adhucque
viva curavitque, tulerat ut illi
Portum vates epicediorum

Iusta canamus

Fama nec virtus moritur nec unquam
Obire possunt sub humo nec igne
pectigis fumo monumenta vera
boniis alti.

O domus divina, sed inane nomes
Chemicus quondam, Jesus) o Sophist!
Nomis magni cineraria umbra
Et nihil ultra,

Nec domus certe facit, aut facit
Quandiu nomen superest avitum,
Vivit et magis cinereus et sepulchros
Portum at odes.

Tubis et magnas cenis et sepulchrum,
Hister sub aqua latitans, et huma
Monstrum brachii simile ac Negris.
Tuncchia nomes,
Hic jacent alta sub humo sepulti
Et jacent bis, ter, quater huc sepulti
Incolat ab mole gravis huc sepulti
Et sint cypri,

Hic est ligna et lapides patiscant,
Hic est tellus et humus detinat
Hinciat quoniam facit nubes
lecta domumque,
Et horum sterat simus et tristitia,
Et vorax ignis voret omne et austus
Vel perit omni violentiorque

Allegiant, urna hunc vidata cypri est,
Omnia sub magno latitare accens
Et gemmis pressa huc velutina minas
Tuncchia alti,

Haec in igne.

Et jacent petras alti sub illa
Condito, et fessis et domiti ruina
Donec extrema tuba rancor scindit
Surcit omnes,

Nos, et at illorum aut casu arbitratu
Nomis hoc nostrum cinerarium, atque
Quandiu stamus statimque et exstincti
Et recidivati,

1590-1595. — D. Arnoldus Harant.

Né à Bois-le-Duc en 1540, le fit ses vœux 1558, 10 Avril, ordonné prêtre 1563. Docteur en théologie. — Entré à la chartreuse de Louvain en oct. 1586 et y fait profession l'année suivante (oct. 1587), au commencement de 1588 procureur de Louvain et prieur de l'^{abbaye} St Sophie en 1590. (Le chroniqueur dit plus loin qu'il fut nommé le jour de St Benoît 21 Mars) — d. 1590. Prior St Sophie ibidem per visitatorem provincie auctoritate et de mandato R^e Patris non sit mta. Quem hortamus at dictam domum in utroque statu, sicut ex ipso confitimus, restituere et reformatre studemus, cuius quogal commenda- mut & cunctem octatem, antequam ab solute prioris, quem servabit consulari pro et ipsius & veneranda benedictis et perfidis labores, quos hic bonae patet hoc difficultissimo tempore pertulit, meretur. Et D. Erasmus accedit ad visitatorem, qui illius opera utatur in domo Ecodensis, Lyroe & alia, quatenus judicavit expedire, usisque consilii acquestra. Cui ille temp^o mandamus at injungimus et cum omnibus suis se reu- spiat in locum opportum, intra monia civitatis, more alienorum religiorum, usque ad feliciora tempora; monachis autem, ut illi obediunt pro et bene cooperant, illumque sequuntur ac emuln^u, que foris sunt locum de se exemplum, prodecent. d. 1592. Prior St Sophie non fit mta. — D. Arnold assistait à ce chapitre suivant 1593. d. 1593. Prior St Sophie non fit mta, cf. Antonius Donatus, ibidem hospital, est Tyrannus. — d. 1594. Prior St Sophie non fit mta. d. 1595. Prior St Sophie fit mta... et proficiens in priorem St. Eodui D. Arnoldum, Harantius propterea a prioratu St Sophie ab solitus. — Pient de Liège 1595-1596 après le chap. de Louvain 1596-1598; de Liège 2e 1598-1599; Bruxelles 1599-1601. — alla à Huremonde, mais revint bientôt à Louvain, puis vicain à St Sophie et pient de Gant 1604-1610, 16 Aug. sa mort. convitauit 1591-1596, visit. 1596-1601 et 1610-1610, 16 Aug. d. 1611. obit D. Arnoldus Harantius prior St Gaudavi et visit. propter Antoniu^m profut de Loraine alla prior St. Sophie, Loraine, Sodii & Denuelle habau

Profluit itaque P. Cornelius ab anno 1572 usque ad annum 1594, quo anno quoque
defunctus est, et sepultus extra urbem pomeria in Sherton in diebetra b*u* ante altare S. cat*u* arince
recurrebatque dux animi eius obitus ipsius ad diem 27 januarii. Requiescat in pace sedata
et fidelis anima. (Invenimus postea in codice manuscripto legitur: In eundem die dicitur de morte
Vestimentarchof frijord e la chartreuse de Vucht, mort 1594, 22 januarii.) h. P. B.

Hinc vero immidiate regnante successit illud.

P. Arnoldus Haventius, 16° Prior,

propletus et omnis. h. v. qui fecerat notissimum et ordinis et orbis nostra, tam et obitum hic nota-
bitur, quo die vel anno dederit omnes societatis primus, deinde et ordinis. hicigitur natus
Sylviades. sed nomen locutum anno 1568. Inauguratus est autem sacerdos anno 1563.
Cujus uerbis et predicatione colonia potissimum confirmata fuit in fide catholica. In et post magna-
messen, et fractum, animarum, tandem, Brugis. Norodom, in publica suggestione in ore St. Donati-
ani valedicens populo multis morit lachrymat, proserpuit, cum dixisset se ad ordinem, castum
venerem, decet esse transmutatio. Post aliud quod annos solitudinis missus est ad curam, donus huius
ac ipse die St. Benedicti suorum renuntiatus, mox a Patre christiano Visitatore confirmatus totis
quinque annis via profluit, cum ad majorum per obedienciam vocatus, et per officia varia
tractatus ad vitam finem, venisset rogatus a nostris ubi in agro onus et pondus diei sensisset
in ordine, in societate, respondit nunquam, sibi targan, patientie regem dicitur, sed vesti-
atur, se fuisse varie a Deo inter ornamenta et decora in ordine, et societate, sequit satis imo
minis utriusque manus suos passus esse. Deus dicit, inquit, mihi requiescere et respirare in die
miserationis meae.

Sed illo translatus est conventus ex suburbano in Herkair, ubi cum aliquando in securi
habitarent seguta est depredatio seu irruptio nocturna militum factiosorum, qui captiata
occasione prædoe, speculatoris manegi nocte concubina et nebula et affluuerunt ad menses
arcis, ad motisque scalis ascendentes non per ostium, sed aliunde sicut pries et latrones per
marum, moxque primam, aulam, anteroorem, ingredi. quod negligenter portari relictus fuerat
aperte pene erant usque ad ventum domus. habitatus stolidus procurator occurrit et obicit
se illis, sed illi fiducia noctis et solitudinis loci peti, certi quod nullus esset qui possit open-
dram anti, open, ferre, coegerunt illum retrahendere, ringue monachum faceret, cumque tergiversaretur

habent plan. comp. monach. et miss. de B.M. apud tot. cor. domis. sub 16 Aug.

1595-1598. — D. Michael Tensema. —

ch. 1595. Prior d' St. Sophie fit muta, et proficiens in priorem dictam d.
D. Michaelen, professor et procuratorum d. Lovani. — Primit. habit à
Louvain 5 Sept. 1570, fit profession l'année suivante; 1581 sacristain; 1590
professor. — ch. 1596. Prior d' St. Sophie non fit muta. ch. 1597. Prior d'
St. Sophie non fit muta, qui curat amores vicinal et ut vir monachi
molestis solitudinem servant, et excludatur ab eis prospectus hominum
sacerularium, maxime mulierum. — Cette recommandation semble
assez dire que nos Pères s'étaient retirés dans la ville, comme le laur avait
conseillé le chapitre de 1590. — La chronique^{dit} que ceci eut lieu en 1593
après un vol au couvent. — Dans une liste des priuers de Louvain publiée
dans // Anecdotes pour servir à l' Histoire ecclésiastique de la Belgique. t. 2,
16. pag. 216-220.) Poquet, parlant (p. 218) de D. Michel Tensema, dit
« Eligitor b. coll. » et une note au bas de la page dit : « Liege castrensis
de Castren. Le couvent d't St. Sophie est situé à Vught près de
Bois-le-Duc, avait été transféré par le prieur Tensema à Castren,
près de Bortel, à la suite des guerres religieuses des Pays-Bas. » D'après
cette note ce transfert n'aurait pu être fait qu'entre 1595 et 1598; et il
semble bien à prior les cartes du chapitre, et la chronique le dit positiver-
ement qu'en contraindre nos Pères étant arrachés à la ville (peut
être à Castren) rentrèrent dans la ville en 1593. — Le chap. de 1597
dit à D. Michel Tensema d'acheter des maisons voisines qui gênaient
la sollicité des religieuses. — ch. 1598. Prior d' St. Sophie a libi necessario
fit muta; .. et proficiens domini Lovani d. Michaelen, propterea a
prioratu d' St. Sophie absoluens. — fut prieur de Louvain 1598-99.
et Liège 1599-1608 et se nouveau à St. Sophie. Se vo supra. —

ictu bombardie submerserunt illum; tumque nulliores istentes caperant plura diripere nec immunitatis eam proficet. Anteriora domus, sed illud quoque violenter ingressi, perdidit ora quidque amelia, carulat et angustitilen, Domina sustinuerunt et inde subduxerunt ea, sedimenta que ad pressum virium locorumque. Deinde fortissimis tam et maxime evulgatis, perferunt successum illis; nam deinde usque ad hanc persequente, eam certe hoc enim legitur, credimus, exinde sentit de familiis non insigne aquae fortassis integrans, sed dure, nihilque singulariter id est ab aliis est de thoro ecclesio. Nihil somnans timor et tremor carent super bonos patet vestris exceptis locis intibus illis subiectus esse, tumque considerat ergo nichil aperte nisi cassus inter se tractare. Per ut tempus aberat I. Arnoldus, angelique sed etiam qui carnem et litteras et sermonem multorum difficultatibus resurgit extore, diligenter expensare tota annis ad rectiusque periodus quibus essent exportata. Tiberias ac noctibus, resupnit actionem, ut sine mora vel dilatazione alter transierant se ad urbem, tecumque latrone, etiamque hominibus quod canerunt, et sumque pharatom. Hoc duxit in deliberationem, quod, sed in eis precordi et visitatoriis conuocatis omnibus transibamus, utque cum totis plausibus onustis ad urbem, in locum, qui nunc hodieque nostros erit. Contigit hoc translato anno 1593. (Si hic translatio contingit bellum Arnoldi, quia successor I. Cornelius non fidelior usque ad annum 1594 ut auditor parvus puerus). Testificantur quod dicens in urbe usque ad annum 1623, quod armis ruris revoluti sumus ad arcem habeat et residetiam, 2° Bortellianam. Per nos et nos belli primus a tribulacione malorum, et dolore, sed arce submota cederet debiramus praesidiario militi gubernatoris Sykowensis donec prumentatio peragaretur, qui locum tenet interim quo ad usque supervenit Mansfeldius cum exercitu octo milium, armatorum. Premerat illi tres cohortes quibus loci injunxerat ad arcem, circumiungent et oppugnarent. Prosternuntur etiam inferiores essent et impares exercitui non potuerunt famen induci ut derisionem facerent (erant autem sexaginta viii) sed pontibus et aditibus omnibus proculis, armatae, tormentaque minora portabiles (curculia nulla erant) extulerunt extra vallem, ad telij actionem, et metate sunt ex opposito hostium. Segunda est statim oppugnatio ab hora, arctiter promerita, usque ad 6^{am} pomeridianam, repitabilibus utrumque bombardis et magna fragore detonantibus, campance silenciuus sunt et taciturne clausae. Secundus, ego quidem, oram, in tuto sed noto I. Prior Joannes Brunnehorius et procurator et domesticus aliqui non parum, solliciti erant ut post in arce conclusi: neversque war, remitti et te oppugnante sed instabat et coadebat.

1598-16 D. Antonius Van Zichen ou Sichen
ch. 1598. Priori & St. Sophie .. et prosciunus in pto rem ditorum D.
D. Antonius, professoris & Hollandie nunc & vicarium & Eysse. —
ch. 1599. Priori & St. Sophie non fit nota. Et d. Thedoricus profet & Lectio, ibi-
dam hospes exerceat officium Vicarii. D. autem Egidius, ibidem proce-
ratorum, designatus administratorem bonorum & camparum,
cujus multas annis fuit procurator, sed morabatur & compert in aliqua
domo ordinis, quam & ieiunatores provincie designabunt, sine quorum
consilio nihil agit. — Et d. Thedoricus ibidem, (in d. Westenre) procurator
radat ad domum St. Sophie et exerceat ibi officium procuratoris
cum administratione bonorum & Hollandie. Bonorum & Hollandie
administrationem, committimus procuratori & St. Sophie tanquam vici-
mori. — Iamque & videtur cette administration est confite au Vicario.
An chap. de 1601, le procurator de St. Sophie d. Thedoricus (Stumpwick) est nom-
mé administrateur de West. — N'ayant plus que les extraits & d. chauvet
figurer en quelle année D. Antoine a cette charge prises, n'a pas avant
1604.

ch. 1610. obiit D. Antonius Van Zichen (Sichen, & d. m.) profet & Hollandie,
vicarius et alias presidet St. Sophie. — Aut. Van de Quichenisse. — Monique.

- 1608 . D. Joannes de Steelant

1612 nov. 1597, D. Joannes de Steelant, Hulstensis, apud nos intellitatis fuit,
et anno sequente secundum d. professus. A° 1601 factus est procurator d.
Bruxellensis, dicitur anno 1602, dictamque; A° vero 1598 (in tate videm-
mentum autem erat 1605 ou 1606?) per gen. cap. institutus presidet St. Sophie
bylantius et inde translatus per idem capitul. a° 1608 ad prioratum Co-
diensberg, ubi ab solutes fuit per Pl. commissariis a° 1609 effectus vicarius
d. Westenre. A° ... Tamen, videtur orationem, & chronique de Louvain.

1613. D. Joannes Steelant, vir non solum natalium splendore generosus, sed et ingenio
acumen ac variarum cognitione linguarum, rerumque plurimam
experiencia afflime instruetus. Et patet notis a la chronique de Louvain p. 152.

ut inque dōneē certus nuntiūc venit quā dicerat Mansfeldium, dōsse cum majoribus tormentis;
a quo missus cencor petet nomine comitis et Halberstadtensis seditionem. Non egressus Prior
cum procuratore recte vobebit ad Mansfeldium. Declinaverat ille se faciatque male vexato
podagri. Nihilominus ad primum ingressum Prioris surrexit et hunc amissimē exceptit nec un-
quam tegere se voluit quando in eum ille egit: Et quamvis vi doloris collaberetur et vim infedes
se confirmare posset, tandem nunquam sedere vel reumbere voluit quod ad eum postulatum audire.
Postulationem autem fuit ut p̄ses Dianus licet cum armis et omni sufficietate sua arce excedere,
desolique seditionem arcis aciperet etc... Hoc fuit difficultas ut hoc concederet, quin insuperavit
illat in paciū de militari per media castra ab equestribus suis salvos et illatos deduci. Nequa-
nto sic morib⁹ castra, proctique sunt assumpta duce vīc ex hoc ipso vīc Böxfelta⁹, qui cum
est ad locum deduxisset et ad quāc tendebat, tollens Halberstadt projecto nummos aureo dimi-
siū illam abs se, dixitque: Nempt, ende grot my die grootz pafft oter. Hoc animigrata
partim ut leniamus nostra mala, partim ut ostendamus vicissitudines et agitatem
quas pati sumus, sed jam ad ordinem et seriem narrationis reveratur.

I^{us} = Textus.

Michael Sensema, XV^{us} Prior.

Hic anno 1595, 29 juli Prior ordinatus a capitulo generali venit ad hanc domum,
nec ita die proficit qui quia recentis memorie at non immorior actibus aut casibus
eius recentem sit.

XVI^{us} Prior.

Succedit illi P. Antonius Van Groeneweghe.

XVII^{us} Prior.

Rarus restitus est et huic sufficiat idem qui supra, P. Michael Sensema.

XVIII^{us} Prior. P. Joannes Melandt.

Hic secundus et superior iisius antecessor professus Domus Goranii notus est ordini. Segit
que stramnum hodieque in domo professoris ruce.

XIX^{us} Prior. P. Simon Lappens.

Professor dominus Leodi⁹ patrem habuit viuum religiosissimum in seculo, qui de suo orario

ob. 1633. obiit. D. Joannes Staelant prof et antiquior d' Lorrainé, alias
prior d'. Leode et S. Sophie, habens miss. de Bell & in 7 prof in Alemanniæ.
d. 1606. (in T. Sophie) et monachus conformiter de statutis in rebus et aliis observatis
(aliquin visitatores praesideant)

1608 - 1609, sept. - D. Michael Tentama 22.

transférâ et priorat de Liège à celui de St Sophie par le chapitre
de 1608, fut dispisé vers le mois de Sept. 1609, par le commissaire
D. Pierre Laval, prieur du Mont-Saint-Michel. Resta à S. Sophie jusqu'en 1611,
puis revint à Leuven et fut ancora prior de la chapelle de 1617 à
1621, fin. - Mort à Louvain le 9 mars 1622. Fuit sic contemplatio-
ni valde dedita et ritua ad modum exemplaris. Et lachrymig uidebae.

Aubert Miralis dant (Origines cartus. Monasteriorum. 11) tota prefata
et datâ in 1° dec. 1608, qd pag. 33: Hoc cartusia fundata atque ordinis
incorporata circa annum die 1666, nunc vero ias ubem translate,
primatum habens P. Michaelius Gouymer, antiquæ virtutis auctoritatis
d. 1622. obiit D. Michael Tentama prof et antiquior d' Lorrainé, alias prior
gildam d' d' Leode et S. Sophie et capelle, b' m. d. de Bell et ordine quo
ultra 5 annos laudabilius vicit. —

1609 - 1614. D. Simon Laffert. —

ob. 1615. obiit. D. Simon Laffert prof d' Leode, prior d' Brugge, alias prior d'
Bulcanteus. - d. 1611. (in T. Sophie) et D. N. iugato de Patribus commissariis
conquerenti perfectum silentium imponimus. Et d. chanc. —

1614 - 1627. - D. Joannes ab Emmechoven. —

d. 1614. D. Joanni Emmechoven translatu a domo Bruxellensi ad domum
Sophie diligentem, instauracionem et titulam promotionem, qidam d'
commandamus. Ita d. chanc. d. 1627. Prior d' d' Sophie (D. Joanni Emmechoven)
ad haec magnam instantiam fit mita et propter claustrum et infirmitates etc.
et ratat ad somnum Lorraini, nos professionis, prout fuit. Cujus consolationem
tangquam de actu e b' ab meate P. Prior plurimum commandamus. D. Chanc.
d. 1636. obiit D. Joannes ab Emmechoven prof d' Lorraini (pt. nov. 1598) alias prior
gildam d' (1608-1610) et d' D. Lynch (1606-1608), Bruxelles (1610-1616) et d' Sophie
necnon et statu prof d' Lorrain (commissor 1610-1611, visit. 1611-1613 et commissor
(1613-1623) h' p. t. d' d. p. l. monach. miss. de Bell et annos. sub d' Sophie. Vixit Lorrain.

quod vixit cum oblitu, noluitque quicquam gratis aciperet a domo sua vel ab aliis
sequentes in hac dictum illud: metius sive beatius est dare quam accipere.

Pestisq[ue] misericordia tempora breviter: tunc quia rem dioscany futurum vereor vel aliquo
peccato laudare volero; nam sic laudasse, detracisse est. Accedit quod a multis a Cibis
et chartis domus et aliae ipsa domo non habent copiam, nec horum at omnia prosequuntur.
Itaque aliis hoc commemoranda relingo.

XX^{us} Prior.

Hic enim hic est, tibi qui praemittit plurima T. Ioannes van Immenhoven.

Augustus Pater qui cum Rectoribus duxit imperium.

Sicut duce tibio peneque Romanum Imperium designabant, si is occuparet et detinat,
desierunt ut testam, et permanens ita ducas hoc titulus et nominibus imperialis temple
semper augusta tuis a est hoc anno 1625 sub hoc nomine (quod postea fuit unius sibi) in Prioratus
et Rectoriatus, et auctoritate Decretum capituli tale.

In 1625. u. novelloe plantationi Antwerpensi profimus in Rectore, D. Guillermo professori
et Tutori, D. Lyrae, propterea a profeta Roerate absolutus, quem monemus ut nihil disponat
in negotiis gravioribus momenti sine consilio Patronum Visitatorum, quibus committimur, vel
quam primus, certos u[er]o religiosos adjungat, quos ad tantu[m] operis in hocatione et labor-
area promotionem, judicaverant aptiores.

Divine

abing

bis

requev

l dote

li

Priarabz

lesson

Diphonal

s, wh

salut

line

align

us

year

def.

the

vacation

lesson

diploma

1, ab

salut-

1627-1638. — D. Arnoldus Keghels. —

Provost de Liège, nommé comme remplaçant de D. Team.
Le chapitre de 1636 charge les prieurs de Val St. Pierre et de Valen-
ciennes (D. Jean Légon et D. Anthelme de Proeville) de faire la visite des
maisons des titulaires de l'autorité et ajoute : « quibus etiam commis-
timus ut videant et examinant competer patris prioris St. Soph.
in Bostel, in praesentia P. Visitatoris (D. Bruno d'Outclay et P. de Bruyn)
et prioris Antwerpensis. — Nos pères étaient ils de nouveau retournés à
Bostel depuis que les Hollandais étaient emparés de Bost-le-Duc en 1629? »

Gallia Sacra Tom. V. pag. 401 : « Cum cest itas Busunducis acri exercitatu Batave
obdicione cincta, ad traditionem tandem (facta prius conventione) compulsa
est Anno 1629, 16 Sept., regimini preebuit Michaelis Ophovii quarto,
hinc prieur Antistitis, praevio crucis resilio, in exilium a civitate sua
fuerunt, una cum canonici, clero ac religiosis... » Et page 196 : «
Cartusiianorum monasteriorum iusta silvam ductis Anno 1631 funda-
tum, domus St. Sophiae dedicatus, capta vero a postero Belgis
silvam ducti, cartusia illa migravit Antwerpiam, circa annum 1632
ubi novum monasterium erigerent. —

Acta SS. 12 Mart. pag. 256 : « Post exactum ex urbe et territorio silvam ductam
religionis catholicae exercitum, migrarunt cartusiani Antwerpiam,
ubi novum monasterium ergerent. —

Ch. 1638. Prior St. Sophie fit m'a (D. Arnoldo Keghels), et prior abso-
lutes revertentes ad domum Leodi, suo professionis, et ibi exerceat
officium procuratoris. Ita administrationem dicta St. Sophie relinquie-
runt patribus Visitatoribus. Ita D. Chauvet, qui agente : « et ab hoc anno
non habuit amplius priorem dicta St. Sophie » — Ch. 1639. Administrationem
St. Sophie committimus P. Visitatori, qui providebit de aliis religiosis
in illam domum mittendo. La même carte a en effet : « obiit D. Robertus de
Halle, profut St. Hyacinth, vicarius in domo St. Sophie » — Ch. 1640. Administra-
tionem St. Sophie committimus P. Visitatori. Ita D. Chauvet, qui agente :
« et ita fit usque ad annum 1647 inclusiva. » — Ch. 1643. Administra-
tionem St. Sophie committimus patre Visitatori iusta intentionem : ordine. 11

ordinis. - L'aut d'a étre alors abandonné et uni à la chartreuse d'Antwerp,
commencée en 1685. -

ch. 1656. a l'abt D. Arnoldus Nagel profud et antiquioris d'Ypres, alias prior
de l'abte Sophia, habens missam de B. M. p. tot. adiuvus. —

1666-1688. — Bois le Due. — Sophie. —

Ad. 1665. Et committimus & iustitiamus proximis ut de nova plantatione,
quam quidam canonici in Bos conductis, ordinis devotis, prope eandem iustitiam
optant origine, & infirmitate. Et si eis vita, fuerit poterant, aptatis prius
ad hec necessariis edificiis, duos vel tres personarum ad eam militare.

Iadem ad. 1665. (In de Ruremonde) .. et p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etatis D[omi]ni cum delupor
regalis facit p[ro]p[ri]etatis, Gandavi, vadat ad nos au[tem] plantationem, con-
ceptam, prope Berchemensis ad ord[inem] voluntatis. —

Parmi ces chanoines le 1er est Ludolphus Vande, Water, et Martens.

Dengys fut nommé Recteur par lettres du R. P. du 3 juillet 1666, ou ylet?
La lettre est adressée au p[ri]eur de Ruremonde « litteras v[er]itas litterasque
procuratoris T. vestre mecum litteras D. Dionysii, non a d[omi]ni D[omi]ni vestre
super nova plantatione prope Berchemensis jam inde atra recipimus in effectu
continentes quoniam in ipsa plantatione jam edificata est una capella
et quinque celles pro habitatione religiosorum, et alia ad officia multa con-
structa, qualia etc[em] j[am] sunt data ad opes dictae novae plantationis,
quantum promissi a diversis personis, cum quanto etiam desiderio
Van bis vir Ludolphus fundator dictae novae plantationis arhelat ut illuc
mittantur personae ordinis, ita ut de nimia dilatatione hoc faciendi j[am]
tristis... et attento ... quod nedium dictus vir fundator et aliis
velis vir magister Martens, agis cooperator, v[er]eum atque propulsus cum
magna devotione uendit plantationem, ord[inem] in patris sua habere desi-
derat. le charge se l'ignore et s'accepter et nomme Dengys Recteur.

L'endroit où ces constructions étaient commencées s'appelait Villa Ollandia,
à environ 1500 pas de la ville. Dengys et ses compagnons resterent
là environ un an. — Mais l'eau manquant et le monastère en herbe
s'éloignant près du chemin public, on se transporta à un autre
endroit nommé Eyclandonet, lieu marécageux, où on trouva l'eau en
reniant les fondations. Il ne sais ay jute quelles constructions on y fit,
mais Dengys lui-même songea à une 2e transmigration, quand il
fut rappelé à Ruremonde. La seconde translation se fit tout le Redoux

D. Jan

D. Teau de Monte 1670 ou 1671. On alla s'établir à Vucht. Aleydis Piëckx acheta
un monastère de religieuses qui se trouvait là et offrit celle-ci un morceau à
ses frères à l'y établir. - C'est donc à Vucht, près de Bois le Due, que la
chartreuse fut bâtie définitivement. - Sans une permission donnée par Charles
le Téméraire duc de Bourgogne, prince des Pays, de sept. 1671, on fit les concessions
quod in loco dicto Eyskendonck op den Dungenen, aut si illa loca, propter regem
terre, ut afferimus, inveniuntur aquarum, at inaccessibiliterat, ejus den, tempore
huiusmodi, ad huc minus aptius reparatur, in alio loco magis propriae et conve-
nienti per medium miliaire aut circiter ab oppido nostro bis codicenni distante,
in honorem et laudem salutis sancte Virginis intercessione Materis eius Nostrae. vel
vocabulo et patroncino sancte sophiae civitatis constantiopolitanae
nominam constitutae nos... nos asternemus... sed... contineamus... ejus nos
principalem fundatorem constitutus... Mais cest tout ce qu'il a fait.

Voici d'après les cartes du ch. ap. gen. ceux qui ont le plus contribué
à la fondation de la chartreuse de St Sophie.

ch. 1669 obit. Dns Martini canonici ecclesiastico du cuius que au commencement, novem
plantationem prope
Arnoldus Stomart dux bis codicenni. (les autres magistrats
deux et pro quoque fratres.

ch. 1673 ob. Nobilis D. Arnoldus de Harlaer miles fundator et doctator et cellarum
in de St Sophie prope bis codicennis h. p. t. o. planum monach. ab 64-20 janv.
(il est le mari de Aleydis Piëckx)

ch. 1677 ob. Ven. Rudolphus Vandervater principale acceptor d. St Sophie
prope bis codicennis.

ch. 1685 ob. Dna Aleydis Piëckx fundatrix d. St Sophie prope bis codicennis h. p.
tot. et. plen. monach. ob. 3 nov. (1686).

ch. 1697 ob. Nobilis Gerardus Van Strien, unus ex beneficiariis (dans et sit fundatoribus)
d. St Sophie prope bis codicenni h. p. t. o. plen. monach. (obit 27 sept. 1697)

ch. 1562 ob. Joannes Barnabas magnus benefactor d. St Sophie.

ch. 1563 ob. Joannes Barnabas benefactor d. St Sophie.

ch. 1569 ob. M. J. Cornelius a Bergis magnus benefactor d. St Sophie h.
p. t. o. amnis, pugil. sub. 23 dec.

- ch. 1513. ob. Magister Adrianus de Esche dotator et fundator unius ecclesie in Burey
 " Dna Petronilla de Beekha benefactrix d. proprie Busundensis.
- ch. 1517. ob. Magister Ghisbertus Bis de Camel (sic) Busundensis.
- ch. 1520. ob. Lambertus Millebach benefactor d. proprie Busundensis h^r. miss. de B. f. t. o.
- ch. 1522. ob. Ill^r et magnificus D. Fredericus de Egmont,comes de Burey (sic dicitur
 Burey) magne benefactor d. f^r Sophie h^r. miss. de B. f. t. o.
- ch. 1522. ob. Honorabilis et probus vir Lambertus Mylnech scultator n^r offido
 Busundensis, magne benefactor d. proprie Busundensis.
- ch. 1526. ob. Arnoldus de Groot, vis^r Gravensis, benefactor d. f^r Sophie.
- ch. 1530. ob. Magnificus D. Maximilianus de Bergis h^r. f. t. o. amic. pug. sub 1509.
 " Nobilis ac generosa Dna Maria relicta magnifica d. Cornelia de Bergis (voix
 1509) h^r. f. t. o. amic. pug. sub 1509. (Cue d'au^r c'estait la fille d'Alceste,
 Pioche qui s'appelait Marie, et qui confirmait la donation de sa mère)
- ch. 1540. ob. Ill^r ac generosus D. D. Florentius comes de Burey, factor d. f^r Sophie
 h^r. miss. de B. in prov^e Lestonide.
- " Generosus D. D. Arnoldus de Coaglio (sic) magne factor d. f^r Sophie h^r.
 miss. de B. in prov^e Lestonide.
- ch. 1549. ob. Ill^r D. D. Maximilianus comes de Burey, factor d. f^r Sophie
 h^r. miss. de B. in prov^e Lestonide.
- ch. 1553. ob. Nobilis Domella Brouye magna benefactrix d. f^r Sophie h^r.
 miss. de B. in prov^e Lestonide.
- ch. 1563. ob. Specabilis vir D. Martinus de Grae secretary Busundensis
 h^r. miss. de B. pug. tot. odi.

Redempti et Precaus —

3 Juil 1568 - 1569 ch. D. Dionysius p^r burenmeude nomine pug. le tre de B. f.
 et absous pug. ch. 1569. —

ch. 1569. D. Henricus Hechtwich p^r d. rejected nomine pug. ch. 1569.
 Yout il p^r nient ais rion nest apres obit pug. le 15 juil 1569
Specabilis Virgat D. Joannes de Monte p^r d^r et aliis + 8 juil 1572 de la
Coaglio p^r d^r Rector l. Sophie et Prior Walacie. —

- 1672 d. D. Joannes Mevius 6^e Rector, dit la Mouque. Cen. 1^e quan-

1672-1675. — D. Walterus de Lecat 1^e Rector ante du pris & bura
ch. 1672. Novam, plantationem, prope Bus undas et in iuxta insuperemus in
nomine P. et F. et J. I. Quam plantationem, Domum, & officia Constantino-
litanae prope Bus undas in nomine amicorum tot ad. nominari voleamus.
Et p[ro]p[ri]etates in prioren dictis D. O. Walterus a domo Bethleem, in Rue
munda abbatibus. — fit partie de la province du Rhin, de commencement
à 1674, et de 1676 à la fin de la province de Tarentaise. D. Waller
est mort d. 20 Janv. 1676 et h. 1676.

1675-1678. — D. Symonius Petri (Lacmonie l'appelle Croockus)
postea de Huisdaij, abbatia prior. Entra —

1678-1686, 8 Nov. — D. Henricus Vroede ante prior Brugge. Voir Epl.

1686-1689. — D. Symonius Petri 2e mort 1. rel. 16 juil. 1501 eccl. 1500

1690-1501. — D. Daniel de Auterapia ff. d. obit 1. 1. eccl. 1530.

1501-1502. — Un Rector ante et postea v. cariss D.

1502-1530. — D. Hubertus Loen ff. 1. Brevelaere, obit 1. 1. eccl. 1530

1530-1537. — D. Petrus Scherpenseel ff. 2. poste a prior Leodii,
Salghensis et Lyca t. 21 juil. 1538 alias virilator. —

1537-1539. — D. Godfridus Clutz ante et postea prior Leodii
obit 15 oct. 1540 eccl. 1541. —

1539-1568. — D. Baldinus Cloetinghe, Zelandus ff. d. obit
p. 19 juil. 1578 et h. 1578.

1568-1569. — D. Theodorus de Meeuw en ff. 3. poste a prior lejard
et viant obit 9 aug. 1576 et h. 1575. —

1569-1570, 29 Mai. D. Henricus Micloff, 5e ante a prior Moni-
cherry. obit p. 29 Mai 1570 et h. 1578, alias convilator. —

En 1586 premiers troubles des partisans de la réforme qui envahirent les
maisons, briserent images et autels, pillèrent et s'aggrètent tout et,
sans toutefois brûler ni démolir le couvent. — La plupart des religieux
furent dispersés dans différentes maisons. — En 1587 furent d. baptisées
no. 4, fol. 101

non fit mea. Quam hostiam ut in causa restauracionis dictae D. in utroque
statue invigilat. — Turris. Comment. p. 51) « A° 1566, 22 aug. Bulleducenses
iconoclastos in temple d. Jaanni, cui ad summum splendorum et incredibi-
-lem, elegantiam atque mirificum ornatum, nihil reliquum est videtur.
— omnia simili amentia vastarunt et conuaserunt atque concide-
-runt; nec aliis quod opidi sacrae sedibus et monasteriis limit conceperat
hominum manus effugere. Secundum est atrocitas in Franciscanorum et
Dominicorum coenobio. Cartula quoque ipsius loci misere descripta est,

1567-1571. — D. Bartholomeus de Doort (Dornus dictus.)
ff. D. obiit P. et d. 1572. — d. 1588 Rectorum, T. S. officia proficiens in
priorum. Quam hostiam ut prius patiens, provinciae eleemosinis et favoribus
ad ipsas restauracionis dictae D. invigilat, et divinum officium, mox ordinis
in ecclesia persolvi faciat ad formam statuti; et ceteri religiosi habeant
patientiam in dominis provinciae in quibus hospitantes, nec ad illam rede-
-ant nisi vocati aut justi a visitatoribus sub pena carceris. In 1569 sem-
bleable admonitione. d. 1570 et profecti dictae D. in provincia ob proximam
et devastacionem, ipsius hospitaliter habent patientiam in petitione-
bus suis. Rerum in 1571. Los tres ultimos recommencierent peu apres et le chroniqueur
dit que le prieur D. Bartholomey en mourut de chagrin.

1571-1590. D. Cornelius Vanden Kerckhoven, ff. D. antea prior prolyps
et prieur jusqu'en 1590 et mourut le 27 Janvier 1590 « que ultra
60 ans d'ineptie et d'inconscience. Vers 1572 nos freres sont obliges
d'abandonner le monastere et se retirent in ocean, Bostellanam, y ou ils
revenirent plusieurs annees pas plus que la moitié de l'etate de leur ville par le ressort
de la il passent quelque temps à Hoed. En 1578 les royautes itali-
maisons de la ville et craignant l'armée espagnole qui assiégeait leur ville
bustent complètement la chartreuse qui ne vivent j'aurais relevé
nos fugitifs s'établissent en ville et un suburbano ⁱⁿ Herlaire, et resteront
là jusqu'en 1583, où à la suite d'un vol audacieux perdu au large.
Le prieur D. Arnold Havert transféra la communauté dans la ville,

où elle demeura jusqu'à sa complète extinction.

ch. 1593 Prior d'lophie nous fit nota que en hostem et gravia nostra ollus rentia sue d'paticenter parati. (Voilà qui prouve ab bon qu'il y a du nouveau).

1590 - 1595. - D. Arnoldus Haerens + 16.10.

1595 - 1598. - D. Michael Tansemappx d' Lovaix.

1598 - D. Antonius Van Zichem pp. Hollandie obit. 1610.

- 1608. D. Joannes Steelant prof' de Louvain puis après

1602 j'ne sais au juste à quelle année obit ce ch. 1538,

1608 - 1609 Sept. D. Michael Tansemapp obit ce ch. 1622.

1609 - 1616. - D. Simon Lapey pp. le dñ obit prior Brugis ob ch. 1615,

1616 - 1627. - D. Joannes Emmechouer pp. Louvain obit prédé
nonas sept. 1635 à 83 ans.

Le prieur chercha à rebâter la chartreuse dans la ville de Bois le
Duc, il avait même obtenu en nov. 1617 des archevêques Albert
et Gaspard, le couvent des frères de l'Église au Val à Com-
mune qu'en supprimait et dont on donnait les biens à la messe
épiscopale, le monastère lui-même étant donné aux chartreux
pour y rebâtir leur monastère. Je ne sais ce qui empêcha la
réalisation de ce projet. Enjors at'il que nos frères achetaient
un emplacement à Anvers pour y établir une chartreuse, cela
avant 1625, car le chapt. de 1625 nomme un recteur à ce
nouvelle fondation d'Anvers. Toutefois il resta un prieur et une
petite communauté à Bois le Duc jusqu'au chapt. de 1638. —

1627 - 1638. - D. Arnoldus Keghald (Keghald) prof' Eodui, dernier
prieur de l'lophie obit ex ch. 1658.

ch. 1638. Prior I. loophie fit nota, et prior absoluiter reveretur et domum
Eodui suos professoris et ibi exercitat officium, procuratus. Et dominus
administrationis dicto d. I. loophie relinquimus pat' obit. v' sitatoribus (et
ab hoc anno non habuit amplius priorum dictar., ajoute D. Charrat).

ch. 1639 Administrationis d. I. loophie cessionem fratru' V' sitatori
qui prevo-

qui providebit de alio religioso in illam domum mittendo.

• In 1640 Administrationem T. Soc. Sophieae committit nos P. Visitatori (et
d'apres usque ad annum 1661) inclusive, aucto D. chauvat).

In 1641 Administrationem T. Soc. Sophieae committimus P. Visitatori
juxta intentionem dicens. —

De Sophie est davante la 2^e charte des d'Avranches
1640 Anno 2^e.

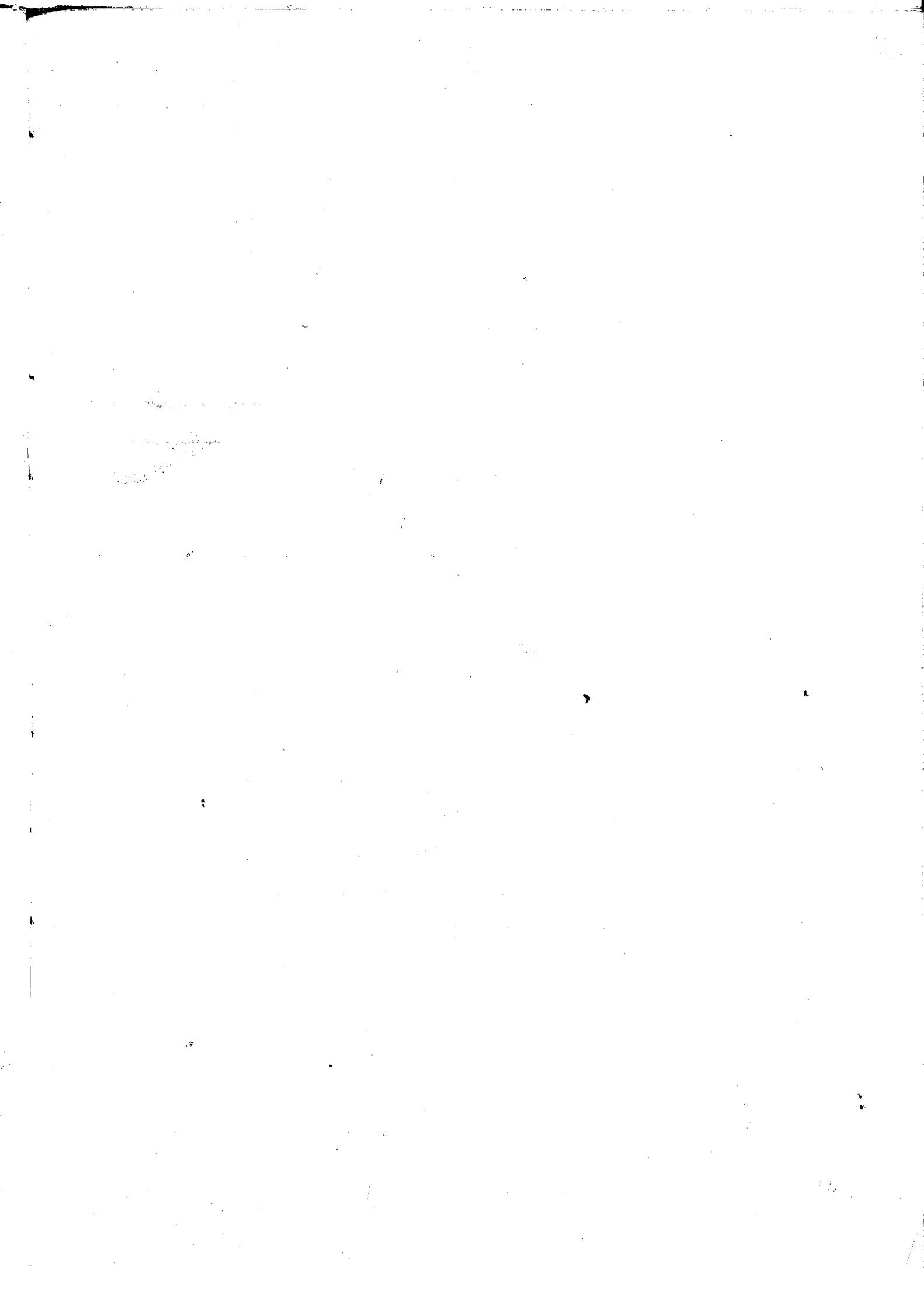
Hac igitur esto

Elementatio 4^a

I^{us} Primus.

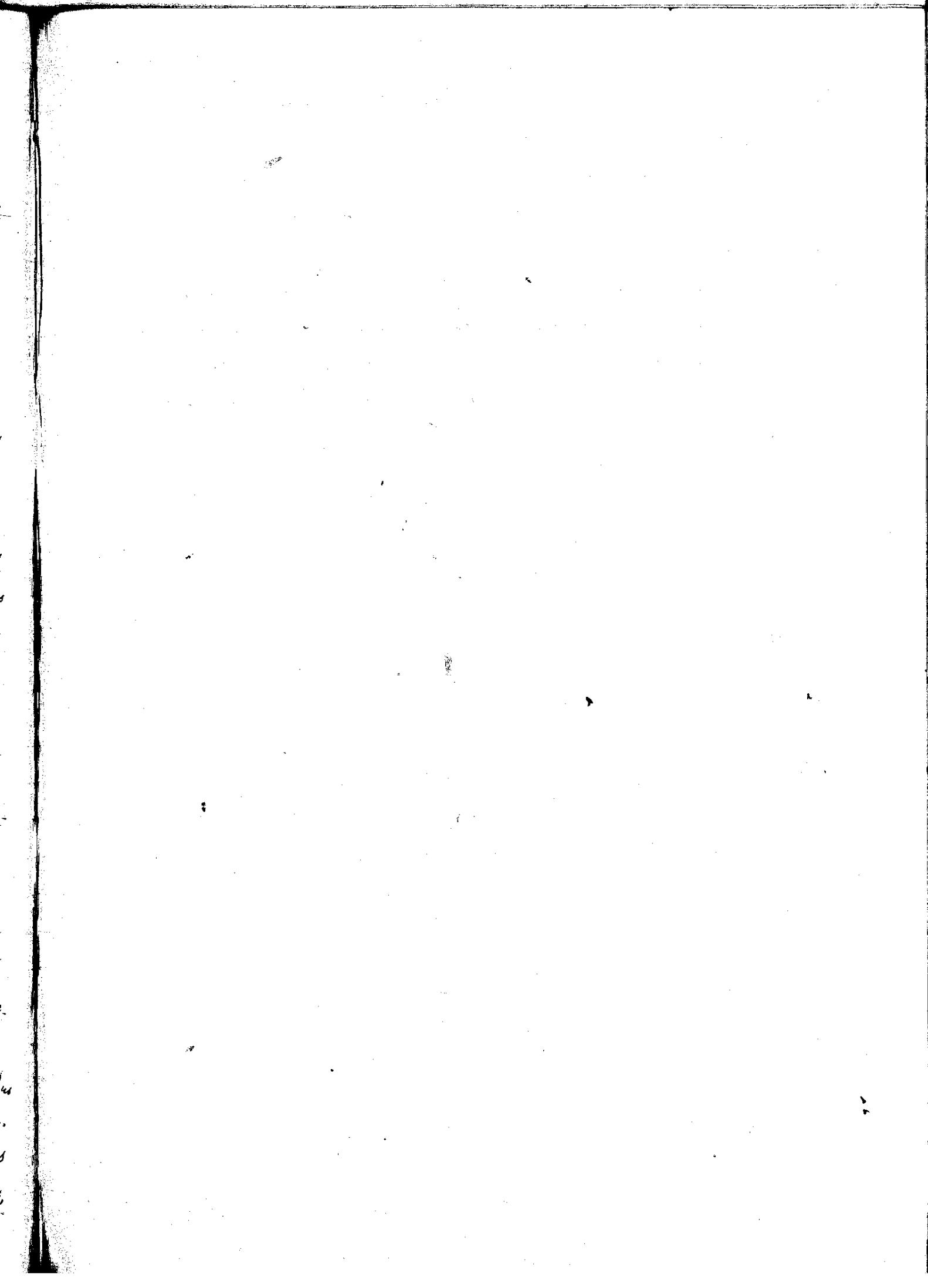
Occasio translationis, & quibus auctoribus res cœptabit.

Cum sub P. Simone abhinc decennio. statu domini, parva, ex voto procederet, et syn-
dicus minus fiducia reprobaret, ac digne domesticus et pauperatus qui que non optimis
morbis esset; zelo Dei peritus P. Joannes Emmerichius ut maturè rebus operari ferret,
abdicavit se Prioratu Domus Bruxellensis, et hujus curam vero complectens ad ultra securum
selectissimorum religiosorum, coloniam, relegatisque omnibus et singulis per capitulum
ad alia loca, P. Simone ad Prioratum Brugensem, aliis also, studiis collapsans, domus
disiuplinam, revocare; Habet ab autem R^m urbis Episcopum D. Matasium, sibi addic-
tissimum, et in opes Cartusiae redificande vel construenda novae, vel applicanda domus
fratrum, et seminarii si simul in dijsum satis propensum, potius que auspiciis ipsius
aliquid fieri nisi mors spes omnes et res ab ipso conceptas succidisset. Petilominus Riorey
spes adhuc permanima semper alebat obtinendi loci, qui non negotiis futuris erat,
aptareque poterat, et ad formam cartusie redigi. Tantum, de quo jā, diximus domus
fratrum, quas vocant Hieronymianorum, cui contiguuntur, erat R^m sensim annis, ubi
locus vastus et venalis. Sed nescio quo patre nostro id est tempore in eius ante semper proxi-
mientia sive in post præstransem aliquot annos, expectationem, quod omnis et
sollitudo nostra semper delusa est. Quo cumque autem Dei consilio fructuato talib;
prosternitur, fortassis ere nostra fuit, et verisimum est nobis aliquando propheticum
istud dictum a Domino: Multiplicata sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.
Non congregabo conventualia eorum de sanguinibus (in hac urbe nomine) nec memor ero
nominum eorum, per labia mea. Ingegnus sequitur et dicit Dominus post hereditatis

anee et calicis mei, tu es Domine qui restitues hereditatem, nican, et carbuncum, Ordini,
funes cediderunt mihi in pueris, etenim, hereditas mea pueris erat mihi'.

Innuerso videtur in nos non oblique dictum, quod multiplicatae sint et infraeatoe tales
et rejectae preces et libelli supplices nostri quos pro domo et area fratum, obtulimus, ac ideo justa
infirmitate. sed indignatione commoti potuerimus accelerare discussum, et ab urbe funditus
nos abrumptere. Sed et acceleraverunt negotiatori negotiatores huius non connubiosi, qui velut
ex spartis filii publiculus triflex, et ex composito conspirantes non facile dissolventur. Quorum
unes et ipse precipientis hic in eius nomine vestitus cano domus nostra; cum haberet ex
distractis et rurib[us] bonis iis quae erant in Gheldria numerosam pecuniam, et ex rara quae
in fundo est parsimonia proculpe, nec applicaret, eoque in omnes fortunam, semper intentus
expectaret beneficium suum, Deus, et mutua; speraret que non visum semper, nisi
recederet a se recedificabam domum, ad quam projecto prompta fuit opus et presenti pecunia
quae nusquam, et nungam, presumptio est quae in area. Sed prouinciarum patres nostri tam longas
mores pertulerint, statimque quodcum commentaque pio sunt usi, que perfruerent orationes ipsius
inexorabilis clausura (nam custodiebat et incubabat pars tunc, sic ut de hortis hispidis,
fatra vel fabula est quod hortorum illorum, formis aureis custodiendis trax perdens et per-
mox invigilat) ita pere custodiebat orationes suas, melior aliquanto questor, et ipso de-
se fateri dignatus, quam foenerator. Itaque passus est pias iniicias non uno tempore, nec ab
uno homine sed a duobus ab hisc ipsiis D. Willmo Lyrano Tuore et D. Convisatore D'outelain
Bruxellensi qui cum consueverunt distinxerunt ut usque ad hunc anno, ac concordem denique decen-
tiam, totam domum, in urbe Antwerpensi pertraxerint. Varius locus 60000 flor. et
ampius. Objecit autem P. Rector et suam domum, l. pretium, quod ex ea vendita conflavit
(fuit pere quatuor millionum nummorum) ad eam hinc nos et uide modicione. Cujus diligentia
et instantia quotidiana locis non parum, acceptis orationibus, et ornamentis operatur ubi
futurus, si Deus prosperaverit cursus, agitationem, et vita P. Rectoris. Domine bene protege-
re etc.. Benedictus omnis qui venit ad hanc domum, in nomine Domini. Benedicimus illi
de domo Domini, Deus Dominus et ille sit nobis. Constituite die, solemnes, in condensis frondibus
et ramis arborum usque ad cornu altaris ut in eo sacrificium, primicerium offeratur domino.
Obtulit quidam primus in loco sacrificium, ab hinc pere sequi-amps P. Immeckheve, presentibus
et in loco communicantibus D. Losson, et aliis non paucis amicis, beneficiis et benefactoribus amicis,

270

sed cum congregaverint vocatos suos in unum, Sonnines forte celebrans offertus illi sacrificium
pendente semper et adhuc currente hoc anno sacrajubilei anno, solventque vota sua et
laudans dicent dominis qui vocate fuerint, in remissionem peccatorum suorum. Quoniam nos
novissimi, et ego (si superis et superioribus placet) servus meum vocatus sum, ut adi-
cens ministrum syos in languoribus, et porro profectus sum, in ipsis periclis I. Joannis Bea
sicut olim primitivis patres nostri ad montes cartus i.e. duce ad ductore I. Patre nostro I. Ben-
tore. Non habemus talam, vice autem ducem, sed tu opuer qui plausquam propheta
Altissimi vocaris, pacabis (atque ut in ang.) ante faciem nostram. Ut sine timore demener
inimicorum nostrorum, qui vias obstante liberati seruamus Teo soli cum Paus et
gloria.

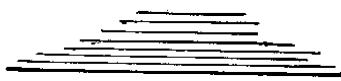

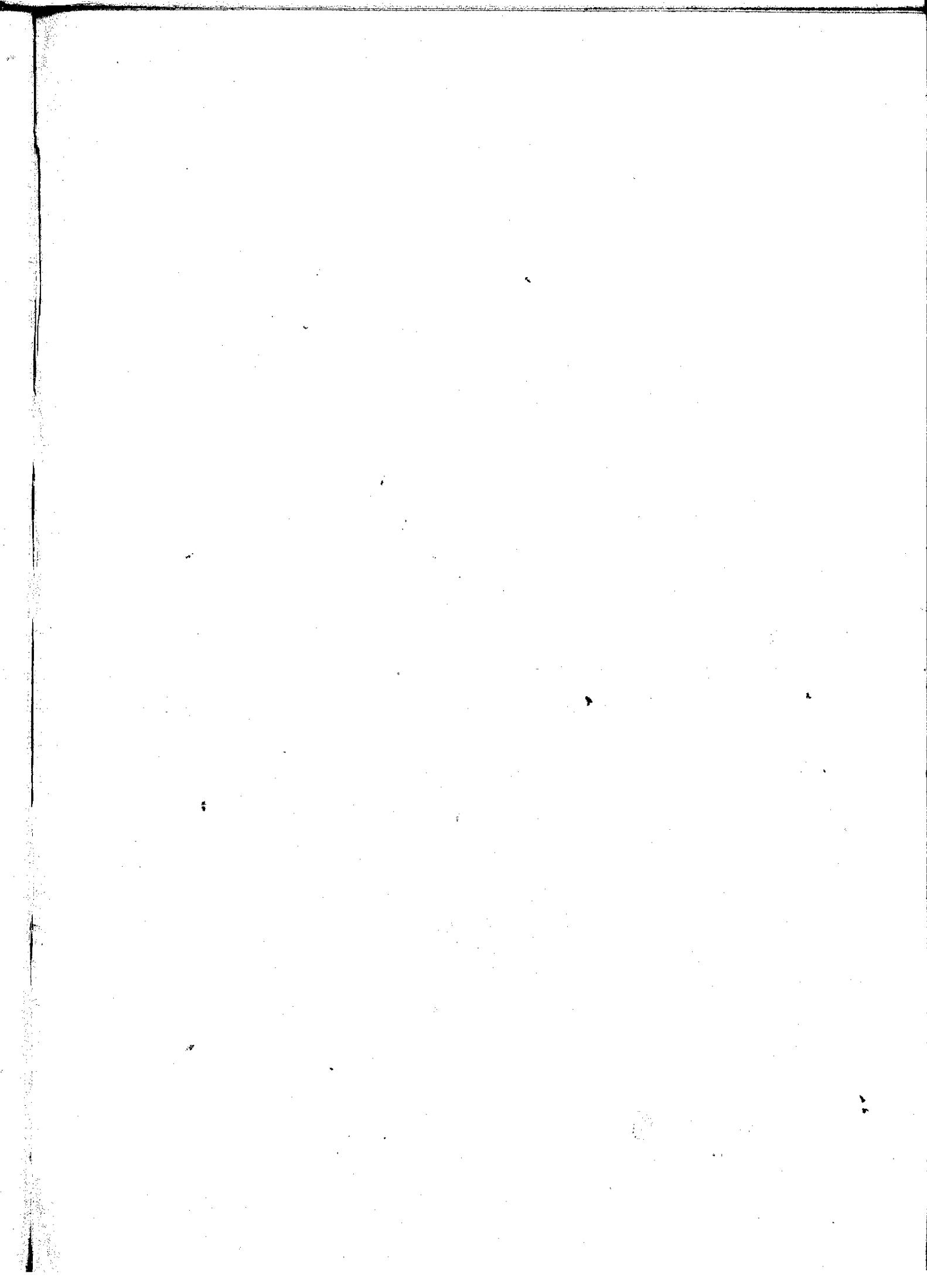
finis Annalium Sancte Sophie

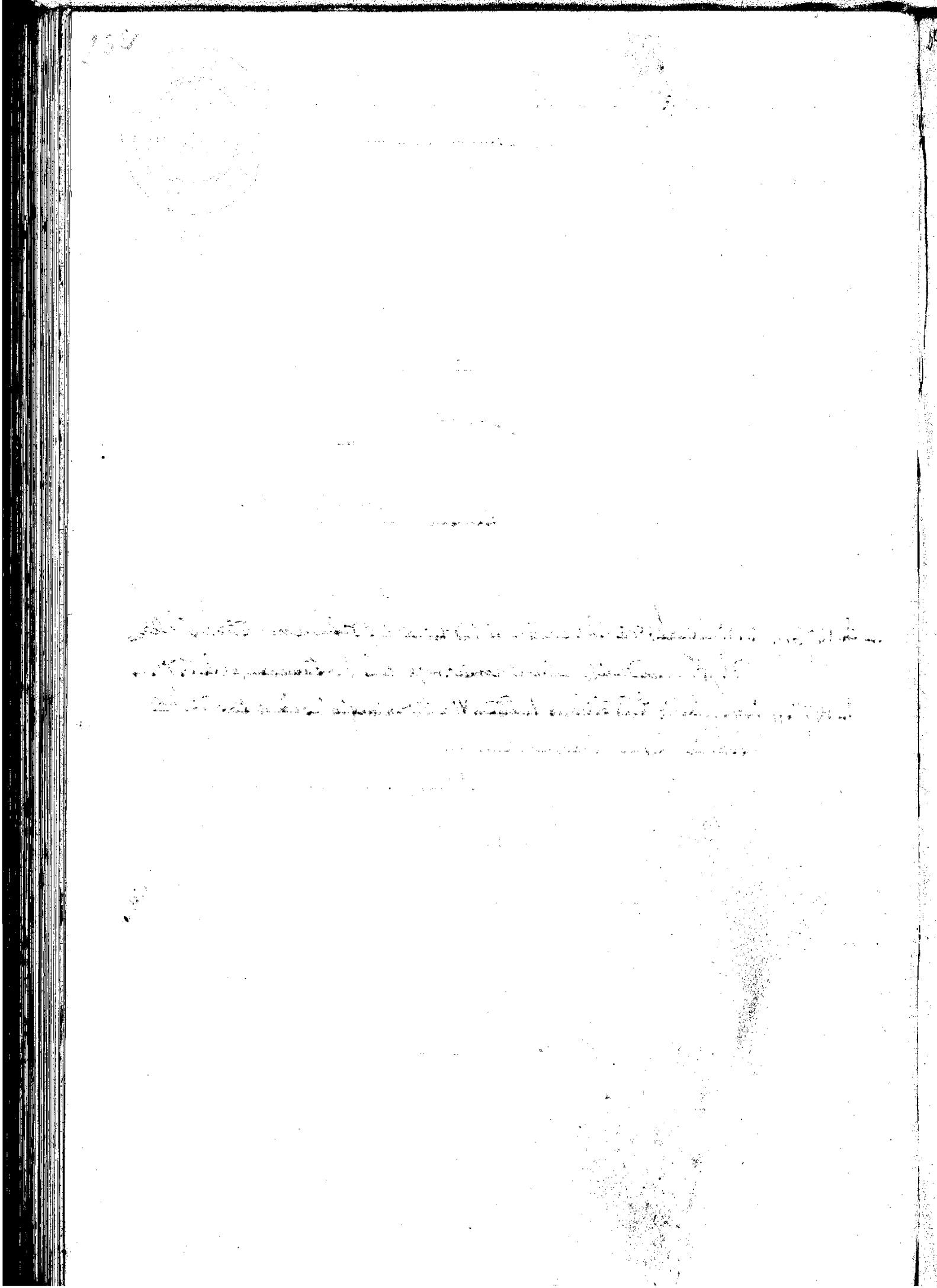

Hoc annales transcripsi de manu scripto originali ductoris.
V. P. Leoninus Thon cartusioe S. Marie de Pratis prope Montesolunum, hoc
manuscriptum, alijs o recenter emptum, mihi gratiosissime commodavit
f. T. B.

Chartus, a R. Hugonis (in Anglia) 519th. 1888 -

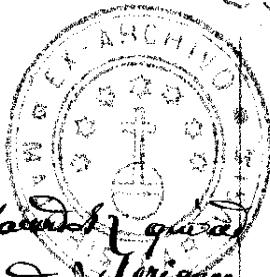

Stephie.

Necrologium
ex chartis Capituli generali. —

233

- ch. 1469. obiit. Dmns Martinus canonicus ecclesiae Buscundicis, b. a. d. f. quia
Arnoldus Stamalant (Stamalant. s. d.) civis Buscundicis regis
notam plantationem prope Buscundicis magna et multa
bona dederunt; habent utriusque, per tot. id. —
- + ch. 1471. " D. Dionysius (Rydelius) monac. prof. a. t. de Bethlehem, in Ruram
habent amio. perfat. in p. a. Rhini vel dia Ste. gregorii. (19 Mart. a.
aliat sed Rector t. t. t. Stephie.). —
- + ch. 1473. " D. Joannes de Monte monac. prof. a. t. Indulce reginae eadi, qui alio
fuit prior t. qiddam, et hector moe plantatione prope Buscundicis.
Nob. illi Dmns Arnoldus de Herdaij, miles, iudicator et datus
odo cellarum, in domo Stephie prope Buscundicis, habent perfat.
ord. plen. cum p. alt. monach. obiit 20 Tannar. —
- + ch. 1476. " D. Walterus de Elande qui fuit prior t. d. Ruramunder et ultimo
t. Buscundicis, habent amio. perf. ab 30 Tannar. ex ch. 1677. —
- ch. 1477. " Venerabilis Iustophilus Vanden Water principalis incepit t. t. t.
Stephie prope Buscundicis. —
- + ch. 1485. " D. Henricus de Vrode prior t. t. t. Stephie, qui alio fuit prior, vicarius
et procurator t. v. g. prope Brugis, obiit 8 Nov. (1486). —
- " " Dna Alen(t)is Piects ^{at m. a. l. t. r.} fundatrix t. t. t. Stephie prope Buscundicis,
qua habet per tot. ord. plen. cum p. alt. monach. obiit 3 Nov. —
- ch. 1486. " D. Leonatus de Barnetis (Verment. c.) monac. prof. a. t. t. t. Stephie.
ch. 1488. " Fr. Joannes Coelerti (Colereti. s. d.) reditus laicus prof. a. t. t. t. Stephie.
ch. 1495. " (Fr.) Gerardus et sonatus t. t. t. Stephie prope Buscundicis.
ch. 1498. " Nobilis et strenuus dominus Gincat us Van Steen unius funda-
to rebus t. t. t. Stephie prope Buscundicis, hab. plen. monach. perfat. —
- " " D. Bartholomeus monac. prof. a. t. t. t. Stephie.
" " Fr. Joannes conuictus coquinarium t. t. t. Stephie.
ch. 1499. " Anno protracto fuit positus in carta nobis t. Gerardus Van Steen, fundator
t. t. t. Stephie prope Buscundicis, qui habent plen. monach. t. t. t. Stephie.

- *S. Sophie* — Gherardus de Huyon secundum marianum
quod tunc ignorabatur. obit auctam 27 Sept. habebatur in cap. SS. vir. 27 Sept.
- ch. 149. obit. D. Petrus de Zanicas monachus prof. S. Sophie prope Bubencudicis.
- ch. 150. Fr. Bartholomeus D. Talobus Bruch monachus prof. S. Sophie.
- + ch. 150. D. Gilmanus Patru monachus prof. S. Sophie Amsterdam, aliam prop.
Doctoris S. et S. prope Bubencudicis. —
11. Fr. Galterus conversus hospes in D. Bévanil, prof. S. Sophie, + 157. —
11. Fr. Albertus redditus laicus S. Sophie.
11. Joannes Barnathelt magnus benefactor S. Sophie.
- d. 1503. D. Antonius ex Antwerpia monachus prof. S. Sophie.
11. (Fr.) Willalmet donatus S. Sophie.
11. Joannes Barnont benefactor S. Sophie.
- ch. 1505. Fr. Joannes de Held (conversus) prof. S. Sophie, ultimo S. Leodii.
- ch. 1506. D. Clement ex Monte ¹⁵⁰ Gentridis monachus S. Sophie, Diaconus.
4. 1507. D. Joannes Meuwem monachus prof. S. Sophie prope Bubencudicis.
11. D. Adrianus Mal monachus prof. S. Sophie.
- ch. 1509. (Fr.) Theodoricus ex Dinthera donatus S. Sophie.
11. D. Cornelius ex Bergit magnus benefactor S. Sophie
habens per tot. sed. anniv. perf. mib. 23 Dec. — at mea illa.
- ch. 1511. D. Lambertus } monachi prof. S. Sophie. —
11. D. Adrianus Dorraci } monachi prof. S. Sophie. —
- ch. 1513. Magister Adrianus ex Eche totatis fundat remittit celos
in domo S. Sophie.
11. Dna Petronilla ex Bacha benefactrix S. prope Bubencudicis.
- d. 1517. Magister ghibertus Bir secundus Bubencudicis. —
- d. 1519. D. Cyriacus monachus prof. S. prope Bubencudicis.
11. (Fr.) Rainierius donatus S. Sophie.
- ch. 1520. (Fr.) Cornelius
11. (Fr.) Antonius Nivelle } donatus S. prope Bubencudicis.
11. Lambertus Millinch benefactor S. prope Bubencudicis, habens
mib. ex B. M. per tot. sed. —

- St. Sophie -

- ch. 1522. sicut. illud magnificus D. Fredericus de Egmonta, comes de Bus, (Binen. t.c.) magnus benefactor d^r. St. Sophie, habet missa d^r. p. t. ad. Honorabilit^r et probatissim^r Lambertus Mylinck sculptor in officio. To Burchardus magnus benefactor d^r. St. Sophie. V. d. 1520.
- ch. 1523. D. Arnoldus Bach (Hech. t.c.) monac. prof^{ct} d^r. prope Burchardus.
- ch. 1524. D. Joannes Gorisius monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie.
- ch. 1525. D. Adriaen Boem monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie.
- ch. 1526. Arnoldus de Groot, civit gravatus, benefactor d^r. St. Sophie.
- ch. 1527. D. Cornelius de Nova terra } monach^r prof^{ct} d^r. prope Burchardus
D. Joannes Tacoli }
- ch. 1528. D. Joannes Vrode (Vrode.) monac. prof^{ct} d^r. prope Burchardus.
- ch. 1529. D. Fredericus Heinii (Heium. ali) Ricardus } monach^r prof^{ct} d^r. prope Burchardus.
D. Humbertus (Hubertus. c.f.) Heium }
- + ch. 1530. D. Daniel de Antwerpia (alias Prior) }
- + ch. 1531. D. Hubertus Loen prior d^r. St. Sophie, habent missa d^r. B.M. e*in proga laeti*.
- ch. 1532. D. Joannes Mathie monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie.
- (F.) Lucas Donatus d^r. St. Sophie.
- ch. 1533. D. Fredericus de Wallen monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie, habent missa d^r. B.M. e*in proga laeti*.
- ch. 1534. (F.) Matthias Donatus d^r. St. Sophie.
- ch. 1535. Ille ac generalis D.D. Florantius comes de Buren, f^rancis d^r. St. Sophie, habent missa d^r. B.M. e*in proga laeti*.
- (F.) Generalis d^r. D. Arnoldus de Coegli (coad^r d^r. v. t.c.) magnus factor d^r. St. Sophie, habent missa d^r. B.M. e*in proga laeti*.
- ch. 1536. D. Joannes monac. prof^{ct} d^r. Ricardus d^r. St. Sophie, (F. m. M. sub*in proga laeti*).
- + ch. 1537. D. Geraerdus Cluyz prior d^r. Leoti, qui alias fuit prior d^r. Burchardus. + 1538.
- (F.) D. Thesmarus Lomel monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie.
- ch. 1539. (F.) Germanus (Hermanus. t.c.) Denates d^r. St. Sophie.
- ch. 1540. Fr. Joannes zedatus laicul prof^{ct} d^r. St. Sophie, qui so amicit laicitatem r^{it} in ordine. — 1. p^r
- ch. 1541. D. Petrus de Brada monac. prof^{ct} d^r. St. Sophie.
- (F.) Guillermo Donatus d^r. St. Sophie. —

— Ste. Sophie —

- ch. 1567, obit. (Fr.) Paulet
 " " (Fr.) Renart } donati d. Ste. Sophie.
- + ch. 1569, " D. Baldewin prior d. Ste. Sophie, habens miss. de B. M. p. tot. l. ad.
 " " (Fr.) Gilbertus
 " " (Fr.) Henricus } donati d. Ste. Sophie.
- " " D. D. Maximilianus comes de Buran, factus d. Ste. Sophie
 habens miss. de B. M. p. in prov. Lautonice.
- ch. 1573, " D. Joannes Rogmamus ^{annus tunc} prof. et vicarius d. Ste. Sophie, qui obiit 1574
 " " (Fr.) Joannes donatus d. Ste. Sophie.
- " " Nobilis Dominicella Bruges magna benefactrix d. Ste. Sophie, habens
 miss. de B. M. p. prov. Lautonice.
- ch. 1575, " D. Simon Tasobi monac. prof. d. Ste. Sophie.
- " " (Fr.) Tasobus donatus d. Ste. Sophie, qui obiit laudabiliter ^{ad. 2. VIII.}
- ch. 1578, " D. Henricus de Antwerpia monac. prof. et olim vicarius d. Ste. Sophie
 qui obiit laudabiliter ^{ad. 3. VIII.} vixit in ordine
- ch. 1579, " D. Egidius Braegel (Bruegel tunc) vicarius et tenor d. Ste. Sophie.
- ch. 1581, " D. Petrus monac. prof. d. Ste. Sophie, hospes in d. in Maubach.
- + ch. 1589, " D. Petrus Scharpenisse (Scharpenille) prior d. Lyroe (1548-1558) prof. d.
 Ste. Sophie, olim prior gydonum d. (1530-37) et tamorum Lodi
 (1537-39) et Delfantis (1539-1548) ac visitator ac consistorius
 Lautonice, habens miss. de B. M. p. tot. ord. obiit 21. Iulii.
- ch. 1581, " (Fr.) Dionisius Agauyl (Agamal. s. l. m.) donatus d. Ste. Sophie.
- ch. 1582, " D. Cornelius Dignus (Vigilz. tunc) monac. prof. d. Ste. Sophie.
- " " D. Guillelmus Amalena monac. prof. et sacrista d. Ste. Sophie,
 habens miss. de B. M. p. in prov. Lautonice.
- " " D. Lambertus monac. prof. d. Ste. Sophie, hospes et vic. in d. Ratisbona.
- ch. 1583, " Petrus d. Martinus Regnate (Garmen. d. m.) secretarius Buxare.
 - vixit, habens miss. de B. M. p. per tot. ord.
- ch. 1584, " (Fr.) Mathias Gekel donatus d. Ste. Sophie.
- ch. 1586, " D. Joannes Deter monac. prof. et sacrista d. Ste. Sophie.
- + ch. 1588, " D. Henricus Nicola prof. et prior d. Ste. Sophie, olim prior d. Monachum
 ac

— Sta Sophia —

- as cancellator prope Lantinae, habet autem miss. de B.M. in prov. Alamanica,
+ ch. 1572. obit. D. Bartholomeus Dornicus (Dornic) monachus profut et prior ac oligi
procurator St. St. Sophiae.
- " D. Joannes de Zichenis (de Zichenic. n.v.) monachus profut St. St. Sophiae.
- ch. 1573. " D. Jacobus Leent } monachus profut St. St. Sophiae.
" " D. Joannes Zichen } monachus profut St. St. Sophiae.
- + ch. 1575. " D. Theotonius (de Meerten) prior et regest, visitator prope Lantinae,
profut et olim prior St. St. Sophiae, habens per tot. ord. plena. comp. monach.
et miss. de B.M. obit 9 Aug. - (Apoplexia, dit msc. Hb. p. 359.)
- ch. 1576. " (Fr.) Giraldus Thaotorius } donati ambo St. St. Sophiae. —
" " (Fr.) Arnoldus Joannes } donati ambo St. St. Sophiae.
- ch. 1579. " (Fr.) Joannes Berdon } donati d. St. St. Sophiae. —
" " (Fr.) Thaotorius Bart } donati d. St. St. Sophiae.
- ch. 1584. " D. Theotonius Brugel (Brugel. T.C.) } profut d. St. St. Sophiae. —
" " D. Joannes Leent (Leem. T.C.) } profut d. St. St. Sophiae. —
- ch. 1591. " D. Henricus Dessel (Flessel. Schw.) profut et procu. St. St. Sophiae. (D. Henricus
Vanliencq moritur et mortuus 27 nov. 1590, tunc in villa Tonkemun T.)
- + ch. 1594. " D. Cornelius Herkenius profut et olim prior St. St. Sophiae, et quondam
prior St. Lyre et procurator honorum cartularia in Brab. contra qui
ultra 56 annos laudabilitas existit in ord., habens miss. de B.M. post ord.
ord. (at plen. monach. in prov. Alamanica, ex ch. 1595.) — 400
- ch. 1600. " D. Petrus Eilandis (Eilandis. Sch.) profut d. St. St. Sophiae. —
- ch. 1603. " D. Divinus profut et vicarius St. St. Sophiae.
- " " (Fr.) Arnaldus Gouartus St. St. Sophiae. —
- ch. 1607. " D. Agricola Van Yssen profut et sacrista St. St. Sophiae.
- ch. 1609. " D. Egidius profut et procurator St. St. Sophiae, qui 46 annos laude-
abilitas existit in ordine, habens miss. de B.M. in prov. Alman. 5 f.
- + ch. 1610. " D. Antonius Van Zichen (Vansaken. T.C. Van Zichen. Sch.) profut d.
Hollandiae, Vicarius et alias prior St. St. Sophiae.
- " " D. Raynerus Almenor profut d. St. St. Sophiae, habens in d. Lyre.
- + ch. 1611. " D. Arnoldus Harkenius prior St. Goedewaert, et tit. procurator profut d. St. St. Sophiae
alias

— St. Sophie —

- alias prior D. J. Sophie (1590-95), choralm. Leotii et Bruxellae, b. pl. m. schmied. + 16 Aug.
- * ch. 1614., D. Cornelius de Groot profut lemons. St. Sophie, alias prior D. Cam. penit, qui 67 annis laudabilitat visit in ord. p. 100
- ch. 1615., D. Joannes Romulus profut St. Goranii, vicarius St. Sophie.
- + 1616., D. Simon Lapeere profut St. Leotii, prior St. Brugis, alias prior St. Leontius.
- ch. 1616., (Fr.) Petrus Tonatus St. Sophie.
- + ch. 1622., D. Michael Tansma profut antiquior St. Goranii, alias prior judeum St. et 99. Leotii, St. Sophie (1595-98 et 1608-1609, sept.) et capellae, qui ultro 58 annos laudabilitat visit in ordine, habens miss. de B. Maier tot. ord.
- ch. 1624., D. Humbertus Franconorat (Franconrat. t.c.) profut St. Sophie, schm. reliq.
- + ch. 1626., D. Guillermo (Willems) Rector novae plantationis Antwerpiae, profut et alias prior d. Lyrae habens plan. emp. pl. monach. et miss. B. M. p. 100 + 27 Sept.
- (Fr.) Petrus Tonatus St. Lyrae, hospes in nova plantatione Antwerpiae.
- ch. 1628., Fr. Joannes Commissaris (Commissaris. schm.) conversus profut St. Monachorum in Arnhem, hospes in St. Sophie, b. miss. de B. M. in prov. Hen.
- + ch. 1630., D. Maximilianus Pluvius profut cartularia, prior St. Antwerpiae, habens miss. de B. M. per tot. ord. (Viennensis in Austria, profut 1621, 17 nov. + 8 Mart.)
- + ch. 1633., D. Joannes Staelant profut antiquior St. Goranii, alias prior St. Leotii et St. Sophie (160-1608), habens miss. de B. M. in prov. 1630. Alamanie. (T. Staelant alias Hollantus. schm. saud.)
- * 1634., D. Josephus Scindelicus (Scindelius. c.f.) profut St. Sophie, vicarius St. Monachorum, Brugis. —
- 1635., Magnificus D. Joannes Durand senatus Antwerpianus, habens miss. de B. M. in prov. Leotonice. —
- + ch. 1636., D. Joannes ab Immaculata profut St. Goranii, alias prior judeum St. et D. Lazarus

— Sta Sophie - Anvers —

- Lyon, Bruxelles et Sta Sophie (1616-1627), nacnon visitator profe laet.
habent per tot. ord. plan. monach. miss. de B. Ma et amic. sub 4 sept.
ch. 1636. obit. Nobilitdna Elisabeth de Witte uxor nobilitat clarissimi d. Petri Daems
equitis auratus toparchae Dionis et Nigromontis, Senatoris Antwerpensi-
ensis, habent amic. prep. sub 1° Sept. —
- ii. Magnificus d. Rogerius Clarisse, Scabius et clausynarius Antwer.
- pientis, habent miss. de B. Ma in profe Leutonioe.
- ch. 1637., (Fr.) Guillarmus Donatus d. Sta Sophie.
- ii. Magnificus d. Petrus Lottus civil Antwerpensis, hab. miss. de B. Ma in profe Leut.
- ch. 1639., d. Robertus de Halle profu d. Lyre, vicarius in d. Sta Sophie.
- ch. 1641., illmo ac magnificus d. Petrus Daems aquas, toparcha Dionis et
Nigromontis, Senator Antwerpensis, singulare benefactor
caritatis Antwerpensis, hab. f. l. ord. miss. de B. Ma et amic. sub 27 Iulij.
- ch. 1647., d. Philippus Jacob profu et sacrista d. Antwerpensis.
- ch. 1653., d. Antholmus de Stroplae (de Stroplaet. Schw.) profu d. Lyre d. N. D.
procurator d. Antwerpensis, habens miss. de B. Ma per tot. ord.
- ii. Fr. Joannes Scholastus Donatus d. Sta Sophie, hospes d. Antwerp.
ii. Nobilis d. Sebastianus Daems toparcha de Noirmont habens
miss. de B. Maria per tot. ord. —
- + ch. 1654., d. Petrus Daems profu d. Lyre, prior d. Antwerpensis et alias prior
d. capellae (1625-29) et Vicarius d. Westmansi (1629-1631) hab. per tot. ord. plan.
monach. miss. de B. Ma et amic. .. sub 13 Iulij.
- ii. Fr. Thomas Coram (choram. Schw.) Donatus d. Antwerpensis.
- + ch. 1656., d. Arnoldus Regel profu et antiquior d. Laotu, alias prior d. Sta
Sophie, habent miss. de B. Ma per tot. ord. —
- + ii. d. Joannes Richard profu et vic. d. Bruxellensis, alias prior
d. Lyre d. Martini et Vicarius d. Westmansi et Rector d. Antwerpiae, hab. miss. B.
+ ch. 1659., d. Henricus Van Beutagem profu d. Lyre, alias prior regis d. Ant. (1640-1657)
et d. Lyre d. Martini (1627-30) et Antwerpiae (1630-60?) hab. miss. de B. Ma f. t. ord.
- ch. 1660., Fr. Daniel de Lange (de Lange. Schw.) convertit profu d. Antwerpiae.

— Antwerp —

- + ch. 1663. obit. D. Vincentius Knibbe prof. d. Bruxelles, et adj. d'Antwerpensis, alias
prior et interum domenorum et dictarum, h. f. t. o. p. b. o. d. (P. Brus. 1651-53).
- ch. 1664. II. Nobilis historian clarissima prior et civitatis Antwerpensis, habens
miss. da B. S. M. a. in propria testam.
- ch. 1665. II. D. Joannes Knatz prior et adj. d' Antwerpice.
- + ch. 1677. II. D. Joseph D'ouelain prof. d. Bruxelles, prior et maximus
promotor, dictaule donation. d' Antwerpice, alias prior d. dictarum
et Brugis, hab. f. t. o. p. b. o. d. plan. monach. miss. de B. et amic. sub 21 Mart.
- + ch. 1678. II. D. Hugo Simons prof. et prior d' Antwerpice. (Montanus 1677, p. 162.)
d. 1679. II. D. Antonius Simons prof. d' Antwerpice.
- + ch. 1680. II. D. Petrus Antonius Pacquies prof. d' capelle, prior d' Lyre, visitator
provincialis, alias prior d. dictarum, capellae, Valenciammarum, et Antwerp.
- prior (1681-1686.) h. f. t. o. p. b. o. d. plan. monach. miss. de B. et amic. sub 19 Dec.
II. Fr. Antonius Craudus donatus d' Antwerpice. —
- d. 1681. II. Illit. dñs carolus Merayken baro d' Enden, antiquarius in curia
Bruxellensis, h. f. t. o. d. amic. sub 19 oct. — Et post Bruxellat. —
- d. 1683. II. D. Benedictus Decker (Duch. n. d. Dux) prof. d' Antwerpice, Diaconus.
- d. 1692. II. D. Hieronimus Haspelscarp (Haspelscarp. schm.) prof. d' Antwerpice.
- + ch. 1695. II. D. Hugo Gasterius prof. et prior d' Brux. et visit. prior provincialis alias
prior d. Sylvester Martini, Lyre, Antwerpice et dictarum, habens
f. t. o. d. plan. monach. miss. de B. et amic. sub 19 Janv. (Iph. I. 122.)
- + ch. 1699. II. D. Nicolaus Brueckman prof. antiquior et procurator d' Brugge,
alias prior ejusdem d. et d' Antwerpice.
- ch. 1701. II. D. Antonius Marey (et Morey) prof. d' Antwerpice ejusdem obit. et probante
II. Fr. Franciscus Pistorius donatus d' Antwerpice ejusdem obit. et prob. non sicut
non sicut demonstratus.
- d. 1705. II. Fr. Guillelmus Van Aesque (Van Augen. s. n.) donatus d' Antwerpice.
- d. 1707. II. D. Franciscus Vanto (toas. Van Loo. schm.) prof. d' Antwerpensis.
- II. Fr. Joannes Van Woerbel (Van T. e. a. l. schm.) novitius donatus d' Antwerpice.
- d. 1708. II. Fr. Arnoldus Letam (Letam. c. f.) donatus d' Antwerpice.
- ch. 1709. II. Fr. Magdalenus Vautem Berghen donatus d' Antwerpice. schm. n. p. s.

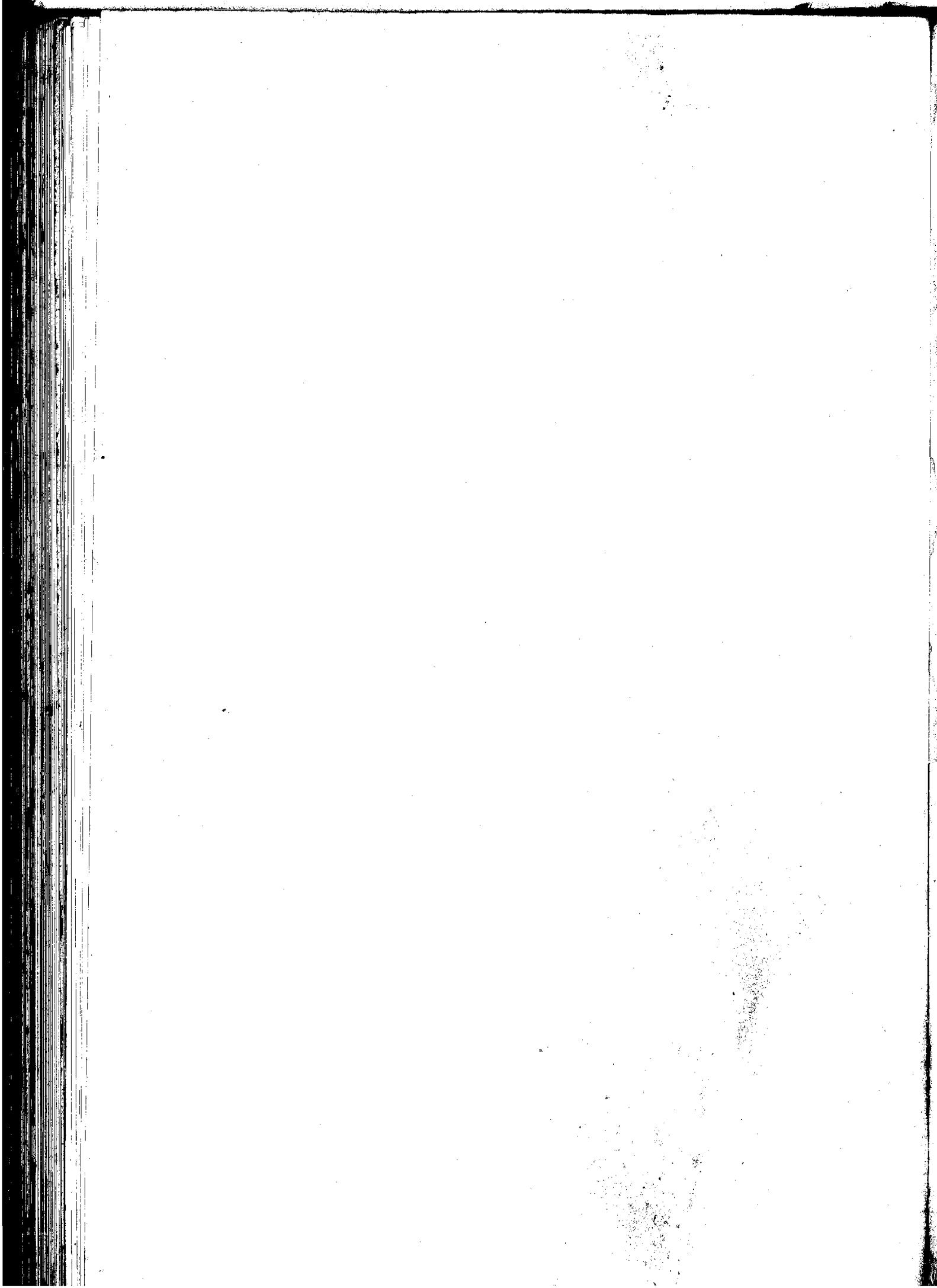
— Anvers —

- + ch. 1710. obit. D. Joannes Van Spieck profet et coadj^u d' Antwerpse, alias
Spieck, qui fut d'abord sacriste & monachorum Brugis. —
11. D. Robertus Vanden Berghe profet et vicarius d' Antwerpse.
11. D. Petrus Van Warmond profet et sacrista d' Antwerpse.
- + ch. 1711. 11. D. Hieronimus Vanden Kerchoff profet et prieur d' Gand, qui fut
profec^o leut^e alias prieur d' Sylvoet Martini, Antwerpse et monachorum
Brugis, habens miss. de Ymo Nomina Tenui et aliis de B.^o f. t. ad.
11. D. Jacobus Remoige (Remoige. a. Romaige. b. nov.) profet d' Antwerpse.
11. Fr. Hugo Doornik donatus d' Antwerpse.
- + ch. 1715. 11. D. Hugo Vanden Biessam profet d' Antwerpse, prieur d' Bruxellorum,
convictor profec^o leut^e alias prieur d' Antwerpse, habens miss. de B.^o f. t. ad.
11. D. Benedictus Tansent (Tansent. a. b. nov.) profet et sacrista d' Antwerpse.
- ch. 1720. 11. D. Bernardus Ratelaert profet et antiquior d' Antwerpse.
11. D. Joannes Blalapater d'ascomont profet d' Antwerpse.
- ch. 1722. 11. D. Gabriel Poëlt profet d' Lycée, vicarius d' Antwerpse.
- + ch. 1725. 11. D. Embertus Hellinck profet et alias prieur d' Antwerpse.
- ch. 1726. 11. D. Anthelme Langeler profet d' Antwerpse.
- x ch. 1728. 11. D. Philippe de Boly profet d' Antwerpse, prieur d' monachorum Brugis,
alias prieur d' Lovani, habens miss. de B.^o M^o f. t. ad. —
- ch. 1729. 11. D. Bruno de Prater profet et picares d' Antwerpse.
- + ch. 1730. 11. D. Petrus Wouwermans (Van Warmond. b. nov.) profet et prieur d' Antwerpse,
qui ultra 56 annos locum abilitat visit in ordine, in quo habet
miss. de B.^o M^o (Vic. capellae 1693-1695 d. d'Yann. d. 1695. P^o 1692-1730.
- ch. 1731. 11. D. Benedictus Royant profet et sacrista d' Antwerpse.
- ch. 1737. 11. D. Hugo Van Riet habens Diaconus profet d' Antwerpse.
- ch. 1738. 11. D. Jacobus Ullaminus profet d' Antwerpse.
- ch. 1743. 11. Fr. Joannes Baekman donatus d' Antwerpse.
- ch. 1746. 11. Fr. Arnoldus de Lierre (de Lierre. b. nov.) donatus d' Antwerpse;
- + ch. 1750. 11. D. Joseph Van Craenambroek profet capelle, prieur d' Lycée, videtur proce-
der ex anno 1733 alias prieur d' Antwerpse (1733-35 prieur.) et capelle, habens
prieur. plan. monach. miss. de B.^o M^o et arrivé sub 27 Aug. —

— Antwerp —

- d. 1752. obit. D. Franciscus de Becker prof. d' Antwerpice. —
+ d. 1758. // D. Bruno Hermant prof. antiquat. et adj. d'lyce, alias prior d' Lovaniæ,
Diestensis, Brugis, Antwerpice (7 Ann. 1730-1733 d.) at capella quinque lanciarum
+ d. 1759. // D. Alexander Frederickx prof. antiquator et alias prior d' Antwerpice
(1er Juillet 1735-1750.)
d. 1764. // Fr. Georgius Paenold Tenuatus d' Antwerpice.
d. 1765. // D. Anthelme Binon prof. d' Antwerpice.
d. 1770. // D. Joannes Bta. Sartor prof. at antiquior d' Antwerpice.
// D. Hugo Francot prof. d' Antwerpice, hospes in d' lyce.
+ d. 1775. // D. Bernardus Block prof. at collège alias prior d' Antwerpice (d. 1753-1773 d.)
necnon curator pro ecclesiastical (1765-1772), hospes multo tempore
Fr. Petrus Willard Tenuatus d' Antwerpice.
d. 1786. // D. Bruno Leydt prof. d' Antwerpice.
d. 1788. // D. Stephanus Brohaert prof. d' Antwerpice.
d. 1794. // D. Sylvester Thys prof. d' Antwerpice. —

Index librorum hujus domus

seu

Cartusio sancte Sophie (ex doctore Amalio)

A.

Franciscus triab. ter. partes tres medit.

- D. Augustini tom. XII. item quodam alia volumina separatione ab aliis distracta et compacta. Hi omnes optimi studiores qui sequentes primos notae sunt.
In psalterium. Item de mirabilibus Scripturæ. Hunc a prosa super hanc elocutus De civitate Dei. bis. Historie quodam. Item index eo. Antidota animalia. Et antidotaria - murus que insigne ab ipso dicta sunt. Adagia flandriae. latitia. Ita alia quodam infus.
- D. Ambrosii tom. 3. items quodam operulum de vita s. Bononiæ.
- Bono mortis.

Adroe Sylvie Epœ.

- Antonini opera omnia
- Alphabeticum divini amoris.
- Adami Fabiani opera omnia. Item quodam. Apologia pro concilio Tridentino.
- opusc. in Isaiam, et in epistolas Pauli scorsim compacta. Apologia Iudicii Ravesteyn.
- Armilla Bartholomæi furni.
- De Abusu & ex passionem animalium.

Augustini Dathi senensis. Opera

• B. —

D. Bernardi opera. ter.

- Albertus Pighius et Drudo simul compati. D. Bonaventure tom. 4. item minora opuscula.
- Synthesis Honoris Caroli Bulweri. Blasius. Item quodam opuscula cum dacyano
- I. Ogdii Tessinidis socii s. Francisci, aurea de vita ascetica. Apologia pro Thambro.
- Dicta cum aliis operulis.
- A. Bononia de predicatione ad Carolum. V.

Belgicæ antiquitates flandrice.

- Athanasi et Theophylaci opera omnia.
- Bectius. item cum paraphrasi Dancyan.

Bries montanus in libris judicialibus, item in Tome. Bredembach's Collationes.

- item quodam Historia Pacœ. Et degeneratione et regeneracione mundi. Benedicti Perini tomus unicus.
- Bellarmino tom. I.

Moyrius Lippmannus bis.

Bodæ collectanea in histolat s. Pauli, item quodam homiliorum quadam.

D. Anselmi opera.

Adrianus v. Majst. in 4 libri. Contentamen bis

Bozzi tom. I pars 1^a et 2^a, tom. 2^a, 3^a pars et 4^a

- Boronii tomus dno simul compacti
 Item bissiolae Epitome operum ejusdem, Boronii, Diuynia.
 Banes in I am partem, d. Thomas.
 D. Brunonis opera omnia
 Burchardus
 Bzovii conciones super Salve Regia, doctor
     Levioris nature concionatores i' pomerantur
     in calce libri (huiusmodi estatim)
 Breviarium, Ecclesiae & Ejusdem.
 De Bonitate dei Thomae
 Breviarium Rom. monach.
 Brevilogium, cum abis et Hieronimus anno 12. Bon.
 Boetius cum epistolis Nicomachini & opere moralis. in laiis.
 Biblia Benedicti. Biblia Hlandrica, bis. Biblia Chrysostomi & Augustini operis. secundum.
     alphabetica, plantiniana Lovaniensis, et Cateni Machidiani, controversialium, valde pregnata
 sexta. Ita, alia Lovaniis impressa. Item alia Concordantie breviaries Bibliostrum.
 majora. Haec partes diverso Biblio hinc inde Catechismus, item loci eis theologus
 distracto undecim, aut duodecim. Item Biblio figurarum Confutatio cuiusdam confisionis hereticorum, auctore
 C. ....
     J. Nesselis doctore Lovaniensi.
 Concordantie Bibliostrum.
 Concordantie nominum, appellativorum, Bibl.
 J. Chrysostomi opera seu tomus 12.
 Cateca aurea d. Thomas, bis aut regius.
 Calypinus bis
 Calendarium, sive calendar domus.
 Canisii opus catechisticum, bis aut regius, Gregorius, Colanius.
 - don manuale, ejusdem parvus catechismus.
 D. Hypnius opera bis aut tom.
 Climacae sonet compatis spirituali, sonet secundum
     Cornucopiae Ferrotti.
 Cassiane opera cum notis lugdun: item cum paraphras.
 Cajetani Summa.
 Consilium, bidetur in, cum omnibus appendicibus, ita,
 Canonos concilii latrice et Hlandrice.
 Catechismus Concil. Trident. ad parochos.
 Ejusdem catechismi summa a Chapuilla edita.
 Contemplationes i' idonee libellis mole parvus, sed
 plenus virtute.
 Collectaria in psalmis, bis.
 Confessio f. d. vi. Nostr. bis.
 Cornelii Irenaei pro alterius, item juxdem comment.
 Coetus cum epistolis Nicomachini & opere moralis. in laiis.
 Biblia Benedicti. Biblia Hlandrica, bis. Biblia Chrysostomi & Augustini operis. secundum.
     alphabetica, plantiniana Lovaniensis, et Cateni Machidiani, controversialium, valde pregnata
 sexta. Ita, alia Lovaniis impressa. Item alia Concordantie breviaries Bibliostrum.
 majora. Haec partes diverso Biblio hinc inde Catechismus, item loci eis theologus
 distracto undecim, aut duodecim. Item Biblio figurarum Confutatio cuiusdam confisionis hereticorum, auctore
 J. Nesselis doctore Lovaniensi.
 Cateca aurea d. Thomas, bis aut regius.
 Cateca Augustiniana.
 Confessio Bernardina.
 Canonis expositio sine auctore.
 Collectaria Petri Lombardi in Epistolas Pauli.
 Cisterciensis Ord. de illustribus viris liber.
 Canticorum, expositio J. Bernardi Abbatis.
 Canonis Apostolorum
 Commentarii, Tunc, ita compendium, ejusdem
     De uitio sancti marci L. tomis.

- Confessio Cardinale.
 Confessionale S. Antonini.
 Levioris notæ.
 Collectanea m. Mantei.
 Conclusio scripturarum, bīs ad locū scriptus.
 Confessionale Godechalcii, bīs.
 Collegium Pafentiae, et altice.
 Catechismus Manseae
 Catalogus Gasparorum Leodiensium.
 Casus brevis Secretariorum, m.s.
 Clemendi Epistola.
 De contemptu mundi et de novissimis, bīs.
 Cartularum origines Mirovi.
 Cartasianæ bibliotheca.
 Collationes primæ antiquæ et viciæ, editio.
 Confessionis methodus.
 Correctionis romane libellus.
 N. Christophorus Madibius cum aliis.
 Collatio in Epistola canonica.
 Catalogus Heretorum.
 Cassiani opera incorrecta.
 Commixtoria Epistola S. Vencesl.

D.

- Dionysii Areopagitæ opera, item ejusdem opuscula,
 Dionysius notæ tomis majoribus 12. Ita, ejusdem
 theologia natalis, de fonte lucis, & de 4° novissimi Epiphanius opera.
 ter. De contemptu mundi, cum aliis. De arctaria Expositiones in Sacram Scripturam & Interpretum.
 salutis. In septen, his alios ter. Ita, in Dionysium, Expositio in Decem, proscripta ab illustribus viris
 Areopag. In Isaiam, in Job, in Apocal. in psalmy, Carmelitanis.

E.

- Expositiones in Sacram Scripturam & Interpretum.
 Ephrem opuscula ter.

Epiſtola de S. Augustini.	Tortalitium pide.
Epiſtola de Dicramini.	De fugienda haereticorum, conuertatione.
Epiſtola Indica.	G. -
Epiſtola Philippi.	S. Gregorii opera omnia. Item ejusdem opus, secundum super Genesim, bis. Item moralia et dialogi.
Epiſtola proceſſionum decalogi, bis.	Gregorius Nazianzenus, 1 tom., ejusdem orationes 3.
Epiſtola Petri Blasensis.	Granatensis part 1 ^a pars 2 ^a adiuncta, dux precatio;
Elegans enim liber et Isidori Epiſtola.	repositio Sacrae canonis missa per Justum Augustinum, Garetii editio 3 ^a
Expositio Sacrae canonis missa per Justum Augustinum,	Iusebi homilia cum Epiſtola ad fratres de Montesacri, Genesini operacionum ad Petrum, Cameracensium cum aliis Item alia ejusdem homilia cum ques. Dionysii. Gersonis opera bis.
Item alia sole homilia sine adjuncto.	Gabriel Biel. vi canonem missae, bis.
Lectiones de sacramentis, ita loci coet ejusdem.	Gregorii de Valentia in psalmos.
Item In hybris ejusdem, vetera ejus opera inter Gazoī poema.	conuincatores vide i. Tomo ciceronii.
Epiſtola variorum, auctorum.	Guigonis operculum.
Evangelio religiosorum cum aliis.	Grammatica Hebreorum.
Equitis Melitensis apologeta contra varum, .	Grammatica Graeca.
Inchiridion pro animis abus regendis.	Groffier Card. Institutiones, item aliud opusculum, ejusdem.
In exercitu Thaumaturgi.	Guarricus Abbat.
Inchiridion, Sampsonii.	Guillelmi Parisiensis Rhetorica.
Explicatio Divinorum officiorum.	Gemma vocabulorum.

F. -

Fulgentii, Maximi et Climaci opera omnia.	
Fatius de mortificatione.	
Fascinus Bozzini.	Hugonis Cardinalis partes 7.
Fascinus temporum, bis.	Stilarii opera.
Floris doctorum ordine alphabetico, ter.	Hasselt, de Passione et in Epistolas Pauli.
Flori D. Bernardi.	S. Hieronymi Tomi 5.
Floris Bibliorum.	Hugonis de Victoria opera; item ejusdem opus
Formularium instrumentorum.	Henrici de Hibio opercul.

H. -

Hugonis Cardinalis partes 7.	
Stilarii opera.	
Hasselt, de Passione et in Epistolas Pauli.	
S. Hieronymi Tomi 5.	
Hugonis de Victoria opera; item ejusdem opus	
Henrici de Hibio opercul.	

- Thesis de expresso verbo Dei, et conf. fidei, b.
 Homiliare doctorum
 Hieronymus Statut, auxum opus quod continet
 lineas tot convertit animas.
 Henrici Tedulai prescriptio[n]es.
 Haymo in Epistolas Pauli, in psalt.
 Homiliare liber.
 Historia Lombardica. —
 Secunda classis.
 Helmesii controversio[n]e.
 Hieronymi Viae pacis at[er].
 Humberti operculum, liber de Veneribus.
 Hocessi comment cum aliis
 Homiliæ d. Chrysostomi in genesis, item q[uod]d[em]
 opus imperfetur, in lib. at[er].
 Historia scholasticarib[us], uti se impressa.
 Historia monastica.
 Historia ecclesiastico[n]e volumen unum.
 Hc, Historia ecclesiastica cum libro genesis.
 Hopmerstanii Judiciorum de articulis fidei
 Horologium, doctrina sapientie.
 Hugo De proto Florido, Horæ B. Virg. M[ari]e in psalmam
 Heptalogus Dionysii, b[is].
 Homilia una Basilii et d. Thomæ in Cantica.
 Hieronymus de Terraria, Unicentius et alii.
 Homiliæ yelctor ex patribus. Homiliæ doctorum
 f. Honoratus. Mortulus anima. Mortulus Reg. Col
 J. —
 Justiniatis sive Justiniani codex. Item q[uod]d[em]
 collationes cum libro de fidelis.
- Sans enii commentaria in Proverbia.
 Innocentii Decretales, item Innocenti de sacrificio Altaris.
 Joannis Vigilii Granatensis opera.
 Josephus de Antiquitatibus
 Joannis Majoris in 4 Evangelia.
 Jacobis de Valentia in psalterium.
 Jamesi Summa sive Catholicorum.
 Jacobus de Eckfordia de contractibus.
 Innocentii operculum, cum aliis.
 Iuris canonici libellus.
 Joannis Portacii Operculum.
 Joannes de Lurecens at[er] in psalt.
 Index utriusque testamenti.
 Iulii cesaris res gestae. Plautrice.
 Joannis Melis iijus canonum, libelles.
 Index librorum proibitionum.
 L. Justiniagi libellus sine titulo.
 Iridori Hispanensis operculum, cum aliis.
 Institutiones diuinopietatis s. Gertrudis b[is].
 Instrumenta christiana vita.
 Institutiones Florentii Batavi m. 1.
 Institutio virtutum, et vitiorum.
 Institutiones vita monastico[n]e.
 Illustrationes monastico[n]e religiosis.
- I. —
- Ludolphus de vita & f. in psalterium 4.
 Laurentii Justiniagi opera
 Lyram opera. H[ab]et aliæ aliæ partes ejusq[ue]
 in evangeliab[us]. In Actus Ap[osto]lorum. In Jobian.
 Kedith, Job, in Ezechiel, in psalterium. Super done

- Iudicium, Ruth, Item ali pars in Pentateuchi. *Meditationes Lectorum de la Pente. s. partis Galli*
 item in novum testamentum. *Meditationes Granatensis cum adjunctionis 4 partes*
Lanspergi opera omnia. Item ejusdem pharetrae. Meditationes Vincenti Brunni. Discipulantes.
in scriptis dominicatis. Item testimoni ejusdem. Meditationes Pinelli de sacramento. item ejusdem
Levius Lennius medicus. *de perfectione tractatus.*
Legend a salvo aurea, latiniè, et altera galliè. *De mortificatione f. Itwas,*
Legend a antiqua, item dia m.s. *5o predicationes f. Costen de Passione,*
Lectura Petri de Aquila super 4 libros sententiarum. *Meditationes S. Augustini bis.*
Liturgica Passio *Meditationes super 7 verbis Domini misericordie.*
Liturgiarum Antiquitates tomus 10. *Medicus religiosus f. Tscham'*
Lettu disputatio unica de statu vita eligenda *Mannale pastorum. Item m.s. de officio pastorum*
cum alio libello de curanda valetudine. *Miracula dolorum B. Virg. confutatum.*
Lentifranus, Guitmundus Abgarus. *Martyrologium Romanum. Item idem cum notis.*
Lectantius. *Martyrologium Eustardi cum notis Molami bis.*
Liber medicus Manducus. *Item aliis ejusdem bis sine notis. Item m.s. bis*
alio duo m.s.
Logica Huknosi. *Magister tentacionum.*
Liber de Passione Domini cum imaginibus. *Manuscris curatorum, omnes huiusmodi libri.*
Laurentii Valla elegantiarum liber. *Meditationes Laurentii.*
Contra Lutherum, liber *Martyrium Anglorum.*
Longi casus super iuritias. *Malleolus Christianus et Dubius prelatus.*
Lavacrum conscientiae. *Martini Cromer monachus cum staphylo.*
Liber de recto formando theologie studio. *Mannale h. Patris Michaelis, psal Decalogum.*
Legend a. Terrati cum aliis. *Mannale confessionis Nider.*
Zou coes theologie Hofmeisteri. *Mannale Savarensi.*
M. -
Manudictiones Lipsiae *Manuscriftus psalterius, breviarius.*
Medicina in 1° 2° 3° partem. I. Monach. *Manuscr. exercitatio Pandica usq. erg.*
Medicus liber Manducus novus. *Manuscr. S. longii de timoria.*
Massaei chronicorum et proculphi. *Manuscr. Historia Josephi cum aliis*
Item Duo m.s. Belli' pie.

Manuscripta bibliae vide lib. I. index.

✓ Modus predicandi.

Mammothactus.

Margarita decreti cum aliis.

M. I. De pluralitate Beneficiorum.

M. I. Disputationes ejusdem, incerti auctoris

Manuscr. dicta B. Margonis Gratianopolitani

Marcus Marulus

Meditationes m.s.

Melioria Cart. gallicae.

Mescunig allo-belgicu-hansica.

N. -

Mors orbis.

Micromorphus cellulatus.

Motationes humeralis sa in totam capturam.

Item ejusdem Aphorismi.

Moder/procceptorium, illud ejusdem de Lyra annis.

Mores testamentum seorsim, &c.

Nicolaus Gallerius

Manetori pars unica.

Nicolaus Reger pars 2^e in locos coes.

Nicolaus Hanapi Hierosolymitanus Patriarcha Polyantheca Suo Mirabelli.

Virtutum et virtorum exp. .

O. -

Alconomia Bibliorum,

Ongentome duo.

Omnia gentium mores.

Opuscula Iouanis Fabri polani. christ. maduti Saltarium Antonini Flaminii, tom. 2. Chrysostomi.

Officium de I. Ioanne Evangelista.

Opuscula Iouanis a Kempis omnia, item de imita. S. P. M. Brunonis, item Brunonis Episcopi, Lindam.

tione Christi.

Opuscula varia m.s. de noviss. Petrarache etc.

Orationes m.s.

P. -

Iagmari Magoge in sacrum scripturam,

D. Prosperi opera.

Platina de ritis Pontificum.

Paulus Diaconus.

Prudentius nocta.

Proclus de sphera.

Petrus Chrysologus.

Petrus Soto summa.

Pastorale S. Gregorii

Pratum spirituale Sophronii et Celsiniani.

Peraldus tomus duo.

Pisanus Summa.

Panthologiae 1° et 2° pars.

Sibi secundoclassis.

Petrus Messias Gallius.

Promptuarium Discipuli.

Polydorus cum aliis.

Polyantheca Suo Mirabelli.

Procceptorium et consolatorium, conscientiae timoretoe, Mider.

Petrus Alaeensis Bristolae.

Procceptorium Pet. de Lyra.

Proprietate de Machabaei.

Psalmi Antonini Flaminii, tom. 2. Chrysostomi.

S. P. M. Brunonis.

S. P. M. Brunonis Episcopi, Lindam.

Iansenii, Ludolfi, S. Augustini, collectarum	Sonni Episcopi demonstratio,
Leibnizii peregrinus Laurentianus,	Scotus in Metaphysicam,
Petrus Montanus de passione,	Simeon de Cattia super Evangelia,
Prologa Decalogi cum aliis,	Spengenbergs super Evangelia correctus
Petrus de Leydis.	Holci sententiae,
Præcatio Verbi.	Scipandi cardinalis in Epistola ad Romanos,
Proverbia sive dicitura Mandrica.	Severus Sulpicius,
Parvum psalterium, item antiquum unius. ^{Dicitur}	Summa virtutum et vitiorum Dionysii,
Petri Damiani opuscul. et Ep. ad vi. Nicom.	Summa Pisanæ,
Procediale derotum,	Summa virtutum et vitiorum, hæc figures,
Procediale de 4° et novissimis,	Speculum humanae vitae,
Procediale Dominicæ Passione,	Speculum perfectio-
Præcatio m. s. itaq; alio vernaculo lingua.	Speculum novitiorum, D. Bonavent. a sedis
Paradiseus conscientie.	castigatum,
Pandectæ Evangeliorum, Celestini ejusdem monach.	Speculum Herpii (sob et corrig)

R. —

Rationale Divinorum ter.	Scala religiosorum, bis.
Richardi de la Victore opera.	Speculum humanae vitae ejusdem, cum vita
Robertus Abbas de Victoria Verbi Dei.	Christi per D. Bonavent.
Regula S. Benedicti, Regulae S. Augustini, Brigida	Summa patris D. Bernari,
Robertum, expositorum, Mamburum.	Summa angelica,
Ribera minorum prophetas, ejusdem compendium	Summa virtutum, &c. &c.
Ruybrochii opera.	Speculum, sic alio retulit comis.
Rosignolius de disciplina Christianæ perfecti.	Summa collationum,
Rutrice mitte, Bernardonis Opuscul.	Tutor.

S. —

Sabat Opera omnia, item in epistolas Pauli/ debet corrigi	Hagulensis commentaria in Historias Pauli/ debet corrigi
In Isaiam, Nomilia.	Sextum i. oblationem super Instituta,
Sazonis Opera, item ejusdem Horologium, octo- erundem sapientie.	Summa Doctrinae Christianæ sive Caltech.
Reges itaq; Cesares, —	

- Statuta antiqua a 5. item, in 5. 5. 6. item, in pug. ter prohibita per bullam Matthei Novi Archiepiscopi;
 Sacrorum libellus sive directorium, Sacrorum m.s.
 Sententiam scripturarum.
 Scholion in Evangelia.
 Summula fidei orthodoxe Dionysii.
 Statuta synodi Basoduc. sub Masio edita.
 Statuta synodi Leodiensis.
 Statutes Romanorum.
 In septem Psalmos narratio Dionysii, saepius.
- T.
- Thaumaturgus opera his. item, ejusdem de sessione, item
 ejusdem exercititia separationis, item aliud ejus operis.
 Etatmannus in Epistolas Pauli, in Matthaeum, in
 psalmos.
 Lentullianus.
- Thomas a Kempis opera.
 Theophylactus cum Athanasio.
 De Thomas Lomi IV. item ejusdem questiones de potentia.
 Dei, item catena aurea.
 Lentullianus confessio.
 Thyconius et consolatio theologica.
 Theologia Harphici, debet consigli.
 Sermones Christiani pars 1^a pars 2^a
 De tranquillitate animi & tractatus.
- Alii minores.
- Theatrum patiae et monachia Christi.
 Theologorum, consolatorium.
 Tractatus de veritate confessionis.
 Theologia natalis Petri Dorlaci forte prohibita, instead,
 cum Theologia germanica, fuit autem aliquot annis
- Erithemi Quæstiones cum aliis, item ejusdem de
 Scriptoribus belissimatis.
 Tractatus Gersonis et Iacobi de Ichodia.
 Exercitium de sacramento altaris.
 Catalogus Henrici Carth.
 Tractatus de virtutibus carnis.
- V.
- Vita Sanctorum, sive compendium, Turin, tom. 6^a
 Vita S. Regonis Gretianop. m.s.
 Vicentii Bellavensis Speculum mortale.
 Morale et historiale.
 Vita B. Timonis et sociorum.
 Vicentii Bruni meditationes.
 Vitæ fratrum Predicatorum, et Ord. T. Francorum.
 Vitæ Patrum, antiquæ editionis
 Vita B. Catharinae renensis.
 Vita Lydiomari & Alberti magni.
 Vocabularius tractans de arte diplomatica.
 Vocabularius poeticus cum laevio continentia.
 Valerius ad animos.
 Via vitae Marcellanni carth...
 Venerabilis gallus Huberti professoris
 Pro unitione exteram a liber m.s.
 Viola animos.
- — —
- Sermocinarii.
- Rosarium sermonum
 Sermones m. de Utino, bis ab eis, bulla caroli IV.

- Sermones Eugenii de protoflorido.
 Sermones Bernardini de Busto, bis, ter.
 Sermones inscripti: Biga salutis, 4. 5.
 Sermones B. Vincenti pars activalis et hymalis
 Discipuli paupertuarium exemplarum, 1. 2. 3. 4.
 Sermones et exhortationes Ruthemii.
 Sermones B. Bonaventure de sanctis et de tempore.
 Regardus, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
 Ectetus, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
 Quadragesimale Roberti minoritae.
 Sermones socii.
 Sermones Gabrielis Biel de sanctis, de tempore bis autrag.
 Sermones Pomaticii 1. 2. 3. 4.
 Sermones B. Bernardini.
 Sermones inscripti: Hortulus reginæ coeli, 1. 2.
 Sermones parati, 1. 2. 3.
 Sermones Langbergii, 1. 2. 3. 4. 5. 6.
 Homiliæ Henrici Helensis, 1. 2. 3.
 Sermones Gabrielis de Barteto, 1. 2.
 Polygrammi, 1. 2. 3. 4.
 Sermones Thys, 1. 2.
 Sermones Clithorensis, 1. 2. 3. 4. 5. item homiliæ.
 Homiliæ Frederici Mantuae.
 Sermones Jacobi de Voragine, 1. 2. 3. 4. 5.
 De ratione concionandi.
 Sermones Nicolai Denysse.
 Sermones Oliveri Maillardii.
 Thesaurus novus, 1. 2. 3.
 Sermones Dotomi securi
 Conuences Sopiani, 1. 2. 3.
 Portelloe in Evangelia Konigstays.
 Sermones Jordani.
 Quadragesimale Ioannis Gletsch.
 Sermones Dionysii m. s.
 Homiliæ Hopmeisteri.
 Sermones Haymonis.
 Sermones Mapletoni.
 Radulphi Ardensi.
 Homiliæ in Epistolas totius anni.
 Portille Polygrami. Declamationes ejusdem, 1. 2.
 Thesauri quadragesimales partes 6.
 Paris quatuorvicesimus de spiss.
 Sermones de Tersaria.
 Homiliare de Iancis m. s.
 Sermones B. Bernardi, bis.
 Sermones Peregrini.
 Sermones Abbatonis Abbatis.
 Sermones Guilelmi Bibancii.
 Libri choreles sive ecclesiæ.
 Epistolare m. s. bis.
 Gradualia, 1. 2. 3. 4. 5.
 Liber Evangeliorum, m. s.
 Missale m. s. in perg. 1. 2.
 Liber hori pro horis dominis, 1. 2.
 Textus missarum locorum Biblicorum, m. s. in perg.
 magni pretii.
 Antiphonaria magna, 1. 2. 3.
 Homiliare de sanctis no. 1.
 Breviarium magnum, m. s.

Antiphonarium, parvum.

Antiph. parvum in programmo.

Epistolare et Martyrologium, m.s. in perg.

Psalterium, chori m.s. titulum.

Liber contineat Cantica et psalmas horas m.s.

Biblia plantiniana notata cum terminationibus

Sermones capitulares Bibliae, impressi.

Sacerdotis hebdomadarii 12.

Cantores 1. 2. 3.

Item liber collectarum, m.s. in perg.

Hymnane de tempore et de sanctis et tomus

2000 varum.

Liber pro omnibus horis dominis 1. 2.

Psalterium chori m.s. in perg.

Missa nova 4.

Item psalterium chori impressum.

Hymnare duo cum officio dominis secundum ab
supplemento.

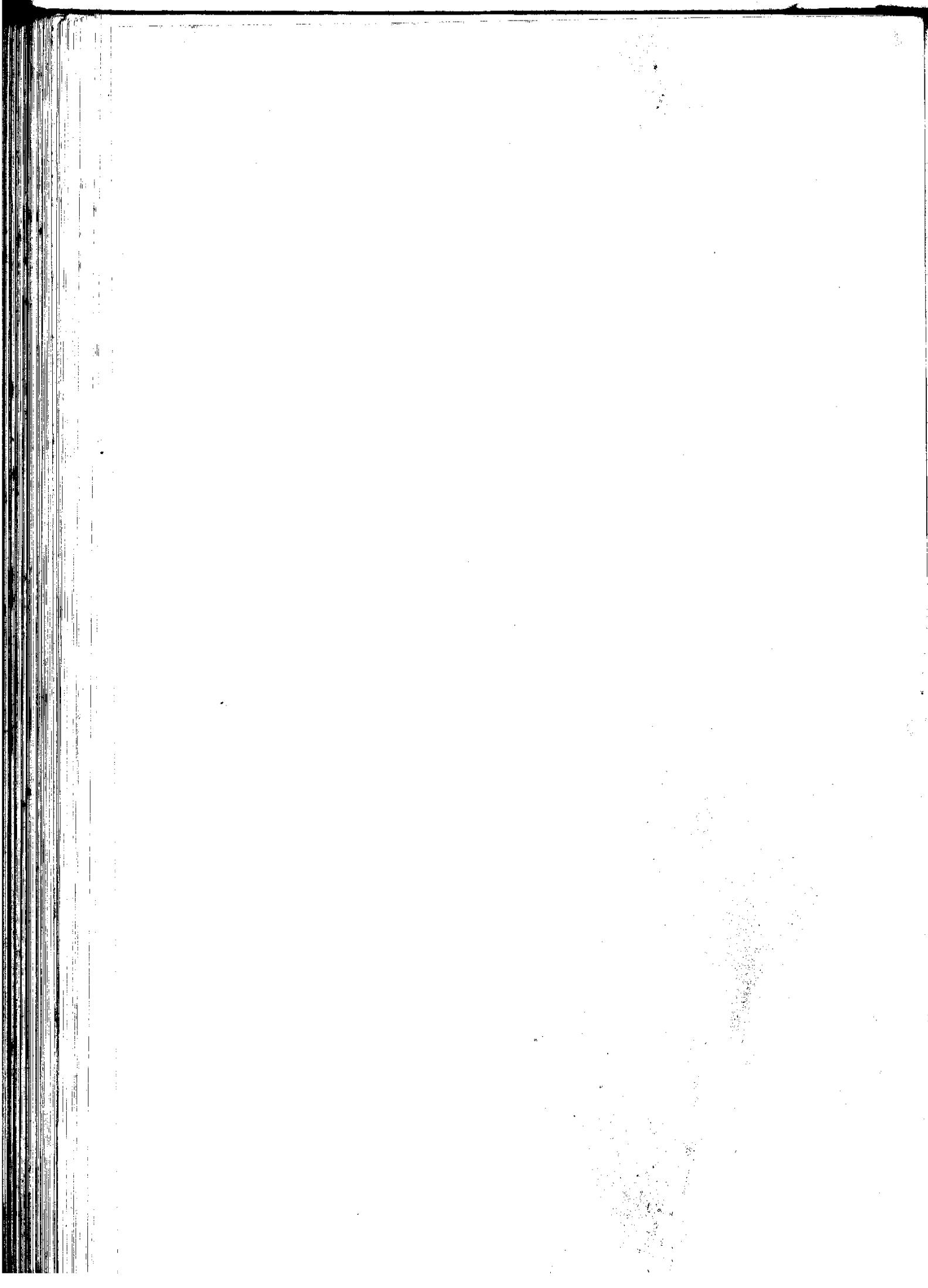
Matutinum novorum, 1^a horas et 2^a bis.

Liber vesperarum chori.

FINIS,

Indicis librorum, eatus ad N^o Sophie. -

243

Cartusia sanctae Sophieæ, Sylvodacensi.

1471, Septemb. - Carolus Audax, Burgundie Dux, consentit
creacioni cartusiae Sylvodacensis, quae nunc est Antwerpiae,
vultque illius fundator haberi.

Karolus, Dei gratia, Dux Burgundie, Lotharingie, Brabantie,
Limburgie et Luxemburgie, comes Flandrie, Arthuriæ, Burgundie
Palatinus Hammœdie, Hollandie, Zeelandie et Namuræ, Sacrigae
Imperi Marchio, ac Dominus Frisiae, Salisarens, et Machlinie,
ad perpetuam, rei memoriam. Quoniam, ubi est frequentia cultus
Divini, ibi sunt amor et timor Dei, in quibus totius sapientie initia
salutis que primordia consistent.

Desiderantes itaque fidem orthodoxam, abundare ministris, ad
frequentes et devotos nobis porrectas preces illustris Principis et Cons-
anguinei nostri carissimi Arnoldi, ducis geldriæ, totiusque ordinis
Cartusianis, pro nobis successori busque nostris Ducibus Braban-
tio, favorabiliiter annuentes, libenter concessimus et concedimus
per presentes, quod in loco dicto Eykendonck op deen Dunghem,
aut, si illa locis, propter frequentes, ut accipimus, inundationes aqua-
reas, et inaccessibilitatem ejusdem, tempore hiemali, ad hoc minus aptius
reperiatur, in alio loco magis propicio et convenienti, per medium, millia-
re aut circiter ab oppido nostro Buscoducensi distante, in honorem et
laudem, salvatoris Christi quinque intactæ Matris Virginis Marie, om-
niumque sanctorum et sanctarum, sub quo vocabulo et patrocinio same-
toe Sophie civitatis Constantiopolitanae, novum, constructum coeno-
bium, seu monasterium, cum cellulis, domibus et officiis congruis
et necessariis pro inhabitacione unius Prioris et duodecim fratrum,
cum familia competente, ordinis Cartusianis predicti, cuius nos
principalem Fundatorem constituiimus.

Quodque coenobium, seu monasterium, cellularis, domos et officia
hujusmodi

huiusmodi predicti fratres sivecumque successores, unde cur, alii redditibus et bonis iam ad ipsorum, ut et acquisiti et impostorum quomodo libet acquirendi, que tamen sicut alia non sunt, pacifice et quiete possidere possint et valcent, usque ad Valorem annum mille florinorum Rhenanius, tam in agri cultura, pratis, nemoribus, stagnis, vivariis, quam etiam quomodolibet aliis; dum tamen, ut prosperetur, redditus et bona predicta feudalia non existant. Et que bona et redditus acquisiti et acquirendi tributis sub iuris que nostri subjacent, sicut a predecessoribus eorum, fuerint possessa, nisi predicti fratres a nobis successoribusque nostris amplioram gratianam super contingit in futurum, infiltrari.

Fundum tamen monasterii, cellarum et domorum, religiosorum predictorum, a tributis et sub iuris predictis eximimus, et de gratia speciali, avellimus et liberamus per presentes. Recipimus etiam, de gratia nostra speciali, ipsum coenobium, seu monasterium, et bona ejusdem, cum fratribus et eorum, familia in nostra protectione, salva quadam et tutitione speciali.

La propter mandamus Procedenti, consiliariis, Sane scilicet Brabantine, scilicet Buscoducensi, ceterisque nostris officiariis et justitiis, nostram exercentibus, ac aliis nostris quomodolibet subjectis quibuscumque, et prefatos religiosos et familiam eorumdem, ipsorumque successores, presente nostro induito, concessione, patronatu et salvagardia promissis pacifice et quiete frui faciant et permittant, quoniam ita nobis placet. Non obstantibus quibusvis iudicis, gratias, concessionibus, privilegiis, contractibus, iuribus municipalibus, a nobis predecessoribusque nostris, predicto oppido nostro Buscoducensi, vel aliis quibuscumque in contrarium promissorum concessis vel promissis. Quibus omnibus, quod promissa, per presentes derogamus, iuribus tamen nostris et privilegiis in contrarium promissorum, Oppido nostro Buscoducensi, ut assister, concessio, in aliis

aliis & celois et in suo labore et virtute permanebat.

Datus, in oppido nostro Abbatis Villâ, anno ab Incarnatione Domini
millesimo, quadragesimo & octagesimo primo, in mense Septem-

Carolus Audax hunc novo coenobio, Sanctam Sophiam, Constantino-
polis civitatis, proprio motu propriaque manus sua scripturâ, Patro-
nam tutelarem designavit, scilicet ut celeberrimi illius templi Cons-
tantinopolitani, in Sanctae Sophiae nomine erecti, anno 1653 a Turcis
occupati ac profanati, perpetua apud Brabant extaret memoria.

Porro templo, hoc Constantinopolitano, in honorem, Dei optimi Maxi-
mi, seu Eterne Sapientie, a Constantino Magno extrectum, fuit, non vero
dicatum, fuit & sanctae Sophiae, quae 1^a augusti colitur, in atrio & antorruum
Virginem, Fidem, Spem & Charitatem, quae saeculo 11° sub Adriano Impera-
tore martyrum passa sunt.

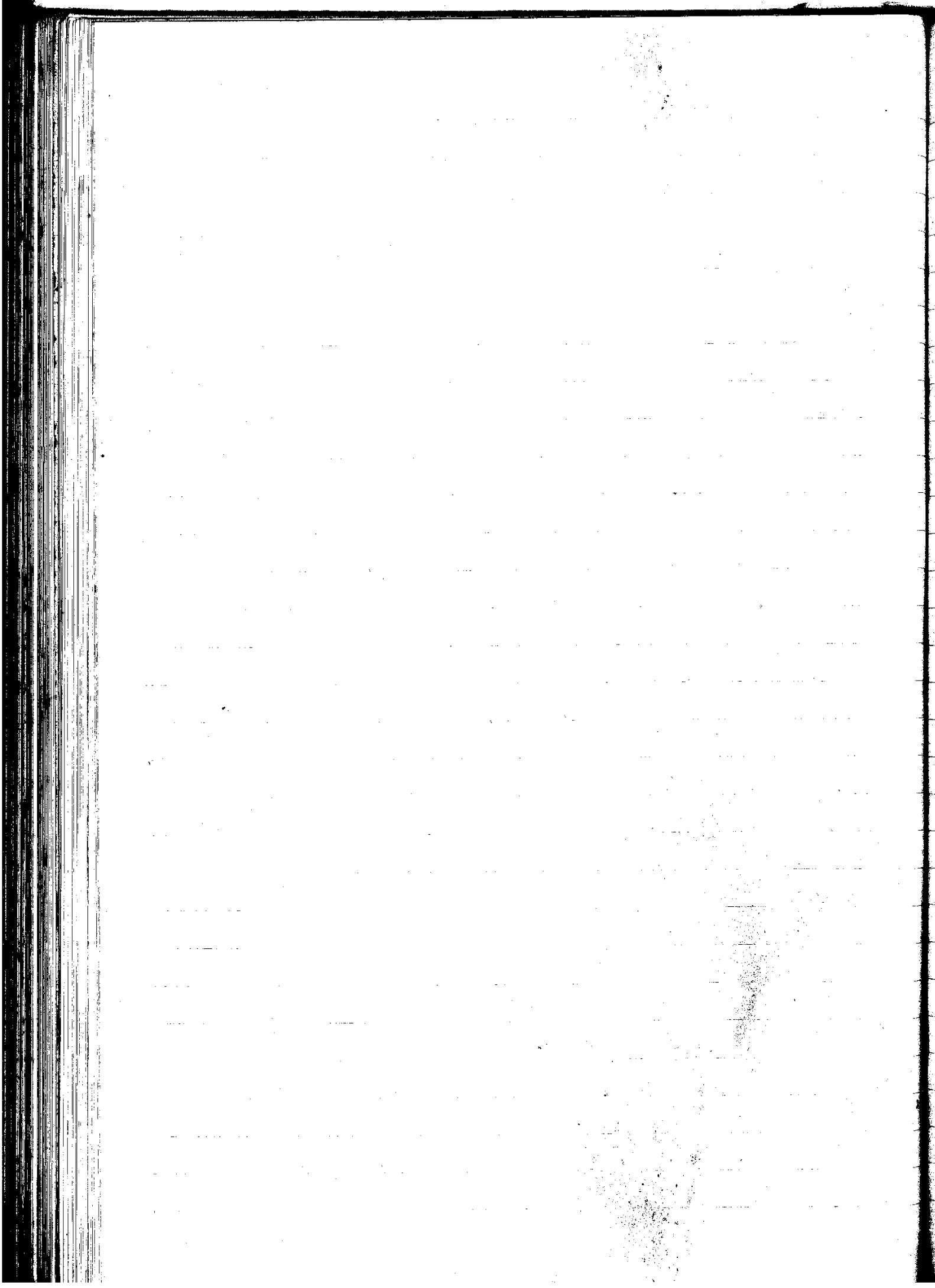
De hac Cartusia plura vide in Historia Grimpatum, Sylvaducensis
et Antwerpensis, hanc ita priden, editis Bruxellis apud Franc. Foppens.
Griphus post traditam, Batavis urban, Sylvaducensem, anno 1629, Cartu-
sia hoc Sanctae Sophae, de cuius fundatione jam agimus, translata
fuit Antwerpian, Alio vero Cartusia seu domus Sanctae Catharinae, quae
olim prope Antwerpian, fundata extiterat, inde ab anno 1550 (sic) translata
fuit Liram. — (Ita, Mirou et Foppens, Opera diplomatica, tomus 3 pagis
209-210, caput 220.). — Quodlibet, Petrus Foppens 1734. —

1617. Nov. — Albertus et Isabella, Belgii mariti Principes,
consensum probant in erectionm Seminarii urbis apud capitolis Silvad-
ucensis et in suppressionem Domini Fratrum St Gregorii ex vita
communis ibidem; adentibus bonis corundam in augmentum, proban-
tarem, dictorum cathedralis ecclesiae, et Domini ipsius fratrum in domiciliis,
sae claustrum, fratrum, Carthusianorum. —

674

Albert ende Isabell clara Eugenia, infante van Spanien, by der gracie
Gode Aertshertogen van Oostenryck etc. allen dingen en die dese oude Brieven
en mullen wien, oft hooren lesen, saluyt. Daen te wetene, dat wy hebben
ontfangen die supplicatie van de Deken ende Canonicen van de Cathedrale
Kercke binnen onse Stadt van S' Hertogen-Bosche, wesenende xix-en-
twintigh is 't getal, ende van onsen Patronaetschappe, inde uente, hoe dat
synre Majesteyt haer chloffelycker memorien den Koninck van Spanien
heeft gelijct de voorschreven Kercke te bringe, tot een Cathedrale Ker-
cke; sonder datmen tot noch toe, soodoor de voorleden troublen ende
miscrien, die de voorschreven Stadt heeft gedaen, als andersint, de voors-
chreven Kercke heeft conuenir vieren oft vermeerdaren; het s'bre ende
luttel inuekommen van haare Prebenden (gelyck 't salre tot het onderhou-
den van den dienst Gods wel is gerequireert) als niet commandehet
jaerelyck inuekommen van de leke van de voorschrevene Prebenden (alles
begrepen) over de hondert ende vyfentwintigh guldens t'jaers. Behoudeleyc
neghen van de voorschreven Prebenden wesenende geaffecteert aan Gegra-
duerde, die ontrent de hondert guldens t'jaers meer genieten als d'andere.
Oorfache waeromme die voorschreven supplicanten, naer voorgaende
communicatie oock mette principaelste ende gecualificeerste personen,
onser voorschreven Stadt, om in 't gheen voorschreven te vieren, ende
te comen tot meerdere dotatie, soot en respecte van de qualityt der
voorschreven Cathedrale Kercke, als van de gelegenheit van den te-
genwoordigen tyt, geraden hebb en gevonden, te concipieren de midda-
fles ende condition hier naer volgende.

Thijs Domus.

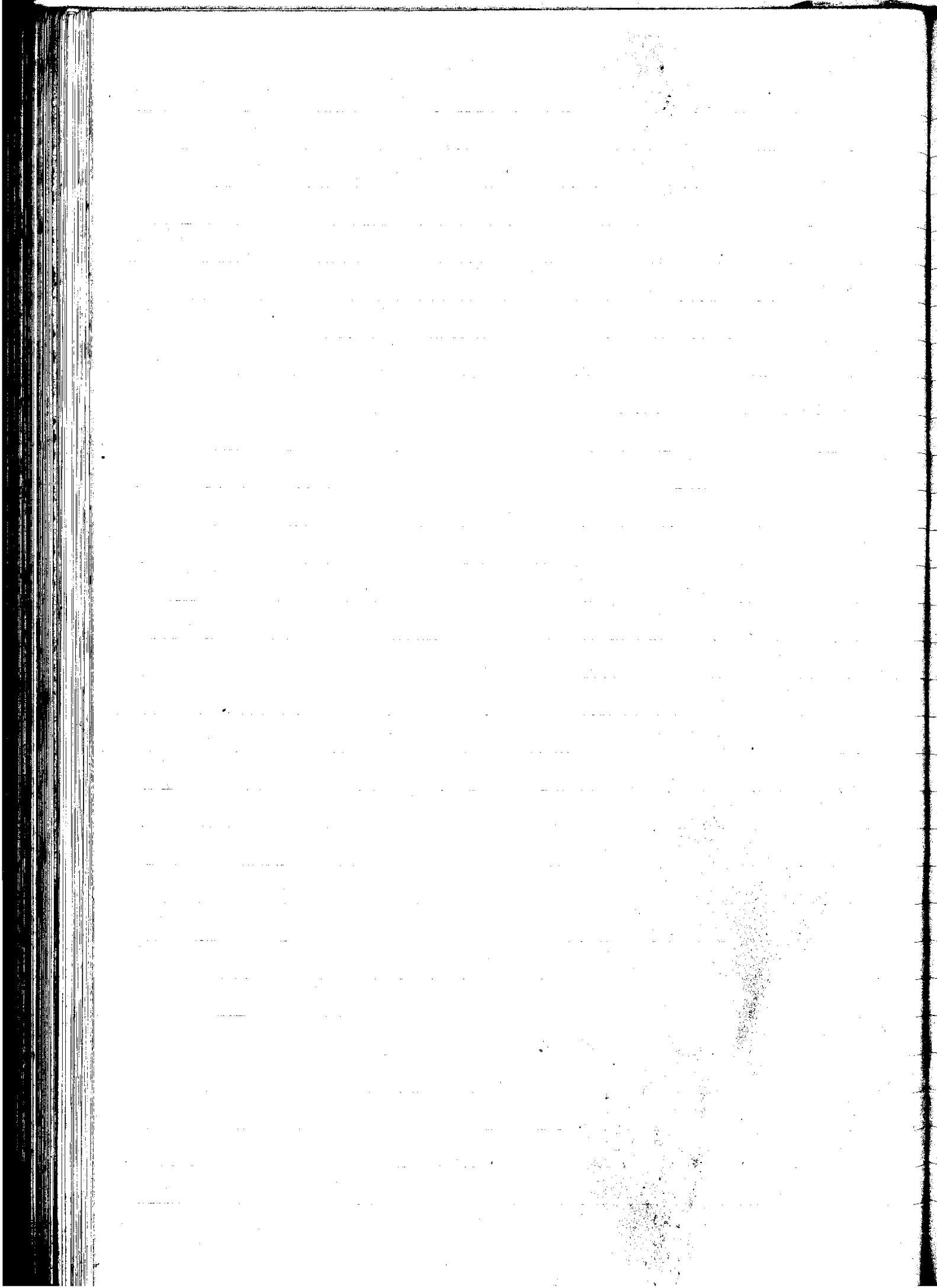
(Unio Domus F.F. Ste Gregorii pro Seminario). Te weten, dat de gheestelycke personen en ende goeden van de Congregatie oft Convent gefundert binnen onse voorschreven Stadt, ten eersten van Ste Gregorius, gemeynelyck geheten de Fraters, sullen worden ende blyven geueineert ende geincorporeert tot het Seminarium, van het Biddom der voorschreven Stadt.

(Distributiones pro Thoro Catodr.). — Item, dat het voorschreven Capittel uyt de voorschreven goederen jaerelycx sal trekken vierdien hondert guldens, die sullen gedistribucert worden onder de Canoniken, actueelk present synde in den dienst gods.

(Collatio Capellaniarum). — Item, dat tot dienst ende assistentie van Den Bisshop onser voorschreven Stadt, in syn officie Episcopale, het voorschreven Capittel hem, sal geven representatie vande elf Capel-ryen gefundert in de voorschreven Kercke, en staende tot under collatie, van welcke Beneficien vier sullen gedoteert worden uyt de goeden der voorschreven Fraters, tot hondert en twintigh guldenen t'jaers; met last van te mochten ingeniaer de voorschreven Kercke, gelyk andere Sa- gars van den voorschreven Capitelle; en van te celebreren alle Weke, by een van hen een Mis in de voorschreven Kercke, voor de Fundatoren van de voorschreven Congregatie. Mitzgaeders oech, dat een van haen- lieden sal wesen Ceremonie-Meester, die voor den last sal trekken uyt de goeden van de voorschreven Congregatie de somme van der- tig guldenen t'jaers.

Item op dat de voorschreven Priesters van de voorschreven Congrega- tie niet en hebben oirsache van haen te belagen van de voorschreven Incorporatie; sal diffect-van dien so o lange geschorst blyven, tot dat een yegelyck van haen degelyck sal zyn verleden. —

(Ipla Domus F.F. deuter Carthusianis ad habitationem). — Item mits dy en het dooster van de Cartuyssers van Vucht, ontstaet de voorschreven Stadt ge- gen, door de voorleden troublalen geheel is geueineert geweest; die daer door genootschaect syn geweest haen refugie te nemmen in de voorschreven Stadt,

Stadt, in hunsse lyne huysinge, waer inne sy hun qualyck conuen gehouden; sal den voorscreven Bisshop &c & elke Cartuyser stallen in de possessie van het clooster, Kerck, huysinge, soo binne als blyten het clooster, staende op de Haerstraete, tot vijf in getalle, toebehorende de voorschreven Fratres. Mits by de voorscreven Cartuyser daer voorgaende een recognitie, gelyck tuchanden voorschreven Bisshop en hunlieden is veracordaert; nader blykende by den beschadendae af synde.

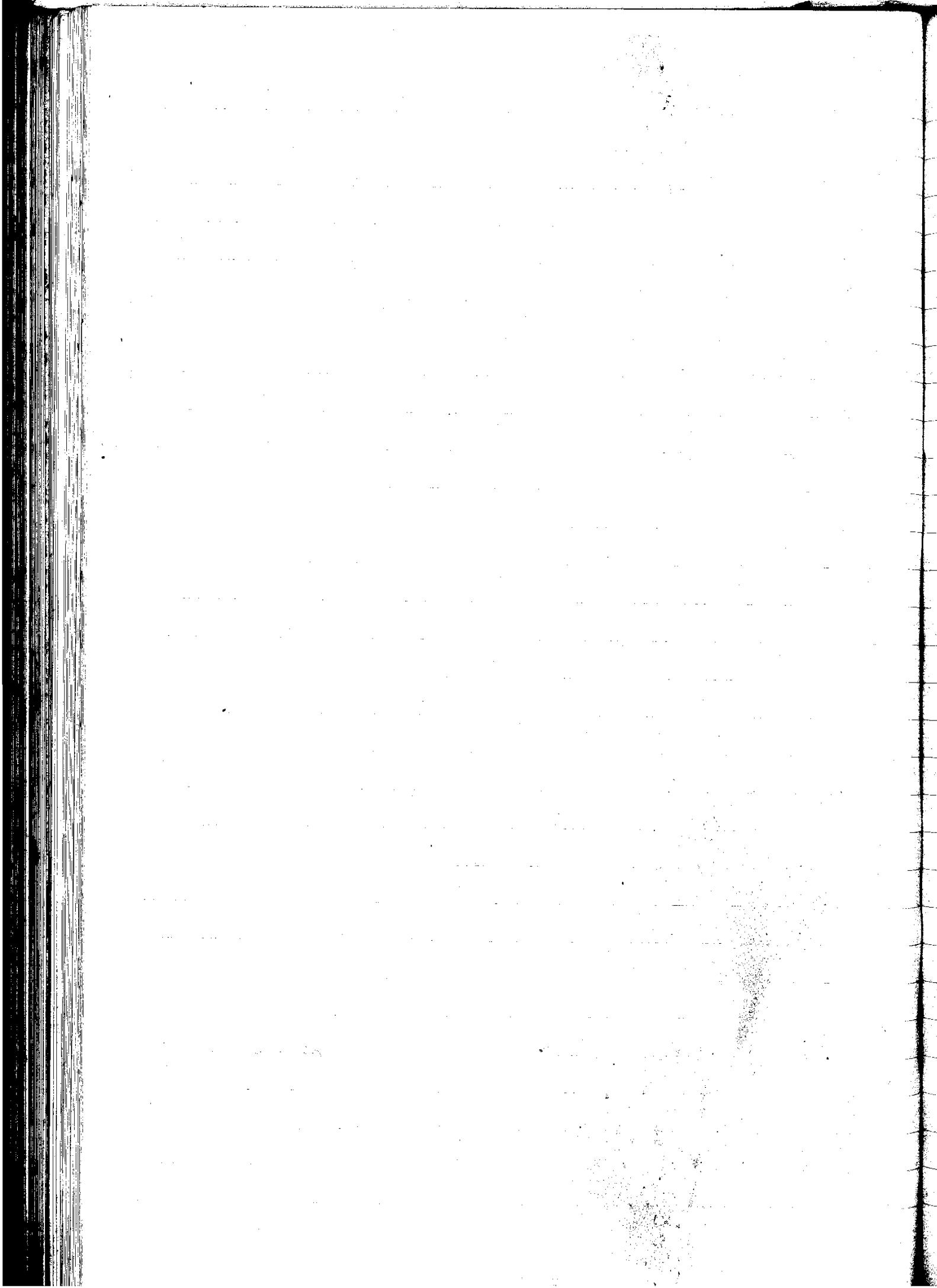
Door welcke voorschreven middelen want niet alleen en sel gevonden worden de meerdere dotatie der voorschreven Prebanden, maar oock den voorschreven Bisshop versien van bequaeme personen, tot assistentie van synen last, ende syn Seminarium, voor een deel gedoteert, mitsgaders oock die voorschreven Cartuyser versien van Woonge, gelyck sy suppilian. ten seggen.

Hebben sy daerom ons uitmoedelyck geboden, dat ons gelieven soude, de voorschreven Unie ende Incorporatie te agreeeren ende confirmare, oft daer inne by andere middelen te voorschien.

Waer om soo eest, dat wy 't ghene voorschreven aengemerkt, ende daer op gehadt de advisen van onse lieve ende getrouwne ion gode den Eerstebisshop van Mechelen, ende van den voorschreven Bisshop vanden Bosche, ende van de Methoudieren derselver Stadt, geneghan welande ter beden ende application der voorschreven Supplianten, hebben de voorschreven Unie ende Incorporatie uyt onser Princelyke macht ende autoriteyt geaggreëert, geconformeert ende geapprobeert, agreeeren, confirmaren ende approberen by desen.

In dien verstaende mochtans, dat in plaste van de Presentatie van de voorschreven off Capelbyen metten last als boven, de voorschreven Bisshop maer en sal hebben de presentatie van sel van de voorschreven Capelbyen, ende de selue vry, liber ende sonder last van Dote.

Maer sal den voorschreven Bisshop aan het voorschreven Capittel boven de voorschreven vierthien hondert geldens ayt de voorschreven goeden

goeden nacht uyt-recken ende betaelen de somme van dy hondert
guldens t'jaars, om gedistribueert te worden onder de Habsburgarise
langers in den dienst des voorschreven Capittels wesende.

Inde op conditie dat oock die voorschreven huysingen vanden voorste
van Convente, staende binen ons^e voorschreven Stad aan de Heilige
strate, genaamt de Hintemer strate, die alen de voorschreven Cartuyssen
sullen worden gtransporteert, sullen blyven te Schote ende Lethe, gelyck
andere wearelycke huysen en wooningen, sonder die te mogen demolirren,
afbreken, oft totten Clooster te mogen incorporeren, oft te besteylen.

Welcke voorschreven Unie ende Incorporatie, inden voorschreven maniere,
te doen, Wy willen dat sel sorte en haer volcomen effect, blyven gesta-
dighs, ende van machtē, sonder by iemand daer tegen te mogen doen,
oft commen in eniger manieren.

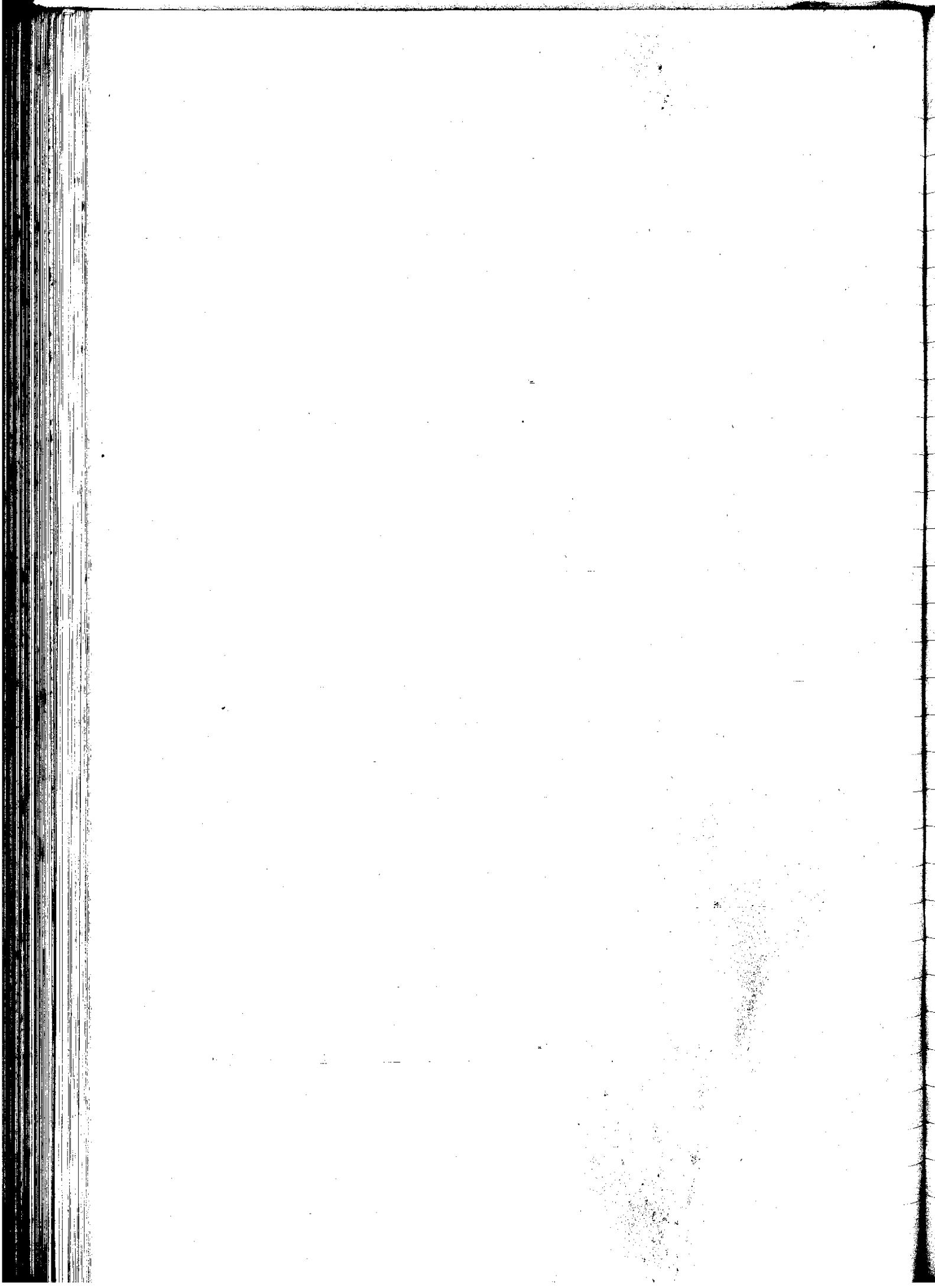
Ontbieden daer om, ende berden ousen een lieven ende getrouw an
Cancellier ende Luyden van ousen Raede van Brabant, Schouten van
den Bosche, ende alle oure andē Justicieren ende Officieren, dy en't
welke soude mogen aangaen, van wat conditie oft qualiteyt die zyn,
dat sy de voorschreven supplianten vande dese oure gracie, agracie ende
confirmacie heyselijck ende vrredeleyck doen ende lasten, genieten ende
gebruycken, sonder iets daer tegen te doen oft staor ter contrarien.
Want ons alsoo gelijct, inde dat t'aircomden hebben wy ons en segel
hier doen hangen.

Gegeven in ouer Stadt van Brussel, den vierentwintigste daghs den
Maent van November, in't jaer ons Heere, tweehonderd en vierentwintig,

---

1623, 20 Mart. — Consensus finalis Patris et Fratrum ¹⁵
gregorii Sylvaducis, in omnimeam suppressionem scel Domini
ad opus Seminarium.

Alsoedie van den Convente van de wearelycke Priesters ende Clerc-
ken in't gemeyn levende, onder den titel van Sint Gregorius, die men
noemt,

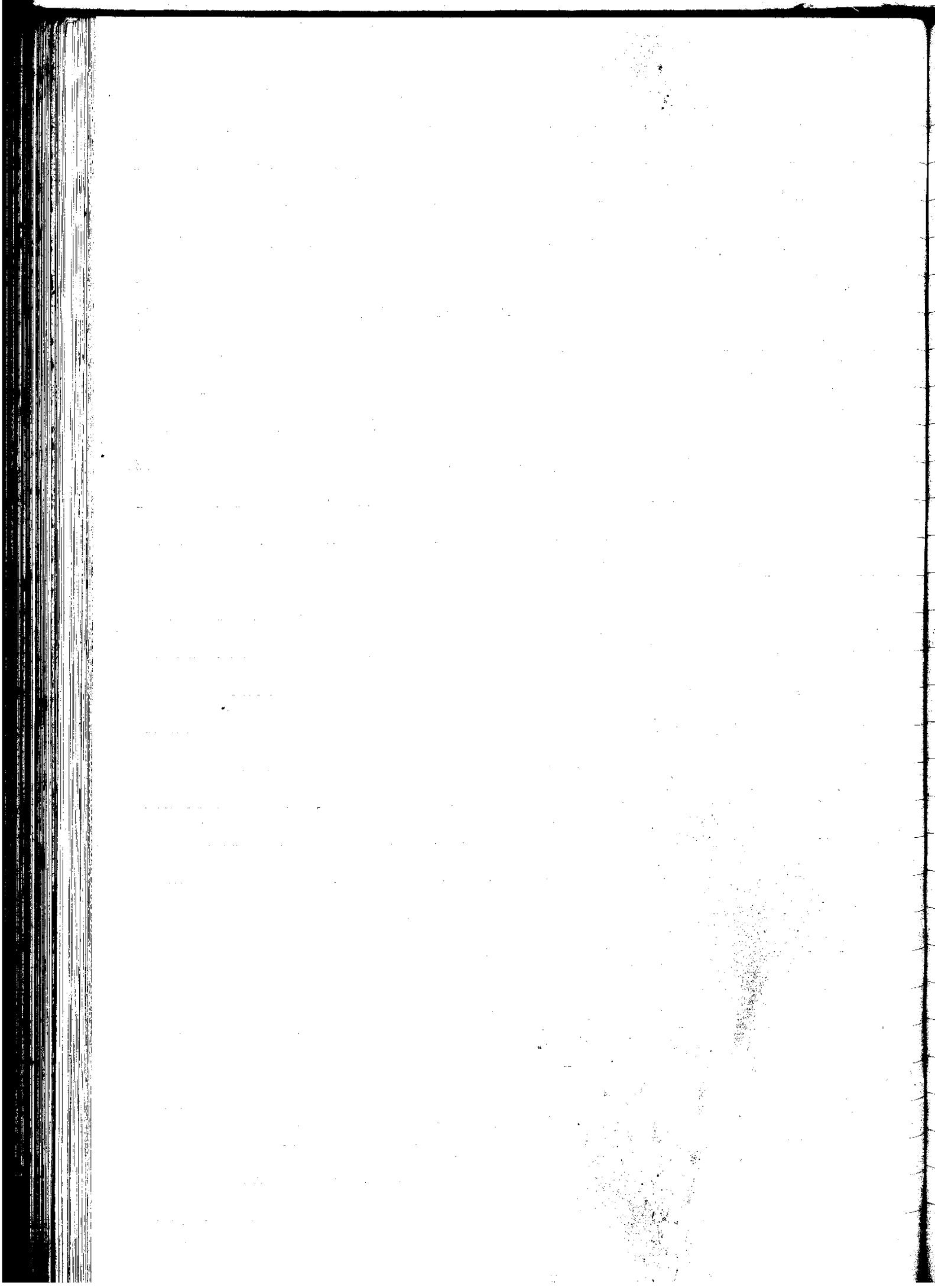

noemt de Frates, binnenden den Stadt s'Hertogen-bosche woonende, sedert
daencompte van den Eerwerdighsten Heere Bisschop den en Stadt Nicolaus
Zoelius, van den jaare 1616 af tot nu toe syn by oft van wagen dells
Weerdigste Heere Bisschop met verschayde middelen ende manieren, beu-
chten gewest, om hun Convent te brengen, aen de Cathuyser desen Stadt,
ende haere goederen aen een Seminarium Dioecesani, by den voorschreven
Heere Bisschop nycurt opgericht; Om waer toe te geraacken, die Eerw-
erdigste Heere voorschreven het out simpel habyt ende swarte cappado-
Conventualen hadde doen veranderen in een waerelyck Priesters-habyt,
de oude discipline ende gehoorsaamheit van haeren Paeter ende Overste
ende voorts oude liefde ende aendrachtigheit onder malcontenten wel-
-genomen, maynandt alsoeden sal van Conventualen tot syne devotie
te bringen.

Daer door tussen hen, ende den voorschreven Eerwerdighsten Heere
Bisschop verschayde processen in den Raede van Brabant waeren opgestart,
ende by den Convente groote onosten gedaen, ende vole verschayde schul-
den gemaect ende opgenomen. Dersake dat die voorschreven Conven-
tualen om den voorschreven Eerwerdighsten Heere te wederstaan,
ende van hem niet overallen te worden, genootsaet waeren haeren
toevlucht te nemen tot den Eerwerdigen Heere Dekken ende Capittel van
de Cathedrale Kerkke binnenden den Stadt, onder wyens Protectie sy ende
haere Voorsacten altyt hadden gestaan ende geweest, ende daer af vele
weldaeden ontfangen.

Ende ten lesten oock inhaende de gelegenheit van haeren Convente, ende
van den tegenwoordighen oirlochs-tyden, daer doende oerde discipline
ende gehoorsaamheit niet en was reparabel, hebben hun met haer Convente
ende allen haere goederen, aen den voorschreven Capittel te enemael
overgegeven; op sekere conditionen ende restitutien, breedet begrepen in
de Acten ende contracten daer af gemaectt ende gehouden.

Soo est, dat voor my Notaris ende getuygen onderschreven compare-
rende

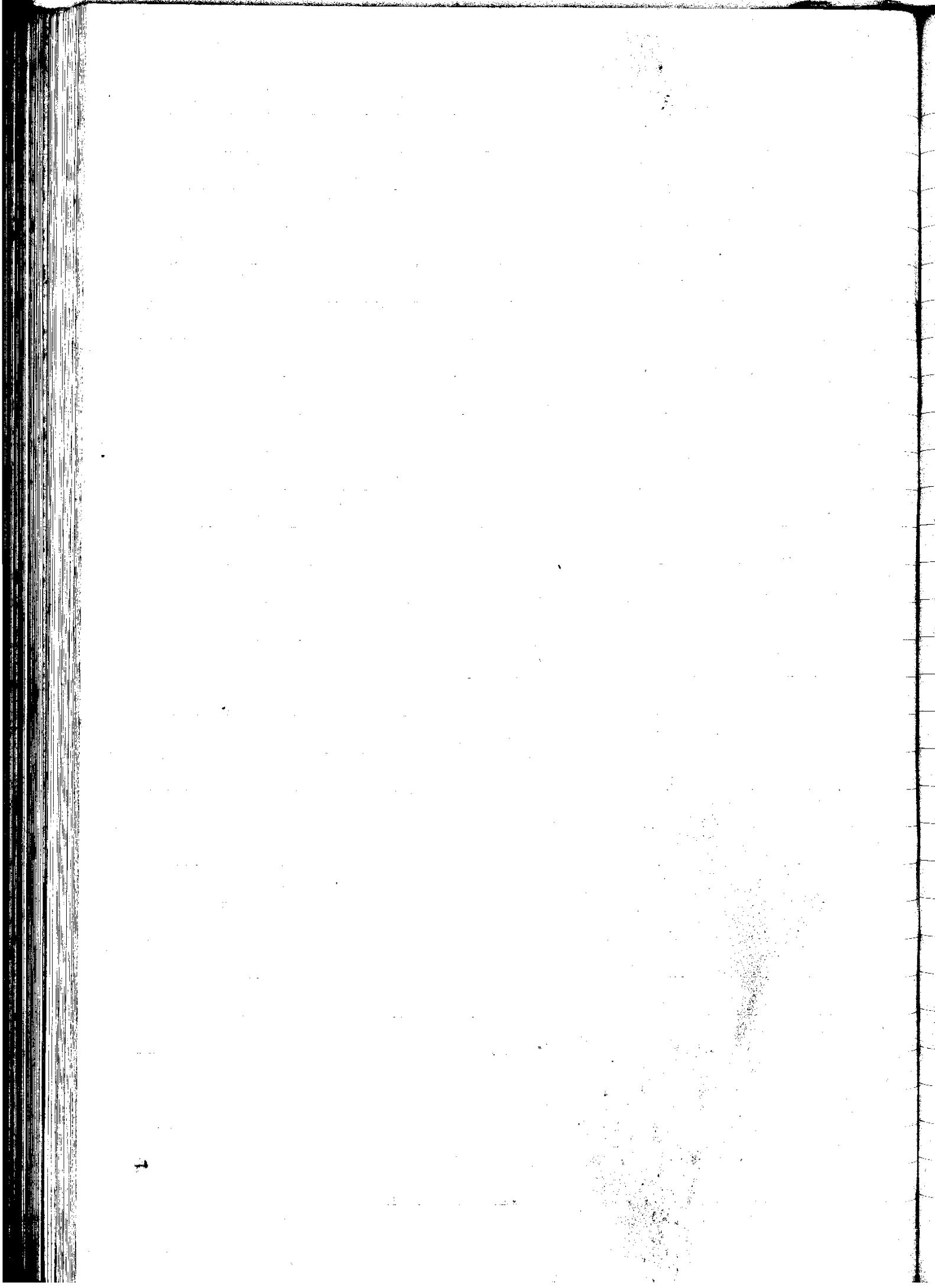

rende die van den Convente, by naamēn: Heer ende Broeder Adriaen van Bartel Pater van den zalen Convente, Heer ende Broeder Laurentius Pinters procurator, Heer ende B. Cornelius Doerne libarius, Heer ende B. Rochus Arnoldus de Raets, Heer ende B. Henricus Willems, Heer ende B. Vincentius Lummen, Heer ende B. Gerardus Vanden Heimel, Heer ende B. Andreas Schinckelius, Heer ende B. Joannes Roosmalen, all Pisteren; ende Broeder Pauwels Tantien, ende Broeder Rutger van Berckel, leekken-broeders, hebben die voorschreven Pater ende Procurator te voorschreven anderen Heeren ende Broders bedankt, ende bedankten mitz desen, van alle haere getrouwicheyt ende gehoorsaemhoyt aan hen ende een voorschreven Convente bewaen. Ende wedderom, die voorschreven Heeren ende Broders hebben, den voorschreven Heere Pater ende Procurator van den voorschreven Convente bedankt, ende bedankten mitz desen, van alle haere trouwicheyt, dienst ende meirsticheyt, tot haeder conservatie gedaen ende bewaen; mitgaeders van de administratie van tydelyke goeden des Convents by hen respectievelike en successieve gehad, den selven van alle Rekeningen, bewaeyen, ende reliqua ontslaende; ende houdende haere rekeningen voor geaffest gesloten ende galanteert, sonder daer van in tocomende tyden meer mentie af te maken; als van haere getrouwicheyt genoegsaem, onderricht ende bekent wedende.

Verdaere voorts, niet malanderen te houden alle goede vrintschap, liefde ende correspondtie, ende in alle noot ende overcomen swicheit den malanderen te helpen vertrousten ende by te staen, 't gy binnem reuer Stadt, oft elders daer buyten, daer ende alsooit de occasie sal presenteren. Stellende malanderen wedderom, in haer eerste vryheit, ende ontslaen van de gelosten naer de statuten ende Costumen van haere Congregatiē hinc inde gedaen.

Van allen 't welck die voorschreven Heeren ende Broders hebben bageuyt by my Notario gemaect te worden Acta, ofte Acten informe, ende ~~et cetera~~, yegelyck uytgryct te worden naer behoorden.

Aldus gedaen.

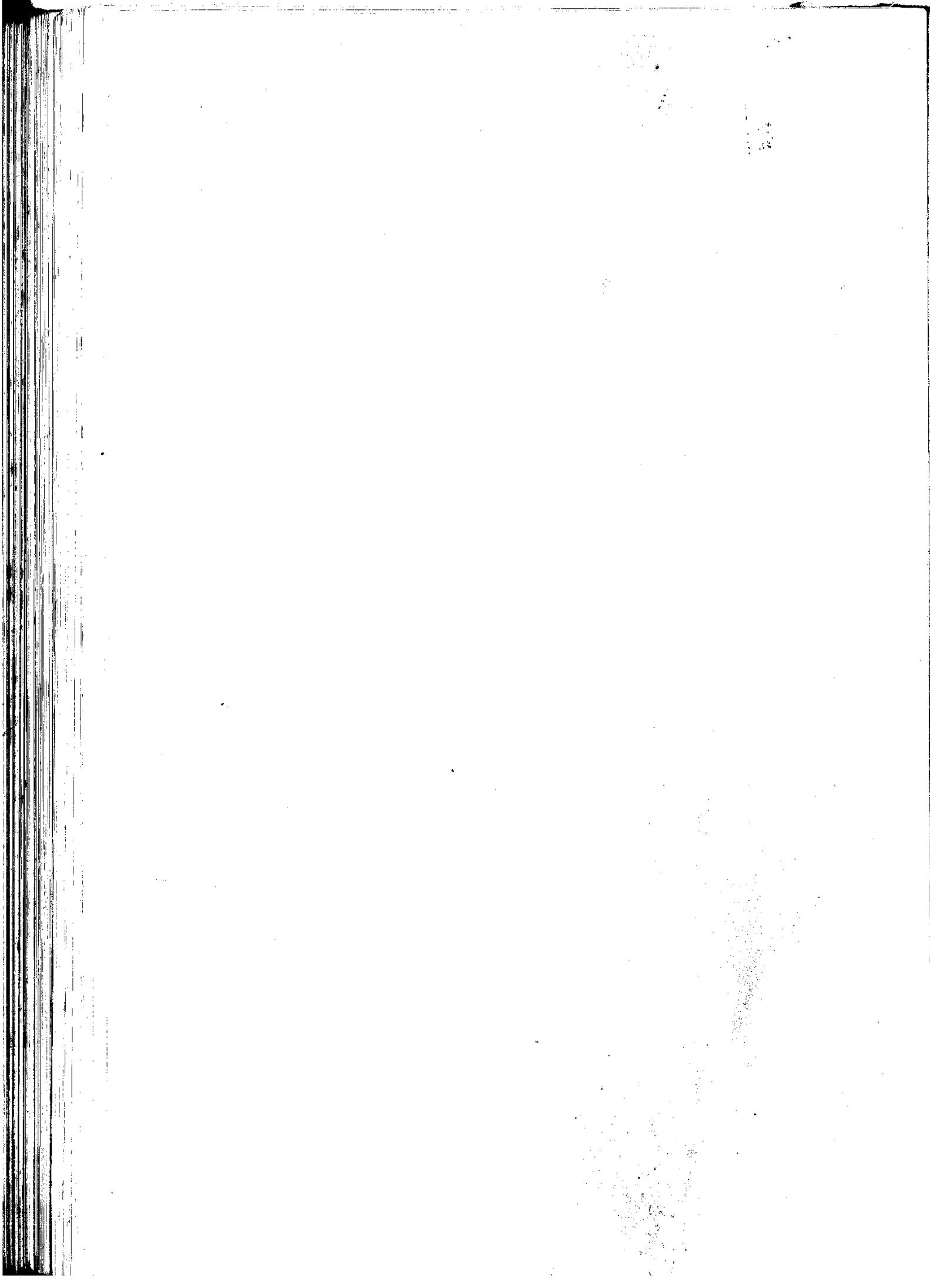

Aldus gedaen s' Hertogen-bosche, op den XX dach Martijns estien
hondert vyftig, ter presentie van den Erweerdigen Heere H. Paulus
Havens Canonicus der Cathedrale Kercke S. Jans Wangelkist, ende Gulianus
Andriessen van Bladel, als gelooff-wedige getuygen hier over geroepen
ende geboden, die te minste des selven Protocolls myns Notaris elcke
met syne naemen, neffens die voorschreven partyen hebben onderte-
ckent: ende my tegenwoordigh als Notaris, tot gheen voorschreven getuy-
gen geroepen ende versocht. T' oorloede T. W. van Stiphout.

In Archivo Mechliniose in Capitulo Metropolitano apostoelic.

(Ha, Miraeus et Foppens, Opera Diplomatica ... t. IV, pag. 325-327), Caput
149). —

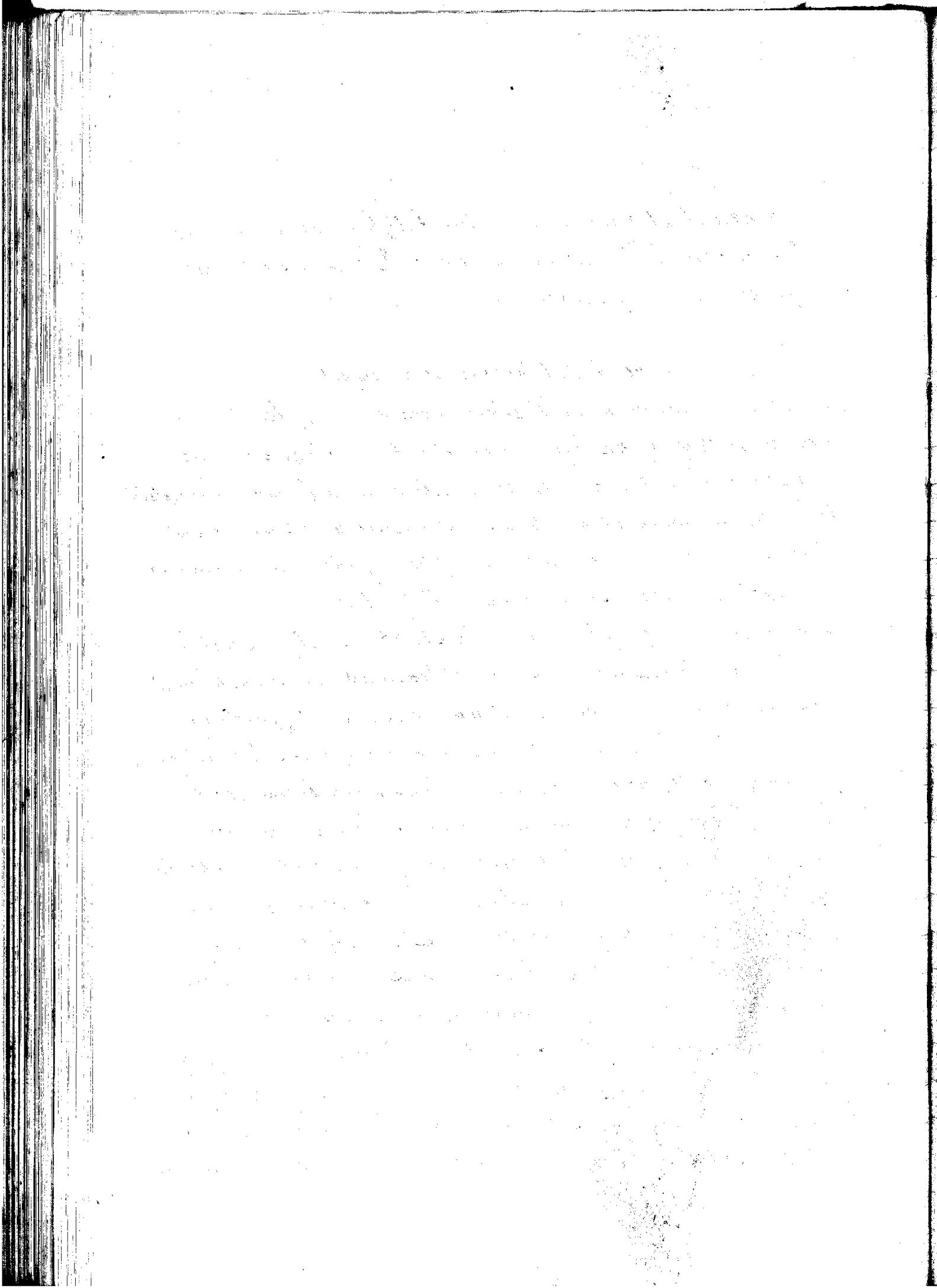
+

Extrait et traduit du: *Kerkelijke geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch door L. H. C. Schutje* 5e Deel,
pages 854 et suivantes.

Convent de Chartreux à Utrecht.

St Bruno, chanoine de Reims mort en 1101, fonda en France près de Grenoble l'ordre dont les religieux prirent le nom de Chartreux, d'après la place de la fondation appelée Chartreuse. Les sections de cet ordre austère se répandirent très loin, aussi notre évêché comptait jadis deux couvents, à savoir à Utrecht et près du abbé S^e Gertude.

De ce premier emplacement les Chartreux choisirent le hameau Olland en 1466 sous S^e Adenrade en 1466, Ludolf van het Water, chanoine de S^e Jean, avait été la première occasion de ce choix en donnant à l'ordre six fermes, à savoir: 2 à Olland, une à Son, deux à Casteren sous Boxtel et une à Gemond. Jean de Roosendaal de Nymegen, général de l'ordre, confirma cette fondation le 3 Juillet 1466, et installa comme supérieur de ce couvent le vénérable Denis de Ryckel. Cette place étant très éloigné et à l'écart il existait des raisons pour la quitter, et bientôt on décida de transférer le couvent à Eikenfontein sous Dungen. Charles le Téméraire, engagé en cela par Bernold duc de Gueldre, donna non seulement la permission d'établir la maison à Eikenfontein, ^{mais} même de choisir encore une autre situation, dans le cas où ce terrain

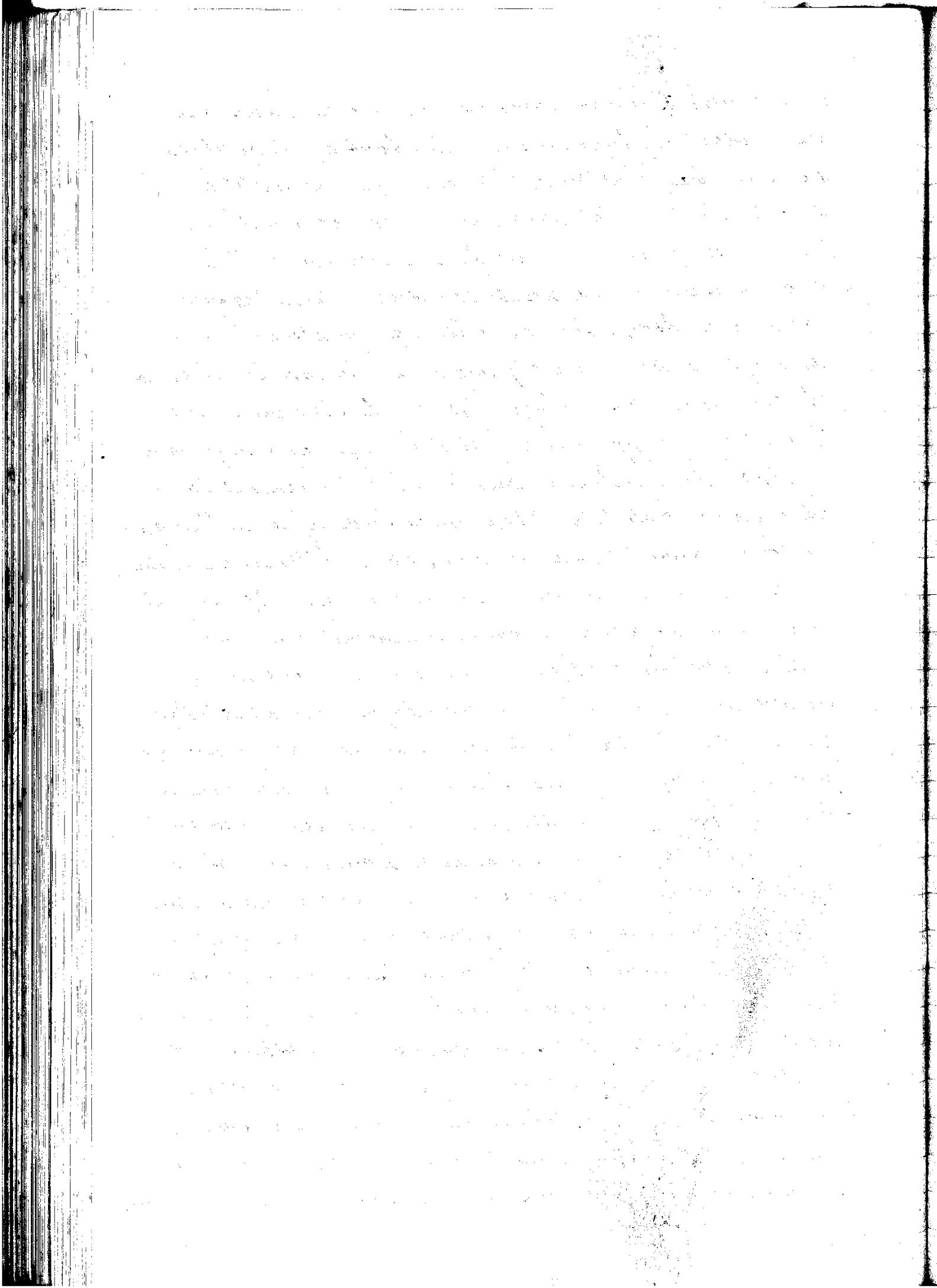
ne donnerait pas satisfaction. Il donnait en outre aux pères plusieurs priviléges, et voulait que le nouveau couvent serait appelé la Maison de St Sophie, en souvenir de la Cathédrale de Constantinople, qui fut pris par les Turcs en 1453. On profitait de la permission, et, déjà en 1473, Arnold van Kerlaer et son épouse Aleyde Fiecke achetaient le couvent des soeurs de Orten à Utrecht, où les Chartreux allaient se fixer définitivement. Ces bienfaiteurs qui peuvent être considérés comme les seconds fondateurs du couvent, donnaient encore beaucoup de propriétés aux Chartreux, à Zuilichem, à Nieuwmael et Gumeren. Le Duc Charles confirmait de nouveau la fondation en 1473 à Utrecht, et paraissait, à cause de sa liberalité, vouloir faire valoir des droits au titre de bienfaiteur principal. On s'attendait à des dons considérables, mais il mourut prématurément. Sa fille Maria montait aussi son affection en donnant des confirmations plus explicites, en 1476. Le couvent fut magnifiquement rebâti sous Hubertus van Loon prieur. Les Chartreux vivaient très heureux à Utrecht presque durant la moitié d'un siècle, quand l'une catastrophe après l'autre vint troubler ce doux repos. En 1543 le guerrier furieux, Martin de Rossem, incendiait toute la commune de Utrecht, et touchait déjà d'une main sacrilege l'église du couvent, seul la rançon de 200 ducats? (gulden) pouvait prémunir le couvent d'une destruction. Les iconoclastes faisaient de grandes dévastations ~~au~~^à l'église couvent en 1566, et leurs excès allaient plus loin encore lors de leur seconde visite. Enfin le 1er octobre 1571, les troupes de l'Etat incendaient le couvent, de sorte qu'il ne restait plus

the first time I have seen a specimen of *Leucostethus* from the Andes. It is a very small lizard, about 10 mm. long, with a dark brown dorsal surface, lighter on the sides, and a light brown ventral surface. The head is broad, with a distinct neck. The body is elongated, and the tail is slightly longer than the body. The scales are smooth, and the head is slightly pointed. The eyes are large, and the nostrils are located on the upper part of the snout. The mouth is small, and the teeth are sharp. The legs are short, and the feet are webbed. The tail is long, and the tip is slightly pointed. The coloration is dark brown on the back, lighter on the sides, and light brown on the belly. The head is broad, with a distinct neck. The body is elongated, and the tail is slightly longer than the body. The scales are smooth, and the head is slightly pointed. The eyes are large, and the nostrils are located on the upper part of the snout. The mouth is small, and the teeth are sharp. The legs are short, and the feet are webbed. The tail is long, and the tip is slightly pointed. The coloration is dark brown on the back, lighter on the sides, and light brown on the belly.

399

que des ruines fumantes, convertis ex toto destructus et incineres redactus, plus tard on perdit tout espoir de rebâti le couvent. Les Chartreux s'étaient enfin à Boxtel et se déplaçaient bientôt dans une maison de maître à S^e Michiel-Gestel, où les frères chassés de Me S^e Gertrude venaient encore partager leurs maigres revenus, car, dans ces temps de désordre, leurs propriétés de Bommerlovaard ne rapportaient presque rien. Comme les religieux étaient exposés au pillage à Gestel, ils adressaient le 1 Juillet une supplique au roi d'Espagne afin de pouvoir se fixer dans 's Bosch. Bientôt il se trouvaient dans la ville et habitaient leur maison de refuge rue S^e George.

À la demande des pères, les ducs Albert et Isabelle accordaient que les biens furent vendus, le 27 Mars 1615, afin d'être en état de choisir un autre terrain. On regardait la maison des Frères (Fraterhuis) à 's Bosch comme bien disposée pour y installer un couvent, mais cette espoir disparaît, quand l'abbé Bernachet acheta ce grand établissement. Quelques membres du couvent qui avaient été reçus temporairement ~~chez~~ chez les Chartreux à Lier, achetaient une maison à Oenvers en 1624, qu'ils transformaient en couvent et habilitèrent l'année 1628. Les Chartreux qui étaient restés à 's Bosch reçurent de l'évêque de vendre les matériaux de construction qui restaient de la maison détruite, ou de les transporter à Boxtel afin d'utiliser une des fermes de Gaster comme couvent. Leur séjour durait à Boxtel jusqu'à l'apparition de l'affiche (retorsie-plattaat) du 2 Février 1636, ils se réfugiaient à la libre cité de Bokhoven, et rejoignirent leurs confrères à Oenvers en 1636, où la maison S^e Sophie fut licenciée en 1783 par ordre de Joseph II. Quoique les Chartreux s'étaient fixé à Oenvers, déjà avant la Révolution, et qu'ils ne pouvaient plus être considérés comme

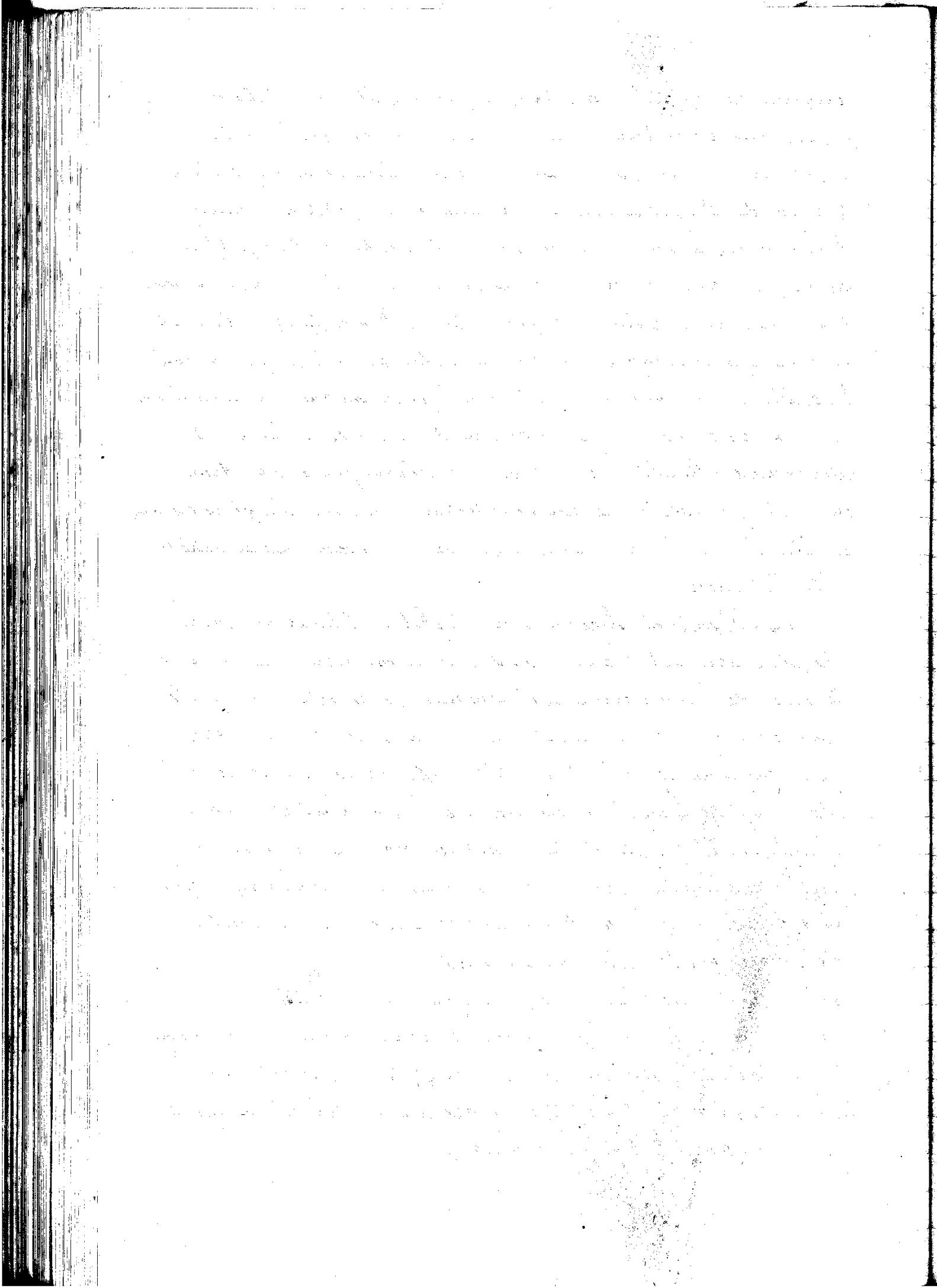
religieuse de la province, (Meijery) les Excellentes voulaient cependant les considérer comme une congrégation indigène et annexer leurs propriétés, ce qui provoquait des oppositions très fondées. On fit un accord; les Chartreux gardaient leurs biens, mais devaient payer 55 mille ducats (gulden). Afin de ne plus être exposé à des exigences, les chartreux vendirent leur maison de refuge a 's Bosch le 22 Février 1659, et bientôt, comme cela se compréhend, leurs considérables biens. La maison St Sophie montre encore maintenant l'ancienne maison cartusienne. Avant de donner un petit aperçu de la vie des prieurs des Chartreux à Utrecht, nous devons d'abord faire mention des trois premiers supérieurs ou recteurs, qui ont dirigé la maison à Olland et à Eikeldordt; à ceux là on n'aurait pas accordé le titre de prieur.

1466 Denis de Heeuvris de Rykel - abdication 1470.

Ce vénérable religieux, grand érudit est plus connu sous le nom de Dionysius Cartusianus, est né à Rykel dans le pays de Liège, et mourut à Burenmond le 12 mars 1471. (selon quelques un en 1472 ou 1473.) Afin de ne pas dévoir en beaucoup de détails et ne pas dévancer ionistlement l'histoire de l'évêché de Burenmond, nous renvoyons à quelques écrivains, et nous mentionnons seulement que la tête de Denis le Chartreux est conservé avec vénération dans la cathédrale de Burenmond

1470 Henri de Heeswijk abdication en ~~1471~~

¹⁴⁷¹
Van Heeswijk était d'abord procureur et mourut en 1476
1471 Jean de Monte (vanden Berg) + en Juillet 1472
De Monte prit l'habit de l'ordre à Wesel et dirigeait :
la plusieurs années la maison.

Prieurs du couvent de Utrecht

1472 Walter de Leenolt. — abdication 1475.

De Leenolt a dirigé d'abord durant 25 ans le couvent de Burenmond, et mourut là le 29 Janvier 1476

1475 Gilman Croock. — abdication 1477

Croock avait prononcé ses vœux à Amsterdam

1477 Henri de Vlaeide. — + 8 nov 1484.

1484 Gilman Croock, dirigea encore une fois la maison durant 12 ans et mourut à Amsterdam.

1497 Daniel d'Anvers mourut après 4 ans de direction.

1502 Hubert de Hoorn de s'Bosch. — + 1530.

Van Hoorn avait fait ses vœux à Bruxelles.

1530 Pierre de Scherpenisse. — 1536 prieur à Liège. Ce prieur dirigeait plus tard dans la même dignité successivement les couvents de Liège, Delft, et Hier, devenit visitateur de la province.

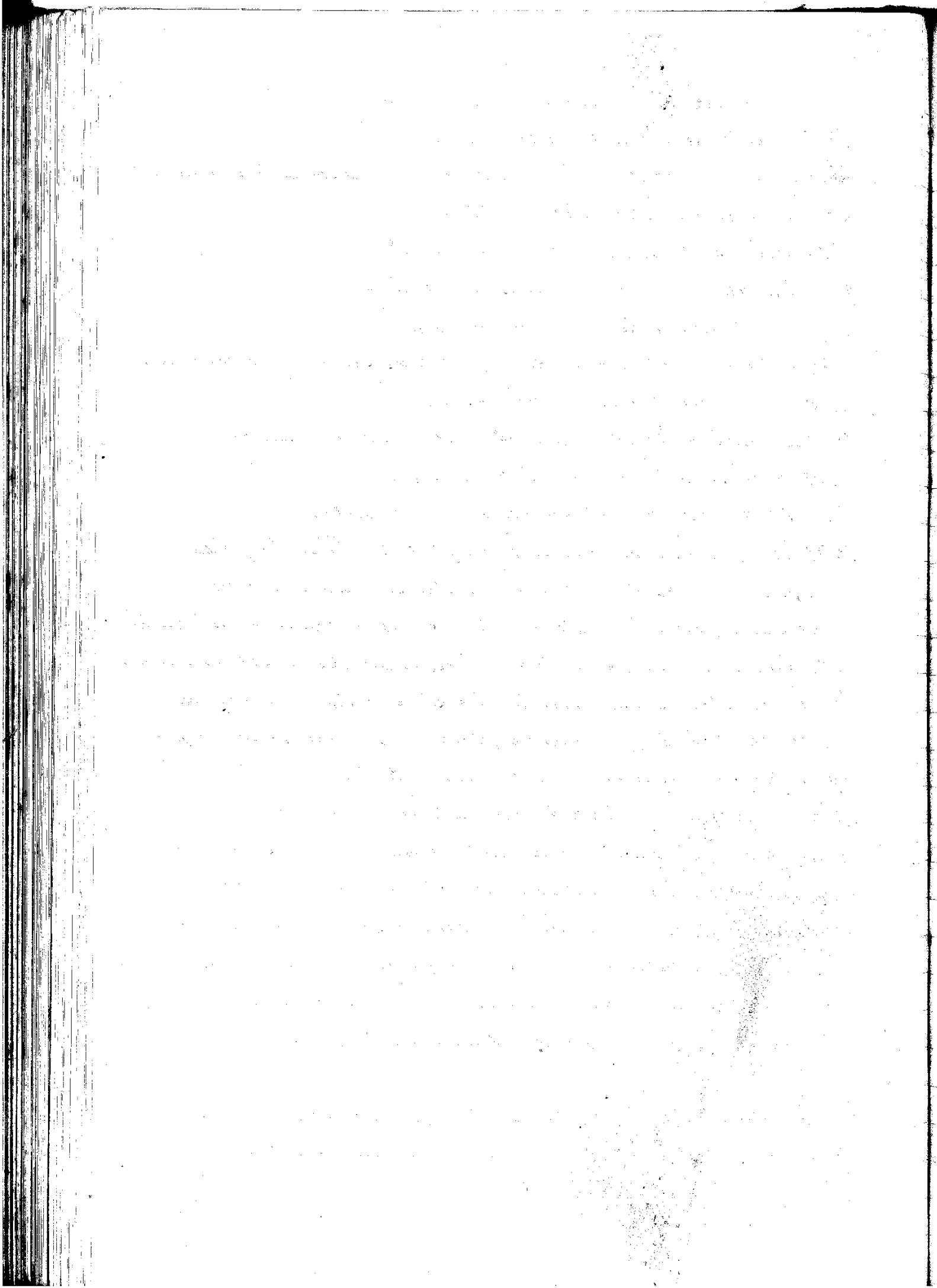
1536 Godefroid Cents. — 1538 prieur Liège. Cents est mentionné dans une lettre échevinale de s'Bosch, en 1437, avait fait sa profession à Liège, fut d'abord prieur, puis sousprieur et plus tard prieur à Utrecht et rentra à Liège.

1538 Baudouin de Claevinghe. — + 19^e Juin 1547.

Avait fait sa profession à Utrecht, était là durant 32 ans procureur, comme prieur il vit en 1543 le couvent menacé par Abartin de Brosem. Selon les comptes de la ville s'Bosch honoraît les Chartreux d'un vitrail artistique, parceque le couvent avait fourni beaucoup de petit bois pour la construction du chemin hors 3e Janoproort.

1547 Théodore Abeeuwen. — 1562 prieur Utrecht.

Honorint en 1555 visitateur et en 1562 prieur d'Utrecht, où il mourut en 1574 le 9e Aout.

1562 Henri de Mierlo. - + 20 mai 1562.

Après avoir été procureur pendant 12 ans à Vucht, il devint prieur du couvent près Oenkerk et obtint son déplacement pour Vucht.

1567 Bartholomé de Doerne. - + 24 Janvier 1572.

Fils de la soeur du prieur précédent, ~~obtut~~ était longtemps procureur à Vucht, recevait d'abord le titre de rector et bientôt celui de prieur. En 1571 le couvent payait 28 olucaats (guldens) pour les besoins du séminaire de 's Bosch.

1572 Cornelis de Teerckhove. - abdication 1590. Il fut quelque temps procureur à Delft et mourut le 27 Février 1594.

1590 Arnoldas Havens de 's Bosch - abdication. conf. la IV partie 552.

1595 Michel Jonsma. 1598 prieur Louvain. Était procureur des Chartreux de Louvain, quand il fut transféré à la maison de refuge de 's Bosch. Selon une autre version de Coeverinx il devint prieur à Krije en 1599.

1598 Jean Staelant. - 1609 prieur Krije. Quand le couvent séjournait à 's Bosch, une section de cavallerie fut casernée sous le commandement de Maloyse, dans les bâtiments à Vucht qui existaient encore en ce moment.

1609 Michel Jonsma, acceptait encore une fois le priorat de 's Bosch, se déplaçait plus tard à Gasteren sous Boekel, se trouvait en 1636 à Bokhoven, d'où tout le couvent fut transféré à Anvers.

Pour résumer brièvement l'histoire de Chartreux nous remarquons qu'ils ont habité à Olland, à Eikenbosch, à Vucht, à Boekel S^e Michiel-Gestel, 's Bosch, Bokhoven et finalement Anvers.